

كۆمەلگەنى ئاشتى و خۆشەويستى

د. ئىدرىس عەبدوللا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کۆمه‌لگه‌ی
ناشتی و خوشه‌ویستی

نارین پبلشرز: کۆمەلگە ئاشتى و خوشەويستى

نورسینى: ئىدرىس عەبدوللا

نەخشە سازى ناوہوہ: کۆمپيوتەرى نارین

نورە و سالى چاپ: چاپى يەكەم، سالى ۲۰۲۰.

ژمارەى سپاردن: (۲۵۸۴) ى سالى (۲۰۱۹) ى پيڊراوہ.

نارین پبلشرز

مەولیر/ بازارى زانست بۆ کتیب و چاپەمەنى

Website: www.nareenpub.com

E-mail: nareenpub@gmail.com

تەلەفون: ۶۶۲۵۱۱۹۸۲ (۰۰۹۶۴)

مۆبایل: ۰۰۹۶۴۷۵۰۴۰۶۴۶۱۰

كۆمەلگەي

ئاشتى و خوشەويستى

كۆ بەسەرھاتىكى واقىيى و كۆمەلەيەتى مۇسلمانانە

نووسىنى

ئىدرىس عەبدوللا

مەركەزىي كىتاپخانا ۋە بىخەتەرلىك
تارىخى

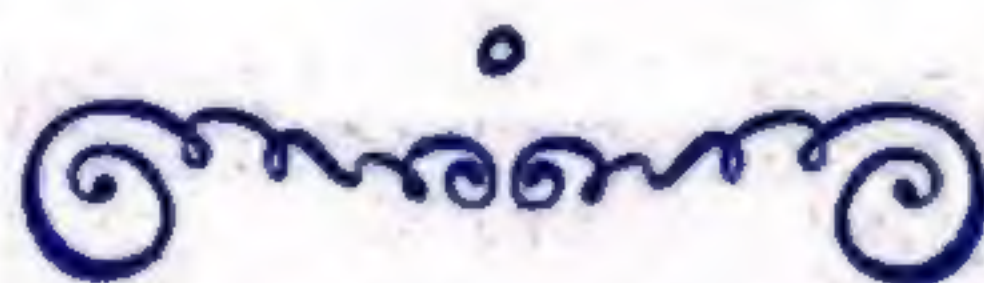
پیشه کی

سویاس بۆ خوی میهره بان.. درودو سلاو بۆ گیانی پاکی پیغه مبهری
 ناشتی و خوشه ویستی.. سلاوی خوا له خوینه رانی نازیز و
 خوشه ویستم.. نهم کتیبه کۆباس و به سه رهاتیکی راسته قینهی نیو
 کۆمه لگهی ئیسلامیه، ژیار و شارستانیه تی موسلمانان و گه ورهیی
 دین و پیغه مبهره کهی پیشان ده ده ن (درودو سلاوی خوی له سه ر)، ده ری
 ده خه ن که به ها ژیاری و هزاریه کانی ئایینی پیروزی ئیسلام چه نده
 ئینسان به رزده که نه وه و چۆن ده یبه نه پایهی به رزی مرویی، دیسانه وه
 نه وه ش ده رده خات، که: نه گه ر بیّت و به قورئان و فەرموده و ژیاننامه ی
 سه حابه کان (په زای خویان له سه ر) په روه رده بن، نه و په روه رده یه و
 مه فافه یمه کانی نه و دینه جوانه ش له سلوک و کرده وه کائمان
 په نگبداته وه، نه وسا چه نده جوان و شیرین و گه وره ده یین.

نهم کتیبه پۆژانی خوش و پر نارامی ده روونی و شادی کۆمه لایه تی
 ده گێرپیتته وه، به و هیوایه ی هه موومان له ناشتی گه وره یی به ها
 چه زاری و ژیاریه کانی دینه که ی خۆمان بین و جوانترین نمونه ی
 خواناسی و ئینساندۆستی پیشانی هه موو دونیا بده یین.
 خودای میهره بان هه موو لایه کمان شاد و ئاسووده و به خته وه ر بکات.
 ئامین

براتان: ئیدریس عه بدوللا

هه یینی ۲۹/۱۱/۲۰۱۹

کۆمه لگهی ناشتی و خوشه ویستی

موسلمانان له خزمه تی یه کترین

نیمامی حه سه ن (په زای خوی لی بی) ده یگوت: نه گدر بیټ و
نیشی برایتکم جیبه جی بکه م، له لام خوشتره له وهی سالیك
نیعتیکاف بکه م!!

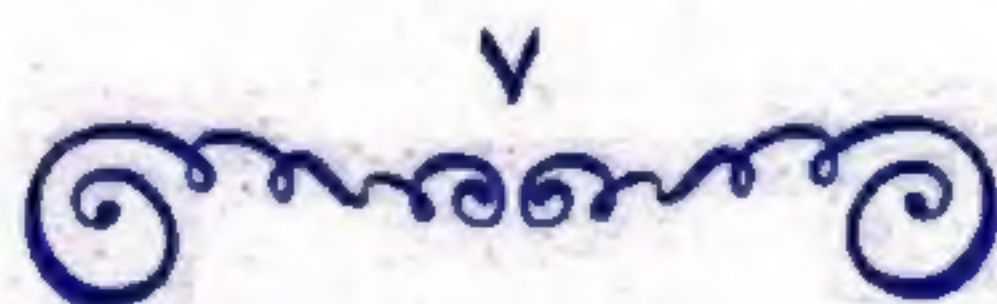
مه به سستی نه وه بوو: ناینی نیسلام ناینی کار و کوششه، ناینی
خزمه تگه یاندنه به هه مووان، موسلمان ده بی له و ئاسته بی، که
ناینه که ی داوای لی ده کات، چونکه هه موو نیعتیکاف و
خواپه رستییه که، هه موو خواناسی و دینداریییه که، به شیکی بو
نه وه یه: له دونیادا موسلمانان له گه ل خویان و له گه ل خه لکیش به
گشتی باش بن، ده سستی خیر و چاکه بن بو یه کتری.

موسلمانان په یمان پاریزن

هارونی کوری په باب ده گپړیته وه، ده لی: که عه بدوللا کوری
عومه ری کوری خه تاب (په زای خوا له خوی و له باوکی بی)،
که یشته سه ره مهرگ، گوتی: فلانم بو بدوزنه وه؟

گوتیان: له بهر چی؟

گوتی: من له باره ی کچی که مه وه قسه یی که له گه لی کردووه، بو نی
نه وه ی لی هاتووه پیی بده م، جا نامه وی به سییه کی نی فاقه وه

بگه پیمه وه لای خودام - واته په یانشکیڼی بکهم -، بۆیه ئیسه به
شاهیډ بن، که: من نهو کچهم دایه نهو پیاوه!!

نهوهی باشته، نهو خواناستره

پیاویک هاته لای ئیمامی حهسهن (په زای خوای لی بی)، پیتی
گوت:

- کچیکم ههیه گه وره بووهو خه لک داوای ده کهن، بیده مه کی؟

ئیمامی حهسهن پیتی گوت:

- بیده نهو که سهی له خوا ده ترسی، چونکه نه گهر خوشیویست،

پیتی لی ده گری و نه گهریش لی توپه بوو، سته می لی ناکات!!

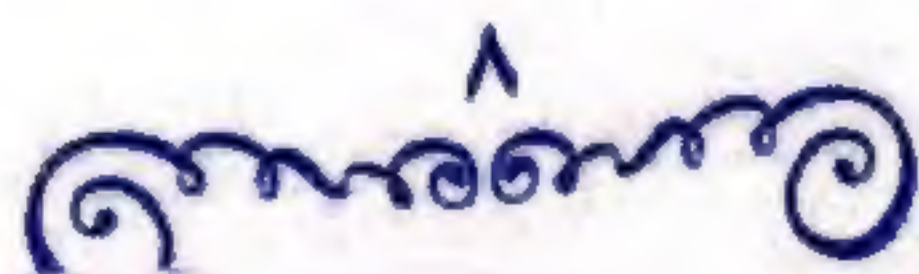
موسلمانان پشت به خوا ده به ستن

عبداللای کوری خیار وه کو له مه جلیسان داده نیشته، دوعای

ده کرد و دهیگوت:

خوایه گیان سه لامه تمان بکهو ئیماندارانیش له زمانی ئیمه

سه لامه ت که.

موسلمانان شت به ډووهكهي تر دهبينن

پياوړه هاته لای فوزهیلی کورې عیاز، پټی گوت: نهی نیمام..
فلانه کس به بهر دهوامی غه یبه تی من دهکات؟! من چی لیبکه م؟!
فوزهیل وه لامیدایه وه، پټی گوت: نهو فقیره خیره کانی خوئی
هموو بو تو دهنیری، ئیدی تو به ته مای چی لی بکهی؟!

(عبدولرهمانی کورې مدهدی) ش قهت توره نه ده بوو لهو کسهی
غه یبه تی دهکات، به پیچه وانه وه به زه یی پیدا ده هاته وه، دهیگوت:
نه گهر گونا نه بوایه، حزم ده کرد خه لکی سر زه وی هه موویان
غه یبه تی من بکه ن، چونکه بهو غه یبه تانه یان من هیچم لی نایی،
خیری نه وانیش به بی نه وهی من ناگام لی بی، دیته نیو کتابی
کرده وه کانی من بو پوژی دوامایی، دهی چ شتیك له وه خوشتره وه کو
کتی بی کرده وه کانت له پوژی دواماییدا وهرگرته وه، بیینی پراویری
خیرانیکه، که خوت نه نجامت نه دابن و ناگات لیان نه بی؟!

(تهوقی کورې مونه بیه) یش ده لی: محمه دی کورې سیرین هاته لام،
بیینی وه زعم باش نییه، لیی پرسیم: هه ست ده کم به ده ست
شتیکه وه ده نالیینی؟!

وه لاممدایه وه، گوتم: به لی، که میك نه خوشم..

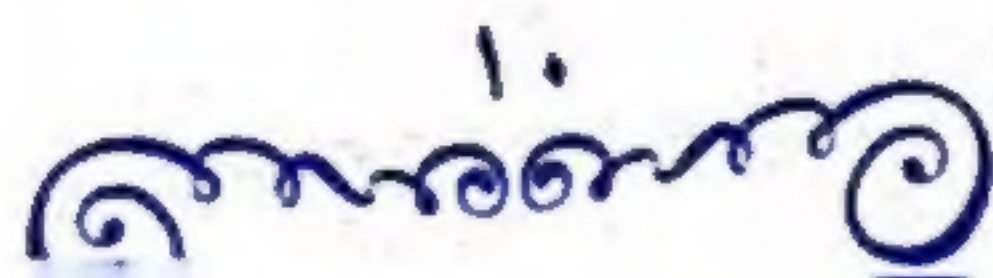

گوتی: دهی باشه برۆ لای فلانه دکتوری و دهرمانیکی لیسوهرگر،
له پاشان گوتی: ناوه لّلا برۆ لای فیساره دکتوری، نهویان باشتره..
دوای نهوه گوتی: نهسته غفیره لّلا، وا ههست ده کهم نهوهی یه کهم
غهبهت کرد!!

موسلمان نابی به پیش خوا بکهوی

دهلّین: یهك له خواناسه گهوره کانیان له خهودا بینیه، لییان
پرسیه: حالت چۆنه؟!
وه لّامیداوه تهوه: من به هوی قسه یه کهوه، که کاتی خوی کردومه،
گیراوم و حالّم پهروشه؟!
گوتویانه: نهو قسه یه چییه؟!
گوتوویهتی: سالیکیان باران دواکه وتووه، منیش گوتومه: وای نه
خه لکه چهنده پتویستی به باران هیه؟!
به لّام خوی گهوره بهم قسه یه م رازی نه بووه و فرموویهتی: تۆ
چوزانی؟! من بهرژده و هندی بهنده کانم باشتر دهزانم!!

کۆمهلهکی ناشتی و خۆشهویستی

موسلمانان مافی ھاوسی به گه وره ده زانن

موسلمانان گوتیان: تو به ورنده نابییسه ھاوسییه کی باش بو
ھاوسییکهت، نه گدر بیت و زیانت بوی نه بی.

به لکو به و ده بییه ھاوسیی باش بو ھاوسییه کهت، نه گدر له
به رامبه ر خراپییه کانی نهو، تو به رگه بگریت و هر به باشی
بیینیته وه.

موسلمانان ده بی راستگو بن

عه بدوللای کورپی عومهری کورپی خهتاب (ره زای خویان لی بی)، که
به (ئین و عومهر) به ناویانگه، له گهل ژماره یه که له ھاوړپیکانی به ره و
ده ره وهی شار ده چوون، له رینگه چایان به شوانیک کهوت، ئین و
عومهر به شوانه ی گوت: مه رپیکمان لهو مه رانه پی بفروشه.

شوانه گوتی: ناخه ر من خاوه نی نهو مه رانه نیم، نهو مه رانه هی
پیاوینکن من کویله ی نهوم.

(ئین و عومهر) پیی گوت: ئی تو به ئیمه ی بفروشه و به
خاوه نه کهشی بلی: گورگ خواردی.

شوانه گوتی: باشه نه و هم به خاوه نی مه رکه که گوت و به و قسه یه م
پازیکرد؟ به لام نه دی چوون خودا پازی بکه م؟!

(ئىبن و غومەر) بەمە دەستى كرده گریان و لەبەرخۆى هەر
دەيگوت و دەيگوتەو: ئەدى خودا؟! ئەدى خودا!؟

بۆيە ئەو شوانەى زۆر خوشويست و چووه لای خاوەنى ئەو شوانە،
شوانەى لىكرى و لە پىناوى خودا ئازادى كرد، مەرەكانىشى كرى،
هەمووى دايە ئەو شوانە!

نابى جوین بە گيانداريش بەدى

تاجەدىنى سوبكى كورپى تەقيەدىنى سوبكى، خۆى و باوكى،
هەردووکیان لە زانایانى شافیعینە، دەلیت: لە حوجرە دانیشتبووم،
سەگىك خۆى كرد بە ژووردا، منیش تورەبووم، پىم گوت:
سەگى كورپى سەگ پرۆ دەرەو.

باوكم گوتى: كورم وسبە، وازبینەو قسەى وەها مەكە.

گوتم: بۆچى بابە گيان؟! بۆ ئەدى سەگ نىيە؟ لیانی قسەكەم راست
نىيە؟!

باوكم گوتى: قسەكەت راستە كورەكەم، بەلام تۆ وەكو هەقیقەت
ئەو قسەيەت نەكرد، وەكو جوین و سوکایەتى بە سەگەكە ئەو
قسەيەت پىگوت، ئەو دەش لە دینی ئىسلام حەرامەو خودای گەورە
قەبولی ناکا.

موسلمانان خاکین!

رۆژێکیان هه‌ندی له‌ هاو‌دڵانی پێغه‌مبه‌ر (درود و سلاوی خ‌وای
 له‌سه‌ر) له‌ مه‌جلیسێکدا پێکه‌وه‌ دانیشتبوون، پێغه‌مبه‌ریان له‌ گه‌ڵ
 نه‌بوو (درود و سلاوی خ‌وای له‌سه‌ر)، نه‌و هاو‌دڵه‌ به‌رێزانه‌ چه‌ندانێکی
 زۆر دیاریان له‌ نێودا ده‌بینرا، نه‌وانه‌ بریتی بوون له‌: نه‌بو زه‌ری
 غه‌فاری.. عه‌بدولرێه‌مانی کۆری عه‌وف.. خالیدی کۆری وه‌لیدی..
 بیلالی حه‌به‌شی (رێزای خ‌وایان له‌سه‌ر).. هه‌موویان له‌سه‌ر بابه‌تێکی
 گرنگی تایبه‌ت به‌ موسلمانانه‌وه‌ بیرواریان ده‌گۆڕیه‌وه‌، نه‌بوزه‌ر له‌و
 دانیشه‌دا زۆر گه‌رم ببوو و به‌ حه‌ماسه‌تێکی زۆر دود قسه‌ی ده‌کرد،
 رایه‌کی دیاریکراوی هه‌بوو، که‌: سوپا وه‌هاو وه‌ها ناراسته‌ بکری.
 به‌لام هاو‌دڵان له‌ گه‌ڵی نه‌بوون، له‌ گه‌ڵ نه‌ودش دیاره‌ حه‌یایان ده‌کرد،
 به‌ ناشکرا پێی بلێن: رایه‌ که‌تمان به‌ دڵ نییه‌، به‌لام ده‌شبوو
 هه‌قیقه‌ته‌که‌ی هه‌ر پێ بگات، بۆیه‌ به‌ نه‌ده‌بیکی زۆر دود بیلال پێی
 گوت: نه‌خێر برا.. نه‌و پێشنیاره‌ هه‌له‌یه!!
 نه‌بوزه‌ر به‌مه‌ زیاتر تو‌ره‌ بوو و پێی گوت: چیه‌ کۆری ژنه
 رده‌شکۆکه!! ته‌نانه‌ت تو‌ش هه‌له‌م لی ده‌گری!!
 بیلال به‌و قسه‌یه‌ تو‌ره‌بوو و به‌داخ و سه‌رسامیه‌وه‌ مه‌جلیسه‌که‌ی
 به‌جێهێشت، گوتی: وه‌للاهی ده‌چم نه‌و قسه‌یه‌ت ده‌که‌ینمه‌

پيښه مېږي خوا (درودو سلاوي خواي له سهر) و له لاي نه و شکات
لي ده کم.

نير بهردو پيښه مېږي خوا پوښت (درودو سلاوي خواي له سهر)،
گه ښته لاي و پتي گوت: نه پيښه مېږي خوا: ده زاني نه بوزد چي
له باردي منه وه ده لي؟

پيښه مېږ (درودو سلاوي خواي له سهر) فېرمووي: چي له باردي
تو وه ده لي؟!

بيال گوتي: وه هاو ودهاي پي گوتم!!

به مه روخساري پيښه مېږ (درودو سلاوي خواي له سهر) گورا.. نا
له و کاته دا نه بوزد پي غه فاري که هستي به مه ترسي باره که کرد بوو،
به په له خوي کرد به مزگه وتي پيښه مېږي خوا (درودو سلاوي خواي
له سهر) و سلاوي کرد، گوتي: نه له سلاو و عه له يکوم و درجه توللاهي
و دېره کاتوهو نه پي رسولولا!!

پيښه مېږ (درودو سلاوي خواي له سهر) پتي گوت: ((يا ابا ذر
اعيرته بامه .. انك امرؤ فيك جاهلية))!! نه وه نه پي نه بوزد!! به هو
دايکيه وه ناشيرينت کرد؟! تو مروقيکي شتيک له جاهيليه ت
تيايه!!

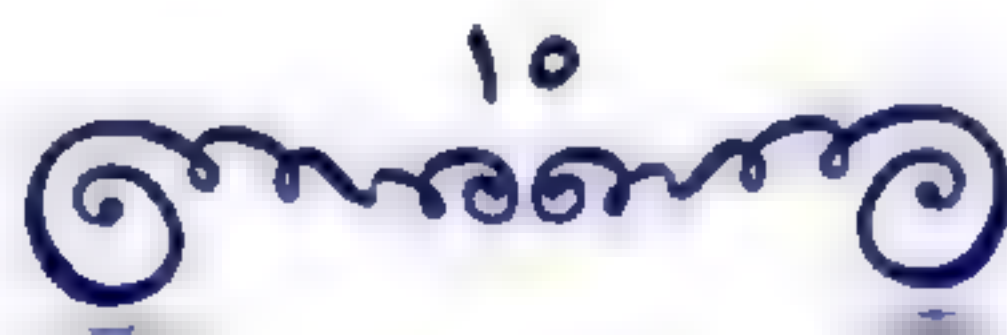

ئەبو زەر (پەزای خۆی لەسەر) بەمە گریا؟! ھاتە نزیک پێغەمبەری
خو (درود و سلاوی خۆی لەسەر) دانیشت و پیتی گوت: ئەو
پەسولللا داوای لێخۆشبوونم بۆ بکە، داوا بکە خۆی گەرە لەو
گوناھەم خۆش بێ!!

دوای ئەوە بە گریانەو لە مزگەوت دەرچوو!! چوو لەسەر رێگەدا
وەستا، ھەتا بیلال ھاتە دەر، لە پێش (بیلال) دا لەسەر زەویدا
پاکشا، پروومەتی خۆی خستە سەر زەوی و پیتی گوت: ئەو بیلال
وەرە قاچ بێ سەر سەرم، وەللاھی پروومەتم لەسەر ئەو زەوییە
ھەلناگرم، ھەتاوەکو پیت لەسەر سەرم دانەنیت و لە گوناھەکم پاکم
نەکە یەو!! ھەتاوەکو دُنیا نەبی، کە تۆ بەرپیزی و من کەم و
بچووکم!!

(بیلال) یش گریا و بۆ ئەبوزەر داچەمایەو، پروومەتی جوانی ماچ
کرد و گوتی: ھەلنەوێ بڕاکەم، بە وەللا من قەت ئەو لەگەڵ تۆی
بەرپیز ناکەم، قاچ بێمە سەر سەرت؟! شتی وا چۆن دەکەم!!

ئیدی ئەبوزەری ھەلنەوێ، یەکتریان لە باوەش گرت و سوپاسی
خۆی گەرەیان کرد، کە بەو ئیسلامە پیرۆزە یانینی ژیان و
خۆشەویستی، رپیزی لێگرتن و وەھا ئاسوودەو دڵخۆشی کردن.

موسلمانان عاقلن

نه عرابيهك ماوهيئك له ياساكانى نيسلامى كۆليهودو ئيمانى
هيتا، ليتيان پرسى:

چى وای ليتکردى ئيمان بيتى!

نه عرابيهك وهلاميدانهوه:

بۆيه ئيمانم به محمد هيتا (درودو سلاوى خواى له سهر)، چونكه
فرمانى به هيچ شتيك نه كردوووه عهقل بلى خۆزگه فرمانى وای
نه كردبووا، نه هيشى له هيچ شتيك نه كردوووه، عهقل بلى خۆزگه
فرمانى بهوه كردبووا...

موسلمانان گوريسيان له بنى دونيا رانهگيشاوه!

حه جاجى كورپى يوسفى سهقهفى، له گهلا ئهوهى باسيشى دهكریت،
كه واليهكى توندوتیژ بووه له سهر شتى كهه، خهلكى نازارداوه،
بهلام ههندى سيفهتى سهيريشى ههبووه، يهك لهو سيفهتانهى ئهوه
بووه، قهت به تهنيا نانى نه خواردوووه، نه گهر كهسيشى له لا نهبووبى!
يهك له پياوهكانى خۆى پاسپاردوووه، تا بچيئت كهسيكى بۆ
بدۆزیتهوهو بيهيتيت نانى له گهلا بخوات!!

دەگىرنەو: جارىكيان وەكو گوترا نانى بۆ دادەنریت، بەلام كەسى
لەلا ميان نابیت، ئەویش يەك لە پياوەكانى دەنیریت، تا بچى
ميوانىكى بۆ يىنى، بۆ ئەودى پىكەو نەكەيان بخۆن.. ئەو پياوۋى
خەجەج دەروا، كەسى دەست ناكەویت، دواى مەندووبوونىكى باش
لەژىر سىبەرى دارىكدە، دەينى ئەعراپىيەك خەوتوود، ئەو پياوۋى
خەجەج ئەو ئەعراپىيە لە خەو ھەلدەستىنیت و دەياتە ميواندارى
خەجەج.. خەجەج دلى پىي خوشدەبى، كە ئىستا پىكەو نەكەيان دەخۆن
و لە برسەپتەكەى رزگارى دەبى، چونكە ئەو ناتوانى بە تەنیا نان
بخوات.. بۆيە بەخىرھاتنى ئەو ئەعراپىيە دەكات و پىي دەلەيت:
فەرموو وەرە پىش با پىكەو نەكەيان بخۆن.

ئەعراپىيەكە وەلامى دەداتەو: زاتىكى لەتو باشتر دەعوەتى
كردووم، بۆيە مەن نانى تۆ ناخۆم.

خەجەج سەيرى پى دى؟! لىي دەپرسى: كىيە لە مەن باشتر؟!
ئەعراپىيەكە وەلامى دەداتەو: مەن ئەمپۆكە بەرپۆژووم و دەعوەتى
سەر سەردى خوداى گەرەم.

خەجەج دەپرسى: يانى بەم پۆژە زۆر گەرمەو تۆ بە پۆژووى؟!
ئەعراپىيەكە وەلامى دەداتەو: بەلى بۆ پۆژىكى لە ئەمپۆ زۆر
گەرەم بەرپۆژووم.

خەجەج پىتى دەلتى: دە باشە ئەى ئەعراپى باش دەكەى، بەلام
ئەمىرۆ بېشكىنە لەگەل من نان بخۆ و بەيانى لە باتى ئەمىرۆ بەرپۆرۆر
بەو.

ئەعراپىيە كە پىتى دەلتى: چىيە بەرپۆر؟! تۆ عىلمى غەيىت ھەيدە
دەزانى من دەگەمە سبەينى؟! ھەتا داوام لى بىكەى ئەمىرۆ بېشكىنە
و بەيانى پى بىم!!

خەجەج دەينى بەلگەى ئەو ئەعراپىيە بەھىزەو كەس عىلمى
غەيىبى نىيە، بۆيە وازى لىدىنى و زۆرى پى سەرسام دەبى!!

ھىج مۇسلماننىڭ لە فرمانى خوا و پىغەمبەرەكەى گەورەتر نىيە

ئوسامەى كۆرى زەيد (پەزەى خەى لى بى)، خەيشى و باوكىشى
ھەر خەشەوىستى پىغەمبەرى خوا بوون (دەروو سەلەوى خەى
لەسەر)، ئەمىرى دوواين سەپايە، كە پىغەمبەرى خوا (دەروو سەلەوى
خەى لەسەر) لە كۆتا پۆرەكانى تەمەنى خەى ئامادەى كە، كە لەو
سەپايەدا ئەبەبەكە و عومەر و گەورە ھەولەلانى تر سەرباز بوون!!

بەلام پىغەمبەرى خوا (دەروو سەلەوى خەى لەسەر) نەخەش كەون
و بارى تەندروستى بەردە خەپى پۆشت، لەبەر ئەو ھۆيە، ئەو سەپايە
بۆ ئەو ئەركەى پىغەمبەرى خوا (دەروو سەلەوى خەى لەسەر) بۆى

نەخشە کێشابوو، لە کاتی خۆی نەیتوانی بەرپیکەوی و نەرکە کە
دواکەوت، تا پیڤەمبەری خوا (درودو سلاوی خوای لەسەر) کۆچی
مالتاوايي لە هاودلان و لە نوومەتە نازیزە کە کرد و هەمووانی بە
دلی شکاو و چاوی پر فرمیسک جیھێشت!! بەو کۆچە نوومەت هەژاو
کەلێنکی یە کجار گەورە تیکەوت، کە ئیستاشی لە گەلدا بیت و
هەتا دونیاش مابی، ئەو کەلێنە هەر پر نابیتەوه!!

بەلام هاودلان (پەزای خویان لی بی)، کە قوتابی ریزی پیتەوهی
قوتابخانە پیڤەمبەری خوا بوون (درودو سلاوی خوای لەسەر)، لەو
سەرودرو مامۆستا گەورەییان فێربوون، ئیسلام ئایینی ژیانەو
خۆشەویستی، ئایینی کارە، نەك ئایینی تەمبەلی، بۆیە هەر زوو ئیش
و کارەکانی دانانی جیگەردەیه کی پیڤەمبەری خویان (درودو سلاوی
خوای لەسەر)، تەواو کرد و بەیعتی گوێرایەلی و خزمەتیاں دایە،
ئەو هاودلە زۆر نزیکە پیڤەمبەری خوا (درودو سلاوی خوای
لەسەر)، کە پیڤەمبەری خوا (درودو سلاوی خوای لەسەر) لە ژیاانی
خۆیداو لە کاتی نەخۆشیە کە سەردەمەرگی، پازی نەبوو، کەسێک
شوینە کە بگریتهوهو ئیمامەتی نوێژەکان بو موسلمانان بکات،
ئەبوبە کری صدیقی زۆر خۆشەویست و هاودلی ئەشکەوت و رینگە
دوورودریژی بانگەواز و خواپەرستی و هیجەرتی بەره و مەدینە
نەبی!!

به لئی موسلمانان له سهر نهو ههلبژاردنه ی پیغه مبهری خوا (درودو)
 سلاوی خوی له سهر) بۆ نه بویه کری صدیق (په زای خوی لی بی)،
 نه بویه کریان وه کو خهلیفه ی پیغه مبهره کیان ههلبژارد و به یعه تی
 درێژ پیدان به هه مان رینگه ی پیغه مبهری خوشه ویستیان پیدان.

(نه بویه کری صدیق) جلهوی کاروباره کانی دهوله تی گرتنه نه ستو،
 نوسامه و گه وره هاوده لانی کو کرد دهو و بریاری دا، نهو سوپایه ی
 پیغه مبهری خوا (درودو سلاوی خوی له سهر) له دوواین رۆژانی
 ته مه نی پیرۆزی خوی پیکه یه تینابوو، کو بینه وه و به ره و نه رک
 دیاریکراوه کیان بکه ونه ری!!

به م شیوه یه سوپاکه کوکرایه وه و هاوده له گه وره کان به شدارییان تیدا
 کرد، له واده ی دهرچوونی، خهلیفه هاته لای نه میری سوپا
 (نوسامه ی کوپی زهید) و مۆله تی لی خواست، که: نه گهر رینگه
 بدات، له بهر پتویستی و ههستیاری کاته که، نهوا عومه ری کوپی
 خهتاب ئیزن بدات و رینگه ی بدات له پال خهلیفه دا له مه دینه
 به یه تته وه؟!

نوسامه په زامه ندی نواندو به و جوړه عومه ره له مه دینه مایه وه.
 دوا ی نه وه رۆژگار به ره و پشچوو، نه بویه کری صدیق گه پرایه وه بهر
 په حمی خودای گه وره و عومه ری کوپی خهتاب له جینگهیدا بووه
 خهلیفه، ئیدی هه موو به نه میری ئیمانداران بانگیان کرد، که چی

کۆمه لکه ی ناشتی و خوشه ویستی

دواي نهو هاش نه ميري ئيمانداران و خهليفه ي پيغه مبهري خوا (درود و
سلاوي خوي له سهر)، كه چاوي به ئوسامه ده كهوت، ههر به نه مير
بانگي ده كرد!!

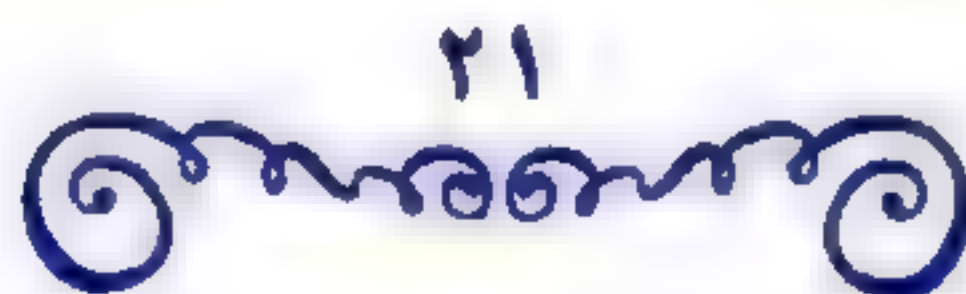
كاتيكيش يهك له كوره كانى خهليفه عومهرى كورپى خهتاب به
باوكى گوتبوو: چون ده بى توله سوپايهك بى، ئوسامه نه ميري بى؟!
راسته نهو زور باشه، به لام خو تو لهو له پيشتري؟!

عومهر پتي گوت: وس به قسه ي وا مه كه، پيغه مبهري خوا (صلى
الله عليه وسلم)، باوكى ئوسامه ي له باوكى تو و ئوسامه شى له تو
خوشترده ويست!! نيت ده ته وي من به وه پازى نه بم؟!

خهليفه موسلمانان خزمه تكارى هه مووانن

ته له ي كورپى عه بدوللا ده گيرپيته وه، ده ليت: شه ويكيان عومهرى
كورپى خهتاب (په زاي خوي ليبي)، له تاريكايى شهودا له مال
هاته دهر و به نيو شاردا رۆشت، منيش دوور به دوورى به دوويدا
چووم، گوتم: بزائم ده چيته كوي؟

عومهر رۆيشت رۆيشت گه يشته مالىك، لهو ماله چووه ژوور و
پاشى ماوه يهك هاته دهر، ئيدى گه پايه وهو رۆشت.

منیش نهو مالهم دستنیشانکردو بو بهیانی هاتم سهری نهو
مالهم دا، دیتم پردهژنیک کی کویر و په ککهوته ی لیهو بهس؟! سهیرم
پیتهات؟! لیم پرسی: نهو پیاو دی نیوه شهو هاته لات، بوچی هاته
لات؟!

پیردژن و دلا می دامه‌وده: نه‌مه پیاو‌دکه ماو‌دیه‌کی نه‌و‌ندو
نه‌و‌ندیه سه‌ردانم ده‌کات، نه‌و خواردن و شتانه‌م بو‌ دینی، که
پیوستمن و دوا‌یی پاکم ده‌کاته‌وده، ئینجا به‌جیم دیلیت و ده‌روات!

والی مسلمانان نابی خراپترین والی بی

له سالتی پدماده (نهو سالتی موسلمانان له سهردهمی خه لافهتی
عومهری کوری خه تاب - پدزای خوی لیبی -) تووشی برسیهتی و
قات و قریه کی ناخوش بوون، خه لیفه عومهر به تهنه نان و زدیستی
دهخواردو هیچ شته کی دی نه دهخوارد، نه مه وای لیکرد پدش
هه لگه پیت، کز و لاواز بیت، به لام دیسانیش هر شتی باشی
نه خوارد؟!

دەزانى يۇ؟!

له بهر نهوده نه بوو، که نه یوو و نه یددتوانی خواردنی باش پیدایکات، به لکو نه و دی هیوو، ددیدا هه ژارانی میله ته که ی،

دهیگوت: چۆن من خواردنی چهور و خوش دهخۆم، له کاتیگدا
مندالی موسلمانان شتی باش نهبی بیخۆن و بیتاز بن؟!

لهو وتهکانیشی - که به باشی پهیرهوی لیده کرد - دهیگوت:

خراپترین والی و بهرپرس نهو والی و بهرپرسیده، خوی تیربی و
میلهته کیشی برسی بن.

خهلیفه خوی بهیتولمال دهپاریزی

عهلی کوری نهبی تالب (پهزای خوی لیبی)، دهگیریتهوه، دهلیت:
دیم عومهری کوری خهتاب بهرهو دهرهوهی شار دهروات، لیم برسی:

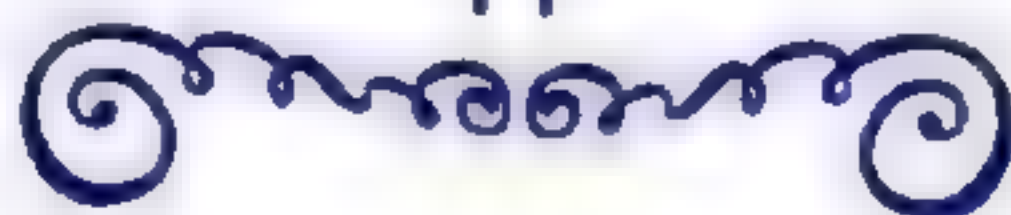
نهوه بو کوی نهی نه میری نیمانداران؟!

نه میری نیمانداران وهلامیدامهوه، گوتی:

وشتریکی بهیتولمال لهو وشترا نهی هی سهدهقه نه بهریوهو
پۆشتوه، منیش بهدوایدا دهپۆم دهیگرمهوه.

عهلی کوری نهبی تالب (پهزای خوی لیبی)، دهلیت، گوتم: به
راستی خهلیفهکانی دواي خۆت ماندوو دهکهی!

ههه نه میری نیمانداران عهلی کوری نهبی تالب، جاریکی دیکه
دهچیته لای نه میری نیمانداران و خهلیفه ی دووه می پیغه مبهری خوا

(درود و سلاوی خوی له‌سەر) عومەری کۆری خەتاب (پەزای خویان
لیبی)، له به‌تولمال دادەنیشن و خەلیفه چراکه داناگیرسیتی، به
تاریکی دادەنیشن.

نیامی عەلی دەپرسی: بۆ چراکه داناگیرسیتی؟!

خەلیفه وەلامی دەداتەو: با بزانی نیشەکەت چییه؟ ئەگەر نیشی
موسلمانانە چراکه دادەگیرسینم، ئەگەر نیشی خوشتە، به تاریکی
دادەنیشن، چونکه چراکه هی به‌یتولمالی موسلمانانە و نابیی بۆ
بەرژەودندی کەسی سوودی لیۆدەربگیری!

لای موسلمان هیچ شتێک له خوا خوشەویستەر نییه

سەحابەیی بەرپێز تەلەبی ئەنصاری (پەزای خوی لیبی)، جاریکیان
له نێو باغیکی خۆی نوێژ دەکات، له پەر بالدارێک له پیشی پەیدا
دەبی، لەم چل دەفریتە سەر چلەکە ترو بەم شتۆدیە سەرنجی تەلەبی
ئەنصاری بۆ ئەو بالندەییە دەچیت، ئەمە وای لێدەکات نوێژەکە
لێتیکبچیت و ئەزانێ چەند ڕکاتی کردوو، بۆیە زۆر شەرم له خۆ
دەکاتەو و زۆر لەو دەترسی، کە خودای گەورە لەسەر ئە
هەلە کردنە سزای بدات؟!

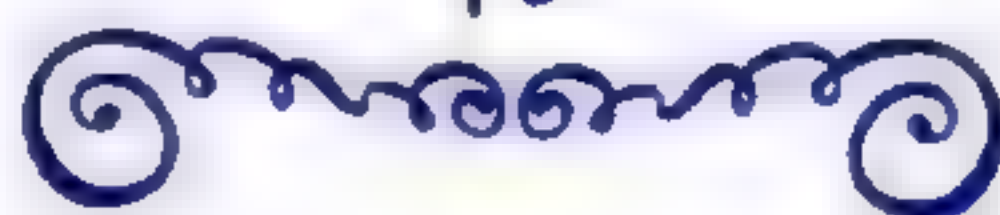

ئەدى چى بىكات؟! چۆن خۆى لەو گوناھە پاكبىكاتەو؟! بىردەكاتەو
 چى بىكات؟! چى بىكات؟! سەر دىنى و دەبا، كە چى بىكات باشە بۆ
 ئەوئى خودا لىتى خوشبىت؟! سەرەنجام راي دىتە سەر ئەوئى ئەو
 باغەى بىكاتە خىر و لە پىناوى خودا بىبەخشى، مادام خوشەويستى
 بالدارىكى نىو ئەو باغەى بوو هۆى لىتىكچوونى نوژەكەى، ئىدى
 بىرلار لەسەر ئەو دەدات و يەكتا دىتە لاي پىغەمبەرى
 خوشەويستمان (درودو سلاوى خواى لەسەر)، پىتى دەلىت: ((ئەى
 پىغەمبەرى خودا.. من لە نىو باغەكەمدا بە بالدارىك خەرىك بووم،
 تا وام لىتەت لە بىرم كرد چەند رىكات نوژم كردووە، بۆيە من ئەو
 باغە دەكەمە سەدەقەى لە پىناوى خودا، ئىدى ئەى پىغەمبەرى
 خودا تۆ بۆ چىت پى باشە، وەهاى لىبەكە، من ئەوئەم بە باش زانى،
 بەلكو خوداى گەورە پەھم پىبىكات و لىم خوشبى))!

خەلىفە و خانەوادەكەى

هەردىارىەكەيان بۆبىت، بۆبەيتولالە

نىردراوى پاشاى رۆم هاتە مەدىنەو نامەيەكى لە پاشاى رۆمەو بۆ
 ئەمىرى ئيمانداران و خەلىفەى دووئەمى پىغەمبەرى خودا (درودو
 سلاوى خوداى لەسەر)، عومەرى كورپى خەتاب هىنا، خەلىفەش
 نامەى خۆى بۆ پاشاى رۆم پەوانە كردەو، ئوموگەلسومى كچى
 عەلى كورپى ئەبى تالبىش (پەزاي خوداىان لىبى)، كە ئەو رۆژە يەك

له ژنه كانی نه میری نیمانداران عومهری كورپی خهتاب بسور،
دیناریکی قهرز کرد، بهو دیناره شوشه یهك بۆنی خوشی كری، له گدل
نامه كانی خلیفه به دیاری بۆ ژنی پاشای رۆمی رهوانه کرد.

له وهلامی نه مه دا ژنی پاشای رۆم پاش ماوه یهك یهك توره گه
زیرپی به دیاری بۆ نوموكه لسوم رهوانه کرد.

كه نه م زیره گه یشته نوموكه لسوم، وه ریگرتن و له ماله وه له سهر
به ره یهك لهو به رانه ی له سهری داده نیشتن بلاویكردنه وه، ته ماشایان
بكات، لهو كاته دا خلیفه عومهری كورپی خهتاب (رهزای خودایان
لیبی) هاته ژور، كه چاوی بهم هه موو زیره كهوت، لیی پرسى:
نه مانه چینه؟

نوموكه لسوم (رهزای خودای لیبی) مه سه له كه ی تیگه یاند، كه
نه مانه چینه و له كوی بۆی هاتوون.

خلیفه كه نه مه ی بیست، هه لسا هه موو نهو زیره ی كوكرده وه،
بردنی فروشتنی، له پاره كه یان دیناریکی دایه وه نوموكه لسوم، كه بۆ
كرینی بۆنه كه كاتی خۆی قهرزی كردبوو، نهوی ديكه یشی برده
به یتولمالی موسلمانان.

بۆ نه وه ی ژنی خلیفه خاوه نی زیرپی بهو زۆرییه نه بیته و
خوانه خواسته نه م شته دونیا ییانه خداو قیامه تی له بیر نه به نه وه،

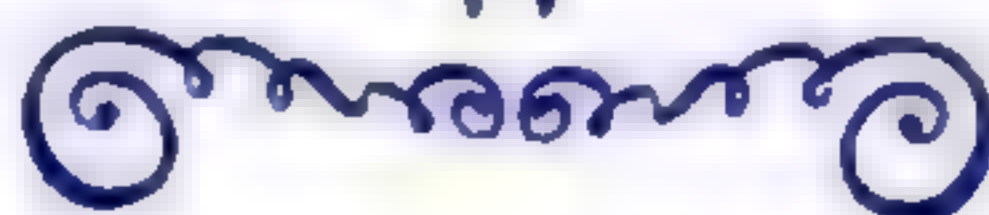
ھەروەھا بۇ ئەوھى ژنى خەلىفەى مۇسلمانان لە كچ و ژنى مۇسلمانان
زىرى زياتر نەبى، نا با كچ و ژنانى مۇسلمانان ھەيانى، بەلام كچ و
ژنى خەلىفە ئەو شتانەيان نەبى، كە ئەو بەرنامەى خوداناسانە لە
ژيان، بەمە ئەو ياسايەى سەپاند، كە:

۱- لە ئىسلامدا ھاوولالتى بۆى ھەيە ھەموو شتىكى ھەبى و
ژيانى ھەزار جار خۆشترى لە ژيانى خەلىفەو واليەكان، نەك بە
پىچەوانەو دەسەلاتدار وەكو ئەمرو پرىت و مۇسلمانانىش ھەزار و
برى بن.

۲- خەلىفە بۆچى ئەو كارەى كرد؟ بۆچى زىرى ژنەكەى بردەو
بەيتومال؟!

لە وەلامدا دەلىن: چونكە بىرى كردەو، گەيشتە ئەو پايەى: ئەو
ديارىەى بۆيان ھاتوو، بە ھۆى پۆستى خەلىفايەتى بوو، دەنا
بۆيان نەدەھات، كەواشەى دەبى ديارىەكە بۆ بەيتومالى مۇسلمانان
بى، نابى ھىچ والى و خەلىفەكە سود لە پۆستەكانى خۆيان بۆ
خۆدەولەمەندكردن وەرىگرن.

ئەوھش بوو ياسايىكى زىرىن لە دەولەتى ئىسلامى، ئىستاكە لە
ئەمرىكا و ولاتانى پىشكەوتوو وەھايە، لە ماوھى سەرۆكايەتيدا
سەرۆكى ئەمرىكى ھەر ديارىەكى بۆ يىت، دەبى لە ئەرشىفى
كۆشكى سى تۆمار بكرى و ديارىەكە بۆ كۆشك بى، ئەوھك بۆ

خودی سەرۆك.. بەلام بەداخەوه سەرۆك و پاشاكانی جیهانی
ئیسلامی، كە ئیسلام بە ڕەجعیەت و خۆیان بە پێشكەوتوو دەزانن،
لای ئەوان یاسای وەها بوونی نەمایەو هەرچی دەستیان كەوێ، هەر
بۆ خۆیانە!!

شایانی باسە ئومموكهلسومیش (ڕەزای خودای لیبی)، كە كچی
عەلی كۆری ئەبی تالبەو كچی فاتیمە زەهراي كچی پێغەمبەری
خودایە (درودو سلاوی خودای لەسەر)، ئەویش ئەو مەسەلە ی زۆر بە
ناسانی وەرگرت و بێ ئەوەی تۆرە بێت، یان ناپەرەتیەکی بەسەر
بێت، بەو كاردی خەلیفە موسلمانان و میژدە بەرێژەكە ی خۆی ڕازی
بوو، ئیدی هەموو ژیاانی وەكو پێشوو بە زوھد و خۆدووورگرتن لە
جوانی و خوشییە ڕووالەتیە ماددیەکانی دنیا بەسەر برد،
ڕەزامەندی خوداو قیامەت و بەهەشتی نەپراوەی هەمیشە لە دڵدا
لە زیرو زیو و لە هەموو خوشییەکانی دنیا لەلا خوشەویستەر بوو.

خەلیفە موسلمانان مافی یەتیمان دەپاریزی

ئەمیری ئیمانداران و خەلیفە دوو دەمی پێغەمبەری خوا (درودو
سلاوی خۆی لەسەر) عومەری كۆری خەتاب (ڕەزای خۆی لیبی)،
چوو مالتیک چرایەکی خوش دەسووتا، فەرمووی ئەو چرایەتان لە
كۆی بوو؟

گوتیان: هی بابی نهو مندالانهیه!

فهرمووی: نهدی بابی نهو مندالانه له کوئییه؟

گوتیان: مردوو!

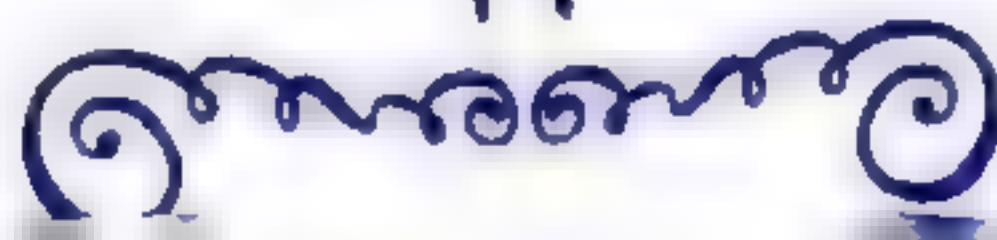
نهمیری نیمانداران گوتی: کهوابی چرایه که بکوژیننهوهو بهبی چرا
دابنیشن، چونکه نهو چرایه هی نهو منداله یه تیمانهیه، نهوه هی
بابیان نییه، پیشتر هتا بابیان مابوو، راسته هی وی بوو، بهلام
نیستا که بابیان نهماوه، ئیدی میراتی نهو منداله یه تیمانهیهو نابی
مالی یه تیم به فیرو بدری و به خراب سهر ف بکری!

خه لیفه ی موسلمانان دهست بو مالی میلله ت نابهن

۱- نه بویه کری صدیق

مه بهست له مالی میلله ت - نهو مالیه، که له خه زینه ی
دهولته، نهوه هی موسلمانان و خه لکانی تری نیو دهولته کهیه -
نه مانه تیکی گه ورهیه له نهستوی بهرپرسی ولات و به تایبه تیش
خه لیفه و بهرپرسی یه که می ولات، دهبی به باشی خه رج بکری و
مافی هه موو گه وره و بچوو کیکی ولاته که ی تیا پاریزراو بی.

پیغه مبهری خوا (صلی الله علیه وسلم) هیچ مووچه یه کی له
دهولته نه بوو!!

نه بویه کری صدیق (پرهزای خوی لیبی)، که بووه خلیفه، هیچ
مووچهیه کی له ددولت ودرنه گرت، بو بهیانی وه کو جاران چوووه بازار
و ویستی کار بکات، صهحه به کان پییان گوت: شتی وا نابیی، تو
خلیفه و کارت زوره، دوايیش جوان نییه، تو بهو ندرکه ته وه له
بازار کار بکهی.

بویه به زور مووچهیه کیان بو دستنیشان کرد، نه بویه کر گوتی:
باش.. به لام له دلی خویدا پتی رازی نه بوو، نه وه بوو، له سهر مال و
سامانه که ی خوی ددریا، نه وهشی و دکو مووچه ودریده گرت، له
لایه کی دادنا، بهر له کوچی دوايي، بهو مووچهیه باغیکی کری، له
سهرده مهرگی به خاتو عائیشه ی کچی گوت: کچه کهم نهو باغی
نهویم به پارهی مووچه کهم کریوه، به خوا کاتی خوی، که نهو
مووچهیه یان بو دانام، پیتم خوش نه بوو، به لام ناچار یان کردم، له بهر
دلی براکاتم قبولم کرد، به لام مووچه کهم نه خوارد، نهودتا کوم
کرد و دو سهره نجام نهو باغهم پی کری، له پاشه من بیددنه وه ددولت
و بیکه نه وه قفیک له وه قفه کانی ددولت.

۲- عومهری کوری خهتاب

نه میری ئیمانداران و خلیفه ی دووومی پیغه مبهری خوا (عومهری
کوری خهتاب) یش، له سهرده می خلیفایه تی خویدا که پیویستی

دەبوو، پارەى لە سەحابەكان قەرەز دەکرد، جارێکیان یەك لە
سەحابەكان (ڕەزای خویان لی بی) پیتی گوت:

– ئەى ئەمیری ئیمانداران خۆت خەلیفەیت و پارەى بەیتومال
هەمووی لەبەر دەستی خۆتە، ئیتر بۆچی لە بەیتومالدا ئەوەندەى
پێیستە دەری ناھێنیت و بە قەرەز لەسەر خۆتى بنووسی، دواتر کە
هەتوو بێخەیتەو شۆینی خۆی، کەسیش پیتی نازانی، بۆ داواى قەرەز
لە خەلك دەکەى؟!

ئەمیری ئیمانداران وەلامی دایەو: نەخیر من لە بەیتومال قەرەز
ناکەم، چونکە ئەگەر مردم و پارەى بەیتومالم بە قەرەز لەسەر بوو،
ئەوێ پاش من دیت، دەلیت: ئەمیری ئیمانداران زۆر ماندوو بوو
با ئەو قەرەزەى لەسەر بکوژێنێنەو، چونکە مالى خۆتان نییە، بە
ئاسانی لەسەرمی لادەبەن، بەوێش دەترسم خودا لیم قەبول نەکات،
چونکە مالى بەیتومال نە بۆ من و نە بۆ کەسى تر حەلال نییە بە
هەقى خۆى نەبى، بەلام کاتیك کە دەمرم، ئەگەر پارەى ئێو قەرەزار
بم، ئەوا چەند رۆژیک پاش مردنەکەم دینە لای منداڵەکانم و پێیان
دەلین: باوکتان ئەوەندەمان قەرەزار بوو پێمانبەنەو! ئیتر
دەتاندەو و هیچم لەسەر نامینی!!

۳- عوسمانی کوری عه فان

هه موو مائی خۆی بۆ نیسلام دانا، به مائی خۆی خزمهتی
نیلامی ددکرد، نه وەك به دینارینکی نیسلام سوودی به خۆی
که یاندبیت، ناشکرایه که سالی گرانییه که، ههزار و شتری به باره
دایه پیغه مبهری خوا (صلی الله علیه وسلم) بۆ نه وەدی به سه
هه ژارانی دابه شکات.

جاری دیکهش هه بوو، سوپایه کی به ته نیا به پاردهی خۆی بۆ
نیسلام و موسلمانان ناماده کرد.

پیغه مبهری خوا (صلی الله علیه وسلم) له باردهیه وەدی فرمووی:
هیچ مالتیک وەکو مائی عوسمان سوودی به من نه گه یاند (واته: بۆ
خزمهتی بانگهواز و دینه کهی).. هه رووها فرمووی: (له مپۆ به
دواوه عوسمان هه رچی بکات، زه دهری بۆی نابێ).

۴- عه لی کوری نه بی تالب

که بوو خه لیفه، پۆژێکیان یهك له براکانی پیتیگوت: ئیمهش
هه ژارین، شتی کمان له بهیتولمال پێده.

عه لی (پهزای خوای لیبی)، پیتی گوت: زۆر باشه، شهو دواي نوێزی
عیشا وەکو ئێره چۆل بوو، ودره بهیتولمال شتیکت پێده دهم.

براکه‌ی به دلی خوش رویشته، (عه‌لی)ش پیش نویژی عیsha
هاته‌وه به‌یتولمال، پارچه ناسنیکی له‌سه‌ر ناگر دانا، چووه نویژی
عیشار دوا‌ی نه‌وه‌گه‌پایه‌وه به‌یتول مال، براک‌ه‌شی له دوا‌ی نه‌وه‌هات
و سه‌لامی کرد، خه‌لیفه گوتی: که‌س دیار نییه؟

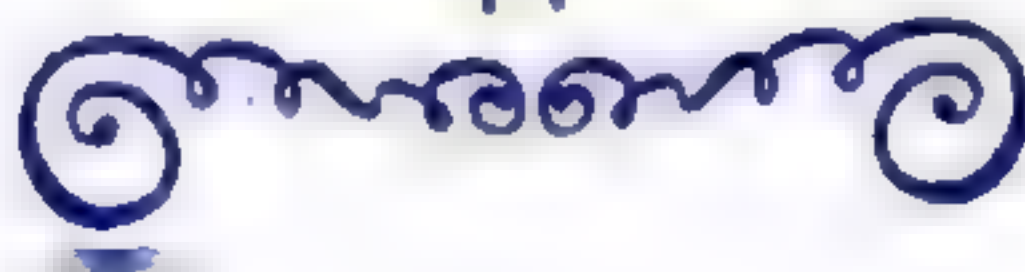
براکه‌ی گوتی: نه‌خیر.

خه‌لیفه گوتی: ده ده‌ی ده‌ستت بکه‌وه.

براکه‌ی ده‌ستی کرده‌وه.

خه‌لیفه عه‌لی ناسنه سووره‌وه‌به‌وه‌که‌ی به مه‌قاشیک هه‌لگرت و
خستیه ناو ده‌ستی، به‌مه براکه‌ی ده‌ستی سووتاو له هۆشه‌خوی
چوو!! دوا‌ی نه‌وه‌بردی‌ه‌وه مال و پاش به‌خۆهاتنه‌وه‌ی، براکه‌ی پیی
گوت: باشه براکه‌م بۆ وه‌هات لی‌کردم؟!

خه‌لیفه عه‌لی گوتی: له‌به‌رئه‌وه‌ی بزانی، نه‌وه مالی میلیله‌ته،
ده‌ست لیدانی به‌خیانته، ناگری به‌دواوه‌یه، جا نه‌گه‌ر تۆ به‌رگه‌ی
ناگری بچووکی دونیا نه‌گری، نه‌دی چۆن من به‌رگه‌ی ناگری گه‌وره‌ی
دوامایی بگرم؟!

۵- عومەرى كۆرى غەبدولعەزىز

ئەم خەلىفە بەرپىزەش (پەزاي خۇاى لىيى) .. كە خەلىفە بوو،
جارتىكىان دوو زەنبىل پوتابيان بو ھىنا، (پەزاي خۇاى لىيى)..
عومەر گوتى: ئەمە چىيە؟

گوتيان: پوتابىكە ئەمىرى ئوردن ھەناردوويەتى.

گوتى: بە چى بو ئىرە ھىنراوہ؟

گوتيان: بە ئەسپەكانى پۆستەى دەولەت.

گوتى: كەوابى من لە ئەسپەكانى پۆستەى دەولەت شياوتر نىمە بو
ئەو پوتابە، برون بىيانبەنە بازار و بىانفرۆشن، بە پارەكەى ئالىك بو
ئەو ئەسپانە بىكرن، كە ئەو پۆست و نامانەى دەولەت دىنن و دەبەن.
برازايەكى ئەمىرى ئىمانداران گوتى لەو قسانە بوو، چاوى لە
پىاوەكەى ئەمىرى ئىمانداران داگرت و پىتى گوت: برو ئەو پوتابانە
بىبە بازار، منىش لەگەلت دىم، چەندىان پى دا، تو مەيفرۆشە، من
ئەوئەندت دەدەمى و لىتيان دەكرم.

پىاوەكەى ئەمىرى ئىمانداران گوتى: زۆرباشە .. دواى ئەوہ دوو
زەنبىلە پوتابەكەى ھىنايە بازار، لەوى داينا بو فروشتن، چواردە
درەمىان پىدا، برازاكەى ئەمىرى ئىمانداران - كە دلىابوو، زىاتر
ناكەن -، چواردە درەمەكەى دايە پىاوەكەى ئەمىرى ئىمانداران و

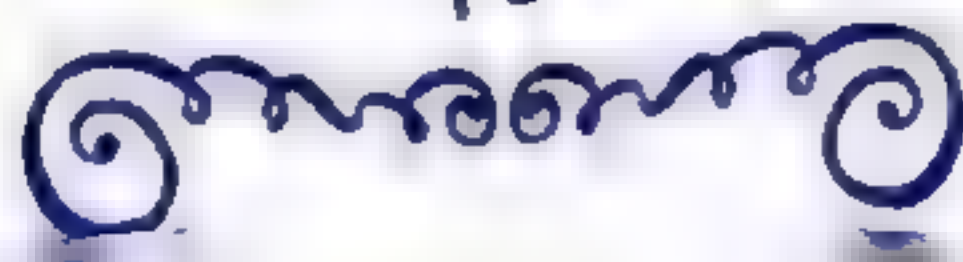

دوو زەنبیلە پوتابەکانی لى كرى، دواى ئەو چوونەو، برازاكەى
ئەمىرى ئيمانداران يەك لە زەنبیلەكانى دايە پياووەكەى ئەمىرى
ئيمانداران، پىي گوت: ئەو هەيان بۆ مامەم ببە.. ئەو هەشيان بۆ خۆم
دەبەم.

پياووەكەى ئەمىرى ئيمانداران گوتى: زۆر باشە.. ئەو زەنبیلەكەى
وەرگرت، كە برازاكەى ئەمىرى ئيمانداران پىيداو بۆ ئەمىرى
ئيماندارانى هینا، وەكو ئەمىرى ئيمانداران چاوى بەو پوتابە
كەوتەو، زانى هەر ئەو هەيە، كە پىشتەر لىي نەخواردبوو و گوتبوو:
برۆ ببە بازار و بۆ ئەسپەكانى پۆستەى دەولەتى بفرۆشە!! ئەدى
باشە ئىستاكە بۆچى هەمان پوتابيان بۆ هیناىەو؟!!

عومەر پرسى: ئەو چارە چىيە?!

پياووەكەى پىي گوت: يەكێكە لە دوو زەنبیلە پوتابەكان، لەگەڵ
برازاكەت بردمانە بازار، لەوى چواردە درهەميان پىدا، برازاكەت
وەكو زانى زياتر ناكات، چواردە درهەمەكەى پىدام و هەليگرتن،
يەكيانى بۆ خۆى برد و ئەو هەشيانى بۆ تۆ نارد، گوتى: ئىستاكە
ئەو هەيان بۆ مامەم ببە.

نەمیری نیمانداران بەو دەلی خوشبوو و بە پیاوێکی گوت:
نێستاکە دەشی ئەو پوتابە بۆم!!^(۱)

موسلمانان برۆیان بە خوشی و ناخوشی هەیه

زانایانی موسلمان گوتویانە:

هەشت شت دەبی بە سەر ئادەمیزاددا بی، ئەو هەشتە بریتینە لە:

خوشی و ناخوشی..

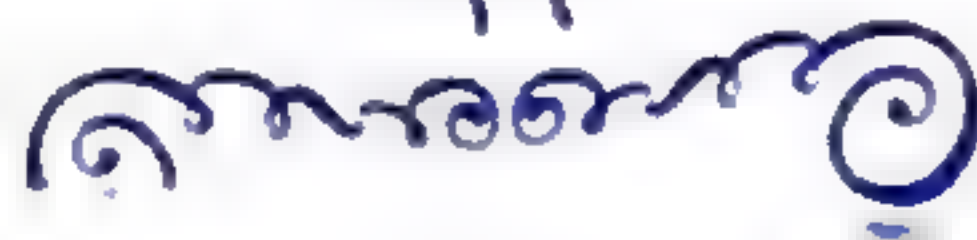
کۆبوونەوێ لە گەڵ دۆستان و لێکجیا بوونەوێ لە گەڵیان..

کاری ئاسان و کاری زەحمەت..

ساغی و نەخوشی!

گەڕێگ ئەوێ موسلمان لە هەموو باریکدا هەر موسلمان بی.

۱ - محمد سعید مرسي و قاسم عبدالله، ۱۰۰ موقف من حياة العظماء،
مؤسسة أقرأ للنشر والتوزيع، ۱۴۲۴هـ - ۲۰۰۳م، ص ۱۳۲.

نەدەبى قسەکردن لە ئىسلامدا

زانایانی موسلمان بە تێگەشتن لە دەقەکانی ئاینی ئىسلام، چەند ئادەبەکیان بۆ قسەکردنی کەسێ موسلمان دەستنیشانکردووە، بە هەموویان موسلمان دەکەنە تاکێکی ژیاڕی زۆر گەورە، ئەو ئادابانە بریتینە لە:

- ۱- دەبى نامانجى قسە کە خیر بیت و بۆ خودا بیت.
- ۲- نابى قسە کەر بە ناپەروا قسە بکات و لە شتى پرورپوچدا بدوێ.
- ۳- نابى قسە کەر بکەوێتە نێو موجدەلەو بینەو بەردەدى بێسوود لەگەڵ بەرامبەرە کەى، یا ئەگەر لەسەر هەقیش بوو، چونکە ئەگەر بەرامبەر بە زوویی قەناعەتى نەکرد، ئەوا موجدەلەکردن بێسوودە.
- ۴- قسە کەر خۆی لەوێ دووربجاتەو، کە بۆ ئەوێ قسە بکات، بیت زۆر لە خۆی بکات، جا ئەمە لەبەر زۆربلێی بیت، یان لەبەر خۆبەزلزانی، یان لەبەر هەر شتێکی دیکە، کە نەفسی دەبخوازی.
- ۵- لە کاتى ئەوێ بەرامبەر قسە دەکات، بە باشی گوێی بۆ بگری و خۆت خەریک نەکەیت و وەکو پێویست تێکەڵاوی قسەکانی بیت.
- ۶- قسە کەر زۆر ئاگاداری خۆی بیت، نەکەوێتە غەیبەتکردنی خوشک و براکانی خۆی.

۷- قسه کەر خۆی له نه ميمه به دوور بگرێ و نه کات قسهی خه لکی
بۆ یه کتری بگوازیته وه به مه قسه کانی فیتنه یان لی بکه ویته وه.

نامۆزگارییه کی به سوود

یه ک له هه کیمه کان نامۆزگاری کۆر ده که ی ده کات و پیتی ده لیت:
کۆری خۆم.. نه گهر له گهل زانایان دانیشتی، با سووریت له سه
نه وه بی، زیاتر بیسی، نه ک سووربی له سه نه وه ی زیاتر بلیت!!
بۆ نه وه ش، خۆت فیتری باشتین شیوه ی گویگرتن بکه، قه تیش
قه یێک مه بره بهر له وه ی ته واییت.

موسلمان گوشتی برا که ی ناخوات

غه یبه تکردنی موسلمان، واته به خراپ باسکردنی که سیك، که
پیتی ناخۆشه، له لای یه کیکی دیکه.. نه وه غه یبه ته و یه کیکه له
گوناهه خراپه کان.

له قورئانی پیرۆزدا غه یبه تکردنی برای ئیمانی به خواردی گوشتی
نه و برایه چووینراوه، مادام گوشتی برا که شت هه رامیکی زۆر توخ
بی، که وایی غه یبه تکردنیشی هه رامیکی زۆر توخه.

بۆيە ئىسلام و زانايانى ئىسلام قەت غەيبەتيان خەللاڭ نە كەردووه
 ھەمىشە بە كەردووه يەكى قىزەون و ناشرىن وەصفىيان كەردووه.

جاريكىيان ئىبراھىمى كورى ئەدھەم ھەندى كەس دەعوەت دەكا،
 كاتىك لەسەر سفرە دادەنىشەن نان بخۆن، دەست دەكەن بە غەيبەت
 كەردن، ئەويش بە ھىمىنىيەو پىيان دەلەت: خەلكانى پىش نىمە،
 سەرەتا نانىان دەخوارد، ئىنجا دەمىيان بۆ گوشت دەبرد، كەچى نىو
 لە سەرەتاو، بەر لە نان خواردن، بە گوشت خواردن دەستتان پىكرد.
 (سامر حشىمە، تسليہ المجالسين من قصص الصالحين، ص ۳۵)

بەلام گوشتەكە لە ھونەرى (جوانكارى) دا (موشاكەلە) يە، واتە:
 مەبەستى ئەو نىيە بلى: ھەر لە سەرەتاو بە خواردنى گوشتى
 خەللى سەر بىرئەكە دەست و پىكرد، مەبەستى ئەو يە: بە
 غەيبەت كەردن دەستتان پىكرد.

بەلای مۇسلمانانەو:

ئەللا ئە ھەموو گەورەيەك گەورەترە

ئىمامى ئەبو حەنەفە (رەھمەتى خۇاى لى بى)، كە شەوان
 ھەلدەستايەو بەچىتە مزگەوت بۆ شەونويژ، جوان جوان خۇى پاك
 دەكەردەو، باشتىن جەلەكانى خۇى لەبەر دەكرد، بۆنى خۇشى لە خۇى
 دەدا، ئىنجا بەرەو مزگەوت دەھات.

كۆمەلگەى ئاشتى و خۇشەويستى

ددیانپرسی: نهی نیمام... بهو شهوود تاریکه بو بهو رهسمیه دئییه
ددر؟!

ددیگوت: ناخهر پیاو نهگهر بچیته لای کهسیکی دونیایی خوئی
جوان دهکات، نهدی نهگهر بچیته لای خودا چون دهبی باشتر خوئی
رێک نهخات؟!

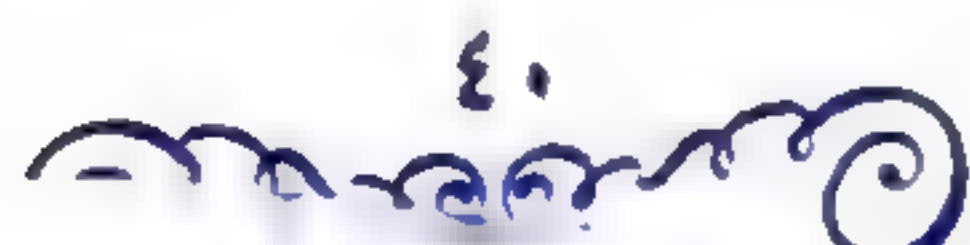
موسلمانان له بهههشتی سۆزو وهفادا دهژین

نهبوهوردیره (رهزای خوای لی بی) له ژوورێک دهژیاو دایکیشی له
ژوورێکی تر، ههر کاتییک بیویستبووایه بچیته ددر، دههات له پیش
ددرگای ژووردهکهی دایکی ددهوستاو پئی دهگوت: (سلاو و ردهمهت و
بهردهکاتی خوداتان لهسهر دایکه).

دایکیشی وهلامی ددهایهوه: (سلاو و ردهمهت و بهردهکاتی خودا
لهسهر ئیوهش).

نهبوهوردیره دیسانهوه ددیگوت: (خودا ردهمت پئی بکا، وهکو
نهوهی به بچووکی بهخیوت کردم).

دایکیشی پئی دهگوت: (خودا ردهم به تۆش بکات، وهکو نهوهی،
که به تهمهندا چووم لهگهلمدا باش بووی)!

ئىتر نەبوھوردېرە (رەزاي خوای لى بى) دەرۆشت و ھەردەمىكىش
كە ددھاتەو مال، نەمەى دووبارە دەکردەو!

بەو شىودىە نەو مالە ببوود بەھەشتىكى بچكۆلە، نەم دايك و
كۆرە تيايدا زۆر زۆر ئارام بوون.

مالە موسلمانانى تىرش ھەروەھان.. نەوانىش نەوہى بە راستى
خودای ناسىبى، ھەروەھا بوونەو ھەروەھانە لە گەل يەك.

شیخ شامل و سزاكەى دايكى!!

شیخ شاملی سەرکردەى شۆرشى ئىسلامى قەوقاز لە دوای
زنجیردیەك شەرى دوورودریژی لە گەل داگیرکەرى پرووسى، پۆژىکیان
دايکى بانگى دەکات و پێى دەلێت: شامل کۆرم نەم ھەموو شەپ و
ماندووونە بۆ؟! دە وەرە وازیئەو لە گەل نەو پرووسانە پێك بکەو!

شیخ شامل کە وازیئەن لە خەبات لە پیناوی پارێزگاریکردن لە
دینی خودا و حورمەتى موسلمانان و خاک و ولاتەکەى باب و
باپیرانیان بە ئەرکى پیرۆز دەزانیت، نەم داوايەى دايکى بەلاو
ستەمىكى گەرە دەبیت، چونکە چۆن دەبیت موسلمانێك برۆای بە
خودا ھەبیت و بەرگى لە عززەت و ئابروو و ولات و پیرۆزیەکانى
ئاینەکەى نەکات و بۆ دوژمنانى دین و ولات بە چۆکدا بیت؟!

بۆیه له دایکی زۆر توور ده‌بیت و سویند ده‌خوات ده‌لیت: ده‌بی
سه‌د جه‌لده‌ت لیبه‌دم، بۆ نه‌وه‌ی تیتبگه‌ینم که چ هه‌له‌یه‌کی خراپه‌ت
کرد و تا هیچ موسلمانیکیش نه‌ویریت هه‌له‌ی وه‌ها بکات؟!

به‌لام دوا‌ی نه‌وه که توورده‌یه‌که‌ی به‌سه‌ر ده‌چیت و به‌یری دیته‌وه،
که ریزی دایک لای موسلمانان چهند گه‌وره‌یه‌و ئاینه‌که‌مان چهند
ریزی بۆ دایک داناوه، له‌ سزادانی دایکی په‌شیمان ده‌بیته‌وه، به‌لام
چۆن په‌شیمان بیته‌وه، خۆ نه‌و سوندی خواردووه سه‌د جه‌لده‌ی لی
بدات؟! بۆیه بۆ چاره‌سه‌رییه‌ک پرس به‌ زانایان ده‌کات؟

زانایان سه‌ره‌نجام ده‌گه‌نه نه‌و رایه‌ی: نه‌و سوینده ده‌بی جیبه‌جی
بکریت، مادیام هه‌زیش ناکه‌ی له‌ دایکت به‌ده‌ی، چونکه نه‌وه
په‌تده‌که‌یه‌وه وه‌کو موسلمانیک شتی وه‌ها له‌ ده‌ره‌ق دایکت بکه‌ی،
که‌وابی ده‌بی خۆت به‌رگه‌ی نه‌و سه‌د جه‌لده‌یه بگری و فرمان بکه‌ی
نه‌و جه‌لده‌یه له‌ خۆت بدری!

شیخ شامل به‌وه پازی ده‌بیت و ئیدی له‌ باتی دایکی سه‌د جه‌لده‌که
له‌و ده‌ده‌ن، به‌مه‌ش ده‌خۆش ده‌بی و سوپاسی خودا ده‌کات، که به‌یه
سوینده‌که‌ی له‌سه‌ر لاچوو و پزگاری بوو له‌وه‌ی نه‌و بیته‌ده‌یه‌یه له‌گه‌!
دایکی بکات!!

موسلمانان مافی خویان به لاوه گه وره تره

له نه با یه زیدی بوستامییه وه ده گێرنه وه: گه نجیکی بیست ساله
بووم، شه ویکیان دایکم بانگی کردم بچمه خزمه تی و له نازاره کانی
که م بکه مه وه، منیش چوومه خزمه تی، ده ستیکم خسته ژیر سهری و
دهسته که ی ترم به سهر له شی دادینا و سورپه تی پیروزی ﴿قل هو الله
أحد﴾ ده خویند، له پر نه وه دهستم که له ژیر سهری دایکه به نیش
کهوت، گوتم: ده ست بو خومه، به لام مافی دایکم بو خودامه، بویه
سه برم له سهر نه وه باره دا گرت، تا خور ده رکهوت، نیت دوا ی نه وه
سوودم له م دهستم وهرنه گرت و په کی کهوت!

دوا ی مردنی نه با یه زید، هه ندی له دوستانی له خه ودا ده بینن،
نه وه تا له نیو باغ و باغه ته سه وزه کانی به هه شتدا ده فریت و
ته سبیحات بو خودای گه وره ده کات!! لئی ده پرسن: به چی نه م
ره حمه ته ی خودات ده ست کهوت؟!

وه لامیان ده داته وه: به چاکه کردن له گه ل دایکم و نارام گرتن
له سهر ناخوشییه کان!

موسلمان مافی دایکیان به لاوه گه وره یه

پیایکی سی ساله، پیره ژنیکه به کۆله وه یه وه به ده وری که عبه ی
پیروژدا ده یسوورپینیتته وه، ته وافی پی ده کات، نه م کاره کاریکی

زەحمەتەو ئارەقى شىن و مۆرى پى دەكات، خەلك بەو سەرسام دەبن!
 نىبنو عومەر (پەزاي خۆى لى بى) لى دىتە پىش و لى دپرسى:
 نەرى نەى عەبدوللا نەم پىرەژنە كىيە بە كۆلتەو؟

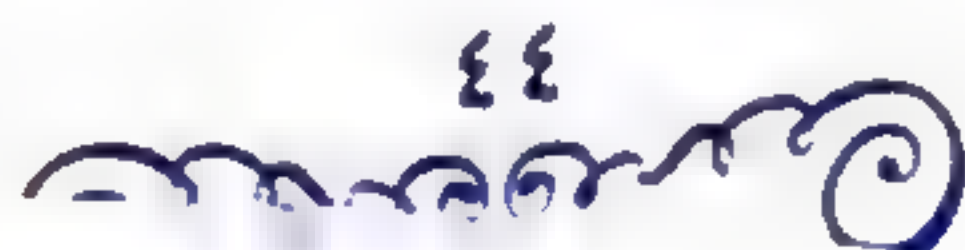
پىاودكە وەلامى دەداتەو: نەمە دايكە، نەودش حەجى
 نۆيەمىەتى بەم شىودىە پى دەكەم!!

واتە نەمە نۆيەم جارد، نەم گەنجە بەو پىشتەى خۆى حەج بە دايكى
 دەكات، نەمجارە پىاودكە لە نىبن و عومەر دەپرسىت و دەلىت: نەى
 نىبن و عومەر.. نەى عەبدوللا.. ئايا وام دەبىنى هەقى دايكە
 دابىتەو؟!

نىبن و عومەر پى دەلىت: سۆيىند بەودى مەمەدى بە هەق وەكو
 نىردراو و پىغەمبەر پەوانە كردوود، تۆ هەلنەستاويت بە شتىك لە
 هەقى نەو، تەنانەت هەقى ژانىك لەو ژانانەيت پىر نەكردۆتەو، كە لە
 كاتى لە دايكبوونتەو دايكت بە هۆى تۆو تووشى بوو!!

موسلمان دايكيان خوشدەوى

نەبوهورپەردى صەحابەى پىغەمبەرى خوا (درودو سلاوى خۆى
 لەسەر)، هەر جارىك لە مال بەهاتبووايەتە دەر، دەچوود لای دايكى،

پیتی ده گوت: سه لام و ره همت و بهر هکاتی خوا له سهر تو نهی دایکی
خۆم.

دایکی و دلامی ده دایه وه، ده یگوت: سه لام و ره همت و
بهر هکاتی خوا به سهر تو ش کوری شیرینم .

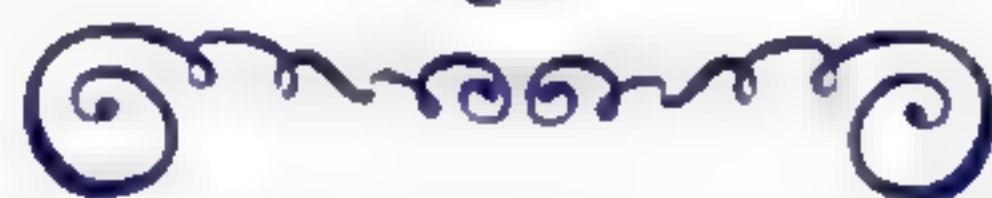
نه بوهور دیره ده یگوت: ره همتی خوا له تو دایکه، وه کو چۆن به
بچووکی ره همت به من کرد و منت پینگه یاند.

دایکی و دلامی ده دایه وه، ده یگوت: ره همتی خوا له تو ش کوری
شیرینم، وه کو چۆن که گه وره بوویت، چاکیت له گه ل من کرد و
به زدییت پیمدا هاته وه.

موسلمانان دایکیان به لاوه گرنگه

له شاری جه ددهی سعودی، گه نچیک له میژدوه عه شقی کچیک
ده بی، دوور به دووری بو نهو کچه دسووتی و هه می شه ده ستو
دوعا ده بی، به لکو خوی گه وره نه وهی له گه ل بکات و بهو کچهی
شاد بکات؟!

سهره نجام نهو رۆژه دیته پیش، ده چته داخوازی کچه، کچهی
پیده ده ن و بو رۆژی گوازنه وهی به دلێکی خوشه وه، ناهه نگیکی
گه وره ساز ده کات، خه لکیکی زۆر کو ده کاته وه، دایکی نهو گه نجه

یه کجار به ژنهینانی کوره کدی دلخوش دهبی، به گهرمییه وه دیت و
 دهچی و وا ددزانی بوویته وه چواردده سالی، نه وهی ماندوو بوون بی
 ههستی پیناکات!! ناخه کوره کدی ژن دینی، ئیدی دایکی زاوا چون
 دهبی له رۆژیکدی وه کو نه مپۆ ماندوو بی؟! نه خیر ماندوو نابیت و وا
 ددزانی، رۆژی له مپۆ خوشتری لی هه لئه هاتوو!! نه وهش دلی زاوا
 دلی ناماده بووانیش زۆر خوش دهکات، وه کو بهو شتوده یی دهبینن،
 هه موو هاوسۆزی دهبن!!

به لام بوك به تهنیا كه سیكه، كه نهو خه سووه ی به دل نییه و به
 بینینی بیزار ده بیت، بۆیه سه ر ده باته بن گوئی میرده کدی و پی
 ده لیت: نه وه چیه دایکت بۆ نه وهنده دیت و ده چیت؟! دایکت زۆر
 عه شایره!! عه یبه هه یای بر دین، برۆ دهستی بگرده بیکه دهرده!!
 کوره بهو قسه ی ژنه ی گه لیک کارتی کراو دهبی، هه لدهستی،
 ده چی مایکرو فۆنه که له دهست ده گری و هاوار دهکات: کی دایکم لی
 ده کریت؟!

هه موو نهو قسه کتوپره چاوه پروواننه کراو دیان زۆر پی سهیر دهبی
 و کهس وهلامی ناداته وه؟!

دیسانه وه بۆ جاری دووهم و جاری سییه میش هه مان قسه
 دووباره دهکاته وه!! به لام خه لکه که ناره حهت دهبن و دیسانیش کهس
 وهلامی ناداته وه!! بۆیه کوره دهستی دایکی ده گری بیباته دهرده!!

روو له ژنه کې د دکات، پټی دهلی: من چوومه وه لای دایکی خوم و
توش برؤوه لای دایکی خوت!!

نهو جاره بوکه کاش و خه لکه کاش سهرسام ده بن؟! ناخه نه وه
چی د بیسن؟! به لام کورده دهلی: سهرسامی پی ناوی، نهو ژنه هیشتا
هیچ نه بووه بهو دلخویشیهی دایکم دلی تنگه وه دهلی: ددستی بگره
بیکه ددرده، نهو دللا من ددستی دایکم ده گرم و له سهر سهری خومی
داده نیت، به لام ژنی وه کو نهو، گهر به دایکم رازی نه بی، نهو له مالی
خوم ده که مه دهر!!

نیدی زاوا له پیش چاری همووان ژنه کې ته لاق ددات و
له گال دایکی ده چنده مالی خوین، په شیمانییه کی باشیش له وه
ددرده بری، که به قسهی کسی نه کردو خوی به هله برد، نه گینا پینان
گوتبوو: کاکه نهو ژنه با جوانیش بی، به لام روحی گهر دیه و به
که لکی تو نایی!! که چی نهو برپای نه کردبوو و گوتبووی: شتی را
نایی!! به لام نیستا بوی دهر که وت قسهی خه لکی راسته و نه زموونی
خه لکی له سهر بوش دانه مه زراوه!!

پښگرتن له دايك و باوك

له (عمه مری کورې زهړ) یان پرسپوه: کورې کت له گهڼ تو چونه؟

ودلامی داونه ته وده، گوتی:

قت له رږژدا به رپدا نه رږژتوومه، نیلا نهو له دوامه وده بووه..

قتیش له شه ودا به رپدا نه رږژتوومه، نیلا نهو له پیشمه وده بووه..

قتیش نه چو وده سهر بانیك، من له ژیره وده بووم.

موسلمان له مردن بی ناگا نابی

سلمان فارسی (پدزای خوی لی بی) ده لیت: ته عه جوب بو نهو

کسه ی مردن داوای ده کات و نه ویش نومید به دنیاوه ددهستی!!

بو نهو کسه ی له مردن بی ناگایه و مردن لهو بی ناگا نییه!!

نهو کسه ی پیده کهنی، به لام نازانی خدا لیتی رازییه، یان لیتی

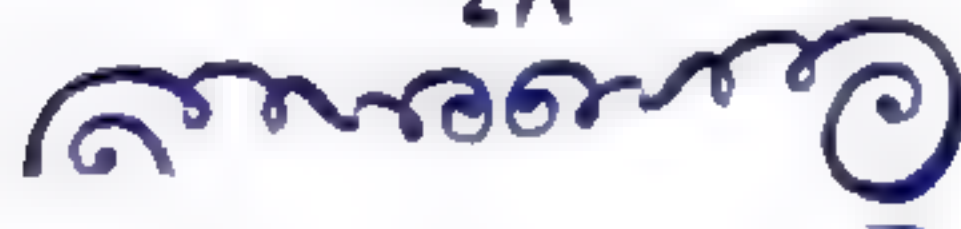
تورپه یه؟!

موسلمانان غه می رزقیان نییه

مونه پردقی عیجلی ده می پرسپار و ناموژگاری ده کاته خه لکی به

گشتی و موسلمانانی کهم حالی به تایبه تی، پیان ده لیت:

کښه لکلی ناشتی و خوښه ویستی

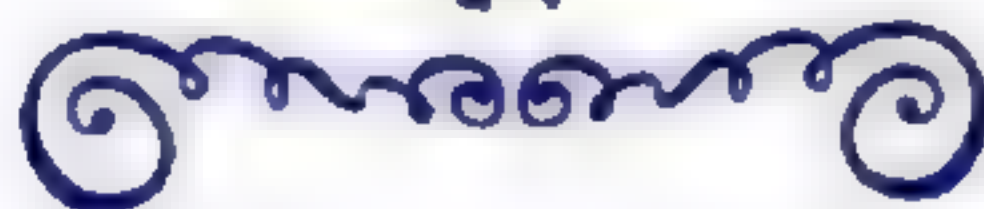

نەى ئادەمىزاد ئەو تۆ چىتە؟! پۇژانە رزقت بۇ دىت، كەچى بۇ
رزقت غەمبارى و ھەر بىر لە رزق دەكەيەو؟! بەلام لەولاولە تەمەنت
كەم دەبىتەو بەرەو قىامەتى خۆت دەپۆيت، ئىنجاش غەمى بۇ
ناخۆى؟!

مۇنەپرەقى عىجلى بەم نامۆزگارىيەى دەيەو بلى: ئاسوودەى
ئادەمىزاد لەو دايە، ئىماندار بى، ئەگەر ئىماندارىش بى ئىماندارى
راستەقىنە بى، پروا و متمانەى بە رازقىيەتى خودا گەرە بى، بەو
ئاسوودە دەبى، بەو ئىمان دامەزراو دەبى، غەمى دۇنيای نابى و
خودا رزقى باشى بۇ دەنیرى، ئەگەریش وەھا نەبى، ئەو دلتەنگ و
نارەحت دەبى و ئەوەشى دەست ناکەو، كە خەو پىتو دەبىنى.
مۇسلمانى راستەقىنە ھەمىشە وەھا ژياون و ھەمىشەش وەھا
دەژىن.. بەو ئاسوودە بوون و بەوەش ئاسوودە دەبن.

مۇسلمانان ھەقىيارىزن

ئەمدەى كۆپى مۇنكەدیر (پەھمەتى خۆى لى بى) ھەندى كراسى
ھەبو، لە دوكانەكەى داینابوون و شاگردىكى ھەبوو بۆى دەفرۆشتن،
ئەو كراسانە دوو جۆر بوون، جۆرەکیان بە پىنج درەم و جۆرەكەى
تریان بە دە درەمى بوو!!

رۆژدکیان نهو شاگردی ههله دهکات و یهک له کراسه پینج
درهمیهکان به ده درهم دهفرۆشیت!!

مه مه دی کوری مونکه دیر وهکو دیت و نهوه دهزانی، زۆر غه مبار
دبی، نیدی پرسیری کریاره که دهکات و ماوهیه کی باش سوراغی
دهکا، ههتا دیدۆزیته وه، نهو کاتی پیتی دهلی:

- نه ری کاکه تو فلانه رۆژی کراسیکت له دوکانه کی من کریوه،
نهو کراسه نرخه کی پینج درهم بووه، بهلام شاگرده کهم به ههله ده
درهمی لیو درگرتوی!!

کابرای کریار دهلی: ئینجا نهوه چیه برا؟! کاتی خوی بهو نرخه
پازی بوومه و تهواو!!

مه مه دی کوری مونکه دیر دهلی: نه خیر برام.. نهوه نه گهر نه تووش
پیتی پازی بی، من پیتی پازی نابم، چونکه ههقی کراسه که پینج
درهمه وه ده درهم نییه!! لۆیی ئیستاکه سی رینگهت له پیش دا
دهنیم و دبی یهکیان ههلبژیری، نهوانیش: یان کراسه کهت دینه وه
یه که کی ده درهمی ده بهی!! یانیش پینج درهمه زیاده کهن
ده دینه وه!! یانیش کراسه که دینه وه هه ده درهمه کانت وهکو
خوی ده دینه وه!!

کابرای کریار گوتی: کاکه پینج درهمه زیاده کهم بدینه وه.

محمەدی کورپی مونکەدیر پینج درهەمەکەدی دەداتەوه، نیدی
دەروات و کابرای کریار محمەدی لە بەر چاو زۆر گەوره دەبی،
دەپرسی: ئەوه کییه؟!

دەلین: محمەدی کورپی مونکەدیر.

کابرا دەلی: ودللاهی پیاویکە، جیتی خۆیتی ئەگەر قاتی و قریمان
بەسەردا هات و باران ئەباری، بەوه بلین دوامان بۆ بکات!! ناخەر
ودرد پیاو ئەتوو ئەودندە موسلمان و لە خواترس و هەقپاریزی،
نەییلی هەلەشت بەسەردا تێپەریت؟! (٢)

فرمانی خوا لەسەروی هەمووانە

پیاویکی قیبتی لە خەلکی میسر، هاتە لای خەلیفە عومەری
کورپی خەتاب (پەزای خوای لی بی)، پیتی گوت: ئەهێ ئەمیری
ئیمانداران.. من لەگەڵ کورپەکەدی عەمەری کورپی عاصی والی میسر
پیشپڕکێمان کرد، لەو پیشپڕکێیه من بە پیشە وی کەوتم، ئەو تورپە
بوو و بە قامچیهکەدی خۆی، لیتی دام!! پیتی گوتم: من کورپی دوو
بەریزترینەکانم!!

٢ - سەرچاوه: کتێبی (١٠٠ موقف من حياة العظماء)، دانانی: محەمەد
سەعید و قاسم عەبدوللا، مؤسسة أقراء للنشر والتوزيع والترجمة، ١٤٢٤هـ
٢٠٠٢م.

خەلیفە عومەری کۆری خەتاب (پەرزای خۆی لێ بێ)، کە ئەو
بێدینیەیی بیست، تۆرە بوو، نامەیه کی بۆ عەمەری کۆری عاصی والی
میسر نووسی، تیایدا هاتبوو: ئەگەر ئەو نووسراوەی من گەشتە لای
تۆ، خۆت و کۆرەکت و درنه لای من.

کاتیکیش عەمەر و کۆرەکی هاتنە لای خەلیفە، عومەری کۆری
خەتاب بە تۆرەییەوه تەماشای کردن و پیتی گوتن: (ئەوه ئێوه له
کەیهوه خەلگەتان بە کۆیله گرتووه؟! له کاتیکدا دایکەکانیان بە
نازادی بۆ دونیايان هێناون)؟!

ئینجا قامچیه کی دایه دەست پیاوه قیبتیه که و پیتی گوت: ها..
له کۆری دوو باشتینه کان بده.

ئەمە بۆ ئەودی کەس له حوکمی خوا گەورەتر نەبێ و فرمانی خوا
لەسەر ووی هەموو فرمانەکان بێ، عەمەری کۆری عاص و کۆرەکەشی
داوای عەفویان کرد و بریاریان دا، جارتیکی تر، شتی وا دووبارە
نەبێتەوه.

موسلمان هەمیشە براکانی وشیار دەکاتەوه

شەویکیان پیاویک هاتە لای ئەمیری ئیمانداران و خەلیفە
چواردەمی پیغمبەر خوا عەلی کۆری ئەبی تالب (پەرزای خۆی لێ

بی، پیتی گوت: نهی نه میری نیمانداران خانویکم له پیاویک کریوه،
 هز ده کم به دهستی خوت گریبهستی کرینه کهیم بۆ بنووسی!

نه میری نیمانداران ته ماشای نهو پیاوهی کرد؟! ههستی کرد دنیا
 بالی به سهر دلیدا کیشاوه، بویه ویستی دهرسیکی بدات، خوی
 گهردی به بیرینیتهوه، نیت دهستی دایه قهلهم و نووسی:

له دوواییدا:

مردویک خانویکی له مردویک کری، نهو خانوود دهکهویتته ولاتی
 گوناکاران و له سهر ریگای بیئاگیان، چوار سنووری هیه،
 به که میان به مردن کوتایی دیت! دووهمیان به گور، سییه میان به
 لیپرسینهوهو چواره میشیان به به ههشت و یان به ناگر!!

وهله سلام و عهله یکوم وهه جهه توللا

موسلمانان ههقی خویان وهرده گرن

دهگیرنهوه: جاریکیان کابرایهک دیتته لای ئین و تیمیهی زانا، پیتی
 دهلیت: من ههر ئیش ده کم و ههر پاره کم به شم ناکات.

نهویش لیتی دهپرسی: چ ئیشیک ده کهی و به چهند؟

کابرا دهلی: فلانه ئیش ده کم و پوژانه شمش درهه مه!

نېن و ته يېيه پښې ددلى: له مەولا رۆژانه سى درهم ودرېگره.

كابرا ددلى: ناخه نيمامى بهرېز من شهش درهم ودرېگره.
بهشم ناكات، ئىستا سى درهم من دهگه ينيته كوي؟!

نېن و ته يېيه پښې ددلى: نه گهر ده ته وښت پاره كات بهشت بكت.
وهكو پيت ددلىتم ودها بكه.

كابرا ددروات و به ناچارى به قسهى دهكات، پاش ماوديهك همست
دهكات پاره كهي بهشى دهكات و زياد دهكات و پاشه كهوتيشى
دهبيت، نه مەى گه لىك به لاوه سەير ده بى!! ديتەوه لای نيمام و پښې
ددلىت:

- نيمامى بهرېز.. وام زانى به قسه كهي تو بكم، زه درده كه.
كه چى خو نه وده تا به قسهى توتم كرد، نهك هه زه دردم نه كرد، بهنگو
پاره كهم بهشى كردم و زياديشى كرد!! پيم نالتي نېنسى نه وه چى
بوو!!

نيمام پښې گوت: كاكه وهكو لىي ورد بوومه وه، تو زورتورت نه وه
وه درده گرت، كه ههقى خوته، بويه پاره زياده كه بهر ده كهي
ههقه كشتى ده برد و بهشى نه ده كردى، به لام كه گوتم سى درهم
كه مېكه وه، مە بهستم نه وه بوو، زياده ودرنه گرى و نه ودى ودرى
ده گرى، نارهقى نيوجه واني خوت بى، چونكه نه وه مالى ده لانه

بەرەكەتى تىدەكەوى، تۆش چوویت وەھات کرد، بۆیە ئیستا
پارەكەت زیادى کردو دلت ناسوودە بوو و پاشەكەوتیشت بوو!!

موسلمان بە لای بۇ خۆی قەبولە،

نەك بۇكەسیكى تر

مامۆستا مەلا عەبدولكەرىمى مزگەوتى قىبلە راست، لە ھەولیر،
جارەکیان بە بن دیواری قەلاتى دا تیپەریبوو، پارچە کەرپووچەك
ھاتبووە خواری و بەر سەرى کەوتبوو، بەو ھۆیەوە چەند پۆژەك لە
مالى کەوتبوو، خەلك كە ئەوھیان زانى بوو، زۆریان سەردانیان
کردبوو، یەكەك گوتبووی: خۆزگە مامۆستا ئەو کەرپووچە بە توو
نەكەوتبووايە!!

مامۆستا وەلامى دابووەوہ: کورە ناوہللا بە خوای چاك بوو بە من
کەوت، ئەمن لۆ خۆم وا لە مالى دانیشتیমেو چ عەبیم نییە، بەلام
ئەگەر بە کریکارەکی فقیر بکەوتبووايە، ئەو وەکی ئیستای من
بکەتبووايەوہ مالى، کى ئیواران رزقەکی لۆ مندالەکانى دەبردوہ!!
لۆیى لیگەرپى کاکە، خوا بە خۆی باشتەر دەزانى!!

موسلمانان به سه برن

سه رچاودکان ددگیرنه وود: به موسلمانبوونی عومهری کوری خهتاب
(رەزای خوای له سەر)، قوردیش نیت هرچی ئومیدیکه ههیبوو،
له نیوچوو!! چونکه دواي نه ودي چهند رۆژیکه کهم به سەر
موسلمانبوونی نیمامی هه مزه (رەزای خوای له سەر) تیپه ری بوو،
نه مجارد قوردیش گوئیان له دهنگی عومهری کوری خهتاب بوو (رەزای
خوای له سەر)، که هاتۆته نزیک که عبهی پیروژ و به دهنگی بهرز
موسلمانبوونی خوی راده گهینی، نه وودتا له پیش خه لکانیکه
ناماده بووی نه و شوینه پیروژه هاوار دهکات و ده لیت: من پالپشتی
له محمه ده کهم (درودو سلاوی خوای له سەر) و کار ده کهم بو نه ودي
ناینه کهی سهریکه ویت، تا مردنیش له و بهر گریه م له پیغه مبه ر و
ناینه کهی (درودو سلاوی خوای له سەر) بهر دهوام ده بم.

کاتیك نه بوجه هل و سه رۆکه کانی دیکه ی قوردیش گوئیستی نه م
موسلمانبوونه ی عومهری کوری خهتاب بوون، زۆریان پی ناخۆش
بوو؟! به لام موسلمانان به هوی موسلمانبوونی عومهری کوری
خهتاب (رەزای خوای له سەر)، زۆر دلخۆشبوون، به هوی ده دی دلیایی
و متمانه یان به خویان زۆر تر بوو، نیت وایلیهات به بی ترس به
شهمه کانی شاری (مه کهه) دا دههاتن و دهچوون و به ناشکرای
قورئانی پیروزیان دهخویند.

ئەو كۆيلەو عەبدانەى موسلمانىش بىوون، نىتر سەرى خۆيان
بەرزكردبۆو، سەربەرزبوون بە موسلمانبوونى خۆيان، بە سەحابە
بەھىزەكانى پىغەمبەر (درودو سلاوى خواى لەسەر) پشت نەستوور
بوون و واى لىھات كەس نەيدەوئىرا، وەكو جاران يەك لەمانە نازار
بدات.

ئىدى پىغەمبەر (درودو سلاوى خواى لەسەر) بە رىگەوبانەكانى
مەككەدا دەھات، حەمزە لە دەستەراستى و عومەر لە دەستە چەپى
بوون.. سەرۆكەكانى قورەيشىش سەپريان دەکرد و داخيان لى
دەخوارد؟! پريان لەو دەکردەو، چۆن شىوازىكى دىكە بدۆزنەو، بۆ
دژايەتيكردنى پىغەمبەر (درودو سلاوى خواى لەسەر)؟! ھەرودھا بۆ
ئەودى سنوورىكىش بۆ ئەم ئايە نوپىە دابنىن و نەيتلن چىدىكە
شۆينكەوتووانى زياد بكات؟! كەوابى با بە وردى بىر لەو مەسەلەيان
بکەنەودو بە دواى فيلىكى نويدا بگەرین؟!

بۆيە پريان دا، ھەر بەيانى كۆبوونەو دىك بگرن، تيايدا لەبارەى
محەمەد و مەسەلەى گەوردبوونى ئايەكەى بىروپا بگۆرپنەودو پريان بۆ
بچووككردنەودى بدەن؟!

بەيانى ھات و كۆبوونەو، دواى زنجىردىك بىروپاى لىكجيا، ھاتنە
سەر ئەودى، محەمەد (درودو سلاوى خواى لەسەر) بکەنە سەرۆكى

حکومه تی شاری مه ککه، به لکو بهم هوپه وازیینی و چیدیکه داب و
نه ریته کانی نه وان پووچ نه کاته ووهو ئیشه کانیان لی تیک نه دات؟!

بۆ نه و مه بهسته و ددیکیان هه نارد لای، بۆ نه و دی له م بارهیه و
گفتوگۆی له گه ل بکه ن. که گه یشتنه لای، یه کیکیان پیتی گوت:

- نه ی باوکی قاسم.. نه و دی تو له سوکایه تیکردن پیمان ددیکی،
پیمان قه بول ناکریت؟! نه و دی تو هیناوته نیتو قه و مه که ت،
نه مانزانیه هیچ پیاویکی دیکه ی عه رهب به سه ریدا هینابن، تو
جوینت به باب و باپیرانمان دا؟! عه بیت له دین و خودا کانمان گرت؟!
خه ونه کانمانت له بار برد؟! کۆمه ل بووین و له به ریه که ت
هه لودشان دینه و؟! ئیتر هیچ شتیکی خراپ نه ماوه، له نیتوان ئیمه و
خۆتدا نه تخستی؟! باشه نه گه ر مال و سامانت ده و ی؟ له مال و
سامانی خۆمان نه و نه دت بۆ کۆده که ی نه و، تا ده یه
ده و له مه ندرینی هه موومان!! نه گه ریش ده ته ویت شان و شکویتی که ت
له نیتو ئیمه دا هه بی، نه و ده ته که ی نه سه روکی خۆمان!! نه گه ریش
حه زت له پاشاییتییه، ده ته که ی نه پاشای خۆمان!!

پیغه مبه ر (درود و سلاوی خوی له سه ر) که می سه ری موباره کی
هه ژاند، پاش نه و ته ماشای کردن و به ئیمان و برواییکی گه و ده و
پیتی گوتن: (نه و دم نییه که ده یلین.. به و دی بۆم هیناون، بۆ نه و
نه هاتووم داوای مال و سامانتان بکه م، یان داوای شان و شکۆ له

کۆمه لکه ی ناشتی و خۆشه و یستی

نیوانتان و یان داوای پاشایه تی به سهرتانه وه بکه م... به لام خودا منی
به پیغه مبه ر بۆ ئیوه ناردوه، جا نه گهر نه وه م لی قه بول بکه ن، که
بۆم هیئان، نه وه به ختی ئیوه یه له دونیاو دوامایی، نه گهریش
به سهرمیدا بده نه وه، بۆ فرمانی خوا صه بر ده گرم، تا خودا حوکم له
نیوان من و ئیوه دا ده کات).

دوای نه وه دی بینیان پیغه مبه ر (درودو سلاوی خوای له سهر)
داواکانی رده تکرده وه، نه مجاره داوایان لی کرد، پیغه مبه ر (درودو
سلاوی خوای له سهر) واز له خوداکانی نه وان بیئی، نه وانیش جوین
به خودای پیغه مبه ر ناده ن، پیغه مبه ر (درودو سلاوی خوای له سهر)
نه م داوایه ی قه بول کردن، به لام قورده شییه کان ویستیان زیاتر
پیغه مبه ر (درودو سلاوی خوای له سهر) له خویان نزیک بکه نه وه،
نه وه بوو درێژدیان به داواکانیان داو نه و جار دیان گوئیان: (مه مه د وهره
با له و مه سه له یه دا پیکه وه شه ریک بین، ئیمه رۆژیک خودای تو
ده پهرستین، تۆش رۆژیک خوداکانی ئیمه بپهرسته، به مه نه گهر
نه وه دی تو ده پهرستیت خیری تیدا بیئت، پشکیکمان به رده که ویت،
نه گهریش نه وه دی ئیمه ده پهرستین خیری تیدا بیئت، تو پشکیکت
به رده که ویت).

پیغه مبه ر (درودو سلاوی خوای له سهر) نه وه دی زۆر به توندی
رده تکرده وه، خوای گهرده ش سوپه تی پیروزی (الکافرون) ی دابه زاند...

﴿بسم الله الرحمن الرحيم.. قل يا أيها الكافرون * لا أعبد ما
تعبدون * ولا أنتم عابدون ما أعبد * ولا أنا عابد ما عبدتم *
ولا أنتم عابدون ما أعبد * لكم دينكم ولي دين﴾.

دواى نه مانه، كه نهه هموو فرۆفیتلانهى قوردهش بىبايهخ و مايه
پوچ بوون، نه مجارديان بيريان له شىوازىكى نوێ کردوده، بو نهوڊى به
خهيالى خويان بهم هوڤهوه پيغه مبهه (درودو سلاوى خواى له سهه)
له گهل سه حابه كانيشى له ناو بيهه. ناخهه ئازاردان و له خسته بوردن و
گفتوگۆ و هموو نهو شىوازانه چ سوودىكى پى نه گايندن و محمهه
(درودو سلاوى خواى له سهه) تا ديت سه حابه كانى زۆرتر دهبن و تا
دیت زياتر ناويانگى خوى و ئاينه كهى بلاوده بيهتهوه، نه مهش
بيگومان له سهه حسيبى بچوو كبوونه و دو تياچوونى دده سلهاتى
قوردهشيه كانه، نه دى كه وايه قوردهش چى بكات؟! چۆن دهتوانى ودها
بمىنيته و دو چاودرووانى نهوه بكات، كهى بو يه كجاردكى پيغه مبهه
(درودو سلاوى خواى له سهه) له گهل سه حابه كانى موژدهى مهه رگى
قوردهش و تياچوونى دده سلهات و زۆر و سته مهه كيانيان پى
رابطه ينى؟!

نا... نهو ديان پى قهبول ناكړى!!!

كه وابى ده بى قوردهش شىوازي پروبه پروو بوونه و ده بگۆړى و به
جۆرىكى تر پيش له گه و ده بوونى نهه ئاينى ئيسلامه نوڤه

بگریته و ده!! باشه نه مجاره چی بکات؟! بیریان کرد و ده، گه یشته نه و
 بریاره و، نه مجاردیان گه مارۆی نابوری بجه نه سهر محمه د و یارانی، له
 شار و ده دریان بنیتن، شتیان پی نه فروشن و شتیان لی نه کرن، ژنیان
 پی نه دهن و ژنیان لی نه هیتن!!

به و ده موسلمانان که و تنه دۆلی نه بی تالیب.. سی سالیس له و ی
 مانه و ده، بهرگه ی برسییه تی و هه موو ناره حه تییه کی دیکه یان گرت،
 سهر ده نجام قورده یس بهزی و نه وان سهر بهرز و سهر فراز ده و چون!!

موسلمانان

چاکه ی کهس له بیر ناکه ن

که جویه یی کوری موتعیم موسلمان بوو، پیغه مبه ر (درود و
 سلاوی خوی له سه ر) پی دلخوش بوو، موتعیمی باوکی جویه یی نه و
 پیاو ده بوو، که پیغه مبه ر (درود و سلاوی خوی له سه ر) له تانیف
 گه پیاو ده و قورده یس نه یان بیشت بیته و ده ناو شار، په نای داو هیتا یه و ده
 ناو شار، بۆیه نه م هه لو یسته ی به چاک ی و پیاو ده تییه کی گه و ده بو
 تۆمار کرا.

که له جهنگی به دردا کۆمه لێک له قورده یشییه کان به دیل گیران و
 که و تنه لای پیغه مبه ر و موسلمانان (درود و سلاوی خوی له سه ر)،

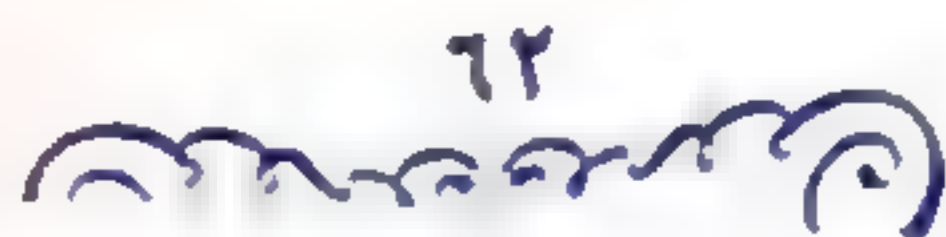

ئەو كاتە جوبەير ھات لە باردی ئەو دیلانەود قسەى لە گەل پىڤەمبەر
 كرد (درودو سلاوى خواى لەسەر)، پىڤەمبەر (درودو سلاوى خواى
 لەسەر) پىشوازییەكى گەرمى لىكردو پىتى فەرموو: (لو كان الشیخ
 أبوك حیا، فأتانا فیهم، شفعاہ) .. واتە پىتى فەرموو: گەر بىت و
 باوكە پىردكەت نىستاكە زىندوو بووايەو بۆ ئەو دیلانە بەتەبووايە
 لامان، شەفاعەتەكەىمان قەبول دەكرد.

موسلمان دوامایىيان بە لاوہ لە دنیا نزیكترە!

فوزەیلی كورپی عەبدولودھاب دەگىرپتەو: رۆژتێكیان گوتم لە
 برايتكم بوو، دەيگوت: دوامایى نزیكترە لە دنیا! ئەمە چونكە
 ئادەمیزاد كاریكى دۇنيایى دەبیت، لەوانەىە بۆ ئەو سەفەرىكى
 بكەوتە پىش، لەو سەفەردیدا بىگومان بە لاشە ماندوو دەبیت و
 پول و پارەىتێكیشى بۆ خەرج دەكات، ئینجا لە گەل ھەموو ئەو شە
 دەشێ سەردەنجام نەگاتە ئامانجەكەى خۆى!! بەلام نەگەر ئادەمیزاد
 دوامایى وىست، ئەوا وەدیبێتنانى داواكەى بەستراووتەو بە
 نیازدەكەى، ئیتر نە سەفەرى پتویست دەبى، نە بە لاشە ماندوو دەبى،
 نە پول و پارە خەرج دەكات، ھەر ھىندەىە گۆتێرایەلى خودا دەكات و
 ئیتر ئەو دى دەست دەكەوى، كە وا لە لای خودا ھەبە!! (صفە
 الصفو، ابن الجوزى، ۹۹/۲...)

موسلمانان نه ته وه يه كي گه ورهن

له يه كي له غه زوه كان چوار سه حابه ي بهر يتر بريندار ده بن و داواي
 ناو ده كهن، يه كي ك ديت ناويان بو ديني، بو يه كه مياني دبا،
 يه كه مه كه سدير ده كا براكه ي نه ولاي داواي ناو ده كا، نيترا ناخوات و
 ده لي: بيه بو نه م برايهم.

ناو ده كه بو نه م ده بات، نه ویش سدير ده كا براكه ي نه ولاي داواي ناو
 ده كا، بو يه نه میش ناخوات و ده لي: بيه بو نه م برايهم نه ویم.

ناو ده كه بو نه ودي سيته م ده بات، نه ویش سدير ده كا براكه ي نه ولاي
 داواي ناو ده كا، بو يه نه ویش ناخوات و ده لي: بيه بو نه م برايهم
 نه ویم.

ناو ده كه بو نه ودي چواره م ده بات، نه ویش سدير ده كا براكه ي نه ولاي
 داواي ناو ده كا، بو يه نه میش ناخوات و ده لي: بيه بو نه م برايهم
 نه ویم.

كابرا به م شيويه ناو ده كه بو برينداري يه كه م ديني ته وه، وه كو
 ته ماشاي ده كات شهيد بووه؟! بو نه ودي دووهمي ده بات، ده بيني
 نه ویش شهيد بووه؟! بو سيته م ده بات، ده بيني نه ویش شهيد
 بووه؟! بو چواره م ده بات، ده بيني نه ویش شهيد بووه!؟

بەم شتۆدیه هەر چوار برینداره‌کان، که سه‌حابه‌ی پیغه‌مبه‌ری خوا
 بوون (درودو سلاوی خوای له‌سه‌ر) گه‌وره‌ییان نواند، له‌به‌ر
 رزگارکردنی براکه‌ی تریان که‌سیان ئاویان نه‌خوارد‌وه، که‌چی ه‌ر
 چوار شه‌هید بوون و خوای گه‌وره‌ بردنی بو‌ نه‌وه‌ی له‌ به‌ه‌شتا به
 ئاوی که‌وسه‌ری ده‌ستی پیغه‌مبه‌ری خوشه‌ویستی (درودو سلاوی
 خوای له‌سه‌ر) تیراویان بکات!!

قازی موسلمانان زۆر بلی نابن

خه‌لیفه‌ی پینجه‌م و شه‌میری ئیمانداران عومه‌ری کورێ
 عه‌بدوله‌زیز (په‌زای خوای لی بی)، جارێکیان یه‌ك له
 (قازی) یه‌كانی له‌سه‌ر کار لابرد، کابرای (قازی) زۆری به‌لاوه‌ سه‌یر
 بوو؟! هاته‌ خزمه‌تی و لینی پرسی:

- له‌به‌رچی منت له‌سه‌ر کار لابرد؟! خو من هیچ تاوانیکم نییه‌؟!!

خه‌لیفه‌ وه‌لامی دایه‌وه:

- له‌به‌ر نه‌وه‌ی خه‌به‌ریان پی داوم، که له‌ کاتی قه‌زاوه‌تکردنتدا،
 قسه‌ی تو له‌ قسه‌ی دوو که‌سه‌ ناکۆکه‌کان زۆرتره‌!! به‌لام قازی نابن
 زۆر بلی بی!!

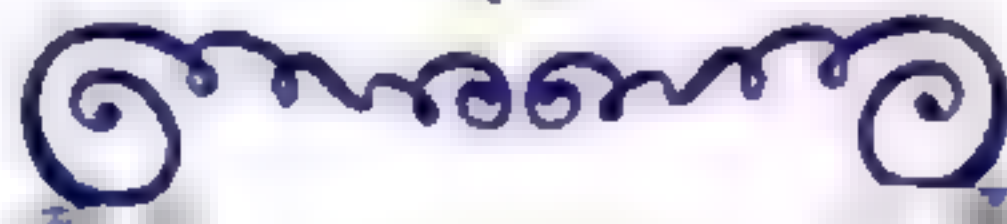
شاهیدی زانا و فهیله سوفانی پوژناوا بۆ ئیسلام و موسلمانان

۱- پوچیی دوبا سکویی

نووسەر و پوژنامەنووسیکی سویسرییه و ژنه کەیشی هۆلەندییه،
دوای خویندنهوهی ئیسلام و لیّ حالیبوونیان، هەردووکیان شایدی (لا
اله الا الله محمد رسول الله)یان داو موسلمان بوون.

گرنگترین کتیبەکانی (پوچیی دوبا سکویی)، بریتینە لە (تەحەددی
سەردەم) و (دەرکەوتنی ئیسلام)، لەوهی دووهمینیدا دەلیت:
شایەتیدانی (لا اله الا الله)، واتە خۆبەدەستەوهدان بۆ ویستی خودار
وەستان لە پیشیدا بە خشوعەوه، ئینجا هەنگاوی دووهم دیت: (محمد
رسول الله)، ئەمەش واتە خۆبەدەستەوهدانی تەواو بۆ خودا، چونکە
هیچ هۆکاریکی دیکە نییه، بۆ پەزامەندی خودا، جگە لە
شوینکەوتنی پیغمبەر محمەد (درودو سلاوی خوای لەسەر).

ناخەر پیغمبەر محمەد (درودو سلاوی خوای لەسەر)، بە نرخ
دانانی تەواو بۆ دونیاو دوامایی ئەرکەکانی خۆی بەجی هینا، نمونەی
بالایشی پیشکەشکرد لە ئیمکانیەتی بەجیهێنانی حالەتی ئیمانی
مرۆیی لەسەر زهوی، بەبێ ئەوهی بۆ تەنیا ساتیکیش لایەنی پوچی
فەرامۆش بکەیت! بە واتە هاوسەنگییەکی زۆر دڵگیری لە نێوان

دۇنياو دوامايى درووستکرد، که ئەمە موسلمانى پى له غەيرە
موسلمان جیادەبیتەود، چونکه دەتوانی چىژی تەواو له دۇنيا ببات و
له هەمان کاتیشدا هەمیشە ئەودى له یاده، که ئیمە هەموومان
دەگەریتینەود لای خوداو له پيشیدا دەوستان!

به راستی: ئیسلام یارمەتی ئادەمیزاد دەدات، بۆ ئەودى به باشى
بژیت و خۆى ون نهکات، چونکه دلنایى بۆ رۆح له گەل ریکخستنى
پەيوەندیە مەروپیه کان له گەل یەك پیکهوه کۆدەکاتهود، ئەمەش
هەمووی بۆ به جیهینانی ئەو ئامانجە پیروزی خوی گەوره مەوۆفی بۆ
خولقاندوود.

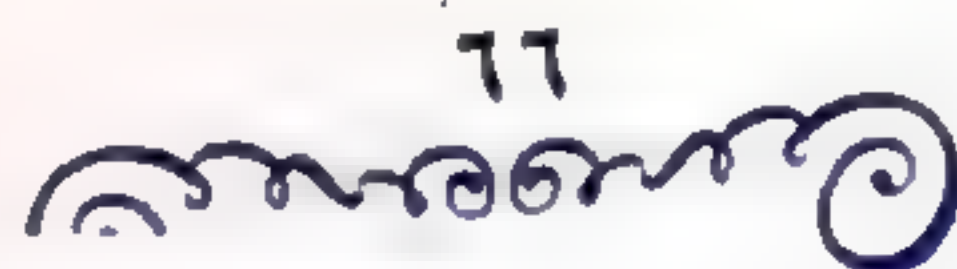
۲- لۆرد برینتۆن

مەسیحییه کی ئەوروپی بوو، موسلمان بوو و له بارەى هۆی
موسلمانبوونی خۆی رایگەیان:

- جیاوازی ئینجیلەکان وایانلیکردم بێم له قورئان بکۆلمەود، که
قورئانیشم خویند دانایی و گوتاری فەصلم تیايدا بەدی کرد، ئەودش
ناچاری کردم موسلمان بێم. کتیبی: (ربحت محمدا ولم أخسر المسيح).

۳- لۆرد ئیستانلی ئۆلدرلی

لەسەر دەستی عەبدوللا کۆلیام موسلمان بوو، له بارەى
موسلمانبوونی خۆی گوتی: کتیبی خودای تەعالام کهوتە بەر دەست،

له خویندنه وهی نه بوومه وه، گریان بآلی به سهردا کیشام، نیت
دروونی خۆم له دهمارگیریه کی کینه دار پرزگار کرد و بوومه یهك له
موسلمانان. کتیبی: (ربحت محمدا ولم اخسر المسيح).

٤- مارگریت مارکۆس

مارگریت مارکۆس ژنه نووسهرێکی به بنهچه جوله که
نه مریکیه، پاش ته مه نیک له جوله کایه تی و ږدکردنه وهی ئیسلام،
ئیسلامی پیروژ نهو ژنه بو خوی کیش دهکات و دهیخاته ژیر
کاریگهری جوانی و یاسا زیږینه کانی خوی، نیت نهو خاتوونه
موسلمان ده بیته و ناوی خوی دهگۆږی، دهیکاته: مریهم جه میله.

دواي نه وه مریهم جه میله به ژماره نیک کتیب خزمه تی ئیسلام و
موسلمانان دهکات، له وانه: (الإسلام في مواجهة الغرب) ، (رحلتي
من الكفر إلى الإيمان) ، (الإسلام والتجدد) ، (الإسلام في النظرية
والتطبيق).

له هه ندی له وته کانی دا، نهو خاتوونه ده لیته:

١- (ئیسلام چاره سه ری بو ته وای پرسیار و کیشه کانم داناوه، نهو
پرسیاره سه رسوریهینه رانه ی له باره ی مردن و ژیان ده مکردن!! لهو
پروایه دام، که ئیسلام تاکه ږینگه ی گه یشتنه به راستگویی، نه وده
سه رکه وتووترین چاره سه ره بو دروونی مروقه کان).

۲- (هەر لهو کاتهوه که دهستم کرد به خویندنهوهی قورنان، تیگه‌یستم، که ناین هەر ته‌ن‌ها بۆ ژیان پتویست نییه، به‌لکو ناین هەر خۆی ژیان، بۆیه هەرچه‌ندهی قوولتر ده‌بوومه‌وه له لیکۆلینه‌وه له قورنان یه‌قینی زیاترم بۆ درووست ده‌بوو، که ئیسلام پۆژی له پۆژان وای له موسلمانان کردوه، بینه میلله‌تیکی شارستان و رابه‌رایه‌تی جیهان بکه‌ن).

۳- (چۆن ده‌توانی بگه‌یه‌ نۆ قورنان ته‌ن‌ها له ریتیگه‌ی فهرمووده‌ی پیغه‌مبه‌رده‌وه نه‌بی، بۆیه نه‌وه‌ی برۆای به سوننه‌تی پیغه‌مبه‌ر (درودو سلاوی خۆی له‌سه‌ر) نه‌بی، برۆای به قورئانیش نییه)!

۴- (له‌سه‌ر ژنانی موسلمان پتویسته نه‌وه بزانی، که ئهم دینه نیعمه‌تی خودایه بۆ نه‌وان، چونکه نه‌حکامه‌کانی ئهم دینه بۆ پاراستنی مافه‌کانی نه‌وان هاتوه، که‌رامه‌تیان پارێزراو ده‌کات و پارێزگاری له پاکییان ده‌کات، نایه‌لیت ئینتیهاکی حورمه‌تیان بکریست و ناهیللیت خیزانه‌کانیان له‌باربچیت و له‌به‌ریه‌که‌ه‌لبوه‌شینه‌وه).^(۳)

۳ - کتییی (ربحت محمدا ولم أخسر المسیح).. نه‌ویش له: (مقدمات العلوم والمناهج)ی علامه نه‌وه‌ر جوندی (مجلد ۶/ ص ۱۹۹).

۵- عه لاهه ی دکتور عه بدولکه ریم جهرمانوس

زانایکی مه جهریه، ههشت زمانی وه کو: عه رهبی و فارسی و تورکی و ئوردی و نهلمانی و ئیتالی و ئینگلیزی و زمانه که ی خویشی مه جهری ده زانی.. نه ندام بوو له کۆره کانی زمانی عه رهبی له ههریه که له دیمه شق و قاهره و به غدا و ریبات، زیاتر له سه دو په نجا کتیبی به و ههشت زمانانه ی سه روو داناوه.. له وانه: کتیبه کانی: (معانی القرآن)، (شوامخ الأدب العربی)، (الله اکبر)، (بزووتنه وه نوێکانی ئیسلام)، عه قاد ودهای وه صف کردوه، که: عه بدولکه ریم جهرمانوس ده زانیه له یه ک که سدا.

جهرمانوس ده لیت:

۱- ئیسلام لای من زور خوشه ویست بوو، چونکه ئایینی پاکیه، پاکي دل و سلوکی کۆمه لایه تی و ههستی مرويی، له پرووی پاکي لاشه ی شه وه گالته ی پی ناگری، چونکه نه وه په مزدو واتای تایبه تی خوی هه یه.

۲- له دلی موسلمانانه وه گه وه رانیتم پی به خشاوه، به هادارتن له زیڕ و زیو، به لێ نه وان فیریان کردم ههستی خوشه ویستی و براهه تیکردنم تیا درووست بی، که نه و گه وه رانه به هه موو زیڕ و زیوی دنیا ناگردرین!!

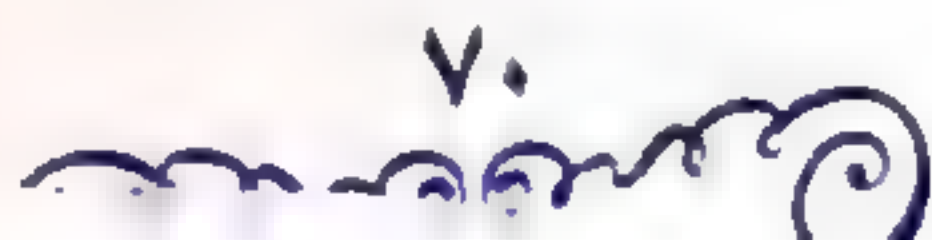

ههرودها فێریان کردم، کاری باش بکهه، فرمان به چاکه بکهه،
 بهرگری بکهه له خراپه! بۆیه له سهه موسلمانانه به ددانه کانیان توند
 نهه به هایانه بگرن، که بیتجگهی خویان نییانه، به پێچهوانه وه نه کهن
 به بووقی رۆژناوا هه له خه له تێن، چونکه نه وهی رۆژناوا دهیلت، هه
 به ته نیا قسهی له خسته بهری بی ناوهرۆکه.

۲- له هه موو پرهنسیپ و پێنماییه کانی ئیسلامدا یهك وشهش
 نییه رێگر بیت له به ره و پێشچوونی ئاده میزاد، یان رێگهی لی بگری
 له وهی به شیکێ زیاتر له مه عریفه و سامان و هیژ بو خوی پهیدا
 بکات، هیچ شتیکیش له پێنمایی و بریاره کانی ئیسلامدا نییه،
 جێبه جێکردنی مه حال بیت، چونکه ئیسلام موعجیزه یێکی گه ورده،
 به وه له ته واوی نایه کانی تر جیاده بیته وه، به لی ئیسلام نایه
 وێژدانی رووناکه و بو له مه ولاش ده بیته نایه ته واوی ئازاد یخوازان!

۶- رۆبهه رولزیلی هونه رمه نه

مه سیحیه کی رۆژناوایی بوو، له پاشان موسلمان بوو، دوا
 موسلمان بوونی خوی، رۆبهه رولزیلی هونه رمه نه بهم شێوهیه ههستی
 خوی ده ربهری: له قوولایی ناخی خۆمدا ئارامیهك بالی به سه ره
 کێشام، پێشتر ههستم به ئارامی وه ها نه کرد بوو، هه ره ته گوت
 گه یشتوو مه ته سه ره لوتکهی ژیان!! ته نه نه ته وه هه وا بهش که هه لی
 ده مرژم، به بۆنی خوشی قه ده ره بۆندار بووه!!

به ئی به پیزان:

دینی خودا به قورئانه کە ی دونیامانی بوئوخو شکرد... خو نه گەر دین
نه بووایه، له دونیای تو یا که سم به دی نه ده کرد؟! (ربحت محمدا ولم
أخسر المسيح)

۷- (دکتور گرینی) ی سیاسه تمه داری فرەنسی

نه مه پیاویکی مه سیحی و نه ندای نه نجومه نی نوینه رانی
فرەنسا بوو، دوا ی موسلمان بوونی گوتی: له هه موو نه و نایه تانه ی
قورئانی پیروزم کو ئیی هه وه، که به زانسته پزیشکی و
سوروشتییه کانه وه په یوه ندادارن، بینیم ته و او پێکن له گه ل مه عریفه و
زانستی نوێ ئیمه، بۆیه موسلمان بووم، چونکه یه قینم هات، که
موحه مه ده قێکی ئاشکرای هیئاوه، خو نه گەر بیت و هه ر خاوه ن
هونه رێکیش له هونه ره کان، یان زانایێک له زاناکان، بین هه موو
نایه ته قورئانییه په یوه نداداره کان به هونه ر، یان زانسته کە ی خو یان به
شیوه یێکی قوول به رامبه ر بکه ن، وه کو نه و دی من کردم، نه و
بیگومان نه گەر عاقل بن و چ نیازێکی خراپی پێشینه یان له دلدا
نه بیت، یه کسه ر موسلمان ده بن.^(۴)

۴- (ربحت محمدا ولم أخسر المسيح).

موسلمان دهبی له سه رینگه ی راست بی

گه نچیک دههاته مه جلیسی سوفیانی سه وری داد نهیشت، زور هیمن
و بیددنگ بوو، دیاربوو زور به فیکراندا پروو دهچیت، بویه چ قسه ی
نهدد کرد و هه ر بیسه ر و راماو بوو..

روژتیکیان سوفیان ویستی بیجولینیت و قسه ییککی پی بکات، پی
گوت: نه ی لاو.. نه وانه ی له پیش نیمه بوون، به سواری نه سپه شی
خیراو سووک رینگه یان بری، به لام نیمه به سواری کهره شه له وود رینگه
ده برین.

گه نهجه که وه لامی سوفیانی سه وری دایه وودو پی گوت: نه ی نه با
عه بدوللا.. نه وود گرنگ نییه، به لکو گرنگ نه وویه له سه ر رینگه ی
راست بین! چونکه نه گه ر له سه ر رینگای راست بین، نای که ووا زوو
ده گه ی!

مه به ست له رینگه ی راست سیراتی موسته قیمه، که سیرات و
رینگه ی پیغه مبه ران و راستگو یان و شه هیدان و صالحینه.. نه وودش
گرنترین رینگاو خوشه ویستترین رینگایه له لای خودا.

وتە و ئامۇزگارى زانا يانى مۇسلمانان

- ۱- تەماشاي زىادە جىيىلە، خشوعت دەبى.. قسەي زىادە جىيىلە،
حىكمەت دەبى.. خواردنى زىادە جىيىلە، خواپە رستيت دەبى!
- ۲- عەيبەي خەلكى جىيىلە، عەيبەي خۆت بۆ دەرەكەوى!
- ۳- لە خۆتەو لە بارەي زاتى خوداۋە مەدوى، لە گومان و نىفاقد
رەزگارت دەبى!
- ۴- لە كاتى شىكستدا پىيىكەنەو لە كاتى سەر كەوتندا خاكى بەو
سوپاسى خودا بىكە!
- ۵- لە بىرى بىرۋباۋەرەكەت بە، ژيانى راستەقىنەت دەستەكەوى.
- ۶- لاشەت ماندوو بىكەو دلت ماندوو مەكە!
- ۷- لە خودا بترسە نەگەر كەمىش بى! لە نىوان خۆت و حەرامدا
پەرژىنىك دابنى، با تەنكىش بى! لە خەلۋەت و تەنيايىشتدا خۆت لە
گوناه و تاۋان بپارىزە، چونكە يەككىك دەتبىنى، ئەو خۆي دادۋەردو
دادگايىت دەكات!
- ۸- پىاۋىكى ئىماندار ھاتە سەر گۆرپىكى ھەلگەنراۋ، چاۋى بە
نەلەدەكەي كەوت، سەرنجى لەسەر كورت كەردەۋە، فرمىسك لە چاۋى
ھاتە خوار و بە توندى گرىيا، لە پىشە خۆي گوتى: ۋەللاھى تۆ مالى

راسته قینهی منی، وه لّاهی نه و دندهی له مه ولا بۆم بکری، هه ر تو
ناوه دانه که مه وه!

۹- خۆت له وه دوور بجه وه، بیتی به راوردی نیوان ژیا نی خۆت و ژیا نی
که سانیکی دیکه بکهیت، که پیت وایه له تو ئاسووده ترن!

۱۰- نهینیت لای ته نیا یه ک کهس دابنی و راویژت به لای هه زار
کهس!

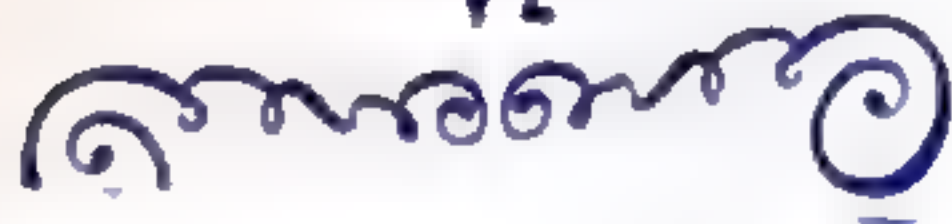
۱۱- لای تۆبه کاران دابنیشه، نه وان له هه موو کهس دلنه رمترن!

۱۲- جوانترین جوانیه کان جوانی ئیمان و زانسته!

۱۳- جوانترین شتی ژیا ن: عه قلیکی زیره ک، دلیکی نه مه کدار،
خۆشه ویستییه ک له پیناوی خودای گه ورده میهره بانه!

۱۴- نه زانترین کهس نه و دیه دوامایی خۆی به دونیای بفروشیته،
له ویش خراپتر نه و دیه دوامایی خۆی به دونیای بیجگه ی خۆی
بفروشی!

۱۵- جوانترین وینه وینهی سه رکه و تنه! به هیترین وینه، وینهی
نازایه تییه! نزیکترین وینه، وینهی واقیعه! به نرخترین وینه وینهی
شه هیده! ناسکترین وینه وینهی دلسۆزییه! پروونتترین وینه وینهی
هه قیقه ته! دوورترین وینه، وینهی خه یاله!

۱۶- نه گهر له سهر ههق بوویت پتو یست ناکات، دهنگت
به رزیکه یته وه!

۱۷- که سیځ جوین به عومهری کوری عه بدولعه زیز ده دات، به لام
نهو ههر هینده دی پیده لیت: نه گهر قیامت نه بوایه وه لام
ده دایه وه!

۱۸- هندی کهس گه وره ن، چونکه نهوانه دی دوروبه ری بچو وکن!

۱۹- دونیای فراوان سوودی چیه، نه گهر پیل او دکانت تنگ بن!

۲۰- گهنم که له ناو دپراستی خویدا دوو له ته، ددرسی نهو دمان
فیرده کات، که خوشیه کانت بکه دوو بهش، به شیکیان بو تو و
به شه که ی تر بو براهه ت!

۲۱- نهو سه گه ی له سهر لاشه ی شیریک دهو دپی، نهو نه ازا نیه!

۲۲- نهو دی چ رایه کی نه بیت، سهری وه کو دهسکی ددرگای لی
دی، نهو دی بییه ویت، بو خو ی راده کی شیت!

۲۳- صه حابه یی کی به ریز ده لیت: ههر که سیځ که وای پشان ده دا
شانازی به شتیکه وه ده کات و به هو یه وه دی لوتی لی به رز ده کات، نهو
له بهر نهو یه که موکورپیه که له دهروونی دا هیه و ده یه ویت به و
شانازی به نهو که موکورپیه ی بشاریته وه.

۲۴- صەحابەيىڭكى بەرپىز دەلىت: مەن خەلڭى ئەو مالەم خوش ناويت، كە رزقى چەندىن رۆژيان لە تاكە رۆژىڭدا دەخون!

۲۵- لە دونيادا هېچ كەسك نىيە، بە شكستهيئەن لە دايكبووبى، بەلام هەيە دەكەويتە چالنىڭ و ھەر نايەويت خوى لى دەريئى!

۲۶- يەك لە خواناسان دەلىت: دوو موسىبەت لە دوای مرندا بەسەر ئادەمىزداددا دىن: يەكەمىيان ئەودىە مال و سامانەكەى ھەموو بۆ خەلڭى تر دەيت.. دووهميشيان ئەودىە: لە باردى ھەموو ئەو پارەو سامانەى پرسیارى لیدەكرىت!

۲۷- لە كاتى خۆيدا مەھىلە براكت بکەوى، باشترە لەودى لە كاتى كەوتنىدا ھەلىسىنيئەودە!

۲۸- نازارەكان خەلڭان يەك دەخەنەودە!

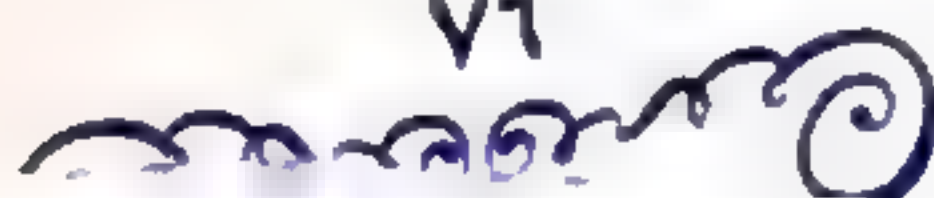
۲۹- ئەدەبى دل زۆر باشتر و بەسوودترە لە ئەدەبى زمان!

۳۰- زياد لە پىويست برۋا بەخوبوون، مرقوف بەردو تياچوون دەبات!

۳۱- بىر رەگ و ريشەى داھيئانە!

۳۲- شتىك ھەيە بەھيترە لە ھەموو سوپاكانى جىھان، ئەويش ئەو بىرۆكەيە، كە لە كاتى خۆيدا بۆ مرقوف دىت!

كۆمەلگەى ناشتى و خوشەويستى

۳۳- تەمەن تەنیا شتیکە، کە چەندەى زۆر بیت، کەم دەبیتەو!

۳۴- بەهیز ئەو نىيە ھەموو جارى شەرەکان بباتەو، بەلکو لاواز
نەودى، کە ھەموو جارى ناشىيەکان دەدۆرینی!

۳۵- پتیکەننت بە دەمى براکەت، تاکە وشەيتكى جوانە، کە چ
پيتكى نيە!

۳۶- ھەميشە بير لە ونبووەکەت مەکو، مەبادا ئەو
واتليکات، ئەو ھەشتە لە دەست بچي!

۳۷- ئەو ى زۆرتر لە خۆى پازى بي، ئاسوودەيى کەمتر دەبي!

۳۸- ھەياکردن لە ژندا جوانيەو لە پياودا چاکى!

۳۹- ئەو ى درەختىكى خوش بوو، لقەکانيشى نابريتەو خوشى
دەوين!

۴۰- نازناو تەنھا ملوانکەيە کە بۆ بيئەقلان، دەنا پياوى ئاقل ناوى
خۆى بەسە!

له وته کانی صه حابی

عه بدوللای کوری مه سعود (رهزای خوی لی بی)

- ۱- نه گهر هر ناچارن ئیقتیدا به یه کیك بکهن، ئیقتیدا به مردو بکهن، چونکه زیندوو له تیکه وتن به دوور نییه.
- ۲- نه گهر گالتهم به سه گیك کرد، دهرسم بيم به سه گ.
- ۳- له سه ر پشتی زه ویدا هیچ شتیک به قه د زمان پتویستی به بهند کردن نییه.
- ۴- زانست نه وه نییه ریویاتی زورت هه بی، به لکو له خواترسییه!

له وته کانی خه لیفه نه بویه کری صدیق

(رهزای خوی لی بی)

- مردن ئاسانتره له وهی پاشه خوی و قورستره له وهی پیشه خوی.
- له لایه ن خواوه چاوانیك خراونه ته سه رت و ده تبینن.
- خۆت چاك بکه خه لكه ت بو چاك ده بیته.
- خودا هیچ نافیه لیك قه بول ناكات، تا فه رزه كه ی ده كه یت.
- نه و ترازو وهی هه قی ده خریشه ناو، هه قی خویه تی قورس بی، نه و ترازو وهی نا هه قی ده خریشه ناو، هه قی خویه تی سووك بیته.

موسلمانان خۇيان خۇشتىر ناوى

ئىمامى شافىئى (رەھمەتى خۇاى لىتى): لەگەل ھەر يەكك
موجادەلەم كىردى، ھەزم كىردۈۋە خۇدا ھەق لەسەر زارى نەۋ
زەقبكاتەۋە، نەك لەسەر زارى من!

موسلمانان دوۋرە نىفاقى

مەمەدى كۆرى سەئىدى نەنصارى لە نەبۇلدەردانەۋە دەگىرتەۋە،
نەۋ بەرىزە گوتىيەتى: پەنابگىر بە خۇا لە خۇشى نىفاق..

پىرسيوانە: باشە خۇشى نىفاق چىيە؟!

ۋەلامى داۋەتەۋە: خۇشى نىفاق نەۋدىيە، خەلك بىيىنى لاشەت
خاشىيە، بەلام دلت خاشىيە نەبى!!^(۵)

ژنانى موسلمان لە مىردەكانيان كەمتر نىن

نەمىرى ئىمانداران و خەلىفە سىيەمى پىغەمبەرى خۇا (درودو
سلاۋى خۇاى لەسەر)، عوسمانى كۆرى عەففان (پەزىلى خۇاى لىتى)،
ھەبىبى كۆرى مەسلەمەدى فەھرىي كىردە سەركىردە سۇپايەك بۆ

^۵ - صفة الصفوة، ابن الجوزي، ۱/۲۳۹...

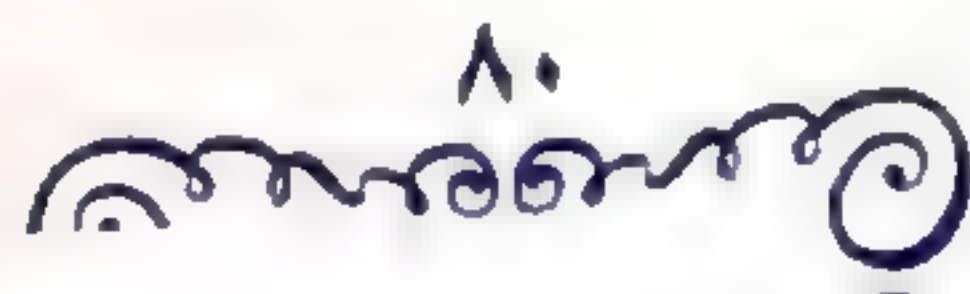
ئاقلىرىنى رۆمىيەكان، چونكى ئەوان شەريان بە موسلمانان
فرۆشتىبو و زىيانىان پىڭەياندىبون، ژنەكەي (حەبىب) ىش يەك بوو لە
جەنگاودە موحاھىدەكانى ئەو سوپايە.

بەر لەودى جەنگ دابەزى، حەبىب بە نىئو رىزەكانى سوپاكەيدا
هات، بۆ ئەودى مەعنىەوياتيان بەرزىكاتەودو يادى خوايان
بىرىنىتەود، كە ھەموو سەركەوتنىك تەنھا لە خواودو بە فەزلى خوا
بۆ موسلمانان تۆمار دەكرىت، ئا لەو كاتەدا چاوى كەوت بە ژنەكەي
خۆي، ژنەكەي لىتى پرسى: ئەي حەبىب.. ئەگەر شەر دامەزراو
سوپاكان تىكەل بوون، دواى ئەو مەن تۆ لە كویدا دەبينمەود!!

حەبىب وەلامى دايدەود: يان لە خەيمەي سەركردەي رۆمىيەكان!!
يانىش لە بەھەشت!!

واتە: بە پشتىوانى خودا، يان سەردەكەوم و يەكەم كەس دەچمە نىئو
خەيمەي سەركردەي رۆمىيەكان بۆ ئەودى سەركەوتنى موسلمانان و
شكستى رۆمىيەكان رابگەينم، يانىش شەھىد دەبم و ئەوسا لە
بەھەشت يەكتر دەبيننەود!!

دواى ئەو لىك جىابوونەود، پاش ماودىك جەنگ دامەزرا، سوپاي
موسلمانان زۆر ئازايانە جەنگان و خواي گەورە نىعمەتى سەركەوتنى
بى بەخشىن، حەبىب وەكو وادەي دابوو، يەكسەر بەردو خەيمەي
سەركردەي رۆمىيان چوو، بۆ ئەودى كە ژنەكەي دىت، بى وادەيى لى

نه بینى و له ویدا بېینیتته وه!! به لām که گه شته خه یمه که و چوره
 ناوی!! شتیکی سهیری دیت!! به مه واتی وړماو هیچی بو نه مایه وه،
 نه وه نه بى سوپاسی خوا بکات!!

به لى!! حه بیب که چوره ناو خه یمه که، بینى ژنه نازاکه ی پیش نه و
 چوته نیتو خه یمه که و له نیتو خه یمه که چاوه پرووانی ده کات!!

ژنانى موسلمانان نازان

جاریکیان خه لیفه عومهری کورې خه تاب (پره زای خوای لیبى)،
 که بینى خه ریکه کچان مارهی زور داوا ده کهن، به وهش نه رکی
 پیاوان قورس ده بى و پرۆسه ی ژنخوای زه همت ده بى، بو نه وه ی
 سنووریک بو نه و بابه ته دابنى و ژيان به ناسانى بېنیتته وه، له
 وتاریکیدا نه مه ی به کاریکی ناپه واه صف کرد و پرژه ییکی
 دیاریکرد، که: نابى کچان له وهنده مارهییه زیاتر داوا بکه ن!!

خه لیفه نه م قسه یه ی کرد، یه کسه ر یه ک له ژنه نازاکان لى
 هه لسا یه وه پتی گوت: تو مافى نه وه ت نییه نه و یاسایه ده ربکه ی،
 چونکه خوای گه وړه نه و مه سه له یه ی به کراوه یی جیه یشته ووه ژنانى
 نازاد کردووه له وه ی نه گهر هینده ی کتویکیش داوا بکه ن، پیاوان

پێیان بدەن و لێیان نەسیننەوه!! کە ئەمە دەقی ئایەت بە وردی
ناماژە ی بۆ کردوو!!

خەلیفە عومەری کۆری خەتاب (پەزای خۆی لێی)، کە قسە ی ئەم
ژنە نازایە ی بیست، دڵی پێ خۆش بوو، کە ژنیکی گەنج بەو باشییە
لە ئاینە کە ی تیگە یشتوو و بەو جورئەتەو بەرگری لەو مافە دەکات،
کە خودا بەم و بە کچانی هاوشتو ی داو!!

بۆیە لە بریارە کە ی خۆی پەشیمان بوو وەو گوتی: ژنیکی راستی کرد
و عومەر هەڵە ی کرد!!

موسلمانان چاکە کار و بە عیززەتن

خەسەنی بەننا، بە هاوڕێکانی گوت:

۱- کاتیکی ئێمە ی موسلمان لە سوجدەدا سەری بەرزمان بۆ خودا
نزم دەکەینەو و لەسەر زەویی دادەنێین، مانای وایە لە بەرامبەر
غەیری خوا بە بەرز ی دەیهێلینەو و قەت بۆ کەسی دانانەوینین!

۲- لە گەڵ خەلکیدا وەکو درەخت وا بن، خەلک بەردی تێدەگرن،
ئەویش بەری شیرین و خوشیان تێدەگرییت!

موسلمان هاوسینی باشن

موسلمانان ده لیتن: تو به وه نابیه هاوسیه کی باش بو هاوسیکهت،
نه گهر بیت و زیانت بوی نه بی، به لکو به وه ده بیه هاوسینی باش بو
هاوسیه کهت، نه گهر له بهرام بهر خراپیه کانی نهو، تو بهرگه
بگریت و هدر به باشی بمینیتته وه.

موسلمان به ته نیا خودای به سه

عوسمانی کوری مه زعون (پردزای خوی لی بی)، له پهنای
(ودلیدی کوری موغیره) بوو، ودلیدیش یه ک له سهروکه گه وره کانی
قوردهش بوو، بویه ودزعی باش بوو و هیچ یه کی له بتپه رستانی
قوردهش شه ری پینه دد فروشت و به شیوه ده ک له شیوه کان زیانی پی
نه ده گه یاند!! به مه سهرو مالی پارتیزاو بوو!!

به لام موسلمانانی تر، له ده ست زولم و سته می قوردهشی
بتپه رست رزگاریان نه ده بوو، قوردهشی کافر نهو موسلمانانیهان به
خراپترین شیوه ده چه وسانده وه و نازاریان پی ده گه یاندن!! عوسمانیش
نه وه دی به چاوه کانی خوی ده دیت!! ده بیینی خوشک و برا
موسلمانانیهانی له سهرو دینه که ی خویان، به ده ستی بتپه رستانه وه
چه نه ده نازار ده درین؟! چه ند ده چه وسیتن نه وه و سته میان لی

دەكریت؟! بۆيە خۆي پى نه گىرا، هاوارى كرد و گوتى: (ودللاھى لە ناودەدى خۆمدا، ھەست دەكەم ھات و چوونى من بە ئارامى لە پال پياويكى موشرىكدا لەو كاتەدا كە كەس و كار و هاوړىكانم لە پىناوى خوادا بەلاو نازارى جۆراوجۆرى و دەھايان پرووبە پروو دەكریتەود، كە نەو بەلاو نازارانە پرووبە پرووى من ناكړیتەود، كە موكوړپىيەكى گەورديە بۆ من)!

خۆشەويستى عوسمانى سەحابە بۆ خوشك و برا ئيمانپىيەكانى، واى لى دەكات، نەيەوى خۆي لە ئارامى و ئاسايشدا بژى و براو ھاوئاينەكانى لەژىر نازارى موشرىكان بن و بە دەستيانەود بناليتن، لە راستیدا نەمە بە ھوى ئيمانى بەھيژدود درووست دەيت، بۆيە بەشنەبوونى خۆي لەو نازاردى ئەوان پرووبە پروويان دەكریتەود، بە كەموكوړى دەزانيت! بۆيە ئەم پەنادانەى ږدتكردود، ھاتە لای وەليدى كوړى موغەيردو پى گوت: ئەى ئەبا عەبدى شەمس.. تۆ پەيمانەكەى خۆت گەياندە سەر، ئىستاش من پەنادانەكەمت بۆ دەگىرمەود.

وەليد پى گوت: برازاي خۆم لەبەرچى؟! ئايا كەسيكى قەومەكەى من تۆيان نازار داود؟!

عوسمان (ږدزاي خواى لىي) وەلامى دايبەود، پى گوت: وەللاھى وا ھەست دەكەم من ناتوانم بە پەناى كەس پازى بم، جگە

له په نای خودا، بویه ناشموی له غهیری خودا، خۆم په نای کهسی
دیکه بدهم.

ودلید پتی گوت: باشه.. که وایی برۆ مزگهوت به ناشکرا
په نادانه کهی من ږدتبکه وده، وده کو چۆن به ناشکرا په نادانی منت
قه بول کردبوو.

عوسمان گوتی: باشه.. ئیدی له گهل (ودلید) چوونه مزگهوتی
که عبهی پیروژ، له وی و دلید گوتی: خه لکینه نه وده عوسمانه، هاتووه
په نادانی من ږدتبکاته وده.

عوسمان گوتی: من و دلیدم به پیاوړکی باش و باش پاریزگار له
خۆم بیني، به لām هزم کرد، به غهیری خودا، خۆم په نای کهس
نه دهم، بویه په نادانه کهی و دلید ږدته ده که مه وده.

د بینین موسلمانان چنده دلپاک و به وده فان، عوسمان پتی قه بول
نه کرا خودا هه بی و نه و بچی خوی په نای که سیکی بته رست بدات!!
نه وده شی پی قه بول نه کرا، خوشک و برا موسلمانان کهی له لایه
بته رستانه وده نازاریدرین و یچه و سیترینه وده، که چی نه و له په نای
بته رستیکدا نارام و ناسو وده بڑی و خه می خوشک و براکانی نه بی!!
عوسمان نه ودهی به لاوه نا حالیبوون بوو له نیسلا می پیروژ، بویه
په نای و دلیدی ږدتکرده وده و خوی دایه په نای خوی گه وده.

موسلمانان ده قخوان

ده گپړنه ده: هر شه کاته غوتمان په ناداني وديدي
د تکراره ده: په ک له بته رسته کان له غوتمان هاته پيش، شيشنکي نه
چوي چه قاند و چاړنکي غوتماني پړاند!! وديد نه مه پي نساخوش
بوره به غوتماني گوت: برازي خوم... تو له په ناي که سينکي به هيڅ
د بوري و حق نه بور ودها بکهي، په ناي من د تکه يه ورو به
شويده به بهر چوي مننه ده په کينک پيت چاړنکي پيښي!!

غوتمان گوتی: وديلا چاره ساغه کم خيزگه به چاره پړاوه کم
ده خوازي و هر ده کات وده کو نه و له پيشاوي خوا دا بيته قورباني نه
منيش نه په ناي په کينک، له تو به توانا تر و به هيڅ تر و ده سه لالتاره
نه نعا عه بلدي شه من.

غوتمان (په زاي خواي نيسي)، بهم قسه يه ي بته رستاني توري
شون و پيښيښي کړه و بس خوي و بس مينځووي نيسلا و
موسلمانان پيش گوره ترين تابلوي خوشه ويستي و سوزي موسلمانان بس
په کتري تومار کړه.

موسلمانان ده قخوان

غوتماني کوي عه بدولعه زيز منداينکي ده دوانزه سالي بوره
نموکاته مانيان له ميسر بوره، چونکه (عه بدولعه زيز) ي ساوکي وني
ميسر و نه فريقيا بوره، پښنيکيان چوره ناو ته ويله ي نه په
جوانه کنيان، په کي له نه په کان شادي بسو هيتا، خسته زيز

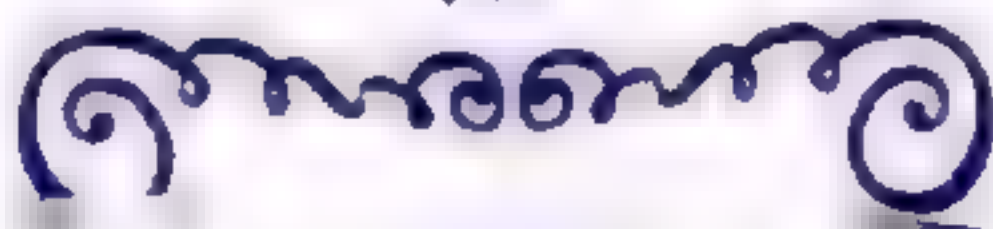

قاچەکانی و زامەداری کرد، نیت زێراندی و پیاوەکانیان هاتن
 هەلیانگرتەوه، بردیانەوه مال، دایکی کە بەم شێوەیە یینی!! زۆر
 تێکچوو، سەرۆکی پاسەوانەکانیشیان زۆر توپەسوو، بریاری دا
 پاسەوانی تەویڵەو ژنە کەیشی بکوژی، یان نازاریکی زۆریان بدات،
 چونکە بێ ناگابوونە لەوەی ئەو منداڵە چۆتە ناو تەویڵەو وەهای
 بەسەر هاتوو، پاسەوانە کە گریاو گوتی: من تاوانم نەبوو! ئەو خۆی
 رۆشتوو، منی ناگادار نەکردۆتەوه!

بەلام ئەم قسانە ی نەبخواردو سەرۆکی پۆلیس هەر هەرەشی لێ
 دەکرد، هەتا (عومەر) بەمە ی زانی، ئەوسا یە کسەر پرووی کردە
 بەرپرسی پۆلیسەکان و پیتی گوت: لەو مەسەلەیدا کەس تاوانبار
 نییە، من خۆم پرسى کەسم نەکردوو و چوومەتە ئەو شوینە، بۆیە
 کەس ئەزیت نەدەن!!

ئەک هەر ئەوەش، بەلکو لەبەر ئەو نازارە ی پاسەوان و ژنە کە ی،
 کە سەرۆکی پۆلیس بە قسە ترساندبوونی و ناپەختی کردبوون،
 عومەر بە دایکی گوت: تۆلە بۆ ئەو ژن و پیاو هەژارە بکەنەوه...

نیت دایکی عومەر کێسە یە ک پاری بۆ ئەو ژن و پیاو هەژارە
 ناردو فرمانی بە سەرۆکی پۆلیس کرد، رزگاریان بکات، چونکە
 عومەر قەبول ناکات لەسەر ئەو مەسەلە یە، خەلکی بێ تاوان سزا
 بدریت!!

ژنی پاسبان که کیسه پارده دستکوت، نهو پارده زۆرهی که
له ژبانی خۆیدا ههژاردی خهوی پسی نه دیتبوو، هیتنده دلخۆشبوو.
چاکهی نهو منداڵ و مالهی زیاتر بو دهرکهوت، له پیتش چاره
که وردتر بوون و به میرده کهی کوت: باشه بو لینه ده که پای له زووه
نه سب په لاماری بدن!! خو نهو پارديان زووتر دداینی!!

وتهی موسلمانان ناقله کان

۱- خهندهیهك به پرووی براكه تدا هیچیكت له سهرا ناو دهستینیت.
به لام مانای زۆر دهگهینیت، له فهرمووده شدا هاتووه، پیغه مبر
(دروو سلاوی خوای له سهرا) فهرموویهتی: خهندهت به پرووی
براکه تدا سه دهقهیه.

۲- فهرهنگی سهرا که وتن نهو دوو وشانهی تیدا نییه: (نه گهر) و
(به لام).

۳- مروقه فشهله کان له ژباندا دوو دهستن، دهستهیه کیان
بیرده کاته وه، به لام هیچ کرد دهویه کی نییه.. دهستهی دوو دهسته
کار دهکات به لام قهت بیرنا کاته وه.. به لام مروقی سهرا که وتوو نهو نییه:
بیرده کاته وهو کاریش به پیتی بیر کرد نهو وهو قه ناعه ته کانی خوی دهکات!

۴- ئەو كەسەى شتېك نەدۆزىتەوہ لە پىناوى بىرىت؟! بىنگومان
شتىكىشى نەدۆزىتەوہ لە پىناوى بىرىت!! دەى لە (خوای گەورە)
باشتر چىيە، خەلك لە پىناويدا بىرى و بىرى؟!

۵- با ھەموومان خوداناس بىن، چونكە بە ھۆيەوہى ناسوودەيى
و سەربەرزى دونياو دوامىيمان دەست دەكەويت.

موسلمانان لە پۇستەكان گەوردەترن

عەبدوللای كۆرى نە ھەدەى كۆرى ھەنبەل دەلتىت: رۆژتيكان لە
خزمەت باوكم دابووم، خەلكيكت لە كەرخيەكان ھاتنە لای باوكم،
ھاتنە سەر خەلافەتى عەلى و زۆريان درىژكردەو، كە عەلى لە
سەردەمى خەليفايەتى وەھا بوو و وەھا بوو!!

باوكم سەرى بەرزكردەو و پىنى گوتن: كورە خەلكينە ئىو
زۆرتان باس لە خەليفايەتى عەلى كرد!! ئەو پىتان وايە عەلى بە
ھۆى خەليفايەتییەوہ جوان بوو؟! نەخىر مەسەلەكە وائىيە،
پاستىيەكەى ئەودىيە، كە: بە ھۆى عەلييەوہ خەلافەت جوان بوو!!

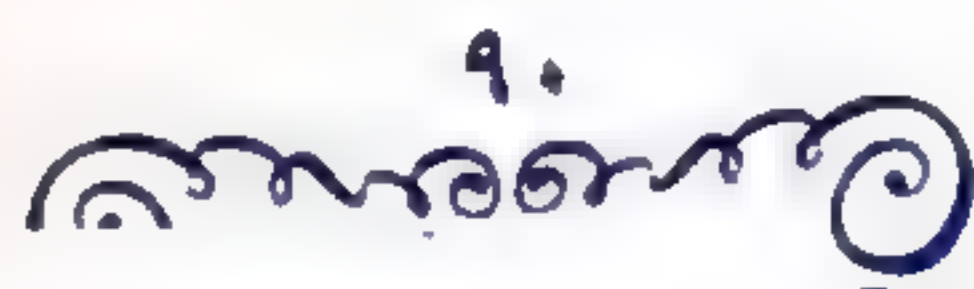
موسلمانان ڀوو له خوا پشت له دونيان

عومهری کوری عبدالعزیز بهر له ودي بېته خليفه، زور
دوله مند بوو، باشتين خوار دني ده خوار د و جوانترين و نايابترين
جليشي له بهر ده کرد، به لام که بووه خليفه موسلمانان، وازی له
همو و نهو جل و خوار دنانه هیڼا، چی ساده یه نه ودي ده خوار د و
چی هدرزانه نه ودي له بهر ده کرد!!

بویه مالیکي کوری دینار دهیگوت: خه لکی به من ده لئین: تو
زاهیدی.. به لام له راستیدا عومهری کوری عبدالعزیز زاهید،
ناخه نهو دونیای بو هاته بن ده ست و پرووی لی و درگیرا...!!

کاتیک هه والی کوچی دوايشی که و ته بهر گوئی نیمبراتور
پوم، نهو پیاو دی دوژمنیکی سه رسه ختی ده وله تی نیسلامی بوو،
گریانیکی زور به کول گریا، ده ورو به ره که ی خوی هه موو سه رسام
کرد؟! ناخه نیمبراتور چون ده بی به بیستنی هه والی خليفه ی
موسلمانان بگری؟! به پیچه وانه وه ده بی بهم هه والی دلخوش بی و
شیرینی دابهش بکات؟! نه دی له موسلمانان به ولاره، ده وله تی پوم چ
دوژمنیکی دیکه ی هدی؟!

به لام پای نیمبراتور وانه بوو، نیمبراتور پاش ماو دیه ک گریان،
دهستیکی به چاویدا هیڼا، فرمیسه که کانی سړی و گوئی: وه لاهی
پیاو ده دادره که مرد!! له دادگریدا نمونه ی نه بوو؟! ناخه هیچ

سەیریەکی تیا نییە، بە پیاویکی راهیب، - کە نێو خەلکی
جێبەجێبوو و چوو لە سەومە عەکەیی خۆی لە دوری خەلکی
خواپەرستی دەکات، بۆین: وازی لە دنیا هێناوە و پیاویکی چاکە؟!
بەلام سەیری لەو پیاوێ، کە خەلیفە موسلمانانە، دنیای بە
تەواوی کەوتە بەر دەست، چی خوشییە کەوتە ژێر قاچەکانی،
نێنجاش پستی تێکرد و خاکییانە ژیا!!

موسلمانان نەتەوێهەکی ژیارین

یەك لە والییەکانی خەلیفە عومەری کۆری عەبدولعەزیز
(دەجمەتی خۆی لێبی)، نامە یەکی بۆ نووسی، لەو نامە یەیدا داوای
پارێهەکی زۆری کرد، بۆ ئەوێ شورا یەکی بێند و بەهێز لە دوری
پایته خەکی خۆی دزووست بکات.

خەلیفە سەیری بەو نامە یە هات؟! لە وەلامدا بۆ ئەو والییە
نووسی:

- شورا ی بێند و بەهێز نرخی چییە؟! ئەگەر دادگر نەبی؟! بۆ بۆ
ئەوێ پایته خەکەت بپاریزی، دادگر بەو بە هیچ شێوێهەکی زۆلم و
ستەم مەکە!!

خەلیفەى مۇسلمانان لە خواترسە

دەگیرنەو: عومەرى کۆرى عەبدولعەزیز (پەجمەتى خواى لىبى)، لە گەل خەلیفە سولەیمانى کۆرى عەبدولەلیک پێکەو لە سەفەرىک بوون، لە پەریکدا ئاسمان بوو هەورە تریشقه، دونیا تارىک بوو و بارانىکى بە تاو بارى، بەمە خەلیفە سولەیمان زۆر ترسا، نەیدەزانى پەنایەک لە کۆى بدۆزیتەو، بچیتە ژێرى؟! کەچى عومەرى کۆرى عەبدولعەزیز پێدەکەنى؟! خەلیفە سولەیمان بەو تۆرە بوو، بە عومەرى گوت: ئەو تۆ بە چى پێدەکەنى عومەر؟! نابینى لە چ بارىکى ناخۆش داین؟!

عومەر و دلامى دایەو: ئەو شۆینەوارى پەجمەتى خوا بە سەرمانەو برام، ئینجا ئەو ها سەختەو نازانین چۆن خۆى لى پزگار بکەین!! دەلیم: ئەو دى دى شۆینەوارى غەزەب و تۆردى خودا چۆن بى؟!

مۇسلمانان هەر نمونەن

حەسەنى و دراق دەگیریتەو، دەلێ: لە ئەبا عوسمانم پرسى هاوپیەتى باش چۆن؟ و دلامى دامەو: کەسى باش لە گەل خودای خۆى بە ئەدەبە.. لە گەل پیغەمبەرى خوا (درودو سلاوى خواى لەسەر) زانستخوازو پەیردوى لە سوننەتەکانى دەکات.. لە گەل وەلییەکانى خوداش بەرپێزو لە خزمەتیان دایە!! لە گەل برا

نیمانییه کانیشی دەم بە خەندو دڵ گەوردیە، لاساری لە گەڵ کەسیان
ناکات، مەگەر شتیکی پێچەوانەی دین و شەریعتیان لێ ببینی!!
لە گەڵ خەلکی نەزان بەسۆزدو بە چاوی ڕەحم و بەزدیی تەماشایان
دەکات!! بۆ خۆشی سوپاسی خودا دەکات، کە ڕەحمی پێکردووە
و دەرمان بە نەزانی نەهێشتۆتەو، دوو عاش لە خودا دەکات، کە بۆ
هەمیشە لە بەلای نەزانی دووری بخاتەو.

موسلمانان بە خواناسی دەییەنەو

لە (زەیلی تەبەقاتی ئەلخەنابیلە) دا ئیبن و ڕەجەب باسی
ژیاننامەی قازی ئەبی بەکری ئەنصاری بەزازی نووسیوە، یەک لە
بەسەرھاتەکانی ئەو قازییە بەرپێزدی بەم شێوەیە گێڕاوەتەو:
قازی ئەبی بەکر (ڕەحمتی خواي لیبي) دەلی: ماویدیەك لە
مەككە نیشتەجێ بووم، ڕۆژێکیان تووشی برسییەتیەکی زۆر هاتم،
لە مال هاتمە دەر، بە دواي پارووە نانێك، دەنگانی خورمائیك بووم،
بۆ ئەوێ ئەو برسییەتیە خۆمی پێ بە کوتا بێنم، بەلام دەستم
نەكەوتن!! بەلام کیسەیهکی لە ئاوریشم درووستکراوم دۆزیوە، بە
پەڕۆینێك توند بەسترا بووەو، منیش هەلمگرت و هیئامەوێ مال،
لەوێ کردمەو، بینیم ملوانکەیهکی لە دوور درووستکراوی تیایە،
یشتەر قەت شتی وەهام نەدیوو!! پاشان کیسەكەم وەكو خۆی

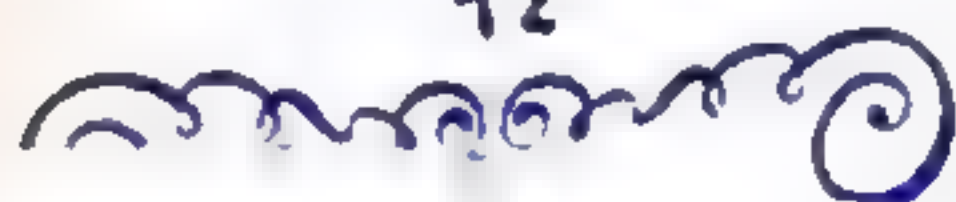

گریدایه و ده هاتمه و ده در، به لکو خوار دنیکم ده ست بکه ویت، چونکه
برسیه تییه کهم هه زیا دی ده کرد، نه مجاردیان له ده ده و پیره میزدیکم
دیت، بانگی ده کرد: کی کیسه یه کی ودهاو ودهای دۆزیو دته و، بۆمی
بیته و، پینجسه د دیناری زیتری پی ده ده م!!

له دلی خۆمدا گوتم: من زۆر پتویست و برسیم، با نه و
پینجسه د دیناری و ده برگرم و کیسه که ی بده مه و ده خاودنه که ی!! بۆیه
له پیره میزد چوومه پیتش، پیم گوت: له گه ل من و ده ده... پیره میزد
به گه لم که و ت و بده مه و ده مال، له و ی پرسیارم له باردی کیسه که و ده لی
کرد، گوتم: ناو نیشانه که یم بۆ هه لبد، کیسه یه کی چۆنه و چی تیایه؟!
پیره میزد چۆن بوو، ودهای و ده سفی کیسه که و ملوانکه که ی ناوی
و ژماردی نه و دوو پرانه ی لی درووستکرا و ده هه موو نه وانه ی به
ته واده تی بۆ هه لدام... منیش کیسه که م دهره ی ناو پیم دایه و ده، نه ویش
پینجسه د دیناره که ی پیدام، و ده کو و ده عدی دابوو و هه ستا رویشته!!

خه لیفه ی موسلمانان هه ژارانیا ن خوش دهوی

خه لیفه ی موسلمانان عومه ری کوپی خه تاب، که زانی باری
بژنوی فاتیحه ی گه و ده و نه مینی ئومه تی ئیسلامی نه با عوبه ی ده ی
جهرّاح (رەزای خویان لیبی) خراپه!! چوار سه د دیناری بۆ هه نارد،
بۆ نه و ده ی تۆزی ژیا نی خۆی به و بره پار دیه ئاسانه تر بکات!!

کەچی کە پاره کە گەیشته دەستی ئەبا عوبەیدە، هیشتا
نێردراوە کە خەلیفە لە لای ئەبا عوبەیدە نەرۆیشتبوو، ئەبا عوبەیدە
پاره کە هەموو بەسەر هەژاراندا دا بەش کرد، بۆیە کە گەراپەوه
مەدینە، ئەو هەوالە ی گەیان دەو خەلیفە.. خەلیفە گوتی: سوپاس بۆ
ئەو خودایە ی وایکرد لە ئومەتی ئیسلامدا خەلکێک هەبێ وەها
بکەن!!

موسلمانێ باش لە رابردووشدا هەرباشە

عوسمانی کورێ عەفان (پەزای خۆی لیبی)، لە سەردەمی
جَاهِلِیْشدا، کە هیشتا ﴿خۆی گەرە﴾ (سۆبجانە هو وەتەعالا) بە
هۆی قورئانی پیرۆزی خۆی سەرزەوی پاکنە کردبۆوه، باشترین کەسی
هۆزە کە خۆی بوو، پەچەلەك و بنامالە کە ی زۆر چاک بوون!! زۆر
دەولە مەند بوو!! زۆر بە حەیا بوو!! قسە ی زۆر شیرین و خۆش بوو!!
بۆیە قەومە کە ی زۆریان خۆش دەویست، دایک بە منداڵە کە ی دەگوت:

أحبك والرحمن

حب قریش لعثمان

واتە: خۆشتم دەوی بە خوا گیان

وەك هی قورەیش بۆ عوسمان

مەجبۇرىيەت

جەڭ ئەمانە ھەمىي:

عورخان قەت سۈجەدى بۇ بىتىك نەبردېو!!

قەت قاجىشەيەكى نەكردېو!!

قەت غەدەتتى ئەخواردېو، دىگوت: ئەم غەدەتتە غەدەت:

دەت و غەتلىش بەرزىتىش شىتەكە خۇدا دابىتتە غەبەدى خۇدا بۇيە

غەبە دىبى بەر غەتلىش بەرزىتتە، نەودىك مەلەلانىنى لەگەن بىكەت!!

مۇسلمانان گومانىيان باشە

ئەبى زەزەدى رازى دەگىرەتتە، دىتت: پىاوينىك پىنى گوتە: مەز

رەقە ئە معاويەيە.

گوتە: لەبەرچى؟

گوتى: لەبەرەتتە شەرى لەگەن غەلى كوزى ئەبى تالب كەد.

گوتە: كورد ئەود تۆ چ دىلتى؟! ھەي قوربەسەر!! پەرودەگارى

معاويە رەھىمەد دوزمىنى معاويەش، كە غەلىيە، كەسىكى چاك و

كەزىنە، ئىدى تۆ بۇ خوت دەخەيە ئەم نىوانە؟! چ ھەقت ھەبە

بەسەريانەود؟!

موسلمانان هه رچی دهیکه ن له پیناوی خودایه

ئیمامی غه زالی ده گێڕێتهوه، دهلی: عهبدوڵلای کورپی عومهری کورپی خهتاب (پهزای خویان لیبی)، دهیگوت: ((وهللاهی نه گهر بیت و مال و سامانه کهی خۆم هه ره مووی له پیناوی نه لالا به خشی، له پاشان هه موو پۆژدهکان به پۆژوو بووم و قهت پۆژئی بی پۆژوو نه بووم، به درێژایی هه موو شهوه کانیس شهو نویژم کرد و قهت شهوی له شهو نویژ دوانه کهوتم، به لام که گه پامهوه بو لیقای خودا، له پیناوی خودا خوداناسان و صالحانم خوشنهویستی و له پیناوی خودا رقم لهوانه نه بوویتهوه، که له خودا عاصین، دهترسم خوی گه وره به سهه چاوه کاغا به رمدا تهوه نیو دۆزهخ)).

واته: نهوه چ موسلمانیتیه که، کهسی موسلمان له پیناوی خوا موسلمانانی خوش نهویت و له پیناوی خوا رقی له عاصی و کافران نه بیتهوه؟!

موسلمانان وهکو خویان بویه کتر دهوی

عهبدوڵلای خوشکهزای موسلیمی کورپی سههه ده گێڕێتهوه، دهلیت: سالتیکیان دهچوومه هه جی مالتی خوا، موسلیمی خالۆم ده هزار درهه می پیدام، گوتی: که چوویت مه دینهی پیغه مبهری خوا (درودو سلاوی خوی له سهه)، به دواي هه ژارتین مالتی نهوی بگه پێ و نهو پارویه بده نهوان.

منیش پاره‌که‌م ودرگرت و چوومه سه‌فهره‌که‌م، که گه‌یشته
مه‌دینه، چوومه نیتو خه‌لکی و پرسپاری مالتی هه‌ژارتین خه‌لکی نه‌و
شاره‌م کرد، گوتیان: هه‌ژارتین که‌سی نه‌و شاره مالتی له فلانه
شوینیه..

نیدی منیان برد، ماله‌که‌یان پی نیشان دام، منیش چووم له
ددرگام دا، له ژوورده‌وه ژنی ماله‌که وه‌لامی دایه‌ود، گوتی: کییه؟

گوتم: من پیاویکم خه‌لکی شاری به‌غدامه، موسلمانیک ده
هه‌زار دره‌می به مندا هه‌ناردوده‌و گوتوویده‌تی، که چوویته مه‌دینه،
نه‌و پاره‌یه بده هه‌ژارتین مالتی مه‌دینه، منیش که هاتمه نیترو
پرسپاری هه‌ژارتین مالتی نه‌و شاره‌م کرد، موسلمانان مالتی نیتودیان
نیشان دام، بۆیه من پاره‌که‌م بۆ نیتوه هیناوه، با یه‌کیکتان بیته دهر،
نه‌و پاره‌یه‌ی پی بده‌م.

ژنه گوتی: نه‌خیر برا.. نه‌و ماله‌ی ته‌نیشتان له نیمه
هه‌ژارتین، برۆ بیده نه‌وان.

منیش ناچار چوومه ماله‌که‌ی ته‌نیشتیان، له‌ویش له ددرگام
داو دیسانه‌وه له ژوورده‌وه ژنی نه‌و ماله‌ش وه‌لامی دایه‌ود، گوتی:
کییه؟

گوتم: من پیاویکم خه لکی شاری به غدامه، موسلمانیک ده
ههزار دره می به مندا هه ناردووو گو توویدی، که چوویته مه دینه،
نهو پاره یه بده هه ژارتین مالی مه دینه، منیش که هاته ئیره
پرسیاری هه ژارتین مالی نهو شارهم کرد، موسلمانان مالی ئیوه بیان
نیشان دام، بویه من پاره کهم بۆ ئیوه هیناوه، با یه کیکتان بیته ده،
نهو پاره یه پی بدهم.

ژنی نهو مالش گوتی: نه خیر برا.. ئیمه و نهو مالی
ته نیشتمان هه ردوو کمان وه کو یه ک هه ژارین، پاره که بکه دوو بهش و
هه به شه ی بده یه کیکتان.

موسلمانان ئه رک و مافی خویان ده زانن

له سه رده می خه لیفه ی یه کهم نه بویه کری صدیق (په زای خوی
لی بی)، ماوه ییکی باش عومه ری کوری خه تاب (په زای خوی لی
بی) قازی شاری مه دینه بوو، به لام پاش نهو ماوه یه هاته لای
خه لیفه و داوای لی کرد، له پۆسته که ی عه فوی بکات!
خه لیفه سه یری پی هات؟! پرسی: چییه؟! گه لی ماندووی بویه
داوای ئیعفاو ده ست له کار کیشانه وه ده که یت؟!

عومەر وەلامى دایەو: نەخێر.. لەبەر بیتیشى داواى دەست لە
کارکێشانەو دەکەم، چونکە بە درێژایی ئەو ماودى تەنیا یەك
کەشیش کێشەیه کى نەبوو بیهێنیتە دادگا؟!

خەلیفە پرسى: بە رای تۆ لەبەرچى؟! نایا کێشە هەر نییه؟!

عومەر گوتى: لەبەرئەوئەو ئەوانە خەلکیكى ئیماندارن، هەموو
یەکیکیان هەقى خۆى دەزانى، ئیتر زیاتر داوا ناکات!! ئەرکى
خۆیشى دەزانى، ئیتر کەمتەرخەمى ناکات!! هەموو یەکیکیان
ئەوئەو بۆ خۆیان خوشیان دەوێ، بۆ براکەشیان ئەیانەوێ!! ئەگەر
یەکیکیان ون بن، دەپرسن؟! ئەگەر یەکیکیشیان نەخۆش بوو، دەچن
سەردانى دەکەن!! ئەگەر یەکیان پێویست بوو، یارمەتى دەدەن!!
ئەگەر یەکیان هەزار بوو، کۆمەکی دەکەن!! ئەگەریش یەکیان
نەخۆش بوو، دوغای بۆ دەکەن!! دینیان ئامۆژگارى کردنى یەکە!!
پەشتیان فەرمان بە چاکە و نەهیکردنە لە خراپە!! ئیتر لەبەرچى
ناکۆکى بکەوێتە نێوانیان؟!

بە راستى ئەو کۆمەلگایە کۆمەلگای لوتکە بوو!! ئاخەر
ئەگەر ئەو سیفەتە ئەو عومەرى کورپى خەتاب (پەزای خۆى لى بى)،
لە بارى خەلکى ئەو کۆمەلگای لوتکەیه دەیانژمێرى، لە هەر
کۆمەلگایێکدا هەبى؟! نایا ئەویش نابێتەو کۆمەلگای لوتکە؟! نایا
ئەو هەموو کێشەو ناکۆکییەى هەیهو ئەو هەموو کوشت و برییهى

لیردو لهوی پروودددن، هیچیان ددمیتن؟! نه دی بۆچی خه لک بهر
پهرودرده جوانه پهرودرده نه کریت؟! نایا بیینه وه کۆمه لگاینکی
سهرکه وتوو و پیتشکه وتوو پر نه من و نه مان و خوشه ویستی و له
لوتکه ی ژیار و شارستانیته، نه وه به راستی خۆزگه ی هه موومان
نییه؟! نه دی نه گهر خۆزگه ی هه موومانه نه وه که مته رخه مییه بۆ و
نه و لاسایه کردنه وه ی پرۆگرامه کانیه دیکه بۆ؟!

موسلمانان له ژنه کانیهان ده بوون!

پیاویك هاته لای نه میری ئیمانداران عومهری کوپی خهتاب
(په زای خوای لی بی)، بۆ نه وه ی شکایهت له خراپی ژنه که ی بکات،
به لām که له لای نه میری ئیمانداران دانیهت، بینی نه ویش له لایه ن
ژنه که ی نازار دراوده ژنه که ی به سه ریدا هاوار ده کات؟! که چی هیچ
نالیت و خوی بیده نگ کردووه؟! بۆیه کابرا به هیمنی هه لساو هیچی
نه گوت!!

نه میری ئیمانداران بانگی کرد: نه ری برا تو کاریکت نه بوو؟!
چۆن ودها هاتی و چۆن ودها به زوویی پۆشتی؟!

کابرا گوتی: وه لّاهی نهی نه میری نیمانداران من له دست
ژنه که مه وه وهرس بوو بووم و هاتمه لات شکایه تی لی بکه م، به لام که
بینیم توش و ده کو منی، نیتر بلیم چی؟! بویه هه لّسام و پوشتیم؟!

نه میری نیمانداران که نه مهی لی بیست، پیی گوت: برای
خۆم.. ژنه که م خواردنم بو ناماده ده کات! جله کانم بو ده شوات! نیش
و کاره کانم بو جیبه جی ده کات! منداله کانم بو به خیتو ده کات! جا
نه گهر جارتیک خراپه یه کی کرد، نهوا بو نیتمه نییه خراپه کاننی گه وره
بکهین و چاکه کاننی له بیر ببهینه وه؟! باشیش بزانه نهی برای نیسلام،
له نیتوان نیتمه و ژنه کانماندا دوو پوژ ههیه، یان نه وه تا پوژتیک دی نیتمه
ده مرین و له ده ستیان نیسراحت ده کهین!! یانیش پوژی دی نهوان
ده مرین و له ده ستیمان نیسراحت ده کهین!

نیتر دوا ی نه م پروونکردنه وهیه، کابرا چۆن به غه مباری هاتبوو،
به پیچه وانده به دلی خوش گه پایه وه مال!

موسلمانان زانستخوان

که میلی کوری زیاد ده لی: عه لی کوری نه بی تالیب (په زای
خوای لی بی)، پیی گوتم: زانست باشتره له پاره، چونکه زانست
پارێزگاریت لی ده کات، به لام هه رچی پارهیه، ده بی تو پارێزگاریی لی
بکهیت!! له لاییکی دیکه دا زانست بو خاودنه کهی ده بته هوی

ئەو، لە ژيانیدا زاناكە گۆيلیگراو بى و لە دوای مردنیشیدا لەبەر
چاوی خەلكى جوان بى.. بەلام خاوەنى پاره، یان ئەو كەسەى بە هۆی
پاردود گەورە بوو، بە نەمانى پاره كە گەورەییەكەى نامىنى، زۆر
جار هیشتا خاوەن پاره كە ماوەو زیندوو، بەلام پارهكەى نەماوەو
لە دەستچوود.. هەرچی زاناكانن، ئەوان هەتا دنیا بمىنى، هەر
دەمىن!!

موسلمانان زوو تۆرە نابن

پیاویك هاتە لای موهەللەبى كۆرى ئەبى صفەرد، كە
موهەللەب یەكێكە لە فرماندە عەسكەرییە زۆر گەورەو دیارەكانى
دۆلەتى ئومەوى، ئەوەندە ئازا بوو، لە سەردەمى خۆیدا گوتوویانە:
دایكان دەستەوسانن لەوێ كۆرێكى دیکەى وەكو موهەللەب
بەرەمبىن.

پیاویك هاتە مەجلىسى ئەو موهەللەبە ئازایەو هیترشى كرده
سەرى و جۆنى زۆر خراپى پێدا، بەلام موهەللەب دانى بەخۆیدا
گرت و هیچى نەگوت!! پیاویك بەویدا تیپەرى، كە ئەوێ بىنى، لە
كابرای دەم بە جۆن هاتە دەنگ و لەگەڵیدا بەشەر هات و شكاندی،
باش ئەو پرووى لە موهەللەب كرد و پێى گوت: ئەو تۆ بەرگرت لە
خۆت نەكرد؟!

موحه لله ب و دلامی دایه و ده: برازای نازیزی من.. من پیتم وایه
 سه رکه و تن له دان به خودا گرتنه و به و ده به سه ریدا سه رده که و م،
 نه که ریش بیت و دانم به خودا نه گرتبو وایه، به سه ریدا سه رکه و تن و
 نه ده بروم!!

لای موسلمانان پاشا و خهلیفه

بچووکتن له زاناکان

خهلیفه ی عهباسی به ناوبانگ هارونی ږدشید، له سه فهریکیدا
 بو حه جی مالی خوا، هاته شاری مه دینه، له وی به دوا ی زانای
 گه و ده (مالیکی کوری نه نه س) یدا هه نارد، بو نه و دی بیته لای و
 پیشوازی لی بکات، چونکه بوی باسکرا بو، که نه و پیاوه زانایه کی
 زور گه و رده، به لام مالیکی کوری نه نه س له گهل نیردراوی خهلیفه
 نه هاته لای خهلیفه، به پیچه وانه و ده به و نیردراودی خهلیفه ی گوت:
 برۆ به نه میری نیمانداران بلی: نه و دی زانسته خواز بی، به دوا ی زاندا
 ده چی، به لام زانسته به خوی بو لای که سی ناچی.

خهلیفه به و ده تیگه یشت، که نه و زانایه ناچیته لای خهلیفه و
 زانسته که ی به لاوه گه و رده تره له پۆست و پایه ی خهلیفایه تی، بویه
 ویستی خوی بچیته مالی مالیک، به لام جوابی نارد، که کاتیک ی بو
 دیاری بکات و تیایدا پیشوازی له خهلیفه بکات.

مالیکی زانا نه و دشی په تکرده ووهو گوتی: ده بی وده کو عامه دی
خه لکی بییه ماله کهم، چونکه نه گهر عامه له به ده سته پنیانی
زانستدا پتی لی گپرا، نه وه زانسته که به ته نیا بو که مینه چ
سوودتیکی نابی.

موسلمانان خاوه ننی چاکه گه وره کائن

جاریه یه کی نیمامی حه سه نی کوړی عه لی کوړی نه بی تالب
(په زای خوی لی بی)، هاته لای و هندی تالی په دیمانی به دیاری
پیدا؟! نه ویش نه و په دیمانی و بوخورانه ی لیو درگرت و پتی گوت:
خوشکی تو له نیستاو نه نازادی!

جاریه که سوپاسی خوی کردو به دلی خوشه وه چووه ددر!!
نه وانه ی له لای دانیشتبون پنیان گوت: نه ی نیمام.. تو له بهر چه ند
تاله په دیمانی که جاریه یه کت نازاد کرد!!

نیمام حه سه ن گوتی: نه وه له بهر نه و نایه ته پیروزی خوی
گه وره بوو، که تیایدا ده فهرموی: ﴿واذا حییتم بتحیه فحیوا بأحسن
منها﴾.. واته: نه گهر یه کی که سلاویتیکی لی کردن، نه و به باشتر
ودلامی بده نه وه!! منیش گوتم: نه دی نه گهر په دیمانی به دیاری پیدام،
له وده باشتر چییه پتی بده مه وه؟! بویه نازادم کردو پیتم و ابوو، له
دیاریه که ی نه و گه وره تر، هر نازاد کردنیه تی.

کۆمهڵگه‌ی ناشتی و خوشه‌یویستی

موسلمانان ھەموو شتتیک بۆیە کتر دەبە خشن!

بانگی پیرۆزی بەیانی لە دەمی بانگخوینە زۆر دەنگخۆشی بەرزبوویەو، ئەمە بانگی خەلکی دەکرد، ئەوانە ی خۆیان بە ئیماندار و موسلمان دەزانن، لە خەوێ کەیان ھەلسن و بە دەم ئەو بانگەواز؛ پیرۆزەوێ بێن! ناخەر ئەو بانگەوازی ژیانی راستەقینە یە! بانگەوازی خۆزگارکردنە لە ناگر و ناخۆشیەکانی دیکە ی قەبر و دۆزدەخ، ((حی علی الصلاة ... حی علی الفلاح)).. (وەرن نوێژ بکەن... وەرن خۆتان پزگار بکەن)!! بۆیە بانگخوینە کە دووجاری دیکەش بانگی کردن: ((الصلاة خير من النوم... الصلاة خير من النوم)).. بەلێ خەلکینە نوێژ باشترە لە خەو.. نوێژ باشترە لە خەو..

ئەوسا پۆزگاریک بوو، ئیمانداران ھەموویان لەوێ دانیابوون، دەیانزانی ھیچ راستییە ک نییە لەوێ گەورەتر!! بۆیە بە سوپاسی ئەللا ی خوداوە، لە نێو جیگەکانیان ھەلسان و ھاتن دەستنوێژی بەندایەتی و ملکەچیان بۆ خودای گەورە شۆشت!! بانگی دووھەمیش دیسانەوێ جەختی لەسەر ھەمان ((حی علی الصلاة حی علی الفلاح))ە کە ی پیشووتر کردەو، بۆیە ھەر موسلمان بوو لە مالا سادە کە ی خۆی دەھاتە دەر و بەرەو سەرچاوە ی بانگە کە دەھات، لەمەشدا یە کپارچە شەوق و ئومێد بوون، ئوقمی خۆشی و شادومانی بوون، دەیانزانی گەورە یی ئادەمیزاد بە گەورە یی کردەوێ کانێ

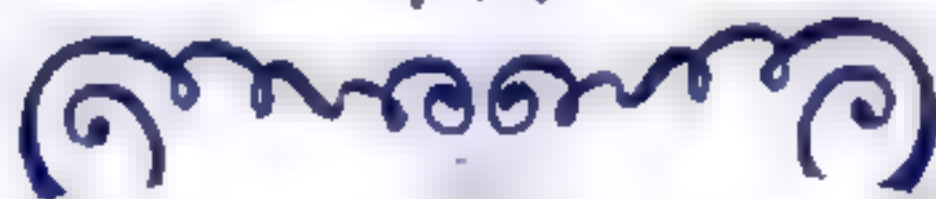

دەبەستىتەو، ئەو كردهو دەيدى ئىستانيان وەلامدانەو، بىلگى
دەعوەت و پەيمانى بەخشىنى عەفوى خودايى، ئىتر چۆن شادومان
نابىن؟! ئىستا چەند دەقىقەيىكى ترە، دەگەنە مالى خودا، بە (بسم
الله.. السلام على رسول الله.. ربي افتح لي أبواب رحمتك واغفر لي
ذني يا الله) دەچنە نىو ئەو مالى پىرۆزە، كە خوشەويستىن شوينى
سەر پشتى زەوى لە لاي خوداوە مالى كانى خويەتى!!

ئەم موسلمانانە ئىستا دەگەنە نىو ئەو مالى پىرۆزە خوشە
خودا، كە مزگەوتى پىغەمبەرى خودايە (صلى الله عليه وسلم)، دوو
ركات نوپۇش تەحييە مەسجىد دەكەن و ھەلدەستەو بەرەو پەوزە
شەرىف دىن، لەويش بە ئەدەبىيىكى زۆرەو سالاو بۆ پىغەمبەرى
ناشتى و خوشەويستى (درودو سالاوى خواي لەسەر) دەكەن، ئىنجا
ھەنگاويك لەولاو چاويك بۆ (ئەبەيكى صديقى) ھاوئە
خوشەويستەكەى پىغەمبەرىش دريژدەكەن و سالاويك بۆ ئەويش
دەكەن!! دواى ئەو دىنە پىش ئەمىرى ئيمانداران، خەلىفەى دووھى
موسلمانان و خوشەويستى ھەقخواز و دادگرى پىغەمبەرى خودا
(درودو سالاوى خواي لەسەر)!! سالاوى خوشەويستى و پىزى
موسلمانانەيان بۆ ئەويش دەكەن و پروو كەعبەى پىرۆز لە دوايەو
دادەنىش، بۆ ئەو بلى: ھەلسەو نوپۇش بەيانىيان بۆ بىكات.

كۆمەلگەى ناشتى و خوشەويستى

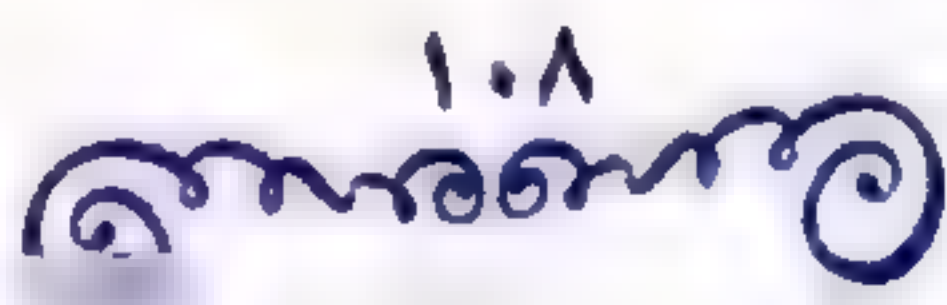

نەم ساتانە چەند دلگیر و خوشن؟! چەند پەر لە دنیایی و
 رەحمەت و بەرەکانی خودایین؟! بە هیمنی دادەنیشن و پەر بە دل
 تەسبیحات بۆ خدا دەکەن، دوعا بۆ موسلمانانی زیندوو مردوو، بۆ
 سوبای فاتیحی موسلمانان لە بەرەکانی شام و فارس، بۆ داپیرە
 باپیرە نەخۆش و پەکەوتەکان، بۆ ژن و منداڵە ئازیزەکان، بۆ
 نەوکانی داھاتوو، دوعا بۆ یەکە یەکە هەموو ئەوانە دەکەن،
 چاوەڕوانی ئەوەشن، ئیستاکە بانگخوێنە دەنگخۆشەکە، قامەت
 بەرز دەکاتەوێ نیدی هەڵدەستەوێ نوێژی بەندایەتی و داننان بە
 گەرەیی خدا دەکەن!!

قامەت بەرز دەبەتەوێ ئەمیری ئیمانداران (ئەللاھو ئەکبەر)ی
 تەحریم بەرز دەکاتەوێ، ئیماندارانیش یەک دل و یەک گیان لە دواوەی
 ریزی راست دەبەستن و نوێژەکانیان دادەبەستن، ئەمیری ئیمانداران بە
 دەنگ بەجۆش و پەر لە ئیمانەکەیی فاتیحەیی نوێژەکەیی دەخوێنن،
 پیرۆزی ئایەتەکان و ئیمانی ئەمیری ئیمانداران ئاویزان دەبن و
 هەمووان دەخەنە دۆنیایەکی دیکە، لە پەر خەشەیک و وەشانندی
 خەنجەرێک و پچرانی دەنگەکەیی ئەمیری ئیمانداران ئارامییەکە
 دەشیوێنن!!

ئەمە چی بوو؟! ئەمە چی ڕوو دەدا؟؟!! وەشانەکان بەردەوام
 دەبن و چەندین موسلمانانی تریش زامدار دەکریتن، تا ئیماندارێک لەو

نه گریسه نه زان و خوینخوړه ناگر په رسته نژیکه بیتته وده شمشیر کدی
 ناراسته دلی ده کات!! هر چو نیک بیت نوږده که تهاوده کړیت، دواي
 نهوه، موسلمانان هله دستنه وده تهاشای پرو د او ده که ده کم؟!!

چ ببینن؟! هر خوینده و له زامه کانی هاروله بهر تزه کانیان لیر و
 لهوی و ده کو فواری پوچی هیوا دیته خواری?!!

نه میری نیمانداران هه موو گیانی خوینده، به لام خندهی
 په ریو ته سهر لیوو ده لیت: سوپاس بو خدا به ناواتی خوځم گیشتم!!
 به لام تخوا بزائن، نه ودهی لیتی دام موسلمانان، یان نا?!!

و دلامی دده د نه وده: نه خیر موسلمان نییه، زه ندیقیتی فارسه و
 نه ناهت نوږتیکشی بو خدا نه کرد ووه?!!

نه میری نیمانداران زیاتر دلخوش ده بی؟! پروی جوانی زیاتر
 ده گشیتته وده، دیسانه وده سوپاسی خودای گه وړه ده کات و ده لی:
 سوپاس بو خدا، نه ودهی لیتی دام ته نیا سوجده ییکشی بو خدا
 نه برد ووه!!

به لام موسلمانان نار هت بوون!! باری غم له سهر لیویان باری
 و بووه ناخ و داخ هه لکیشان!!

خاترو عایشه دایکی نیماندارانیش (په زای خوی لیبی) له
 حویره پیروزه کدی ته نیشته وده ههستی کرد، شتیك پرویدا، زانی

دوژمنان فرسه تیان له و کاتی ناشتی و بی چه کییه موسلمانان
 ودرگرت و نامانجیتکی گه ووردیان پتکا، بویه چاوده کانی پراوهر
 فرمیسک بوون و دلی نه ویش پری غم و خهفت بوو!! نا له و کاته دا
 له ددرگای ژوورده کی درا.. ددبی کی بی له م کاته دا؟! فهرمووی
 کردو پرسى جیتان ددویت؟!

ددهنگه کی ددرده هى عه بدوللای کوپى عومهرى نه میری
 نیمانداران بوو، به ریزده پتی گوت:

- نهی دایه گیان.. نهی دایکی نیمانداران.. سلاوی خوات
 لیبی.. باوکم گه یشته ناواتی خوی و که میکی دیکه ده گاته خزمهت
 پیغه مبر و یارانی!! سلاوتان لیده کات و دپرسی: نایا روخته تی
 ددهن له حوجردی پیروژدا له لای نازیزو سه رودرانی خوی پیغه مبر و
 نه بویه کردا بنیتریت!?

بهم پرسیاره، نیدی خاتوو عانیشه ی دایکی نیمانداران (رده زای
 خوی له سهر) له پینکان و شهید کردنی نه میری نیمانداران گومانی
 نه ما!! خهم و خهفته تیکی زوری بو خوارد؟! به لام چاود پروانی
 داوایه کی ودهاش نه بوو؟! نه مه چ دبیستیت؟! حوجرده که ته نیا جتی
 یه ک گوری دیکه ی تیدا دبیته وده، ژووری خویه تی و بو خوی داناره،
 ناخهر کهس هدی نه شوینه پیروژه بداته یه کتکی تر؟! کهس هب

هاوسینه تی پیغه مبهەر و نه بویه کر له دهست خوی بدات و بو
که سیکه دیکه خوی دوور بخاتهوه؟!

نه مه داوايه کی زه جمه ته؟! بریار تکی گه ورديه و ناسان نيه،
یه کیک بتوانی بریاری ودها بدات؟!

به لām خاتو عائیشه ی دایکی ئیمانداران (پرزای خوای له سر)
دهتوانی کاری ودها بکات!! ناخه ر نه و قوتابی ریزی پیشه و دی
په رو در ده که ی پیغه مبه ره (درود و سلاوی خوای له سر)!! ناتوانی
داوای خه لکی په تبکاته وه، نه گه ر داوایه که نه م داوایه زه جمه ته ش
بیته؟! خو نه گه ر داوا که ریش نه میری ئیمانداران عومهری کوری
خه تاب بیته، نه و چاری نییه بیگومان باشر له داوای هه ریه کیکه
دیکه جینه جینی ده کات!! بویه په زامه ندی نواند، به عه بدوللای گوت:
- و دللای جینی ته نیا یه ک که س له م حو جره دیم ماوه، نه ویشم
بو خۆم دانا بوو، به لām مادام نه میری ئیمانداران داوای ده کات، نه و
دامه نه و بچۆ موژده ی به ری من پیروزیایی نه و شوینه ی لیده که م!!

عه بدوللای نه م هه واله خوشه ی بو باوکی هی نایه وه، دلخوشی و
ناسوودهی نه میری ئیمانداران گه یشته لوتکه!! ئیدی پر به دل
سویاسی خوای گه ورده ی کرد، چونکه شه هیدی و نه سپارده کران له
خزمهت پیغه مبه ری سه رو درو نه بویه کری خوشه ویستی به قسمهت
کرد!!

کۆمه لگه ی داشتی و خوشه ویستی

ههروهه سوپاسی خاتوو عایشه‌ی دایکی ئیماندارانیشی کرد،
که نهم چاکه گه‌ورده‌ی له‌گه‌ل کرد!!

ئینجا بۆ دواچاره ته‌ماشایێکی دیکه‌ی موسلمانانی کرد، به
چاره‌پر له‌ ئامۆژگاری و نه‌سیحه‌ته‌که‌ی بۆیانی پروانی و وای
تێگه‌یاندن، که هه‌میشه له‌سه‌ر دینه‌که‌و له‌ خزمه‌ت دینه‌که
بیتنه‌وه، له‌ ماوه‌ی هه‌فتا‌و دوو سعاتدا خه‌لیفه‌یه‌ک له‌ نێو شه‌ش له
سه‌حابه گه‌وره‌و به‌رێزه‌کان هه‌لبژێرن و درێژه به‌ ژيانی ئاسایی بدن!!

دوای هه‌موو نه‌وه، که له‌ ماوه‌ی چهند ده‌قیقه‌یه‌ک پروویان دا،
نه‌میری ئیمانداران (عومهری کورپی خه‌تاب)ی خه‌لیفه‌و خوشه‌ویستی
موسلمانان (په‌زای خوای لی‌بی)، به‌ خوشحالی و ئاسووده‌یه‌کی
زۆردوه، دوا‌ین هه‌ناسه‌ی هه‌لده‌مژێ و موسلمانان به‌ داخ و په‌ژاردوه
به‌جی دیلی!!

ئێستا که ده‌پرسین: که‌س هه‌یه له‌ شوێنی خاتوو عایشه‌ی
دایکمان بووایه‌و نه‌و جێیه خوشه‌ویسته‌ی خۆی بدابووایه‌ نه‌میری
ئیمانداران؟!

نه‌وه چ خوشه‌ویستیه‌کی گه‌ورده‌یه؟! وا له‌ نه‌میری ئیمانداران
ده‌کات به‌و سادده‌یه‌وه، به‌و هه‌موو پێزو حورمه‌ته‌وه داواکه‌ی له
خاتوو عایشه بکات؟!

نەدی ئەو چ چاکەیکە گەورەیه، که بهی دوو دلی دایکمان
عائیشه (پەزای خوی لی بی)، داواکە ی ئەمیری خوشەویستی
ئیمانداران بەجی دینی و دەست لە گەورەترین مافی خوی لە پیناو
پەزامەندی ئەو هەڵدەگری؟!

موسلمانان لە لوتکە ی حەیا دان

خاتو عائیشە ی دایکی ئیمانداران (پەزای خوی لی بی)
دەگیریتەو، دەلیت: من دەچوومەو ئەو ژوورەم، که پیغمبەر
(درودو سلاوی خوی لەسەر) و باوکمی تیابوو (پەزای خوی لی بی)،
جلەکانم لا دەبردن، دەمگوت لەبەر ئەوەی ئەمانە پیاوو باوکمن،
بەلام که عومەری کوری خەتابیش (پەزای خوی لی بی) لەوی
شاردراپەو، ئیتر جاریکی تر ئەو جلانەم لەبەردا لانەبردوون، ئەمەش
وێکو حەیایتک لە عومەر!!

(... ئەم بابەتە (الحاکم) لە (المستدرک)وە گیراویتەو لەسەر
شەرتی هەردوو شیخەکان بە صەحیحی وەرگرتووە).

مەبەستی خاتو عائیشە ئەو جلە زیادانەیتە که ئافرەت
پۆشتەو داپۆشراو دەکەن و هی دەرەوێن، که بیگومان لە ناو مائی
خۆیدا ئافرەت پیویستی بە ئیسرحاتەو پیویست نییە هەموو ئەو
جلانە ی دەرەوێ هەر لەبەر بیتی، بەلام دەبینین لەبەر بوونی خەلیفە

عومەر (پەزای خۆی لی بی) لە ژوورەکە ی بە مردوویش، ئەک بە
 زیندوویی، نینجاش خاتو عانیشه (پەزای خۆی لی بی) حەبای لی
 دەکات و هیچ لە جەلەکانی دەردەدی لە ناو مال و کاتی ئیسراحتی
 خۆشی لانا بەریت!! کچان و دایکانمان و تەنانەت کۆر و پیاوانیشمان،
 ئەوانە ی خۆیان بە موسلمان دەزانن، لە کوێ ئەو حەبایەین؟!

موسلمان ئەخلاقیان بە لاوە گەورەترە

موسای کۆری ئیسحاق لە سەدە ی سییه می هیجری قازی (پە ی و
 ئەهواز) بوو، پۆژیکیان دانیشبوو، گوێی لە کێشهکانی خەلکی
 دەگرت، یەک لە کێشهکان هی ژنیک بوو، ئەو ژنە سکالای لەسەر
 مێردەکە ی خۆی تۆمار کردبوو، دەیکوت: مێردەکەم پێنجسەد دینار
 ماردیم قەرزارەو ئەو پارەیم پی نادات.. بەلام مێردەکە ی ئەو
 قسەیه ی پەتەد کردەو، دەیکوت: شتی وەها نییه.. بۆیه قازی بە
 ژنەکە ی گوت: تۆ شایەت هەیه؟

ژنە گوتی: بەلێ ئەوەتا ئەو دوو پیاو دی هیناومن، هەردووکیان
 شایەتن.

قازی بە یەکەمیانی گوت: تەماشای ئەو ژنە بکە، بۆ ئەو دی لە
 شایەدی دانەکەت ناماژدی بۆ بکە.. شایەتەکە هەلسایەو و پروی
 لە ژنەکە کرد، پیتی گوت: هەلسە.

کۆمەڵکە ی ناشتی و خۆشهویستی

پیاوی ژنه که گوتی: چیتان لئی دهوی!

گوتیان: دهبی ژنه که ت پیچه کهی لابات و شاهیده که تماشای
بکات، بۆ نهوهی دلنیا بی لهوهی نهو ژنهی شاهیدی بۆ دهوات،
خویهتی!!

پیاوی ژنه بیری کردهوه!! نهو کارهی زۆر لهسه ر دل قورس بوو،
مردنی پیخوشتربوو لهوهی، دوو سی پیاو دهم و چاوی ژنه کهی بیین،
چهندی کردی، بۆی قهبول نهکرا!! بۆیه هاواری کرد: نا قازی نا، وازی
لیبینه، من دان ده نیم نهو ژنهی من پینجسه دیناری مارهی له لای
منه، ئیدی نه پیچهی لادهوات و نه ده شهیلیم کهس بیینی.

که ژنه نهوهی له پیاوه کهی بیست، نهو پیاوهی له بهر چاو گه له ک
گه وره بوو، چونکه شه ره فی پاراست و نه یه یشت جوانیه کانی
بکه ویته بهر چاوی خه لکی!! بۆیه نه ویش پرووی کرده قازی و پیی
گوت: جه نابی قازی تو شاهید به، منیش له دونیاو دوامایی نهو
پیاوهی خۆم لهو مارهییه به خشی و جاریکی دیکه داوای ناکه مه وه.
قازی نهوهی زۆر به لاوه خو شبوو، به وانهی ده ور به ری گوت: نهو
هه لویسته له خانهی ره وشته به رزه کان بنووسن.

خیزانی پیغه مبهری موسلمانان

حه فسه ی کچی عومه ری کوری خه تاب

حه فسه ی کچی عومه ری کوری خه تاب و خیزانی پیغه مبهری
 خوا (صلی الله علیه وسلم) .. دایکی ئیماندارانه، خاتونیکه خاوهنی
 نهئینییه کانی پیغه مبهره (درود و سلاوی خودای له سهر)، چونکه
 کاتیک زهیدی کوری سابت به فرمانی خهلیفه نه بویه کری صدیق
 (رەزای خودایان لیبی)، له کوکرنه وهی قورنانی پیروز بووده، نه
 لاپه رانه ی قورنانی پیروزیان تیا کوکرا بووده لای نه بویه کری خهلیفه
 بوون، تا نه و دفاتی کرد و له دنیا دەرچوو، دوا ی نه وه خرایه لای
 خهلیفه ی دوو دم عومه ری کوری خه تاب (رەزای خودای لیبی)،
 نه ویش تا دفاتی کرد و له دنیا دەرچوو، نه قورنانه پیروزی هه
 لا مایه وه، دوا ی نه ویش خرایه لای دایکی ئیمانداران، هه فسه ی
 کچی عومه ری کوری خه تاب و خیزانی دلسووزی پیغه مبهری
 خوشه ویست (درود و سلاوی خودای له سهر)، دوا ی نه وه خهلیفه
 عوسمانی کوری عه فان له خاتوو هه فسه ی ودرگرت، بو نه وهی چهند
 دانه یه ک قورنانی دیکه ی له بهر بگریته وه، ئینجا که نه و کاردهشی
 کرد، جاریکی تر دانه بنجیه که ی گیرایه وه لای خاتوو هه فسه ی
 دایکی ئیمانداران (رەزای خودایان لیبیت)، ئیتر نه مجاردهش لای نه
 مایه وه، هه تا نه ویش کوچی دوا یی کرد و له دنیا دەرچوو.

کۆمه لکه ی ناشتی و خوشه ویستی

خاتو حەفصە بە پێنج ساڵ بەر لە هاتنی وەحی بۆ پێغەمبەری
خۆشەویست (درودو ساڵوی خودای لەسەر) لە دایکبوو، بێنەمالەکی
یەك لە بێنەمالە بەرپێژ و دیارەکانی مەكکە بوون، باوکی ئەمیری
ئێمانداران عومەری کۆری خەتاب و دایکیشی خاتو زەینەبی کچی
مەزەعونی کۆری حەبیب بوو. کە بێنەمالەکی هەریە کە لە دایک و
باوکیشی لای مەكکەییەکان ناسراو و خاوەن پێژو پایە بوون.

خاتو حەفصە کە گەوره بوو، شووی بە خۆنەیسێ کۆری
حوزافەکی سەھیمی قورەیشی کرد، هەرزوو پێکەوێ موسڵمان بوون و
لە گەڵ یە کەم دەستەکی موهاجیرانی ئیسلام پێکەوێ بەرەو حەبەشە
هیجرەتیان کرد، دواي ئەو گەرانیوێ پێکەوێ بۆ مەدینە هیجرەتیان
کرد، خۆنەیسێ مێردی بەشداری جەنگی بەدری گەورەکی کرد و پۆلی
موسڵمانانەکی خۆی تیا بینی، دواتر لە جەنگی ئوحوودیش
بەشداریکرد، بەلام لەو جەنگەکی دووھەدا شەھید بوو، بەمەش
خاتو حەفصە، کە تەمەنی لە بیست و یەك ساڵ تێپەری نەدەکرد،
بە بێوژنی مایەوێ، بۆیە ئەمیری ئێمانداران عومەری باوکی خەمی
ئەو کچەکی خۆی خواردو حەزیکرد بە زوویی دایمەزرینیتەوێ،
ئەوھوو کە زانی عێدەکی خاتو حەفصە تەواو بوو، هاتە لای
عوسمانی کۆری عەفان و پێی گوت: حەفصە بە شوو دەدەم، حەز
دەکەم تۆ بێخوازی.

به لām نیمامی عوسمان قه بولی نه کرد و گوتی: ئیستاکه به نیازی
ژنهیتان نیم.

ئینجا هاته لای نه بویه کری صدیق و هه مان شتی بۆ خسته پروو،
به لām نه ویش رازی نه بوو و گوتی ژن ناهیتنم.

به مهش نیمامی عومەر بیتاقت بوو و هاته لای پیغه مبهری
خۆشه ویست (درودو سلاوی خودای له سەر)، سکا لای خۆی له دست
عوسمان و نه بویه کر دهریری، که نه وان پاساوێکی قه ناعه تییکه ریان
نه بوو بۆ نه ویستنی حه فسه ی کچی، به لām پیغه مبهری خۆشه ویست
(درودو سلاوی خودای له سەر) دلێ خوشکردو فهرمووی: ((یه کیك
حه فسه دینی له عوسمان باشره و عوسمانیش یه کیك دینی له حه فسه
باشره)).

دوای نه وه پیغه مبهری خۆشه ویست (درودو سلاوی خودای
له سەر) خاتو حه فسه ی خواست، به وهش سوکنایی دلێ نیمامی
عومەر وه کو باوکیکی به سۆز و ئیماندار بۆ پیغه مبهرونی کچه که ی
هات، پاش نه وه نه بویه کری صدیق چاوی به نیمامی عومەر که وت،
پیتی گوت: لیم توره مده به براکه م، پیغه مبهری خۆشه ویست (درودو
سلاوی خودای له سەر) باسی حه فسه ی له لām کرد بوو، که به نیازه
بیخوازیت، به لām من نه مویت نهیتنی پیغه مبهری خۆشه ویست

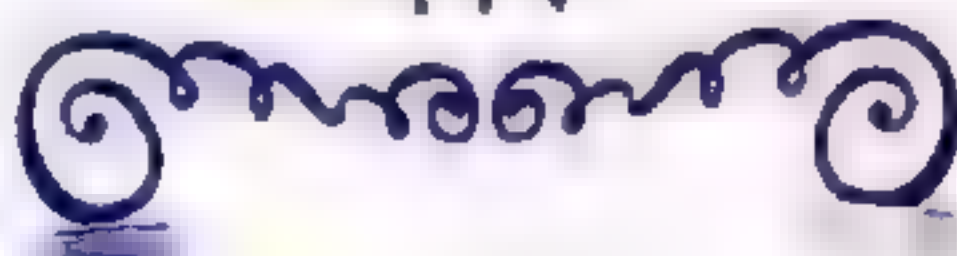

(درودو سلاوی خودای لهسەر) ناشکرا بکەم، خو ئەگەر ئەویش
نەبویستبووایە، دلتیابە من بە حەفصە پازی دەبووم.

شووکردنی خاتو حەفصە بە پێغەمبەری خوشەویست (درودو
سلاوی خودای لهسەر) لە سالی سییەمی ههجرەتدا بوو، ئەویش
پێزانانی پێغەمبەری خوشەویست بوو (درودو سلاوی خودای لهسەر)
لە خوێ و لە عومەری باوکی و لەبەر ئەوە بوو، کە زۆری
خوشەویستن.

خاتو حەفصە دایکی ئیمانداران خواپەرست و لەخواترسیکی
گەرە بوو، شەو خەریکی شەونویژ و سەلاتی تەهەجوودو پۆزیش بە
پۆزوو بوو، بۆیە خودای گەرە پێزی لێناو کردیە یەک لە خێزانەکانی
پێغەمبەری خوشەویست (درودو سلاوی خودای لهسەر) لە دنیاو لە
دوواماییش.

خاتو حەفصە شەست فەرموودە پێوایەت کردووە، تەواوی
سەرکەوتنەکانی پێغەمبەری خوداو موسلمانانی تا دوواین پۆزەکانی
خیلافە پاشیدی بە چاوی خوێ بینیوە، دواي ئەوە وادەي ئەجەلی
هات، گوتووایە لە کاتی بەیعتدان بە حەسەنی کورپی عەلی (پەزای
خودایان لێبی) لە جەمادی یەكەمی سالی چل و یەکی ههجرەت
کۆچی دواي کرد، هەیشە دەلیت: لە سالی چل و پێنجی ههجرە
کۆچی دواي کردووە.

کۆمەڵگەی ناستی و خوشەویستی

خاتوو حەفصە بە دایکی هەزاران (ئوموملەساکین) ناوئرا، چونکە
 زۆر بە بەزەیی بوو لە گەڵ هەزاران، دلتی زۆر نەرم بوو لە گەڵیان،
 خواردنی پێدەدان، بەرگی دەکردن، پتۆیستییه کانیانی جێبەجێدەکرد،
 نیش و کارەکانی بۆ پادەپەراندن.. هەروەها وەکو گوتمان: بە پارێزەری
 قورئانی پیرۆز و خاوەنی نەیتنییه کانی پیغمبەریش (درود و سلاوی
 خوای لەسەر) ناو دەنریت.

موسلمانان بشکەون، هەر خێری تیا یە

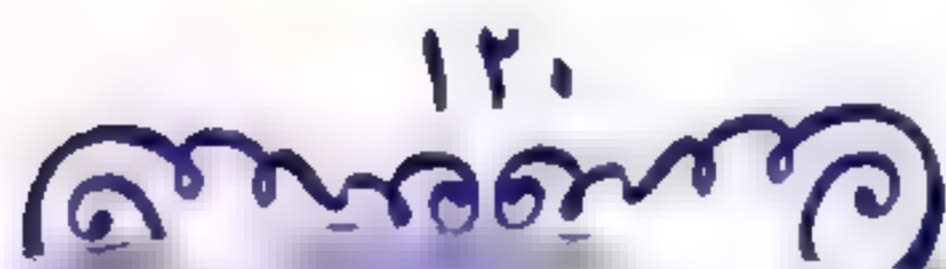
کاتێک مەغۆلییه کان هاتن بەغدايان داگیر کرد، خەلکیکی
 زۆریان دیل کرد، یەک لەوانە زانایەکی ئایینی بوو، ئەو زانایەیان
 هێنا یە لای کچی پاشا، کچە لێی پرسی: ئێوه نالین: خوای ئێمه بە
 توانایەو سەرمان دەخات بەسەر کافران، دەی ئەو ئێمه ی کافری
 بەسەر ئێوه ی موسلمان سەرخست!! ئەمە بۆ وا بوو؟! دیارە قسەکی
 ئێوه درۆیه و راست نییه!

زاناکە گوتی: نەخێر قسەکی ئێمه راستەو هەڵە قەبول ناکات.

کچی پاشا پرسى: چۆن؟!

زاناکە گوتی: تۆ شوانت بینیهو لە لای مەرەکانی؟

کچە پاشا گوتی: بەئێ.

زاناکه گوتی: بینووته نهو شوانه چهند سه گیتی له گهډ
میگه له که ی دایه؟

کچه پاشا گوتی: به لئی.

زاناکه گوتی: باشه شوان نهو سه گانه ی بۆ چیه؟

کچه پاشا گوتی: بۆ نهو هیه، نه گدر میگه له که له ریدا لایان دا،
نهو سه گانه به دواياندا بنیږی و بیانیهینهوه سهر پیتگا.

زاناکه گوتی: دهی نهو مه سه له یه ی ئیمهش ههر وایه!! ئیمه
لامان دابوو، لویه خوی گه وره ئیوهی سه گی هه نارد ه سهر ئیمه، بۆ
نهو هیه به هوی ئیوه وه بانهینهته وه سهر پی.

کچه پاشا سهری به ردایه وه و قسه ی نه کرد.

موسلمانان به ویزدانن

عبداللای کوری عامری ته میمی، که یه کیکه له تابیهیه
به ریزه کان، خانوی مالی خالیدی کوری عوقبه ی لهو پیاوه به نه وه ت
هزار درهم کری، کاتیك شهو هات، گوتی لی بوو، دهنگی گریان
له مالی خالیده وه به رزده بیته وه!! نهو هیه پی ناخوش بوو، پرسی: نهو
گریانه چیه؟!

چوون سۆراغیان کردو هاتن هه والیان بۆ هیناوه: نهو گریانه هه
ژن و منداله کانی خالیدو بۆ خانوده کریان ده گریین؟!

عه بدوللا ترسی نهودی لینیشت، نهوه پیشیلکردنی مافی
جیرانه تی بی، بۆیه به غولامه کهی گوت: دهی برۆ لایان و پییان بلی:
خانوده کهو نهو پاردهشی پیم داو، هه مووی بۆ نهوان بی و با نارام
بنهوه، به ناردهحتی نه میتنهوه!!

موسلمان له گهڵ خراپیش، هه ر چاکه

زانایهك ژنه کی زۆر خراپی هه بوو، هه میشه به دهستیوه
ناردهحت بوو، قوتابیه کانی پییان ده گوت: ژنه کهت چت لی دهکات؟!
سيفه تی چیه؟! بۆچی ودها نازارت ددها?!

وده لامیده دانهوه، دهیگوت: کورینه وازی لیتیین؟! نهو ژنی منه،
داکی منداله کانه، کهس ههیه نهیینی ژنی خوی ناشکرا بکات?!

بهم شیویه بیددنگ ده بوو له سه ر شار دنهودی سيفه
خراپه کانی ژنه کهی و نهیینه کانی دهپاراست، دواي نهودی ته لاقیش
دا، قوتابیه کانی لییان پرسى: مامۆستا ئیستاکه نهوه ماودیه کی
باشه ته لاقت داوه، دهکری ئیستاکه پییمان بلیی سيفه ته خراپه کانی
ژنه کهت چی بوون، که تویمان نازار ددها?!

مامۆستا دیسانیش ئەو سیفەتەتانی شار دەو و پیتی گوتن:
 کورپنە جارانی ژنی خۆم بوو، بۆم باس نەکردن چی دەکات، ئیستاکە
 ژنی یەکیکی دیکە، چون دەبی باسی بکەم!!

موسلمان ئازار بۆ خۆی دەخواری ئەک بۆ براکانی تری

زانایەکی دیکە گەرە دەبی، ئەویش ژنەکی پیچەوانە خۆی
 دەبی، ئەو زانایە چەندە باش و لەخواترس دەبی، ژنەکی دوو
 ئەوەندە خراپ و بی دین دەبی، قوتابیەکانی پیتی دەلین: مامۆستا
 بەداخە تووشت بە تووشی ئەو ژنەت بوو، بریا ئەو ژنە هی
 یەکەکی دی بوایە!!

مامۆستا وەلامیان دەداتەو: ناوێلا کورپنە، سوپاس بۆ خوا
 تووشی من بوو و تووشی بایەکی دیم نەبوو، با ئازاری من بەدا،
 قەیدی ناکا...!!

ئەوجارە پیتی دەلین: مامۆستا مادام وەهایە، دە ئەو ژنەت
 تەلقەدەو یەکەکی دی بینە!!

مامۆستا وەلامیان دەداتەو: ناوێلا تەلقیشی نادەم، مەبادا
 بچی میژد بە بایەکی دی بکاتەو، جەرگی ئەویش کون کون بکات!!
 لیگەرین، با ئازارەکانی هەر لۆ من بی و نەگاتە بایەکی دیش!!

موسلمان منائشی هه ر به به زه بیه

مندالێك كۆیلەى یەك لە دەولەمەندەكان دەبێ، ئەو
دەولەمەندە باغێكى دەبێ، ئەو مندالە لەو باغە كارى بۆ دەكات،
پۆژانە خاوەنى ئەو باغە سێ كۆلێرە دەداتە ئەو مندالە، پۆژێکیان
مندالەكە كۆلێرەكان وەردەگرێ و لە باغەكە دیتە دەر، چاوى بە
سەگێكى برسى دەكهوى، دەبینى سەگەكە لە برسان هیزی تیا
نەماود، ئەویش نازانى چ بكات، لە دلى خۆیدا دەلیت: من تەنیا
سێ كۆلێردەم هەیه، بەشى سێ ژەمەكانى منن، ئى ئەگەر هەر
كۆلێردیهك بەدەمە ئەو سەگە، دەبێ ژەمێك بە برسیهتێ بمێنمەوه!!
بەلام تەماشای دەكات سەگەكە زۆر برسیهت، بۆیه بەزەبى زۆرى پێدا
دیتەوهو دەلی: ئەو سەگە بەستەزمانە برسیهتێ، با من لە پیناوى
خوا كۆلێردیهكى بەدەمى، ئەوجا دلنیا مە خوداش من لەبیر ناكات و
نایەلیت: منیش برسى بم.

ئیدی ئەو دەبێ كۆلێردیهكى دەداتى، سەگەكە یەكسەر
هەلێدەگریتەوهو دەبخوات، بەلام برسیهتێ پى ناشكى و چاودرووانى
زۆرتر دەكات، بۆیه مندالەكە پشت بە خودا دەبەستى و كۆلێردى
دووهمیشى پێدەدات، سەگەكە ئەویش دەخوات و هیشتا برسیهت
چاودرووانى زیاتریش دەكات، مندالەكە دیسانەوه دەلی: با ئەو سەگە
تێر كەم، بۆ منیش خوا گەورەیه، بۆیه كۆلێردى سییهمیشى پى

كۆمەڵگەى نائىتى و خۆشهويستى

دهدات، سه گه كه شهویش ده خوات، نینجا هیئزی دیته وه
هه لده ستیته وه به تهن درووستییه کی خوش له سهر پئی منداله که دور
ده که ویتته وه.

کابرایه کی خوداناس له ولاره نهو منداله ده بینی، پئی ده لیت:
نهو تو کولیره کانی خوت دایه نهو سه گه، نهو دی خوت چی
ده خوت؟!

منداله که ده لی: وه لالا نه گهر خودا ره جم پی نه کات، هیچ نابی
بیخوم، چونکه ههر ژهمه دی کولیره یه کم هه یه، سی کولیره که ی نهو
سی ژهمه دی داهاتووشم دایه نهو سه گه، که وابی بو خوم هیچم نه ما،
به لام قهیدی ناکات، نه گهر خودا پئی باش بی، له لایه کی تر رزقم بو
ده نیری، نه گهریش پئی باشبوو، برسی بیتنم، نهو دیاره خیری
تیدایه، منیش سهر ده گرم و نهو پهری بره ک برسی ده بم، دواتر
برسیه تییه که م به سهر ده چی و ده گه مه وه کولیران.

کابرای خواناس که نهو منداله بهو شیوه ئیمان به رزه ده بینی،
زوری خوش ده ویت، پئی ده لیت: ده موژده بی، دهنه نهو خودا دلی
یه کینکی بو نهرم کردی و توله ی نهو کارهتی زور به باشتر بو
کرده وه.

ئیدی له گه ل منداله که ده چیته لای خاوهنی باغه که، تکای
لیده کات باغه که و منداله که شی پی بفرۆشی، شهویش هه ردووکیانی

پى دەفرۆشیت، کابرای خواناس که نیت ددبته خاودنی باغه که
منداله کهش، منداله که نازاد دهکات و پتی دهلیت: برۆ له پیناوی
خودا تو نازادی و ئیدی کۆیلهی کهس نیت، نینجا باغه کهشی
پیشکهش دهکات و دهلیت: با نهو باغهش حداللی تو بی، نهو له
بهرامبهر نهو نیمان بههیزو دلّه باشه ههتبور.

منداله که سوپاسی خودا دهکات و ههتا دهمیئنی سهری سوپاس
و بهندایهتی بۆ خوی گهوره دادهنوینی.

موسلمانان نمونهی برایه تین

کاتیک نین و عومهر - عبداللای کوری عومهری کوری
خهتاب - (پرزای خویان لیبی)، گهرایهوه مه دینه، زانی نیمامی
حوسین به خاووختزانی بهردو عیراق هاتوون، بۆ و دلامدانهوهی
نهوانه داویان کردووه بچیته ناویان و بهرگری لی بکهن، بهلام
ددیزانی نهوانه نهو دستخهپۆ دهکهن و درۆی له گهلا دهکهن، بۆیه
یهکتاو سواری نهسپه کهی بوودووه بهدوایاندا هات، دواي چهند شهو
و رۆژیک پینانگه یشت، هاته لای حوسین و سهلامی لیکرد، پنی
گوت: بۆ کوی؟

گوتی: بۆ عیراق.

پێی گوت: داوات لێدهکەم بگەرێتێوه، چونکه ئەوانه ناپاکیت
لەگەڵ دەکەن، لەگەڵ باوکت راستیان نەکرد، چون لەگەڵ تۆ راست
دەکەن؟!

بەلام حوسێن هەر سوور بوو، لەسەر بەردەوامبوونی کاروانەکی
بۆ عێراق و نەگەرانیوهی بۆ مەدینە..

ئێن و عومەر پێی گوت: بە وەللا خودای گەرێت پێغه مەرایەتی
و پاشایەتی بە کەس نادات، پێغه مەرایەتی بە ئێوە داوه،
پاشایەتیتان پێنادات. تەکا دەکەم بگەرێتێوه.

ئیمامی حوسێن دیسانەوهش هەر لەسەر هەلۆیستی خۆی
سووریوو و رازی نەبوو بگەرێتێوه، بۆیه ئێن و عومەر هیچی بۆ
نەمایهوه، ئەوه نەبی بە گریانەوه ماچی مائاواپی لێکردو پێی
گوت: وەللاهی کوژراویک ماچ دەکەم!! وەللاهی کوژراویک ماچ
دەکەم!!

قەشەکەشی راست دەرچوو، ئیمامی حوسێن گەیشته عێراق و
نەگەیشته عێراق سوپای عوبەیدوللای کوپی زیاد دەورەیان داو
ئەوانەى دەعوەتیشیان کردبوو پشتیان تێکرد و گورگان خواردوویان
کرد، خۆی و کوڕ و ئامۆزاو ئەوانەى لەگەڵی بوون لە پیاوێکانی،
هەموویان بە غەدر و بە ناھەق شەھیدکران.

موسلمانان سوپاسی خودا دهکهن

یهک له پیاوچاکان به لای پیره میتردیکی موسلماناندا تیده پیری،
ته ماشای دهکات: نهو پیره میترده چاوه کانی کویرن، دست و
قاچه کانی هه چواریان شه له لن، پارچه گوشتیکه له وی که وتوووه
هیچ جوله و هیزیکه نه ماوه، ئینجاش سوپاسی خوی گه ورده دهکات
و به زمانیکه شیرین، پر به دل ده لیت: الحمد لله الذي عافاني مما
ابتلى به كثيرا من الناس وفضلني على كثير ممن خلق تفضيلا.. واته:
سوپاس بو نهو خوییه سه لامه تی کردم له وهی که وا زوړیکه خه لکی
پی موبته لا بوووه له زوړیک له وانه ی چاکه ی له گه لدا کردوون، چاکه ی
گه ورده تری له گه ل مندا کردووه!!

نهو پیاوچاکه که نهو پیره میترده بهو شیودیه ددبینی، سهیری پی
دی؟! لئی دپرسی: باشه کوا سه لامه تی تو له چیدایه؟! خو هیچ
شوینیکه ساغت نییه؟!

پیره ئیمانداره که ودلامی ده داته وه، پی ده لیت: تو چون شتی
وده ده لیت؟! نه دی نه وه نییه خوی گه ورده دلکی ساغی
داومه تی، تا خودای پی بناسم و هه ق و ناهه قی پی له یهک جیا
بکه مه وه!! ئینجا بیجگه له وه نه دی نه وه نییه، نهو زمانه ساغه شی
داومه تی، تا سوپاسی خودای پی بکه م و شایه دی خوییه تی خودا
به ندایه تی خومی پی بده م!! نه دی له وانه زیاتر چی؟! بوچی تو

به لاته وده وایه، ئیماندار ده بی، چیی له وانه زیاتری هه بی؟! تا بیته
موسلمان و سوپاسی خوی له سه ر بکات؟!

موسلمان دنیایه له وهی:

هیچ شتیک به بیناگایی خودا نابی

پیشه وای ئیماندار هه سه نی به ننا (په هه ته خوی لی بی)، له
دوای داروخانی ده سه لاتی ئیسلامی، له دهرئه نجامه کانی شه ری
یه که می جیهانی، یه که له پیشه واهه ره یه که مه کان بوو، که هه ولی
هه لسه وهی موسلمانانی داو کۆمه له ی برایانی موسلمانانی درووست
کرد، هه وچو لی زۆری هه بوو و له ماوه یه کی که مه دا به پنی
راپۆرته کان، نیو ملیۆن نه ندایمی بو درووستبوو، بۆیه پۆژئاواو و
حکومه تی مه لیک فاروقی نه لقه له گوئی پۆژئاواش به و دهر که وته ی
ئیمام به ننا ترسی زۆریان لی نیشت، نه وه وای کرد، ده زگا سیخو ری
و نه منیه کانی میسر چاودێری چالاکیه کانی بکه ن، لیرو له و
نه ندایمی برایان هه ستیان ده کرد، حکومه ت هه ره شه ی زۆری هه یه
له ئیمام به نناو له و بره وایه دان، کاریکی خراپی به سه ر دینن، بۆیه
پێیان گوت:

– نهی نیمام له مه ولا ناگاداری خۆت به؟! نه و دنده به گوند و
شاره کانداهه گهری و وتاری نیمانی بۆ خه لکی مه ده، ناخه
حکومت به دواته و ديه و دترسین شتیکت لی بکات!!

نیمام به ننا به نیمانیکی پته و به خه نده ییکی موسلمانانه
پر له به پراسته وه و دلامی دانه وه، پیتی گوتن: یانی چی بکه م؟!

گوتهان: ناگاداری خۆت به و زۆر دهرمه که وه!

نیمام پرسى: گوتهان: ناگاداری خۆت به و زۆر دهرمه که وه! ..
باشه له بهر چی؟!

گوتهان: مه بادا حکومت بته کوژی..

نیمام گوته: جا باشه کامه رۆژ ناگاداری خۆم بم؟! نه و رۆژى
قه له می قه دهر نووسیویه تی هیچم لی نایی؟! یان نه و رۆژى قه له می
قه دهر نووسیویه تی، فلانه شتم به سه ر دى؟!

هه موو سه رسام بوون و کهس هیچی نه گوته؟! نیمام دريژى
پیدا یه وه: به لى برايان.. نه وه ی خوا نووسیبه، هه نه وه و هیچ
هه لاتنیکى لی نییه، نه وه شى نه ی نووسیبه، ئیدى بۆ له خۆمانه وه
لیی بترسین؟! بۆیه له سه ر کۆششى خۆمان به رده وام ده بین و نه وه شى
له لای خوا هاتووه، خۆش هاتووه!!

موسلمانان شیر سیفه تن!

که نیمامی شافعی فیهه کە ی خۆی بلاوده کردوه، هەندی کەس
هەبوون دژایه تییان دەکرد و قسە ی نەشیایان پێ دەگوت، نەویش
هیچی نەدەگوت و نەیدەهێشت قوتابیه کانیشی هیچ وەلامینکی نەو
ناحالیانە بدەنەوه، قوتابیه کانی نەو دیان پێ ناخۆش بوو، دەیانگوت:
نە ی نیمام تۆ بۆچی وەلامی ئەوانە نادەیتەوه؟! نە ی بۆچی ناھێلی
نیمە وەلامینکیان بدەینەوه!؟

نیمام پێی دەگوتن: براکانم.. ئێوه شیر سیفەت بن، نە ک سەگ
سیفەت!! ئەگەر بێت و سەگ چاوی بە نیچیرێک بکەوی، لە دوور دەو
چاوی تێدەبرێ و بە حەپە حەپ سەری لە دوو دەنی، بەو نیچیرە کە
وشیار دەبێتەوه و لەبەر دەستی هەلیدی، ئیدی سەگە کە قەت نەو
نیچیرە ی بۆ ناگیرێ؟! بەلام شیر بە پیچەوانە ی سەگە کە دەکات،
ئەگەر چاوی بە نیچیرێک بکەوی، لە دوور دەو لەبەر چاوی دەگری، بە
هێمنی و ئارامی بەرەو نیچیرە کە دەچی، تا دەبێتە مەودای بازی
خۆی، ئەوسا بە ئاسانی بازیکی بۆ دەبات و دەگیری؟!!

موسلمان زانستیان بە لاوه گرنگترە!

دەگیرنەوه قازی یوسف لە ئەلقە ی دەرسێک بوو لە لای نیمام
نەبی حەنیفە (پەڕەمەتی خویان لی بی)، هەوالیان بۆ هینا: دایکت
کۆچی دوا یی کرد؟!!

گوتی: به راستانه؟!

گوتیان: بهلئ!

گوتی: یانی ته‌واو بووده ئیتر ده‌بی بینئین؟!

گوتیان بهلئ، ته‌واو بووده کفن و دفن کراوه، چاوده‌روانی
به‌ریزتاین بین، بیبهینه گۆرستان.

نه‌بو یوسف گوتی: که‌وابی ﴿انا لله وانا الیه راجعون﴾.. ده
برایان مادام وایه، تازه من بیتم و نیتم، هیچ له مه‌سه‌له‌که ناگۆرم،
بۆیه با فلان له وه‌کیلی من له‌گه‌لتان بیت بینئیی، من جاری لیره
ده‌بم، با دهرسکه‌م نه‌چی؟!

موسلمانان ئیبه‌وردن

شه‌ویکیان نه‌میری ئیمانداران و خه‌لیفه‌ی پینجه‌می پیغه‌مه‌ری
خوا (درودو سلاوی خوی له‌سه‌ر) عومهری کوری عه‌بدولعه‌زیز بو
نوێژکردن، دره‌نگانی شه‌و ده‌چیته‌ مزگه‌وت، له‌ مزگه‌وتدا خه‌لکینکی
رێبوار خه‌وتوون، به‌لام زۆر تاریک ده‌بیت و خه‌لیفه‌ نازانی که‌سی له
پیشدا هه‌یه، یان نا؟! بۆیه که‌ هه‌نگاو ده‌نی بو ناوه‌وه‌ی مزگه‌وت
پیتی به‌ ورگی یه‌ک له‌ رێبواره‌ خه‌وتوووه‌کان ده‌که‌وی، کابرا که‌سه‌:
ئیشی پی ده‌گات و له‌ خه‌وه‌که‌ی راده‌په‌ریت، ده‌لیت: نه‌وه‌ چ که‌رێک
بوو؟!

ئەو ھاورپىيەى لە گەل خەلىفەى دەىەوئىت لە پىاوە کە نزىک
 بىتەووە ھىچ نەبىت سەرکۆنەى بکات، کە ئەمە خەلىفەى پىى بەر
 ورگت کەوت، ئىتر تۆ چۆن بى ئەدەبى وەھادە کەیت؟! بەلام خەلىفە
 رى لەو ھاورپىيەى دەگرىت، کە ئەزىەتى ئەو پىاوە بدات و پىى
 دەلت: وازى لىبىنە برا، من پىم لە ورگى ناو، ئىشى پىگەشتوووە
 بە شلەزاوى راپەرپووە، دواى ئەو تەنھا پرسىارپىکى کردوو،
 گوتوویەتى: ئەرى ئەوەى پىى پى نام، مەرۆقە؟ یان کەرە؟! ئىدى خۆ
 ھىچى دىى نەگوتوو فەقیرەى، بۆ لىى تورە دەبى؟! بۆیە منىش روو
 لەو براىەى خۆم دەکەم و وەلامى دەدەمەو، دەلتىم:

نەخىر براى نازىزم! ئەوەى پىى لى نای، کەر نەبوو، بەلکو
 مەرۆقەى بوو، ئەویش نەیزانى تۆ لە پىشىداى بۆیە وەھای کرد؟! جا
 ئەگەر دەتەوئىت عەفوى بکەو ئەگەرىش دەتەوئىت، بفرموو من لە
 پىشتا درىژدەم و تۆ وەرە پىپىکم لە ورگ بدەو تۆلەى خۆت بکەرە!
 بەمە کابرا شکى کرد، ئەوەى لە پىشىداى کەسىکى ئاسایى
 نىیە! زانى لە گەل کى وەستاووە کىیە بەو خاکىیە قسەى لە گەلدا
 دەکات، بۆیە عەفوى کردو داواى لىبوردنى لە خەلىفە کرد،
 گەلنکىش سوپاسى خواى گەرەى کرد، کە ئەو دىنە پاکەى پى
 بەخشیون، دىنىک کە خەلىفەى وەکو عومەرى کورپى عەبدولعەزىز
 دادگر و خاکى درووست دەکات!!!

نېتر تالە دونياش ما، ئەو پرووداۋەى دەگىپرايەۋەو بە ھۆيەۋەى
خەلگى بەردە ئىسلام بانگ دەکرد، ئىسلامىك، كە ئاينى ژيان و
خۆشەيىستىيەو خەلىفەى وەھا خاكى و ھەقخواز و دادپەرۋەرى
ھەيە!!

موسلمانان خىرو خوشىى مروڭايەتتيان دەۋى!

كە سەيد قوتب (پەھمەتى خۋاى لى بى) لە بەندىخانەدا بىو،
نازارى جۇراۋجۇريان دەدا، يەك لە پۇژدەكان ھەموو سىنورىتيان
شكاند، ھەوايان تى كەردبوو و زكيان كەردبوو دەھۆل، لىيان دەدا،
بەو زۇر ناردەھەتيان كەردبوو، تەنانەت يەك لەو جەللادانەى نازارىشى
دەدا، بىزار بىو، دواتر كە سەيد ھاتبۇۋە خۆ، ھاتبۇۋە لاي و پىتى
گوتبۇو:

- گەردنم نازاد بىكە، من فەرمانبەرم و ئەۋەى پىيان كەردم، بە
دلى خۆم نەبوو!!

سەيد قوتب بە دلى پاكى خۆى پىتى گوتبۇو:

- گوتى مەدەرى!! ئىمە خىر و خوشيمان بۇ مروڭايەتى دەۋى،
با ئىنجا مروڭايەتتىش نەمانناسن و ھەر چەندەى دەيانەۋى نازارمان
بدات!!

خەلیفەى مۇسلمانان

لە سكالای ژنیکی هەزار دەكۆلتهوه!

ئەمیری ئیمانداران و خەلیفەى پێنجەم عومەرى كۆرى
عەبدولعەزیز وەكو خەلیفەكانی راشیدینی پێشە خوێ، دەرگای بۆ
هەمووان والا بوو و هەموو تاکیکی ولاتی ئیسلامی دەیتوانی بە
خوێ، یان بە نامەییکی بگاتە لای ئەو خەلیفە بەرپێژەو شەکوای
حالی خوێ لە لا بکات.

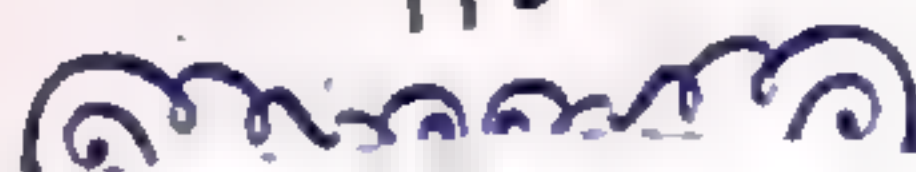
جاریکیان بەریدی میسر بۆ خەلیفە هات، تیایدا نامەیک
هەبوو، لە لایەن پیرەژنیکەوه نووسرابوو، بە ناوی (فەرپتوئەى پردشی
مەولای زى ئەسبەح)، تیایدا نووسیویەتی:

ئەى ئەمیری ئیمانداران.. دیواری هەوشەى خانووەکەم نزمە،
دەکۆی بە ئاسانی بەسەریدا بازبدرێتە ژوور و مریشکەکانم بەزریت!!
تکا دەکەم، ئەو دیوارەم بۆ چاکبکەیت!!

خەلیفە کە ئەو نامەیهى خویندەوه، هەقی بەو پیرەژنە دا،
وێلامی خوێ لە نامەیکدا بۆ فەرپتوئە ناردەوهو تیایدا نووسی:

بسم الله الرحمن الرحيم.. لە بەندەى خودا عومەرى ئەمیری
ئیماندارانەوه بۆ فەرپتوئەى پردشی مەولای زى ئەسبەح..

دوای ئەمە:

نامەكەي تۆم پىي گەيشت، كە تيات نووسىيود، دىۋارى
خەشەكەت نۆمەو بەسەرىدا بازەدەدەنە نىو مالت و مريشكەكانت
دەدزى. بۆيە منىش نووسراۋىكم بۆ (نەيىوبى كۆرى شورخەبىل)
نووسىيود، تىايدا فرمانم پىكردوود، دىۋارەكەت بەو شىۋىدە بۆ
بەرزىكەتەود، تاۋەكو لەۋدى لىي دەترسىت، بە پىشتىۋانى خودا
بىپارتىزى و ۋەسەلام.

لە نامەكەيشى بۆ نەيىوبى كۆرى شورخەبىلى والى خۆي بەسەر
مىسردود، خەلىفە عومەرى كۆرى عەبدولعەزىز (پەزى خۋاى لى بى)
نووسىيۋى:

لە بەندى خودا عومەرى ئەمىرى ئىماندارانەود بۆ كۆرى
شورخەبىل، لە دوايىدا:

فەرتونەي رەشى مەۋلاي زى ئەسبەح نامەيەكى بۆ نووسىوم،
تىادا دەلىت: دىۋارى خەشەي خانوودەكم نۆمە، دەكرى بە ئاسانى
بەسەرىدا بازىدەرىتە ژوور و مريشكەكانم بەزىت!! بۆيە داۋاى كەردە
ئەو دىۋاردى بۆ چاكبەكىن. جا ئەگەر ئەو نووسراۋدى مەنت پىي
گەيشت، تۆ خۆت سۋارى ۋلاغەكەت بەو بە دەمىيەۋە بچۆ، بۆ ئەۋدى
دىۋاردەكى بۆ چاك بەكىت!

ئەو نووسراۋد گەيشتە شورخەبىل، دەستبەجى سۋارى ۋلاغەكى
بوو و بەردو (جىزە) ھات، كەۋتە پىرسىيار كەردن لە فەرتونە، تا

دۆزیسه وه، بینى پیره ژنیکی رهشی هه ژاره، نامه کدی نه میری
 نیمانداری بۆ خوینده وه، که له سهر داوای نه و چی بۆ شورحه بیللی
 والی نووسیوه، دواى نه وه دیواره کدی بۆ بهرز کرده وه، به و شیوه یه
 نه کری به سهریدا بازیدری و چیدیکه مریشکه کانی نه دزیت، ئینجا
 فرتونهی جیهیتشت و گه پرایه وه سهر کاروباره کانی خۆی.

موسلمان نابى درۆ بکات

موسلمان نابى درۆ بکات و ده بى هه میسه به راستی و به
 ناقلیه وه قسه بکه، ده گیر نه وه: ئیبراهیمی نه خعی کاتیک
 میوانیکی بهاتبوایه، هه زی نه کردبوایه پیشوازی بکات،
 نه ده گوت: بلین له مال نییه، چونکه دهیزانی نه مه ده بته درۆ و
 شتیکی هه رame!! نه شی ده گوت: بلی: نایه وی بتبینی، چونکه هه زی
 نه ده کرد، به و شیوه یه ش دلی میوانه که بریندار بی و بشکیته وه، بۆیه
 به غولامه کانی ده گوت: پیتی بلی: دواتر له مزگه وتدا بیینه!! به لام
 وشیار به، نه لئی: لیتره نییه!! چونکه نه وه ده بته درۆ!!

موسلمانان به نه قله وه ده دویین

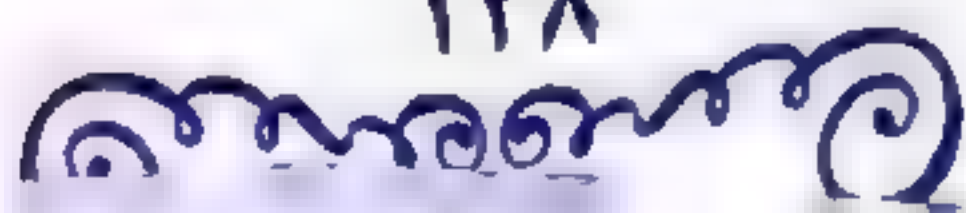
۱- ده لئین: یه کئی له زانا کان کابرایه کی بیینی، زۆری قسه ده کرد و کهم بیده نگ ده بوو، نه ویش به نه رمی نامۆژگاری کرد و پینی گوت: برای خۆم.. تۆ دوو گویت پی دراوه و یه ک زمان، نه مه بۆ نه وه یه دوو نه وه نه ده ی قسه ده که ی، بییسی، نه وه ک به پیچه وانده، نه وه ی ده یلئی دوو هیئنده ی نه وه بی، که ده بییسی؟!

۲- پیاویک هاته لای عه مپروی کورپی عوبه یه، پینی گوت:

- نه ی عه مپروی کورپی عوبه یه.. نه سواری تا ئیستاش له ئیو به سه رهاته کانی باسی تۆ ده کات.

عه مپرو پینی گوت: نه ی پیاو تۆ هه قی دانیشتن له گه ل نه ون نه پاراستوه، کاتی که هاتی به لای من و قسه ی نه وت بۆ من گواسته وه؟! هه قی منیشت نه پاراستوه، کاتی که دی به لام و هه والی خرابی حالی برایه کم پیده ده ی؟!

به لام هه ق وا بوو که نه و قسانه ت لینی بیست و پی ت نا هه ق بوو، هه ر نه و سا پینی بلئی: مردن ده گاته هه موومان، گۆریش هه موومان ده گریته خۆ، رۆژی قیامه تیش هه موومان کۆ ده کاته وه، خۆی گه وره ش خۆی حو کم له نیوانماندا ده کات، که خۆدا خۆی باشتین حاکمه.

موسلمانان شهرم له خودا دهكهن

حاته می نه صدم به یه کی له قوتابییه کانی ده لیت: نه گهر
یه کینک چاکه یه کی له گه لیت کرد بی، کاتیک له لای داده نیشی، شهرمی
نینه ده کیت!! به لام به رد دوام قسه و کرده وه کانت بو خوی گه وره
به رزه دینه وه (که خاوه نی ته وای چاکه گه وره کانه به سهر
به نده کانیه وهی)، نینجاش شهرم له خودات ناکه ی؟!

موسلمانان گهر دنی یه ک نازاد دهكهن

عبدوللای کورپی محمده دی کورپی زیاد ده گیریتته وه، ده لیت: من
نه لای زانا نه حمده دی کورپی حه نبه ل بووم، پیاویک هاته لای، پیی
گوت: نه ی باوکی عبدالله.. من غه یبه تی تۆم کردو وه، داوای عه فر
ده کم و گهر دنم نازاد بکه.

نه حمده دی کورپی حه نبه ل پیی گوت: نه گهر دووباره ی نه که یه وه،
نه وه گهر دنت نازاد بی.

منیش پیتم سهیر بوو؟! پیتم گوت: نه وه نه ی باوکی عبدالله..
نه وه غه یبه تی تۆ ده کات و تۆش به و ناسانییه گهر دنی نازاد ده که ی؟!
وه لامی دامه وه، گوتی: نه دی پیتم نه گوت: به و مهرجه ی
نه که پیتته وه سهر غه یبه ته که ت و جاریککی دی دووباره ی نه که یه وه!!

گوتم: يانی هەر ئەوەندەیه؟!

گویتی: ئەدی چی؟! ئەویش موسلمانە بە هەلەچوو، کە
غەیبەتی کەسیکی کردوو، کە مامۆستایەتی و وەکو خۆی
موسلمانە و برای ئیمانییەتی، بەلام ئەحمەدی کۆری حەنبەل بەو تێک
ناچی، ئەو دی بەلاو دی گرنگە، ئەو برا ئیمانییەتی، جارێکی تر
نەگەریتەو سەر غەیبەتکردن، ئەویش بو ئەو دی لەو گوناھە خراپ
پزگاری ببی، ئینجا ئەویش لە زمانی ئەو برایەتی پزگاری ببی،
نەودک لەبەر خۆی بی و بەو تێکبچی، کە غەیبەت کراو!!

واتە ئەحمەدی کۆری حەنبەل (پەحمەتی خۆی لیبی)،
بەرژەودندی ئیمانی برا ئیمانییەکی، لە پیش بەرژەودندی تایبەتی
خۆی دانا، هەرچەندە غەیبەتیان کردوو و ناشرینیان کردوو!!

موسلمانان خۆیان فیری دین دەکەن

بە هەمان شێوەی ئیمام ئەحمەدی کۆری حەنبەل، پیاوانێک دینە
لای (ئەبن و سیرین)، پێی دەلێن: ئێمە باسی تۆمان بە خراپ
کردوو، داوای عەفو دەکەین و گەردنمان ئازاد بکە.

بەلام (ئەبن و سیرین) گەردنی ئازاد نەکردن و پێی گوتن: من لە
شتێک ئازادتان ناکەم، کە خۆی گەورە حەرامی کردوو.

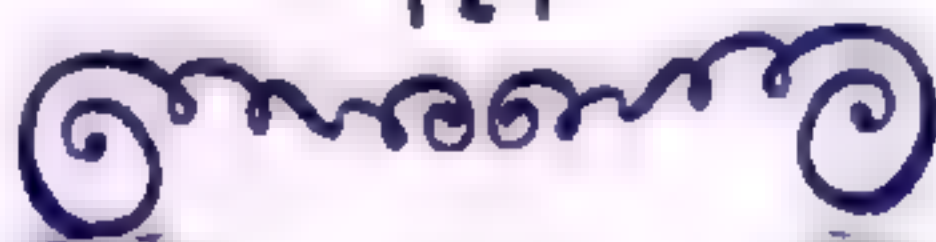

واته: ئىبن و سىرىن ويىستى بە ئاسانى عەفويان نەكات، نەوہ کو
 لييان خوش دابی و نەوہی عەقلىان نەيگرت، غەيبەتى بکەن و بە
 خراپ باسى بکەن، ناخەر بەوہ ژيان ناخوش دەبیست و دونیا تىک
 دەچی!! بۆیە بەرەو تۆبە و ئىستیفغارى بردن و ويىستى بە دل پەشيمان
 بىنەوہو لە خوا بپارێنەوہ، عەفويان بکات، تا بەمە پاکبىنەوہو
 جارىکی تر نەگەرێنەوہ سەر غەيبەت و تاوان کردن و بە خراپ
 ناشرینکردنى خوشک و برا موسلمانەکانیان.

موسلمانان گومانى باش بە یەکتى دەبەن

عەبدوللای کورپی موبارەك دەگێرێتەوہ، دەلى: بە (سوفيانى
 سەورپی)م گوت: ئەى باوکی عەبدوللای.. وای کە نەبوحنیفە لە
 غەيبەت دوورە!! قەت لیم نەبیستووہ غەيبەتى دوژمنیکی خۆی
 بکات؟!

سوفيانى سەورپی وەلامی دامەوہ، گوتی: ئەو ئاقلترە لەوہی
 شتیکی وەها بکات، خیرەکانی خۆی بدۆرینى.

موسلمانان نازاری كه س نادن

تەوقى كۆرى موندەبىيە دەگىرپتەو، دەلىت: چوومە لاي
مەمدى كۆرى سىرىن.. بەر لەوئى قسە بكم، پىي گوتم: وا ھەست
دەكم، بە دەست شتىكەو دەنالىتى؟!

پىم گوت: بەلى.. من نەخۆشم، بۆ لاي كى بچم؟!

پىي گوتم: بىرۆ لاي فلانە پزىشكى، ئەو باشە، باسى
نەخۆشەكەى خۆتى بۆ بكم، تا دەرمانت پى بدات.. دواى ئەو،
بەكسەر راي خۆى گۆرى و گوتى: نا، نا، بووھستە.. بىرۆ لاي فلانە
پزىشكى، ئەويان باشترە!!

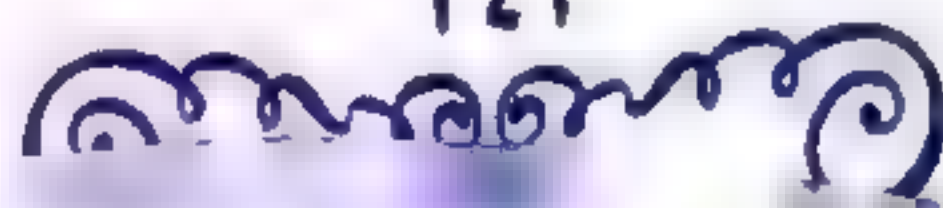
بەلام پاش ئەوھش بىتاقەت بوو و پىر بە دل گوتى: خوايە تۆبە..
خوایە ببەخشە.. ئەستەغفىرەللا...

گوتم: چى بوو؟!

گوتى: وا ھەست دەكم خراپە و ناھەقىم سەبارەت بە
پزىشكەكەى يەكم کرد؟! غەيبەتیم کرد، نەدەبوو وا بكم؟!

موسلمانان بىرۆ بە ھەموو شتىك ناكەن

كاتىك عبدوللای كۆرى عومەر (پەزاي خويان لى بى) ئەمەر
بوو، پياوئىك ھاتە لاي، پىي گوت: بىستوومە فلانە كەس ھاتۆتە
لاى تۆو غەيبەتى منى کردووە!! گوتوویەتى: من لە پاش ملە بە

به‌وش کابرا ناموژگاری خوئی وه‌رده‌گری و دلی له‌به‌ر ئیمان و
خۆشه‌ویستی، جیڤه‌ی رقهه‌لگرتنی له‌و برایه‌ی غه‌یبه‌تی کردبوو،
تیا نامینیتیه‌وه، به‌وه‌ش خویشی له‌ ئاگری رق و ناحه‌زی پزگاری
ده‌بی و خویشی و براكه‌شی سه‌لامه‌ت و ئاسووده‌و ئارام ده‌ژین!!

موسلمانان ریژی ماموستا دهزانن

۱- (عومهری کوری خهتاب) خهلیفه و نه میری نیمانداران، بهو
پایه بهرزیهی ههشیبوو، دهیگوت: ((نهوهی حهرفیتیکی فیر کردم،
کردمیه کویلهی خوی)).

۲- مهلا (گۆرانی شارهزووری) ماموستای سولتان (مههمدی
فاتیح)یش، کاتییک دهینی محمهد له سهردتاوه گرنگی به
خویندنهکی نادات و قورئانهکی به باشی نهزبه ر ناکات، دارتیکی
بهو داردی دهستی لی ددات؟! که محمهد و کهسیش چاودرپی نهوه
نهبوون، بهلام دواي نهوه محمهد نهک رقی لیتهلناگری، بهلکو زور به
باشی ددته قوتابی و ههتا دهشمی هه ریزی نهو ماموستایه
دهگری و هه ر خوی به بچووک و خزمهتکاری نهو ماموستا زانایه
دهزانی!!

۳- نهحمهد شهوقی شاعیریش ددلی:

قم للمعلم وفیه التبجیلا

کاد المعلم أن یكون رسولا

واته:

لهبه ر ماموستاکهت ههلسهوهو ریژی بگره

خو ماموستا خهریکه له پایهی پیغه مبه ر نزیکه دهیتهوه

زانایانی موسلمانان نمونه‌ن

میژوو بۆمان ده‌گیریتته‌وه: پۆژتیکیان شوره‌ی قازی و ئیمامی
شه‌عی پتیک‌گه‌یشتن، ئیمامی شه‌عی له‌ حال و وه‌زعی پرسى؟
شوره‌یج وه‌لامی دایه‌وه: نه‌وه بیست دانه‌ سالة له‌ گه‌ل
خیزانه‌ که‌م و شتیکم لێ نه‌بینیوه‌ تورهم بکات!!

ئیمامی شه‌عی سه‌یری پێ هات؟! پرسى: نه‌مه‌ چۆن؟!

شوره‌یج وه‌لامی دایه‌وه: له‌ یه‌ که‌م شه‌ودا که‌ گه‌یشتمه‌ لای
خیزانه‌ که‌م، بینیم باشیه‌کی ناوازه‌ و جوانیه‌کی له‌ پادده‌ به‌ده‌ری
هه‌یه!! بۆیه‌ له‌ دلی خۆمدا گوتم: دوو رکعات نویژی شوکر و سوپاسم
بۆ خوای گه‌وره‌ به‌ سوننه‌ت ده‌که‌م!

ده‌ستم به‌ نویژه‌ که‌ کرد، که‌ سه‌لامم دایه‌وه، بینیم خیزانه‌ که‌شم
وه‌کو من هه‌مان نویژی کردووه‌ و نه‌ویش وا سه‌لام ده‌داته‌وه!!

نیدی چاوه‌رپیم کرد، تا میوانه‌کان پۆیشتن و هه‌ر من و نه‌و له
ماله‌ که‌ ماینه‌وه، لێ نزیکه‌بوومه‌وه‌ و ده‌ستم بۆی درێژکرد، پێی گوتم:
باوکی نومه‌ییه‌ جارێ له‌ شوینی خۆت بووه‌سته‌.

دوای نه‌وه‌ گوتی: بێگومان سوپاسی راسته‌قینه‌ بۆ خوایه‌و من
سوپاسی ده‌که‌م، هه‌روه‌ها به‌ ته‌نیا داوای یارمه‌تی له‌ نه‌و ده‌که‌م،
ئینجا درود و سلاو بۆ سه‌ر موحه‌مه‌د و ئال و به‌یتی ده‌نێرم .. دوای

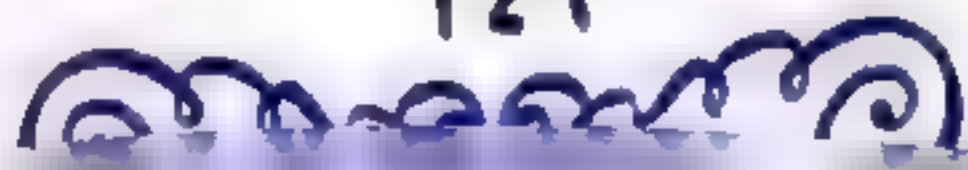
ئەو: من ژنىكى غەرىبەم، نازانم خورەوشتى تۆ چۆنە؟! بۆيە ئەو
بۆ پروونبکەو، کە حەزى پىدەكەي، تا بىکەم و ئەو شەم بۆ
پروونبکەو، کە رقت لىيەتى، با وازى لىيىنم!!

دواي ئەو، گوتى: لە خزمانى تۆ، ھى وا ھەبوون ھاوشانى تۆ
بوون، لە خزمانى منىش ھى وەھا ھەبوون ھاوشانى من بوون، بەلام
ديارە ھەر ئەو شتە دەگاتە سەر، کە خوداي گەورە مەبەستىيەتى!!
ئىدى ئەو بوومە خىزانى تۆ، دەي تۆش ئەو بکە، کە خودا ئەمرى
پى فەرمووي، يان ئەو تا بە باشى لەلای خۆتم بەيئەو و يان ئەو تا بە
چاکی دەستم لى بەردە!!

من ئەو قسانەم دەکەم و لە خواي گەورە دەپارێمەو لە
گوناھەکانى من و گوناھەکانى تۆش خوش بىيەت.

شورەيخ دريژەي داو گوتى: لە راستيدا ئەي شەعبى، لەو
بابەتەو، ئەو خوتبەيە بۆ من زۆر پىويست بوو!! بۆيە منىش گوتم:

يىنگومان سوپاسى راستەقىنە بۆ خوايەو من سوپاسى دەکەم،
ھەر وەھا بە تەنيا داواي يارمەتى لە ئەو دەکەم، ئىنجا درودو سلاو
بۆ سەر پىغەمبەر و ئال و بەيتى دەنيۆم .. دواي ئەو: لە راستيدا تۆ
قسەيەکت کرد، ئەگەر وەھابى وەکو گوتت، ئەو لەلای من بەختەو
دەبي، ئەگەر ئىش ھەر پروپاگەندە بى و راست نەكەي، ئەو ئەو
قسانەت دەبنە بەلگە لە سەرت!! من حەزم لەمەو لەوەيە، ئەمەو

نەردشم پى ناخۆشه، ئىدى نەگەر چاكە يەكت دىت بلاويىكە وودو نەگەر
خراپە يەكىشت دىت، بېشاردود.

گوتى: نەى چۆن سەردانى خزمە كانم دەكەى؟

گوتى: بەو شىئودىيە پىئويستەو زىاد لەود نەبى، بىگاتە نەودى بى
:نەتم بىكات.

گوتى: نەدى لە ھاوسىكانت!! حەزت بە رەفاقتى كىيە؟!
پىنگەيان بىدەم بىنە مالاكەت و كىشت خوش ناوى، تا نەھىلم
داتوچۇمان بىكەن؟!

گوتى: مىندالەكانى فلان خەللىكى باشن و مىندالەكانى فلان
خەللىكى خراپىن!

شورەيىچ گوتى: ئىدى بەم شىئودىيە نەود بىست سالە لەگەل نەو
زىمە دىزىم، لە ھىچ شىئىكا گلەيىم لىي نەبوود، تەنيا جارىكىيان
نەبى: جارىك لىي تورد بوويە، بەلام لە راستىدا نەو جاردش مىن
سەم لىكردود، دىنا نەو عەبىي نەبوود!!

باس و بەيانی پىاوى مۇسلمان و چۆنىيەتى دۇنيای بى وەفا

مۇسلمان ئادەمىزادىكە خاودن دىن و ئىمانە

پىاوى پىر لە نور و پاك و پىرۆز و بە وىجدانە

به هوش و هستی زاناو زیرهك و دل پاك و بيگدرده
 له كردهی چاك و پتويستی ژيانا تا بلتی مهرده
 له دونیای دون نه پاریزی هه موو دهم دین و ئیمانی
 به گوێردی شهرعی پر نور و به پیتی ئایاتی قورنانی
 نه زانی عومری کورته له جیهان مومکین نییه مانی
 نه جهل کاتی که هیرش دینی بيشك نییه ئامانی
 نییه چارده نه جاتی نهو ژيانی لی نه شیوینی
 به تین و تاو وه کو شیریکی برسی تیکی نه شکینی
 به زهبری ددست و په نهجی تیژی ریشهی جهرگی نه پسینی
 مه جال و ماوه نادا يهك دهقیقه گیانی ددردینی
 موسلمان لهو جیهانه ماوه يهك نه ژیی به میوانی
 به ژینیکی کوله مه رگی و په ریشانی و هه راسانی
 له سجن و بهندیخانهی پر خه م و ماته م که دونیایه
 کهوا هه رده م پری هوسه و هه راو هاوار و غه و غایه
 له لایی شین و گریان، له لایی به زم و سهیرانه
 له هه ر لا کوشتن و خوینپرشتن و قهتلی هه ژاران
 به کورتی نه مه یه دنیا به شهر پیتی هه لڅه له تاوه!
 ژيانی ژانه، شه کراوی قور و چلپاوه، ژه هراوه
 موسلمان دینی خوئی نادا به دونیای بی وه فای فانی
 به دونیاییکی عادی پر فسادی پیسی نه فسانی

به گه‌نج و گه‌وه‌هر و زېږې، به مولك و مال و ساماني
 به نهرز و باغ و بوستاني، به ددغل و دان و خهرماني
 به كه‌يف و سه‌يف و سه‌يراني، به شايي و به‌زمي لاواني
 به بوني عه‌تر و ږدېحان و گول و گولزاري باغاني
 به خانوي خانه‌داناني به تاج و ته‌ختي شاهاني
 به قه‌صر و باره‌گاو كوڅك و ته‌لاري به‌رزي سولتاني
 موسلمانني ته‌واو هه‌رده‌م له دونيا دلي غه‌مگينه
 له كاري به‌دږدوشتي نه‌هلي دونيا جه‌رگي پر خوينه
 هه‌موو دهم له و جه‌پانه كار و پېشه‌ي گريه‌و و شينه
 له خوا داوا نه‌كا بمرې ده‌سا ږزگار بي له و ژينه
 له دونيايه‌كي نه‌وتو پر له حيق‌د و له رق و كينه
 له بو خزمه‌ت ږده‌سولوللا، كه ناوي پاكي ياسينه
 موسلمانني ته‌واو و خواپه‌رست پتويسته ناوا بي
 له ناو گشت كوښه‌لاني گه‌ل بلند و به‌رز و بالا بي
 موسلماننيكي پر نور بي، به وښه‌ي دووږي لالا بي
 سوږه‌يا بي، چرا بي، كه‌وكه‌بي نوري ته‌جه‌لا بي
 گلويي كه‌هره‌بي مزگه‌وت و ميح‌راب و موصه‌لا بي
 شوعاع و شه‌وق و پېشنكي له‌سه‌ر عه‌رشي موعه‌لا بي
 به ږوژ و شه‌و هه‌موو كاتي موتيعي نه‌مري مه‌ولا بي
 له ږيزي نه‌وليا بي، خوښه‌ويستي شاهي له‌ولا بي

له نیتو نه هلی جیهانا ږهنگی شیرینی نه گه چلا بې
 موحیبی سید و ددرویش و صوفی و شیخ و موللا بې
 موسلمانیکي ږووخوش و مونهوهر بې و موعهتتهر بې
 وتاری شهید و شهککهر بې، به وینهی ناوی کهوسهر بې
 براو پستی جهماوهر بې، دلیر و یار و دولبههر بې
 سهروک و سیبهر و سایه و سهر و سهردار و سهروههر بې
 له مهیدانی حق و راستی پیاوړیکي به جهوههر بې
 حقوق زانیکي عادل بې، به کورتی حق ستینههر بې
 له بو دینی موین ههردهم قهلات و قهسر و سدهنگهر بې
 موعین و چاردهساز و دهستگیر و یاریدهدههر بې
 له کوتایی نه لیم و پر به دهم هاوار نه کم کاکه
 هدا گیانت له بهر ماوه له سهر نه م نه رز و نهو خاکه
 به سه نهوهر نهوا عومرت نه ما، چوو، پشت له دنیا که
 هدا ماوی براهی دین له مهودوا ږوو له مهولا که
 له پیش مدرگت ږهوانی که زه خیره و زاد له دنیادا
 له ږوژی حشر و نه شرا شین و گریان فائیدهی نادا
 هدا لهو ږوژه ناخوشه به ناسانی نه جات بې
 له ږدهمی خوا نه بې مهئوس نه بی و سهبر و سویات بې
 به هو ی زاد و زه خیرهی خوت له ږوژی (فه زه عول نه کبه)
 هدا بتوانی ږزگار بی به ههوللی شافیهی مه حشر

کښه لکه ی ناشتی و خوښه ویستی

به ههول و هيممه تي به رزي به ريزي سه يدي سه روه
 به رهحم و شه فقهت و لوتفي جه نابي خالقي نه كبه
 به كورتي كاكه تا لهو پوژه ليت خوش بي و عه فوت كا خوا
 به نه مري زاتي پاكي نهو به چيته (جهننه توله نوا)

موسلمانان خوشيان بو هه مووان دهوي

عه بدوللاي كوري عومهر (په زاي خوي ليبي)، بازار گانيكي
 گه روه بوو و لهه پيگه يه وه زور دهوله مه ند بوو، كه چي نهو پاره و
 سامانه ي خودا لهه پيگه يه وه پتي ده دا، نهو بو خيتر و چاكه ي خه رج
 ده كرد و به سه ر موسلمانان هه ژار و پتيو يسته كانى دابهش ده كرد، قهت
 وه نه ده كرد، خوي تي ربي و له نيو ناز و نيعمهت و خوشي گه روه دا
 بي و خوشك و برا موسلمانان كانى هه ژار و برسي بن، بويه زور جار،
 كه قازانچيكي ده كرد، شهو نه ده خه وت، هه تا نهو پاره يه ي هه موو
 به سه ر هه ژاراندا دابه شه نه كرد بووايه و دلي هه مووانى بهو پاره يه ي
 خودا پتي داوه خوش نه كات.

نه يوبي كوري وائيلي پاسبي ده گي رپته وه، ده ليت: من ناگادار
 بوم، له پوژي كدا عه بدوللاي كوري عومهر (په زاي خويان ليبي)،
 چوار هه زار دره مه ي قازانچ كرد، كه چي بو به ياني، بينيم له بازار په
 به قهرز ئاليك بو نه سه په كه ي ده كړي!! منيش نه وه م به لاوه زور سه ير

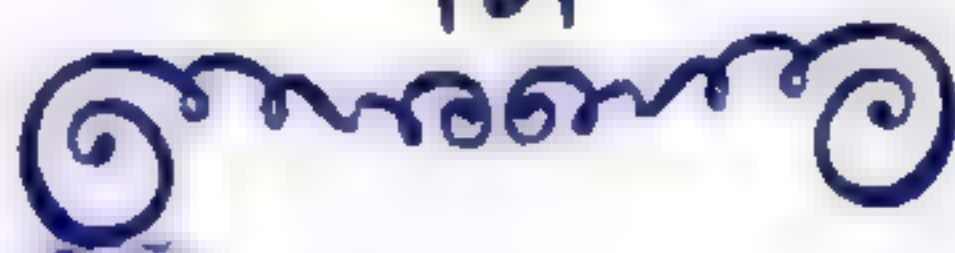
بوو، بۆيە چوومه مالى عبدوللا و پرسىيارم كرد، نهوه له بهر چى؟!
خۆ دوینی به بهر چاوی منهوه چوار هزار درهمی قازانج كرد، نهدي
نیستا هوی چیه به قهرز ئالیک بۆ نه سپه کهى ده کړی؟!

خانه واده کهى پتیان گوتم: نهوهی تو دهیلیی راسته، بهلام
عبدوللای باوکمان دوینی شهو پاره کهى برد و نه گه پرایه وه مال، ههتا
بهو شهوه نهو پارهیهی ههر هه موو له پیناوی خوادا به سهر هه ژارانی
نهو شاره دا دابهش کرد!!

به مه وانیل سهری سورماو دهستی خسته نیو دهستی و هاته
نیو بازاری، بانگی بازرگانه کانی کرد و هاواری کرد: نهی بازرگانینه،
نیوه چى له دنیا ده کهن؟! نهوه تا کوره کهى عومهری کورپى خهتاب
(په زای خویان لیبی)، له پوژیکدا به هزاران درهمی بۆ دیت و نهو
بۆ خۆی درهمی گلناداته وه، هه مووی به سهر هه ژاراندا دابهش
ده کات، بهیانی بۆ کړینی ئالیکى نه سپه کهى، دیته بازار و به قهرز
ئالیکه که ده کړی!!

موسلمان نابى هه ژاران له بیر بکهن

عبدوللای کورپى عومهری کورپى خهتاب (په زای خویان لیبی)،
جاریکیان بینى، کوره کانی دهعهه تیان کردووه، دهوله مهنده کانیان
بانگ کردووه که سیکی هه ژاریان بانگ نه کردووه!! پتی گوتم: ((نهوه
نیوه تیره کان بانگ ده کهن و برسییه کان به برسییه تی دیلنه وه))؟!

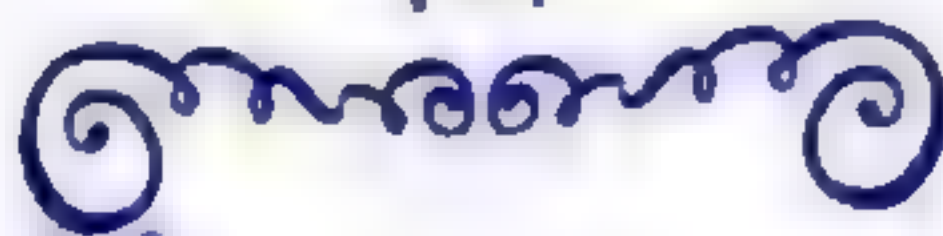
واته: كورپه كانم نابي شتي وهها بكن، نيوه موسلمانن،
موسلمانيش له هيچ كاتيكا خدا لهير ناكات و نهوهي خوا پيني
خوشه، ههر نهوه دهكات!! دهی كهوابي چون رهوايه فلانه ههژارتان
بو سدر سفره كهتان - كه نيعمهتي خوايه - بانگنه كردووه و نهو
هه موو دهوله مهنده تان بانگ كردووه!!

موسلمانان دهستپيشخهرو به متمانن به خويان!!

حوزه يفه ي كورپي يه مان (رهزاي خواي ليبي)، ده گيرتدوه،
دهلي: كه له غهزوهي خندهق بووين، پيغه مبهري (درودو سلاوي خواي
له سدر) بانگي كردم و پيني فهرمووم: ((برؤ ناو سهربازگه ي قورپه يش،
بزانه چي دهكن))؟

منيش رؤشتم، چوومه نيو نهوان، (بايه كي هينده به هيزي
دههات، نه يده هيشتم، كهس كهس بناسته وه)!! نه بوسوفيان گوتي:
نه ي قورپه شيه كان.. با ههر يه كه تان تهماشاي هاورپيه كه ي ته كي
بكات و بزاني له گهل كي دانيشتووه!! (چونكه ده ترسيين بيگانه و
جاسوسان هاتبيته ناو).

حوزه يفه دهلي: ئيدي من يه كسهر قولي هاورپيكه ي ته كه خووم
گرت، ليم پرسى: تو كيي نه ي پياو؟

پیاوه که به شله ژاوییه و گوتی: من فلانی کوپی فلانم!

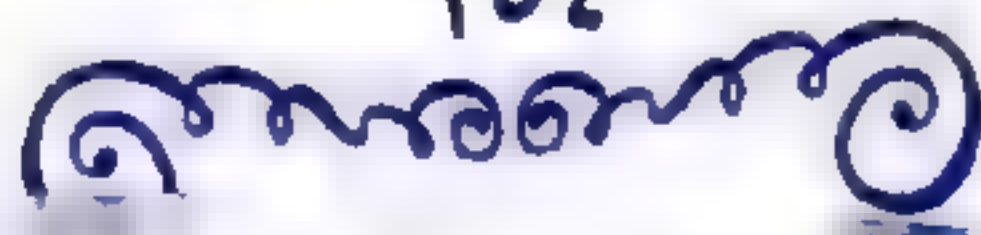
تیبینی: ئەم هه قایه ته راسته قینهیه، ئەوه مان بۆ پرونده کاتهوه،
که: ئاده میزاد ده بی بروای به خۆی بی و له باتی ئەوهی چاوه پروانی
ئوه بی، خه لک ئەو به سهر بکه نه وه، با ئەم خه لک به سهر بکاته وه و له
باتی ئەوهی لی بگه ری، خه لک خۆی به خاوه نی مه سه له بزانی، با ئەم
خۆی به خاوه نی مه سه له بزانی!^(۶)

خه لیفه ی موسلمانان خاکی

عومهری کوپی عه بدولعه زیز (په زای خوی لی بی)، له و پۆژی
بووه خه لیفه، ئیدی ژیا نی که وته زه حه مه ت و ناخۆشی، له وهی
لیده گیر نه وه:

- عومهر خۆی خوتبه ی ده خوینده وه، جارێکیان له خوتبه
دوا که وت، خه لک هه مووی هات بوونه مزگه وت و ئەو دیار نه بوو، هه تا
پاش که میك ئەوجا په یدا بوو، خه لک له سه ر ئەوه گله ییان لی کرد،
وه لامي دانه وه: وه لاهی هه ر ئەو کراسه م هه یه، ئەوه ش شورابوو،

۶ - متدیات مکتبه الدیوان، الشیخ الروحانی حسن الجمیل لجلب الحبیب،
قصص حکماء قصیره، ۲۵/۴/۲۰۱۳.

نەوێرام بە تەڤی لە بەری بکەم، ئیدی ھەتا بڕەك وشکبوووە، ئینجا
لەبەرم کرد و بەپەلە ھاتم، ئەوەندە دواکەوتم.

— کاتیکیش لە سەرەمەرگی بوو، مەسلەمەدی کۆری
عەبدولمەلیکی کۆری مەرپوان، کە بۆ (فاتیمە) ی ژنی عومەر، ھاتە
لای عومەر (پەزای خۆی لی بی)، بینی کراسەکە ی عومەر گەلی
پیس و چلکنە، پیتی ناخۆش بوو، بە فاتیمە ی خوشکی گوت: ئێوە
شەکی بۆ ناشۆن؟!

فاتیمە گوتی: وەللاھی ھەر ئەو کراسە ی ھەیە، ئەگەر بیشۆین،
ھیچی نابێ لەبەری بکات، لەبەرئەوھە کراسەکە ی ئەوھا بە چلکنی
دەبینی. ^(۷)

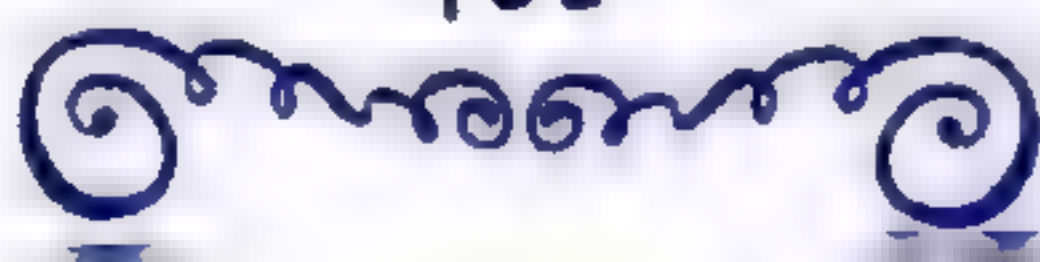
موسلمانان ھەربران

(ھیرقەل) ی پاشای رۆم، کە زانی عەلی کۆری ئەبی تالب و
معاویە ی کۆری ئەبو سوفیان لە نیوان خۆیاندا کەوتوونەتە شەڕکردن،
نامە یەکی بۆ معاویە نووسی، لەو نامە ییدا ھاتبوو:

لە ھیرقەل ی رۆمەوہ بۆ معاویە

۷ - اسامة نعیم، ۱۰۰۰ قصة تخشع بها القلوب، دار عالم الثقافة، اردن،

۱۴۲۹ھ - ۲۰۰۹م، ص ۱۴۸.

به‌وه‌مان زانیوه، که کهوتۆته نیتوان نیتوهو عه‌لی کوری نه‌بی
تالب.. نیتمه‌ش وای ده‌بینین هه‌ق به لای نیتوه‌وه‌یه، بۆیه نه‌گهر فرمانم
پی بکه‌ن، سوپایه‌کت بۆ ده‌نیرم، بچن سه‌ری عه‌لیت بۆ بیتن.

معاویه‌ی کوری نه‌بی سوفیان، چونکه دلی پر له نیمان و
خواناسی بوو، به‌م نامه‌یه‌ی قه‌یصهر و پاشای رۆمه‌ تورپه‌ سوو و به‌م
شیتوه‌یه‌ی خواره‌وه‌ وه‌لامی دایه‌وه:

له معاویه‌وه بۆ هیرقه‌ل

نیتمه (من و عه‌لی)، دوو براینه‌و له نیتوان خۆمان تیکچووینه،
تۆ چ هه‌قت هه‌یه دیتیه به‌ینی نیتمه‌وه؟! نه‌گهر وازنه‌ینی و خۆت لال
نه‌که‌ی، سوپایه‌کت ره‌وان ده‌که‌مه‌ سه‌ر، سه‌ره‌تاکه‌ی له لای تۆ بی و
کۆتاییه‌که‌ی لای من، نه‌و سوپایه‌ ده‌بی سه‌ری تۆم بیتن و به‌ دیاری
بۆ عه‌لیی بنیرم.

موسلمانان زیره‌ک و وشیارن

موسلمانان به‌ هۆی نه‌و ریزه‌ی له غه‌یره دینانی ده‌گرن،
په‌یوه‌ندی باشیان له‌ گه‌ل هه‌موو خه‌لکی هه‌یه، ده‌گێرنه‌وه: جارێکیان
مه‌سیحیه‌ک موسلمانێک ده‌عوته‌ ده‌کات، به‌خێرهاتنی ده‌کات و
دوای که‌می دانیشتن، ده‌چی هه‌ندی تریی بۆ دینی، موسلمانانه‌که
هه‌ندی له‌ تریکه‌ ده‌خوات!! پاش نه‌وه مه‌سیحیه‌که‌ تریکه‌ ده‌باته‌وه‌و

نەوجارە عەرەق بۆ موسلمانە که دینی!! موسلمانە که عەرەقە که
ناخوات و پەتی دەکاتەو، دەلی: عەرەق لە ئاینی ئیمە حەرامە، تۆ
نابی شتی وەها بۆ من بیینی؟!

مەسیحییە که بە موسلمانە که دەلی: باشە ئیو تری دەخۆن،
که چی عەرەقیش لە تری درووست دەکری و نایخۆن؟!

موسلمانە که دەلی: زۆر راست دەکەیی!! تۆ ژنت هەیه!!
مەسیحییە که دەلی: بەلی.

موسلمانە که دەلی: دە بانگی بکە با بیته ئیتر.

مەسیحییە که بانگی ژنەکەیی دەکات و ژنەکەیی دیت لە
بەردە میان دەووستی.

نەجارەیان موسلمانە که پروو لە مەسیحییە که دەکاتەو دەلی:
زۆر چاکە!! ببوورە تۆ کچیش هەیه!!

مەسیحییە که دەلی: بەلی.

موسلمانە که دەلی: دە بانگی بکە، با ئەویش بیته ئیتر.

مەسیحییە که بانگی کچەکەشی دەکات و کچەکەشی دیت لە
بەردە میان دەووستی.

موسلمانە که دواي نهوه پروو له مهسيحييه که دهکاتهوه و ليني
دهپرسی: نهه کهچی تو لهو ژنهت نييه؟!

مهسيحييه که وهلامی دایهوه: بهلتي لهو ژندهمه.

موسلمانە که گوتی: زۆر باشه، دهی با ئیستا ژنهکت و
کهچهکت برۆندهوه جیتی خۆیان.

مهسيحييه که ناماژهی بۆ ژن و کهچهکی کرد، برۆندهوه جیتی
خۆیان.. نهوانیش چوونهوه جیتی خۆیان، پاش نهوه مهسيحييه که
پرووی له موسلمانە که کرد، پیتی گوت: مهبهستت لهم دهوور و
تهمسيله چ بوو؟! بۆ هيچ نالتي؟!!

موسلمانە که به هيمنی و خندهيهکی خوشهوه وهلامی دایهوه:
با شتی دهلیم.

مهسيحييه که گوتی: ده زووکه بیلتي.

موسلمانە که گوتی: گوینگره برادهر.. گوتت: نهه کهچهم لهو
ژندهمه.. وایه؟

مهسيحييه که گوتی: ئی وایه، ده بلتي: مهبهستت چیه؟

موسلمانە که گوتی: برواشت بهوه هديه، که ژنهکت بۆ تو
ههلالهه کهچهکت بۆ تو ههرامه؟!

مەسیحییە کە گوتی: بە ئی... بڕوام بەو هەیه... ئەدی چۆن؟!

موسلمانە کە گوتی: دەی تری و عەرەقە کەش هەر وهاییه، خو
مەرج نییه شتی له شتیکی تر بی، ئەگەر یەكەم حەلال بی،
دوو هە کەش حەلال بی.

مەسیحییە کە لیژەدا تیگەشت، دەرەکانی خاوەنەوه، دلی
بۆ ئیسلام بوو، شایەدی ئەو دی دا، کە ئیسلام ئایینی ئەقل و
حیکمەتە، ئەو دی گوتووێتی هەمووی هەقیقەتە و پڕۆزە، بۆیه پڕ به
دل و دەست بەجی شایەد و ئیمانی هێناو له پیش برادەرە
موسلمانە کە ی - کە تازه بوو بۆ ئیمانی - گوتی: أشهد أن لا اله
إلا الله وأشهد أن محمدا رسول الله...

موسلمانان زانستیان بۆ کارپێکردن دەوی

ئەبۆلدەردای صدحابی (پەزای خۆی لیژی)، پۆژیکیان له نیو برا
ئیمانییهکانی بوو، باسی پۆژی قیامت و چارەنۆسی خۆیان لەو
پۆژە دەکرد، ئەبۆلدەردا خۆی بۆ نەگیراو له ترسی ئەو دی مەبادا لەو
پۆژەدا نەگاتە پەزەمانەندی خودا و له مالتوێرانان بی، هۆن هۆن
فرمیسکی بەسەر کولما هاتە خوار!!

صه حابه كانى تهكى تيگه يشتن بۆچى ده گرى، به لّام ويستان
دلنيا بن، بۆيه له هوى نهو گريانه يان لى پرسى؟!

نه بولدهردا وده لّامى دانهود، گوتى:

- نهودى من زورى لى ددترسم نهوديه، ددلىتم مه بادا له پوزى
قيامه تى لىم پيرسن، بلىن: نهى عومه ير (واته: عومه رد بچكوله كه
- كه نهود نازسناوى بوود -).. تو له زانايان بوويت؟!

منيش وده لّام بدهمهود بلىتم: به لى.

نهوانيش پىم بلىن: باشه بهودى ددترانى، چيت كرد؟!

موسلمانان پىغه مبهري خويان به لّاوه زور گه ورديه

(مه هدى) خهليفه عهباسى رۆژتيكيان له نيو وديرو
راويژكاره كانى دانىشتبوو، پياويك هاته ژوور و نهعليكى له قوماش
درووستكراوى له ددست بوو، نهعله كهى بۆ خهليفه (مه هدى) دريژ
كرد و پى گوت: نهى نه ميري ئيمانداران.. نهوديان نهعلى
پىغه مبهري خوايه (دروودو سلاوى خوى له سهر)، من به ديارى بۆ
تۆم هيناره.

مه هدى بهريژدود ههلسايه وده به شهوقه وه گوتى: نا دهى
بيهيته.

کابرا نهعله کە ی دایه دهست مەهدی و مەهدی به شهوقده نار
زگی نهعله کە ی ماچ کرد و فرمانی به وهزیری دارییه کە ی کرد: ده
ههزار درهم بدهنه نهو پیاوه.

کابرا بهوه ناواته کە ی هاته دی!! زۆر دلخۆشبوو، پاره کە ی
وهرگرت و پۆیشت.

پاش نهوه مەهدی به رهفیه کانی گوت: پیتان وایه، من نازام
پتغمبەری خوا (درودو سلاوی خوی لهسەر)، نهک هەر نهو نهعلی
لهبەر نهکردوه، نهشی دیوه؟! نا من نهوه دهزانم، بهلام نهگەر بیت
و ئیمه بمانگوتبووایه: درۆ دهکەیت، نهوه نهعلی پتغمبەری خوا
نییه (درودو سلاوی خوی لهسەر)!!

نهوا به بیتومیدی و زمانیکی تیژهوه دهچووه دەر، له بن گوئی
خەلگی دهیگوت: نهعلی پتغمبەری خوام (درودو سلاوی خوی
لهسەر) بۆ خەلیفه مەهدی برد، بهلام نهو لیتمی وهرنهگرت و پتیمیدا
ناردوه!!

نهوساش نهوهی بروای پی دهکرد، زۆرتر دهبوو لهوهی بروای پی
نهکات، چونکه نهقلیهتی زۆرینه نهوهیه، بهگەل لاواز بکهون، له
دژی بههیز، نهگەر بیت و لاواز ستهمکاریش بیت!!

بۆیه زمانه که یان کری و دیارییه که یان قه بول کرد و پروامان
پیکرد و پیمان وایه، نه وهی کردمان: باشتر و سه رکه وتوو تر بوو!!

موسلمان نه گهل زاناو نه زانیش هه رده ئی

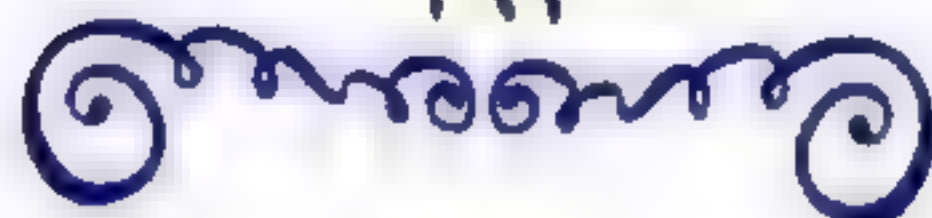
یهك له زانا موسلمانان کان نامۆژگاری قوتابییه کی خۆی ده کان
و پیتی ده ئیت: نه گهر له گهل نه زاناو دانیشتی، گوئیان بۆ بگره..
نه گهر له گهل زانایانیش دانیشتی، گوئیان بۆ بگره..
گوینگرتنت له نه زاناو سه بر و حیکمهتت ده رده که ویت و به
گوینگرتنیش له زاناکان، زانستت زیاد ده کات!!

موسلمانان به خودا پشت نه ستوون

نه پروای کچی نه وس چووه لای خه لیفه ی ئومه وی (مه پروانی
کوپی چه که م) و شکایه تی له سه عیدی کوپی زهید کرد، گوئی: نه
پیاوه به شیکی ماله که ی منی داگیر کرد و وه!!

سه عدیش ناگای له هیچ نه بوو و شتی وه های لیا
نه ده وه شایه وه، چونکه نیماندار بوو و له خواترس بوو!! بۆیه
مه سه له که ی بۆ خودا جیهیشت و گوئی: نه ی خودایه..
نه گهر نه

کۆمه لکه ی ناشتی و خۆشه و یهستی

ژنه درۆ دهکات، چاوهکانی کویر بکهو لهنیو مالهکهی خۆیدا
بیکوژه.

ماویدیك پاش نهو دوغایه، نهو ژنه چاوهکانی کویر دهبن و
رۆژتیکیان دهکهوێته نۆ بیرى ئاوی نیو مالهکهی خۆی و لهویدا
دهمری!!

خودا جیی متمانەى موسلمانانە

عوقبهی کورپی نافع لهگهڵ ده ههزار جهنگاوهری موسلمان
بهردو نهفریقا چوو و له سالی (٥٠ ی هجری) نهو کیشوهری فەتح
کردو شاری (قهیرهوان)ی تیا درووستکرد.

دهگیرنهوه: نهو شوینهی شاری قهیرهوانی تیا درووستکرد،
دارستانیك بوو، پرله مار و دووپشك و زیندهوهر و گیاندارى ترى
زیانبهخش بوو!!

عوقبه دهستی بهرزکردهوه دوغای کرد، گوتی:

خودایه نهو زیندهوهر و گیانداره زیانبهخشانه لهو ناوچهیه
وهههرنی، پاش نهوه هات وهستاو وتاریکی بو نهو زیندهوهر و
گیاداره خهترناکانه دا، پیتی گوتن: ((نهى خهلكى نهو دۆله..
نیشانهللا ئیمه لیڤه دهمینینهوه، جا ئیوه دوورکهونهوه)).. سى
جار نهوهی دووباره کردهوه.

دەلێن: پاش ئەو دوعا و وتارەى چ بەردێك و دارێكمان نەدیت،
ئیلا گیاندار و زیندەوەرێكى ترسناكى لە بن هاتە دەر و
شۆنەكەیان جێهێشت!!

پاش ئەو عوقبە بە سوپاكەى گوت: بە ((بسم الله)) دوه ودره
خوار بۆ ئێو دۆلەكە..

سوپاكەش بە ((بسم الله)) وه دهچنه ئێو دۆلەكە، دەلێن: تا
گەشتینە دۆلەكە ئەو زیانبەخشانه هیچیان لەوى نەما بوون!!
بەمە خەلكێكى زۆرى بەرەرییه كانی ئەوى شادەو ئیمانیان
هێناو موسلمان بوون!

موسلمانان بۆ خوا نیش دەكەن

خالیدی كۆری وەلید لە كاتى سەر كرده تیكردنى بۆ سوپای
موسلمانان، شهوێكیان لە ئێو خێوەتگەى سوپاكەیدا دەگەرا، لە
یهكێ لە خێوەتەكاندا، گوتی لى بوو، دوو جەنگاوەر قسە دەكەن،
یهكەمیان بە دوو دەلێت: تۆ بۆ ناگەرێتەوه مال، خو دەلێن:
دایكت بە دواتەوه شێت و هار بووهو بەردەوام لە دووری تۆدا
دەگریت؟!

دووه گوتی: نهوه لالا من نارۆمهوه!! من دههوهی وهکو
سهیفولالا خالید و وهکو نهبا عوبهیدهی جهراح و قارهمانهکانی تری
سویای موسلمانان به نازایهتی ناو دهر بکهه.

خالید (رهزای خوی لیبی) نهه قسهیدهی زۆر بهلاوه ناخۆش
بوو؟! ناخهر چۆن دهبی نهو ههموو تیکۆشان و له مال
دوررکهوتنهوهو فرمیتسکی دایک و باوک و ... ههموو نهوانه و شتانی
تریش، له پیناوی نهوه بی: خاوهنهکی ناو دهریکات؟! بۆچی نایا
موسلمان خواپهرسته؟! یان خۆپهرسته؟! ئی بیگومان موسلمان
خواپهرسته!! نهدی چۆن دهبی له ههلهی عهقیدهیی وهها بکهویت؟!

بۆیه خالید هاته پیش خیهوتهکه، سهلامی کرد و نهوانیش دوو
گهنج بوون، تازه ههلهاتبوون، یهک پی ههلسانهوهو هاتنه پیشوازی
خالیدی سهیفولالا.

خالید که بینێ زۆر گههجن، کهمیک هیور بووه، چونکه گهنج
ههله دهکات، نهوه زۆر کیشه نییه، بهلام نهگهر پیریک وههای
بگوتبووایه؟! نهوه شتیکی زهحمهت بوو!!

خالید پرسى: کامهتان ههز دهکات ناویانگی نازایهتی بۆ خۆی
پیدا بکات؟!

یهکیکیان گوتی: من بووم.

خالید پئی گوت: یانی تۆ بۆ ئەو مەبەستە هاتوویتە نێو سوپای
موسلمانان!!

گەنجە کە گوتی: بەلێ.

خالید گوتی: کۆرە کەم تۆ هەڵە!! وەللاهی ئیمە لە پێناو
بەرزکەنەوێ ناوی پیروزی ئەللا ئەبێ، نەهاتووینەتە دەر، بۆیە تۆیە
بکەو بەیانی زوو بگەرێتوێ لای دایکت، سوپاسی خواش بکە، تا
نیستا لە یەکی لە جەنگەکان لەسەر ئەو نیازە نەمردی، دەنا بە بێ
ئیمانی دەمردی!!

بەیانی بگەرێتوێ ئەو کاتە ی نیاژت بۆ خودا پاکبوییەوێ دایک
و باوکت پێگەیان دای، ئەو کاتی وەرەوێ نێو سوپای موسلمانان.

موسلمانان خواوەنی عەهەو پەیمانن

لە سەر دەمی خەلیفە عومەری کۆری عەبدولعەزیزدا (پەزای
خوای لیبی)، سەرکردە موسلمانانی بەردی رۆژەهەلات، قوتەیبە
کۆری موسلیمی باهلی (پەجمەتی خوای لیبی)، شاری
(سەمەرقەند)ی فەتحکرد، بەلام بەبێ ئەوێ سێ داواکانی موسلمانە
فاتیحەکانیان پێ بلی: یان موسلمان بن و دینی خوا قەبول بکەن..
یان جزیە بدەن و لیبگەرین، بێن خزمەتتان بکەن و سەر و مالتان

له هه موو دوژمنیك پیاړیزین.. یانیش ریځگه ی شهر هه لبریزین.. به لام
نیمه ریځگه ی یه که ممان به لاهه باشته، چونکه نیسلام ناینی په همدت و
به ده که تی خواپیه بو هه مووان.. نیدی تا سی شه و سی رور
مزله تان هه یه و بو خوتان سه رپشکن له و دی کامه ی هه لده بریزین.

قوته یبه ی سه رکرده بو خه لکی سه مه رقه ند نه و پرۆسه یبه ی نه نجام
نه دابوو، یه کسه ر هه لیکو تابوو سه ریان و شاره که ی فه تحکردبوون.

به لام خه لکی سه مه رقه ند زانیبوویان نه م کاره ی قوته یبه وه کو
کار و دابی موسلمانان نییه له فه تحکردنی شار و ناوچه کان، بویه
لیژنه یه کیان پیکه ی تابوو، نه و لیژنه یه نامه یبه کی نووسیوو و به
نیردراویکیان ناردبوویانه لای خه لیفه عومه ری کوړی عه بدولعه زیز
(په زای خوی لیږی).

نه و نیردراوه باسی نه م نه رکه ی به م شیوه یبه ی خواره وه
د: گپړته وه، ده لیت:

چند مانگیك به رپوه بووم، له و شاری ده چومه نه و شاری، تا
که شتمه شاری (دیمه شق) ی پایته ختی خه لافه تی نیسلامی، له وی له
دلی خومدا ده مگوت: چون پرسیاری مالی سولتانی موسلمانان بکه م
- مه به ست خه لیفه ی موسلمانان -، به لام ده ترسام باسی سولتان
بکه م، بگرن و هه ر بزیشم بکه م، بویه کاتیك گه وره ترین قه سری
دیمه شقم بینی، بینیم خه لك ده چنه ناوی و دینه ده ر، منیش چومه

ژوور، بینیم خەلک له ناویا دەچنه رکوع و سوجدە دەبەن و ئەلقە
نەلقە دانیشتونە دەرس دەخوینن، منیش سەیرم دەکردن، تالە
یەکیکیانم پرسی: ئەمە مالتی سولتانە؟!

ودلامی دامەوہ: نەخیر.. بەلکو ئەوہ مزگەوتی موسلمانانە..
نایا تۆ نوێژت نەکرد؟!

گوتم: نەخیر نوێژم نەکرد!

گوئی: بۆچی دینی تۆ چییە؟!

گوتم: دینی خەلکی سەمەرقەندییە.

دوای ئەوہ ئەو پیاوہ له بارەدی ئیسلامەوہ قسەیی بۆ کردم، وردە
وردە دلم بۆ ئیسلام بۆوہو شادەو ئیمانم له لای هیئنا.. پاشان پیم
گوت: من پیاویکی غەریبەم، دەمەوی سولتان موسلمانان بینم،
حەز دەکەم بۆ لای ئەوم ببەیی.

گوئی: مەبەستت ئەمیری ئیماندارنە؟!

گوتم: بەلێ.

گوئی: بەو رینگەییە دا برۆ، تا دەگەیتە ئەو خانووە.. (ناماژەیی
بە خانویک کرد، له گل درووستکراو)، گوئی: ئەو مالتی ئەمیری
ئیماندارانە.

گوتم: گالتهم پی ده کە ی؟!

گوته: نه خێر.. به لām وه کو گوتم: به و پێیه دا برۆ و نه و ماله
نه میری ئیماندارانه، نه گهر مه به ستت نه وه یه نه میری ئیمانداران
بینی؟!

منیش پۆشتم، گه یشتمه ماله که، بینیم پیاویک قوری
گرتۆته وه، شوینیکی ماله که یان به و قوره ده گریت، خێزانه که شی
له لایه تی و قوری بو ده کیشی!! بۆیه گهرامه وه لای نه و پیاوه ی نه و
ماله ی پشاندا بووم، لیتی توره بووم!!

گوتم: من پیمگوته ماله نه میری ئیماندارانم پی نشان ده، تو
ماله کرێکاریکی قورکاریت پشان دام؟!

گوته: نا برا نا؟! نه وه ی تو به کرێکاری قورکاری ده زانی، نه وه
خۆی نه میری ئیماندارانه!!

به مه دلنیا بوومه وه، به لām هیشتا ده تگوت: شکیکم هه ر ماوه،
ناخه ر پاشا چۆن ده بی وه ها بی؟! نه وه مان له میژووی چ فیرعه ون و
قه یسه رێک نه بیستوه؟! ناچار گهرامه وه نه و ماله، سه لامم کرد،
ژنه که چووه وه ژوور و پیاوه که هاته پیش، دهسته کانی شووشت، به
گهرمی پیشوازی لیکردم و پرسى: فهرموو چیت ده ویت؟!

گوتم: نه مه نامه یه که له کاهینه کانی سه مه رقه ندوه.

ئەو نامەكەى لى وەرگرتم و خویندییهو، دواى ئەو وەرگىتپار
لە پشتى كاغەزەكەدا نووسی:

لە عەبدوللا عومەرى كورى عەبدولعەزىزەو بۆ والىيەكەى
بەسەر سەمەرقەندەو: بۆ ئەو مەسەلەيەى لەو نامەيەدا باسى
دەكەن، قازىيەك دەستنيشان بكە.

دواى ئەو ئەو كاغەزەى مۆركرد و پيىدامەو.

منيش وەرمگرتەو و ھاتمەو، لە رینگا دەمگوت: ئەگەر لەبەر
ئەو نەبى، كە خەلكى سەمەرقەند بىروام پىناكەن و بە درۆم
دەخەنەو، من ئەو نامەيەم ھەر لە رینگا فرى دەدا، ئاخەر ئەو چەند
وشەيە چى بۆ خەلكى سەمەرقەند دەكەن؟! چۆن ئەو چەند وشەيە
دەتوانن ئەو سوپايە بەھىزو گەوردیە لە نىو سەمەرقەند و دەرنىن؟!
چۆن ئەو سى چوار وشەيە دەتوانن ئەو سەرکردەيە لە سەمەرقەند
بكەنە دەرەو، لە كاتىكدا تەواوى پۆژھەلاتى زەويى بە
نازايەتيەكەى خۆى خەرىككردووە؟!

بەلام بە يارمەتى خودا گەيشتمەو سەمەرقەند، لە رینگ
بگەيشتبوومايە ھەر شارى، وەكو موسلمانىك دەچوومە
مزگەوتەكەى و نوژم تيا دەكرد، خەلكەكەشى دەھاتنە پيشوازىم و
رېزيان لى دەگرتم، كاتىك گەيشتمەو سەمەرقەند، نامەكەم دا
كاھىنەكانى ئەو شارە، ئەوان خویندىيانەو، چاويان تاريك بوو و

زەویان لەبەر چاوەتەسک بوو، گوێیان: ناخەر ئەو سوپاوە ئەو
سەرکردەیە بەو چەند وشەیە چۆن لەو شارە ئێمە دەردەچن؟! بەلام
لەگەڵ ئەوەشدا چارەبەکی دیکەیان نەبوو، نامەکیان بۆ والی عومەر
بەسەر سەمەرقەندەوه برد.

کەچی کە والییەکی عومەری خەلیفە بەسەر سەمەرقەندەوه
نامەکی خۆیندەوه، یەكسەر جێبەجێی کرد، (جۆمەیعێ کۆری
حازری باجی) ی وەکو قازی بۆ تەماشاکردنی ئەو مەسەلەیە
دەستیشان کرد.

قازی کاتیکی دیاریکرد بۆ دادگاییکردنەکە، لەو کاتەدا
کاهینەکانی سەمەرقەند و سەرکردەکانی موسلمانانی فاتیحی
سەمەرقەندیش نامادە بوون، قازی لە کاهینەکانی پرسى: سکاڵای
ئێوە لەسەر چییە؟!

کاهینەکان گوێیان: قوتەیبە لە پرشاری ئێمە داگیر کرد، بێ
ئەو پێشتر وەکو دابی موسلمانانی پێشە خۆی بکات و سێ
هەلبژاردنە کافران لە پێش دابنێت.

قوتەیبە بەداخەوه ئەو کاتە کۆچی دوایی کردبوو، بۆیە قازی
برۆی لە جێنشینهکە قوتەیبە کرد، لێی پرسى: تۆ دەلێی چی؟

جینشینی قوته یبه گوتی: زه وییه کانی سه مهر قه ند چر و پر و
عاسی بوون، قوته یبه ترسا له وهی نهو سی هه لبرارد نه یان له به رده م
دابنی و ماوه یه کیان بداتی بو بیر کرد نه وه، خویان لیرو له وی قائم
بکه ن، به وهش فه تجی شاره که به زه همه ت بکه وی و دوور بکه ویته وه،
له بهر نه وه نهو شیوازه ی هه لبرارد، بو گه یان دنی ئاینی خودا به
خه لکی نهو شاره.

قازی گوتی: وه کو موجهید له پیناوی خودا ده رچووینه، بو
نهو دی نیسلام بکه یینینه دهروونه کان، نهو دک به زور و به توندوتیژی
ولاته کان داگیر بکه یین!!

دوای نهو قازی بریاری دا: موسلمانان ده بی لهو شاره بچه
دهر.. به لام پاش نهو به پیی مهادینی نیسلامی ده توانن نه گهر
ویستیان بیته وه بو فه تجی شاره که.

ئیدی خور ئاوا نه بوو و سوپای نیسلامی له سه مهر قه ند چوونه
دهر.. خه لکی سه مهر قه ند وه کو نهو دیان دیت، زور سه رسام بوون به
عه داله ت و گهره بی نیسلام و موسلمانان!! ئاخه ر قه ت لهو بروایه
نه بوون، که نه م چه ند قسه یه ی خه لیفه نهو دادگرییه یان بو ده سه پینی
و له پیناوی نهو خه لکه بی دینه، دادگای نیسلامی موسلمانان فاتیحه
ئازاکان له شاره که یان وه در ده نی.. پییان وابوو، نهو دی لهو نیسلام
و موسلمانان دیان دیت، قه ت له میژووی مرو قایه تیدا شتی وهابان

نەدىو، گوتيان: موسلمانان نەتەو ەيەكن، فەرمانرەوايەتايان رەحمدت
و نىعمەتى خواييە، بۆيە نەجارە خۆيان ھاتنەو ە پيشوازي سوپاي
موسلمانان و بەريزەو ە بردنيانەو ە نيو سەمەرقەند، تەنيا كەسانيك
نەبى، ويستيان لەسەر دينى خۆيان بىننەو ە، نەوانيش رازى بوون
بەو ەي جزيە بەدن!!

شايانى باسە: سەمەرقەند شارىكە دەكەويت ناسيائى ناو ەراست،
لە ولاتى نەو ديو پرووبار، لە بنەچەدا ناو ەكەي (شەەر نەبوكرەب)
بوو، كە بە ماناي (پرووى زەوى) ديت، لە پاشان ناو ەكەي
ناسانكراو ە بوو ەتە (شەركەنت) و دواتریش بوو ەتە (سەمەرقەند).

ئىبن و بەتوتە لە بارەيەو ەي گوتوويەتى: لە گەورەترين و باشترين
و جوانترينى شارەكانە، لەسەر كەنارەكانى دۆلىك درووستكراو ە، بە
دۆلى قەصصارپىن دەناسرەيت، چونكە قەسر و كۆشكى گەورە گەورەي
لەبوو، گوزارشتى لە ھىممەتى خەلكى نەو شارە كردوو ە.

ھەندىكى دىكە لە گەريدە ەەرەبەكان و ەھايان و ەصفكردوو ە،
كە نەم شارەي سەمەرقەند دوورپىكى پاكشاو ە لەسەر كەنارى باشورى
پرووبارى زرافشان.

نەو شارەي سەمەرقەندە بۆيە كەم جار لەسەر دەستى سەركرەي
موسلمان (سەعيدى كورپى عوسمانى كورپى عەفان) بە شىو ەي
ناشتەوايى لە سالى (۵۵ھ - ۶۷۵ز) فەتحكرا.. پاشان كەوتەو ە ژيەر

دهستی خەلکی ناوچە کەو داگیریان کردەووە... بۆ جاری دوو دەم
سەرکردە ی موسلمان (سالمی کوری زیاد) لە سالی (٦١هـ - ٦٨١ز)
دوای شەڕێکی توند فەتەحی کردەووە... دوای ئەو لە بەر شەڕی خەلکی
ناوچە کە لە دژی موسلمانان، دیسانەووە موسلمانان لێی دەرچوونەووە،
ئینجا بۆ جاری سێیەم قوتەیبە ی کوری موسلیمی باهلی بەو
شیۆدیە گۆتمان، لە سالی (٨٧هـ - ٧٠٥ز) فەتەحی کرد، بەلام
ئەو دبوو ئەجارە دادگای ئیسلامی سوپای ئیسلامی لەو شارە
و ددرنا، ئینجا بۆ جاری چوارەم لە سالی (٩٢هـ - ٧١٠ز) بۆ دواین
جار لە سەر ڕەزامەندی و قەناعەتی گەورە ی خەلکی ئەو شارە بە
عەدالەتی ئیسلامی، هاتنەووە پێشوازی سوپای ئیسلامی و خۆیان و
شارەکیان بە ئیسلام بەخشی.

ئىسلام ئایینی ئازادییە و زۆرکردنی تیا نییە

(زیگرید هۆنك) ی ژنە ڕۆژەلاتناسی ئەلمانی دەلیت: ((زۆر
کردن لە دینی ئیسلامدا نییە)).. ئەمە مەبەدەئێکە قورئانی پیرۆز
چەسپاندوویەتی، بۆیە موسلمانان ئیسلامیان بە زۆر بەسەر ئەو
میللەتانەدا نەسپاندووە، کە ولاتەکانیان فەتەحراوەو کەوتوونەتە ژێر
دهستی موسلمانان، بەلام بەبێ هیچ زۆرکردنێک.

په پیرهوانی ناینی مه سیحی، به هوی ناسینی ئیسلامهوه، وهکو
چۆن خۆر له بهفر بدات، ددیوتینیتتهوه، ئاواش مه سیحیه کان بوونه
موسلمان و له نیتو ئیسلامدا وهکو بهفر توانه وهو ون بوون!

دیسانهوه وهکو چۆن گول مهیلی پرووناکیی ههیه، بۆ نهوهی
زۆرتر بژی، به هه مان شیوه مه سیحیه کانیش بهردو ئیسلام چوون و
برواو قهناعهت و ئیمانیاں هاته سه ر نهوهی به هوی ئیسلامهوه
زۆرتر ده ژین!!

به م شیویه مه سیحیه کانی زوو یاں بوونه موسلمان، یانیش
له سه ر دینی خۆیاں مانه وه، به لام هه ر به ریز و سۆزده وه بۆ
موسلمانیاں پروانی و له گه لیاں ژیاں.^(۸)

هیچ فاتحیک له موسلمانان به ره حمت نه بووه!!

(گۆستاف لۆیۆن) ی رۆژهه لاتناس نووسیویه تی، ده لیت: له
پاستیدا میژوو فاتیحی به ره حمی وهکو موسلمانان و دینی
لینبوردی وهکو دینی موسلمانانی نه دیوه!!

۸ - (شمس الله تسطع على الغرب، زیغرید هونکه ۳۶۴-۳۶۸ ط/ دار

الافاق الجديدة بیروت).

کۆمه لکە ی ناستی و خۆشه ویستی

نه وه تا فاتحه موسلماننه كانى نه سپانيا، له سوارچاكي و
 نازايه تيدا بى وينه بوون، كه چى له گهل غديره دينه كان به به زه بى و
 له گهل ژيركه وتواندا نه وپه رى ليښوورده بسوون!! هه ر وه عد و
 په يمانتيكيان بدابووايه، به باشى به جيان دينا!!^(۹).

خوزگه موسلمانان له نه وروپا بمابوونايه وه

(هنرى دى شامبون)ى به رپوه به رى گوڅارى (ريفى بارلمنتير)ى
 فهره نسي ده لیت: نه گهر بيت و سوپا وه حشيه كه ي (شارل مارتل)ى
 خوينرپژ به سهر موسلماننه كاندا سهر نه كوتبوونايه له فهره نسا، نه وا
 ولاتانى نيمدى نه وروپى نه ده كه وتنه تاريكايى سه ده كانى ناوه راست!!
 نه و هه موو نابرووچوونه شيان تووش نه ده هات!! ده مارگيرى دينى و
 مه زه بيش نه و هه موو خوينه ي له ولاته كاناندا نه ده رشت!!

به هه مان شيوه نه گهر له (بواتيى)ش سهر كه وتن به سهر
 موسلماناندا وه دى نه هاتبووايه و موسلمانان له نه سپانيا دهر نه كرابان،
 نه وا نه سپانيا هه ر به و ليښوورده ييه ده ژيا، كه موسلمانان و تايينى
 نيسلام له نيو خه لكى موماره سريان ده كرد و خه لكى نه سپانيايان
 له سهر راهي نابوو!! نه وسا نه سپانيا له مه حاكيمى ته فتيشيش رزگارى

۹ - حضارة العرب، غوستاف لوبون، ص ۳۴۴

دەبوو، ئەو ھەموو شەرمەزارییەى نەدەھاتەو ھەر!! شارستانیەتیش
لەو ولاتەدا ھەشت سەدە دوا نەدەکەوت!!

نیدی ھەست و سۆزەکان لە باردی سەرکەوتنى ئیمەى نەوروپی
بەسەر موسلمانان ھەرچەندە لێک جیاواز بێ، بەلام ئەوێ گومانی
نەسەر نییە، ئەوێیە، کە: ئیمە لە ھەموو چاکییەکانی ژیار و
شارستانیەتى خۆمان، لە بوواریەکانی زانست و ھونەر و پیشەسازیدا
قەرزاری موسلمانانین، ھەق وایە دان بەویدا بنیین، کە: موسلمانان
نمۆنەى مەرۆى تەواو و کامل بوون، لە کاتیکدا کە ئیمە نمۆنەى
ھەمەجییەت و جەھل و نەزانی بووین!!^(۱۰).

ئىسلام لە توانیدا جیھان فیری ژیان بکات

ئەمیر تشارلی ودلی عەھدی بەریتانی لە باردی ئىسلامەو
دەلیت: ئىسلام لە توانیدا یە پێگەى ژیان و تیکگەشتنمان لە گەل
جیھاندا فیر بکات، کە ئەو ھەسەلە یەکی زۆر گرنگە، مەسیحییەت
لە دەستی داوێ!! چونکە ئىسلام پەتەى دەکاتەو، کە جیاوازی بخریتە
نیوان: ئادەمیزاد و سروشت!! دین و زانست!! عەقل و ماددە!!
(الاسلام والغرب محاوره الامیر تشارلز فی مرکز اکسفورد للدراسات
الاسلامیه عام ۱۹۹۳).

۱۰ - لە کتیبی: صور من حياة التابعین، عبد الرحمن الباشا، دار الأدب
الإسلامي، القاهرة، ط ۱۵، ۱۴۱۸ھ - ۱۴۲۰ھ

موسلمانان ھۆكاری ئارامی و پیکهوه ژیانن

(کۆنت هنری دی کاستری) دهلیت: میژووی مهسیحیانم له ولاته ئیسلامیه کان خویندهوه، گیشتمه ههقیقهتیکى زۆر پۆن و گهشاه، نهویش نهوهیه: موسلمانان (لهو سیتزه سهدانه دهسهلاتداری ولاتانی خویان بوونه)، زۆر به باشی مامهلهیان له گهل مهسیحیه ژێردهستهکانی نیو ولاتانی خویان کردووه، نهمه گوزارشته لهوهی کهوا موسلمانان زۆر به باشی له گهل غهیری خویان دهژین، بهلام غهیره موسلمانان نهگهر دهسهلاتدار بووبوون، قهت له گهل غهیری خویان وهکو موسلمانانیان نهکردووه، نهوهتا له ههموو میژوودا له ئیسلامدا نابینن گروپانیکى ئاینی و پیاوانیکى ئاینی ههبن، به دواى سوپای داگیرکهر بکهون و میللهتان ناچار بکهن، بۆ نهوهی بیته سهردینی نهوان!! بهلام له مهسیحیهت و ئاینهکانی تر، شتی وهها دهبینن!!

موسلمانان له کاتی بههیزیدا لیبوردن

گۆتهی شاعیری بهناوبانگی ئەلمانی له بارهی لیبوردیهی موسلمانان له گهل غهیری خویان دهنووسیت: بۆ ههق دهیلیم، که: لیبوردیهی موسلمانان له گهل غهیری خویان له بهر لاوازیان نییه، بهلام موسلمان له گهل شانازیکردنی به ئاینهکهی خۆی و به توندی

گرتنی عه قیده که ی خوی، نینجاش له گهل غه ییره موسلمانان کان
لیبروردیه و سته م له که سیان ناکات!!

نیسلام نازادی ناینه کانی هینا

(لین پۆل) ی رۆژهه لاتناس ده لیت: له و کاته و دی ده مارگیری
ناینی گه یشتبوو ده چله پۆیه و کهس غه ییری خوی قه بول نه ده کرد،
نیسلام نه و رۆژه هات و گوته: دینی خۆتان بۆ خۆتان و دینی خۆم
بۆ خۆم!!

نه مهش چاودروواننه کراو و مو فاجه نه یه که خوش بوو، بۆ
کۆمه لگه ی مرویی، که نه یددزانی نازادی ناینی چیه و ته نانه
دهشی هه تا کو ئیستاش (غه ییره موسلمانان) نه زانن نازادی ناینی
چیه؟!

نیسلام ناینی هه موو گهل و نه ته وه کانه

به پرنادشوی فیه له سوف ده لیت: نیسلام نه و ناینه یه، که باشی
ته وای ناینه کانی تری تیا به دی ده که یین، بۆیه به رده وام نیسلام
جینگه ی ریزی زۆری من بوو!! چونکه تاکه ناینیکه توانای ژیان کردن
له قوناغه له یه کجیا کانی هیه، هه روده ها به درێژایی هه موو
سه رده مه کان توانای پراکێشانی ده کانی هیه!! له گهل یه که م

سعاته کانی دەرکه وتنیشیدا ئیسلام ئەوەی سەلماند، کە ئەو ئایینی
 ھەموو پرەگەزە مەزھەبەکانە، ئەوەتا سەلمانی فارسی و بیلالی ھەبەشی
 و صوھەیبی رۆمی و (گاوانی کوردی) ی لە خو گرت و ھەمووانی لە
 نێو یەک بازەدا پێکەو بەستا.

ئىسلام ئایینی رۆح و لاشەیه

(لامارتین) ی شاعیری بەناوبانگی فەرەنسا دەلیت: ئیسلام تاکە
 ئایینیکە، کە پتووستییەکانی رۆح و لاشە زامەن دەکات و گرنگی بە
 ھەردووکیان دەدات!! بێ ئەوەی وا بکات، موسلمان ھەست بە
 کەموکۆپیەک بکات!! (من روائع حضارتنا للدكتور مصطفى
 السباعي رحمه الله ص ٩١-٩٤).

ئەوروپا بەرەو ئیسلامە

(لۆرد ھەدلی) یەکیکە لە کەسایەتییەکانی بنەمالە ی پاشایەتی
 بریتانی، موسلمانبوونی خۆی راگەیاند، بەمە سەرسامییەکی گەورە
 کەوتە نێو کۆمەڵگەی بریتانی، بەلام ئەو بە پرەواو قەناعەتەرە
 موسلمان ببوو، زیاد لەوە گوتی: ((لەو پرەوایە دام، کە ھەزاران ژن و
 پیاو لەو ولاتەدا ھەنە، کە بە دڵ موسلمانن، بەلام لە ترسی لۆمە ی

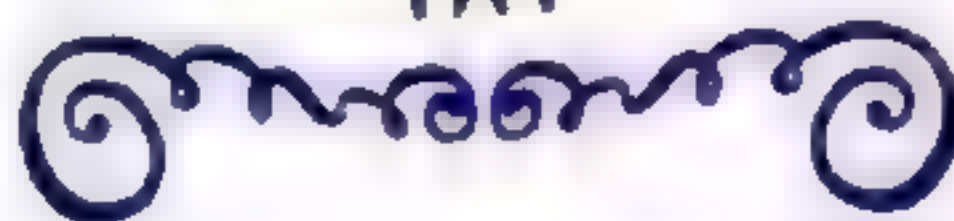

خەلکی، کە پێیان دەلێن: چۆن دینی خۆتان دەگۆڕن، ناوێرن خۆیان
ناشکرا بکەن و ئیسلام بە نهێنی لە دایاندا دێلنەوه)).

لە بارەی ئاینی پیروزی ئیسلامیشەوه، ئاینی ناشتی و
خۆشەویستی دەنووسیت: ئیسلام ئەو ئاینەیه، کە دەتوانی جیهانی
مرویی لەسەر پەرستنی ﴿ئەللا﴾ ی تاک و تەنیا کۆیکاتەوه، کە
﴿ئەللا﴾ لە سەرۆکی هەمووانەوهیەو لە پێش هەمووانیشەوهیە، زۆر
بە ئاسانی هەموو بەندەیهک دەتوانی پەيوەندی پێوه بکات، بێ
ئەوهی چ میانەگیر و رێگرییهک بۆ ئەو مەسەلەیه هەبێ)).

(کۆنت هنری کاستری) ش لە کتێبهکەى خۆیدا (الإسلام خواطر
وسوانح) دا ئاماژە بۆ توانای ئیسلام دەکات، لەسەر ڕاکیشانی دلی
زۆرینهی خەلکی بۆ خۆی، ئەوه چونکە گەرنگی زۆر بە مروڤهکان
دەدات و لە قەدر و قیمەتیان بەرز دەکاتەوه، دەنووسیت: ((بەم
شیوهیهی، کە گەرنگی زۆر بە مروڤهکان دەدات و لە قەدر و قیمەتیان
بەرز دەکاتەوه، ئیسلام توانی بەشیکی گەورهی جیهان بۆ خۆی
پاکیشی)).

تۆیژەری بەناویانگ (سینکس) یش دەنووسی: ((هەموو پۆژی
موسلمانان زیاد دەکەن، ئەوهش بەلگهیه لەسەر زیندووهتی و
گەورهیی ئاینی ئیسلام)).

گۆڭاری (تەلغراف) ی بریتانیڤ له یه‌کی له ژماره‌کانی نووسیویه‌تی: ((له‌ ماودی نه‌و سه‌دانه‌ی دیکه، که دینه‌ پیتش، نیسلام ده‌به‌ هیتزیکه‌ کاریگر به‌سه‌ر پرووداوه‌کانه‌وه، نه‌وده‌ش به‌ هوی بلاویونه‌وه‌ی زوری له‌ نیتوان میلله‌تانی دونیا، نه‌وه‌ جگه‌ له‌وه‌ی موسلمانان خوشیان سالانه‌ په‌نجا ملیۆن که‌سیان زیاد ده‌کات)).

بیرمه‌ندی فرهنسی (ئیتین دینی) ش ده‌لیت: ((ده‌بی نه‌و ده‌قیقه‌ته‌ بلتین، که‌ نیسلام له‌ گه‌ل ته‌واوی ئاره‌زووه‌کانی شوینکه‌وتوانی ده‌گونجی، به‌ جیاوازی سروشتی هر یه‌که‌شیان، چونکه‌ دینیکه‌ بیتنورده‌ له‌ پروونی و ئاسانی، ئیدی خه‌لکان به‌ ئاسانی به‌رده‌و ږینگه‌ی راست و سپراتی موسته‌قیم ده‌بات)).

هه‌مووکه‌س عیشقی نیسلامه!!

د. یوسف قه‌رزاوی گێرایه‌وه: هه‌ندی له‌ قوتابیانی میسر له‌ سه‌رده‌تای هه‌شتاکانی سه‌ده‌ی بیستم، بۆ ته‌واوکردنی خویندن ده‌چه‌ فهره‌نسا، له‌وی شوقه‌یه‌ک ده‌گرن، به‌یانیان زوو ده‌چه‌ زانکو و نیتواره‌ دره‌نگ ده‌گه‌رینه‌وه، نه‌رکی خویندنیان زور ده‌بی و ناتوانن نه‌رکی پاککردنه‌وه‌و ئیش و کاره‌کانی شوقه‌که‌ش بگرنه‌ نه‌ستۆ، له‌به‌ر نه‌وه‌ بیرده‌که‌نه‌وه‌ که‌سێک بگرن، به‌یانیان دوا‌ی نه‌وه‌ی نه‌وان ده‌چه‌ ده‌رده‌وه، نه‌و که‌سه‌ بیت شوقه‌که‌یان بۆ پاکبکاته‌وه‌و هه‌ندی

کۆمەڵگەی ناستی و خوێشه‌ویستی

ورده نيشيان بۆ بىكات.. لەسەر ئەو بىرياره رىنگەدەكەون، دەچىن
كچىكى فېرەنسى بۆ ئەم نيشەيان دەدۆزنەودو لە بەرامبەر كرنىەكى
دىارىكراو، لەگەلى رىك دەكەون.

ماودىك بەسەر كارەكەى تىدەپەرى، قوتابىيەكان زۆر لە
نیشەكانى ئەو كچە رازى دەبن، بەلام بەزدەيشيان پىدا دىتەود،
چونكە دەبينن: ئەم نيشە بۆ ئەو كچە هيندە ئاسان نىيەو ئەو
كرنىەشى، كە وەرىدەگرى هيندە زۆر نىيە، ئەدى چۆن و لەبەرچى ئەم
نیشە دەكات؟

بۆيە يەك لەو قوتابىيانە رۆژىكيان لەو كچە دەپرسى: باشە تۆ
كەست نىيە؟!

كچە كە وەلامى دەداتەود: گوتت كەست نىيە؟!

قوتابىيە كە وەلامى داىەود: بەلى؟!

كچە گوتى: تۆ فلانە هۆتىلى پارىست دىو؟! (ناوى هۆتىلىكى
زۆر گەورەو نايابى پارىسى برد، كە لای هەمووان ئاشكرايە)!

قوتابىيە كە گوتى: بەلى بىنيومە!!

كچە گوتى: دە ئەم هۆتىلە هى مامى منە.

قوتابییه که به سهرسامییه وه پرسى: ئەو هوتیلە هى مامى
تۆیه؟! تۆش دیتە لای ئیمە و بۆ پەیدا کردنى لوقمە نانێك ئیش
دەکەى؟!

کچه گوتى: ئەى چى بکەم؟!

قوتابییه که پرسى: جا تۆ ئیشت بۆچییه؟! بۆچى ئەو مامەت
یارمەتیت نادات؟!

کچه گوتى: نەخێر یارمەتیم نادات؟! لەبەرچى یارمەتیم بدات؟!
لێرە کەس یارمەتى کەس نادات و هەرکەسەو بۆ خۆى دەژى؟!

قوتابییه میسرییه که گوتى: دەنا دەزانى لای موسلمانان خەلک
چۆن مامەلە لەگەڵ کچی وه کو تۆ دەکەن؟!

کچه که خۆى بێدەنگ کرد و چاوەروانى وهلامى کرد؟!

قوتابییه موسلمانە که درێژەى پێدا: لای ئیمەى موسلمان.. کچ
هەتا لە مالى باوکى بى، لە لایەن باوک و دایکییه وه گرنگی تایبەتى
پى دەدریت و هەرچى پێویستییه کى هەیه، بۆى جیبەجى دەکریت!!
کە باوک و دایکیشى نەماو چوو هە مالى خۆى، ئەو کاتى میردەکەى
بالى بەسەردا دەکیشى و هەرچى لە توانای بى، بۆى وهدى دینى!!
ئەگەر میردیشى نەما، یان هەر میردى نەکردبوو و دایک و باوکیشى
نەما، براى، یان مام و خالى، یان خزمىکى نزیکى هەر دەبى، بالى

به سهردا بکیشی و به و پیری ریز و خوشه ویستییه و مال و ژیانیکی
 زور ناسوودی بۆ دابین ده کات، به لام له هیچ کاتیکدا، نه گهر به
 ناره زوری خوی نه بی، کهس نیشی پی ناکات؟! هه موو کهس له
 کچه کهی خه رج ده کات و کچ نه گهر نیشیشی کرد، هه موو کرینکهی
 بۆ خویه تی و کهس هیچی لیو درنا گریت!! مه گهر به په زامه ندی خوی
 له مال و مندالی خوی خه رج بکات.

کچه فر دنییه که و دکو نه و قسانه ی بیست، چاوه کانی پر ناو
 بوون و ورده ورده فرمیسکی گهرم به سهر پروو مه تیدا هاتنه خوار!!
 پاش نه وه پرووی له قوتاییه موسلمانه که کرد و پی کوت: لای نیو
 ودها بۆ کچ و ژنان ده کری و هیشتاش ولاتانی نیمه ی پوژناوا،
 نیلام و موسلمانان به ریزنه گرتن له مافی ژنان تاوانبار ده کهن؟!
 و دللاهی نه و دی تو ده یلیتی، نه وه مافی راسته قینه ی ژنانه، خو نه گهر
 کچانی لای نیمه ش و دکو کچ و ژنانی لای نیو دیان بۆ بکرا بوایه، به
 خودای نه و سوپا گه ورده ی کچان و ژنان ده بینسی، که پزاونه ته
 شه قامه کان و بۆ پاروود نانی، هه رچی کاریکی قورس و نه شیاو هه یه
 ده یکه ن، نه وایه کیان له مال نه ده هاتنه ددر و به ریزه وه له گه ل کهس
 و کاری خویان ده ژیان و سوپاسی خویان ده کرد؟!

که وایی: ناینی نیو دی موسلمان ناینی ژیان، ناینی ریز و
 خوشه ویستییه بۆ کچان و ژنان!!! به لام چ ده کهی، به ناوی

پیشکەوتنەو، لای نێمە باری کچان و ژنان قورسکراوە و بۆ پارووە
نانیک، چی کاری قورس و نەشیاوە پێیان دەکەن؟! دە خۆزگە نێمەش
نێسلامان بناسیایە و سوودمان لێیوەربگرتبووایە!!

لە دادگای موسلماناندا خەلیفە و هاوولاتی یەكسانن

رۆژێکیان نەمیری نێمانداران عەلی کۆری ئەبی تالب (پەزای
خوای لێبی)، قەلغانەکی لێ دەکەوێ (کە قەلغان کراسە ئاسنیکە
لە سینگ دەبەستری، بۆ ئەوەی لە شیر و تیرەکان خاوەنەکی
سەلامەت دەرچێ و بە ئاسانی زامدار نەبێ).

جولەکەیکە ئەو قەلغانە هەڵدەگریتهووە دەلێ: هێ منە.

نێمامی عەلی داوای دەکاتەووە دەلێ: تۆ چۆن قسەیی و دەها
دەکەیی؟! ئاخەر تازە لە من کەوت و تۆ هەلتگرتەووە!! بەلام
جولەکە هەر دانی نەناو هەر گوتی: نەخێر هێ خۆمە.

لەبەر ئەوە نێمامی عەلی پێی گوت: کەوابێ وەرە لەگەڵم
بچینه لای قازی.

جولەکە بەگەڵ نێمامی عەلی کەوت و چوونە لای قازی، قازی
پرسی مەسەلە چییە: نێمامی عەلی چۆنی گوتمان قسەکەیی خۆی
و دەها گیرایدەو.

قازی پرووی له جوله که کە ی کرد، گوتی: ئەتوو دان دەنێی بەودی
 عەلی دەبێ؟! یان هەر لەسەر قسە ی خۆت سووری، کە ئەو قەلغانە
 هی تۆیە!!

جوله که گوتی: نەخێر من له قسە ی خۆم پەشیمان نیم و هەر
 لەسەر قسە ی خۆم سوورم، کە ئەو قەلغانە هی خۆمە!!

بۆیە کەوابی دەبی مەسەلە که به شایێد یە کلابکرێتە و دو
 شایێدیش دەبی دوو بن، لەبەر ئەو قازی پرووی له ئیمامی عەلی
 کرد، لێی پرسی: ئەتو شایێت هەیە؟!

ئیمامی عەلی گوتی: بەلێ.

قازی گوتی: برۆ بیئێنە.

ئیمامی عەلی چوو حوسەینی کۆری هێناو حوسەین له پیش
 قازی شایێدی دا، کە ئەو قەلغانە هی باوکیەتی.

قازی به ئیمامی عەلی گوت: شایێدیک نابێ و دەبی شایێدی
 دوو دمیشت بیئێ.

ئیمامی عەلی گوتی: من بەس ئەو شایێدەم هەیە!

قازی گوتی: کەوابی قەلغانە که بۆ جوله که کە دەبی و دادگایی
 تەواو.

ئىمامى عدلى رازى بوو بهر دادگايه، چونكه نهوه عدالتهو
شهرعى خوايه، لويه گوتى: نه مر بو خوايه.. و ويستى پروات.

به لام جوله كه كه وه كو نهوهى ديت، گوتى: نهوه هموو
يه كسانيه؟! من و نه ميري ئيمانداران و خليفهى دولتهى
ئىسلامى، پيگه وه له پيش قازى بوو دستين، به بى نهوهى قازى
جنگه يه كى جياوازتر له من به خليفهى موملمانان بدات؟!!

ئىنجاش سهره نجام قازى موملمانان به شاهيدى خليفهى
موملمانان رازى نه بى، بلى: تو يه ك شاهيدت ههيه، به لام شريعتهى
ئىسلامى دهلى: نهوهى سكالآ دهكات، ده بى دوو شاهيدى هه بى!!
بۆيهش سهره نجام ههقه كه بداته منى جوله كه و داواى خليفهى
موملمانان پشت گوى بخات؟!!

نهري نهه ئىسلامه چ ئاينىكى پيروز و نهوه موملمانانه
نهته وديه كى چهنده گه ورن؟!!

بهه شيوهيه، كابراى جوله كه ههستى كرد ورده ورده پاكبووده،
تا بانگى كرد: جهنا بى قازى

قازى سهري بلند كرد، گوتى: فهرموو.

كابراى جوله كه گوتى: نه ميري ئيمانداران و خليفهى
موملمانان راست دهكات، قه لغانه كه هى نهوه، له بهر نهوهش ئيوه

خاوهنى دينىكى ئەۋەندە پىرۆز و مۇسلماننى ئەۋەندە ئۈنەيىن، بۆيە
ئەۋە مەنىش دان بە راستىيە كە دەنىم و لە بەردەمى ئىۋەش
مۇسلمانىۋونى خۆم رادەگەنىم، شايدەدى دەدەم و دەلىم: أشهد أن لا
إله إلا الله وأشهد أن محمداً رسول الله...

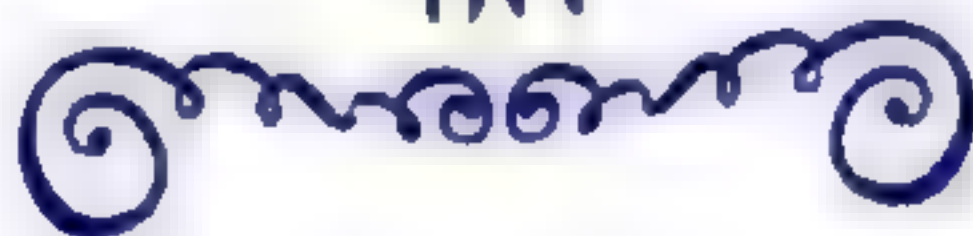
بەمە خەلىفەدى مۇسلمانانىش عەلى كۆپى ئەبى تالب (پەزەزى
خوای لىبى) زۆر دلخۆش و ئاسوودە بوو، سوپاسى خوای کرد و
قەلغانەكەشى ۋەكو دىارى پىشكەشى جۈلەكە کرد.

مۇسلمان مردن بە دوست دەزانن؟

كە بىلالى خەبەشى (پەزەزى خوای لى بى)، كەۋتە خالى سەرە
مەرگ، خىزانەكەى گرىا، گوتى: وای لەو بەلایە؟!

بىلال (پەزەزى خوای لى بى) پىتى گوت: نا ژنى نازىزم نا!! مەلى:
وای لەو بەلایە!! بەلكو بلى: وای لەو خۆشییە!!

چونكە مەن بەيانی دەگەمەۋە خۆشەويستەكانم، دەگەمەۋە
پىغەمبەر و ھاۋەلە نازىزەكانم!!

موسلمانان بهرگري دهكهن و

سته م قه بول ناكه ن

دواي شهرو پيكدادانيكي زوريان له گهل هيزه كاني سهر كرده
خه باتگيراني لیبی، عومهر موختار، ئيتالييه كان شكستيان هيناو
نه يانتواني كونترولتي باري ناودخوي ليبيا بكه ن، بويه بريان له وه
كرده وه دانوستان له گهل خه باتكاران بكه ن، بيگومان له نيويشيان
شيخي موجهيدين عومهر موختار، چونكه نه گهر توانييان
قه ناعت بهو بكه ن، وازبيتي، نه وه بيگومان تا رادهيه كي زور
كاره كانيان ده چيته پيش و سهره شهيه كي زوريان له كول ده بيتته وه.

عومهر موختار و شوراي خه باتكاران نه و داوايهي
ئيتالييه كانيان قه بول كردو له كات و شوييني دياريكراو پيكه وه
كوپوونه وه، ئيتالييه كان يهك له و هوكارانهي به كاريان هينا، بو
وازهينان و دانيشتنی عومهر موختار، پيداني پارو سامانيكي
زور بوو، نه وه بوو پتيان گوت: ئيمه ريزمان بو تو هديه، ئيستاكه
به ريزتان ته مەنتان چووده ته پيش و پيوستتان به پشوو، بويه حەز
ده كهين پشوو بدهي، وهره به ئارده زوي خوت له ته رابلوس، يان له
هر كوئيه كي دي مه به ستته، خانوويكي گهوردو شياو به مه قامي
خوتان بو درووست ده كهين، مانگانهش پينج هزار ليردتان
پيده دهين، ئيدي وده كو كه سايه تيه كي كومه لايه تي گهوره، بو خوت

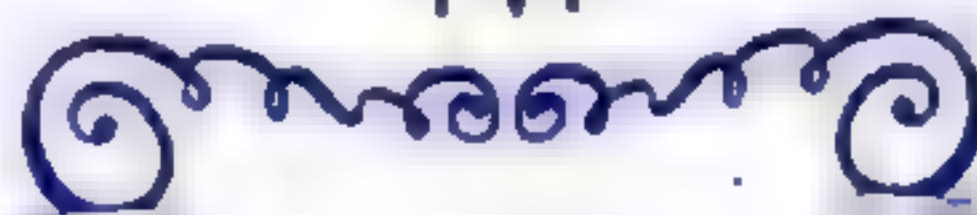

رۆل بېينە و ھەرچی پېت باشە، بېكە، بەس دابنیشە و ازبېنە لە
شەری ئیتالییە کان.

عومەر موختار گوتی: بە راستی جوانە!! یانی خیراتی ولاتی
خۆم بە بەرتیل لە ئێوەی دوزمن و داگیرکەری ولاتە کەم وەریگرم!!
باشە ئێوە بۆ ئەو خانوو گەورەییە بۆ منی دوزمنتان درووست دەکەن
و بۆ مانگانە ئەو ھەموو پارەییەم پێدەدەن!! من مامۆستایەکی
سەرەتاییەم و ئەگەر ئێوە ازبېنن، مووچەیی مامۆستایەتیە کەم بەشم
دەکات و منیش وەکو ھەر مامۆستایەکی دی بۆ خۆم بە سادەیی
دەژیم، ئەگەر ئێوە ناچارتان نەکردبووینایە، ئێمە بۆ وەھامان دەکرد،
بۆیە من پێتان دەلێم مومکین نییە ئەو بەرتیلە لە ئێوە وەریگرم،
نامۆزگاریم بۆ ئێوە ئەوێد، ئاقل بن و ولاتە کەم جیبیلن، ئەوسا
پێزتان دەگرین و لە شەری ئێمە سەلامەت دەبن، دەنا ئەگەر پیت و
لەسەر ئەو داگیرکارییەیی خۆتان بەردەوام بن، ئەوا بەرتیل و
فروفتیلە کانتان ساردمان ناکەنەو و یان سەردە کەوین و یان شەھید
دەبن.

لە وتە گەرنەکانی عومەر موختار

١- من بڕوام بە ھەقی خۆم لە ئازادی و ھەقی ولاتە کەم لە
ژیاندا ھەییە، ئەو بڕوایەش لە ھەموو چەك و جەخانەیی دنیا
بەھێزترە، کاتیك ئادەمیزاد شەڕ دەکات، بۆ ئەوێ داگیر بکات و

تالان بکات، هر کاتیک هه گبه کە ی پر بوو، یان شه کەت بوو و هیزی
به سهر چوو، دهووستی و وازدینی، به لام کاتیک له پیناو
پیرۆزییه کانی خۆی و ولاته کە ی خۆی ده جهنگی، نهوا تا کوتایی هر
بهردهوام ده بی.

۲- نه گهر بیت و مه دفه ع شمشیره کەم بشکینی، ناههق هه قه کەم
ناشکینی.

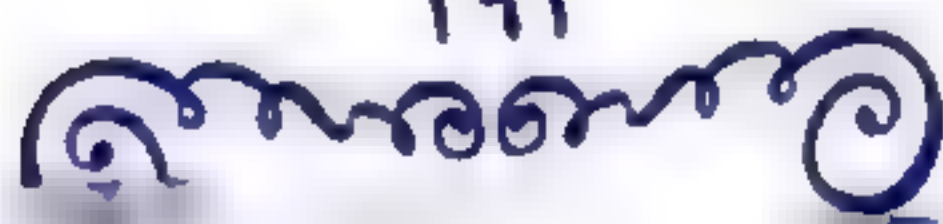
چه ند نه زموونیکی موسلمانان

۱- نهو چواره دهستخه پۆت نه کەن!!

یهك له دانیان ده لیت: چوار شت دهستخه پۆت نه کەن:
پرتزلیتانت له لایه ن پاشاو ده سه لاتداران.. پیکه نینی دوژمنت به
ده مت.. نزیکیبونه وه ی ژنان لیت.. گهرمای زستانان.

۲- پیاو واته نهینی پاریز

پاراستنی نهینییه کان به لگه یه له سه ر جه وهه ری پیاوه کان، وهك
چۆن خیر له ده فریک نییه پاریزگاری له وه ی نیو خۆی نه کات، به
هه مان شیوه خیر له مرۆفیکدا نییه نهینییه کانی نه پاریزیت.

۲- کەسى مەرد و کەسى نامەرد

چاکە کردنت لە گەڵ پیاوی مەرد وای لێدەکات بە زووی
چاکە کەت بداتەو، بەلام چاکە کردنت لە گەڵ کەسى نامەرد، وای
لێدەکات جارىکى تر سوات لێبکاتەو!

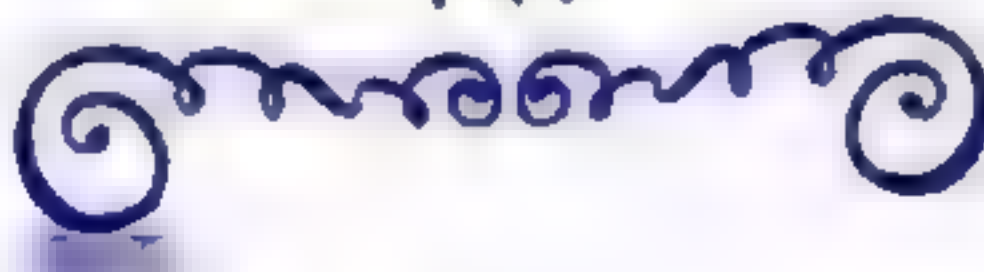
۳- لەو سىيانە ببوورە

يەك لە دانايان دەتت: سى کەس نە گەر توپە بوون لىيان
ناگيرت: نەخۆش و پۆژووەوان و موسافىر.

۴- ژن بۆ کىپرکى نىيە!

پيارىك هاتە لای دانايدەك لى پىرسى: من ژنىكم خواستووە، كە
گوازتوومەتەو بەم دەركەوتووە، شەلەيە، جا ئايا لۆم هەيە
يىگەرپىنەو؟! پىشتەر من نەمپرسىووە ئەوانىش نەيان گوتووە وایە،
بەلام ئەمەقى ژنەكى باشەو چ عەيبىكى نىيە!!

داناكە وەلامىدايەو: ئەگەر مەبەستە كىپرکى پى بکەيت،
ئەوا يىگەرپىنەو!

٦- كەسى پەشيمان

ئەزەرى دەغلەكەى ونكرد، لە رۆژى دروینەدا پەشيمان دەبیتهوه!

٧- تاقیکردنەوه

یەك لە دانایان بە كۆرەكەى دەلیت: ئەى كۆرى شیرینم.. ئەگەر دەتەویت ببیه برادەرى كەسیك تورەى بكە، ئەگەر لەسەر ئەو تورەبوونەى ستمى لێنەکردى و هەقى خۆى پێدايت، ئەوا دەستبەردارى مەبە، ئەگەریش بە تورەبوونەكەى لێى تێكچوو و هەق و ناھەقى لێتەكەل بوو، ئەوا بە زوویى وازى لێبێنە.

٨- برادەر سیئە

یەك لە داناكان دەلیت: برادەر سیئە، یەکیان وەكو خواردن وایەو لە ھەموو كاتیك پێوستیت پێى دەبیّت.. یەكیش وەكو دەرمان وایە، ھەندى جار پێوستیت پێى دەبیّت.. یەكیش وەكو دەرد وایە، چ كاتیك پێوستیت پێى ناییت!

٩- خەلك رووالەت دەبینى!!

لەوانەى خەلك ئەو برینە ببینن، كە بەر سەرت كەوتوو، بەلام كەسیان ھەست بەو ئازارەت ناكەن، كە بە ھۆیەوێى بۆت درووستبوو!

۱۰- دانایی

له دانایه کیان پرسى: دانایی چیه؟ گوتى: نهوهیه جیاوازی
بکەى، له نیتوان نهوهى دهیزانى و نهوهى نایزانی!

۱۱- گرنگ بهردهوام بوونه

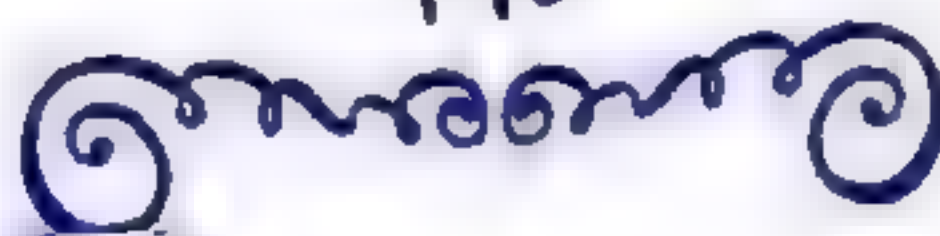
دلۆیه ئاوێك بهردێك كۆن دهكات، بهلام به دووبارهبوونهوه
بهردهوامبوونی، نهك به توندوتیژی!

۱۲- نامۆزگاری

نهوهى به نهینى قسهى بۆ براكهى كرد، نهوه نامۆزگارى
كردوه، بهلام نهوهى به ناشكرا نامۆزگارى براكهى كرد، نهوه
ئیهانهى كردوه!

۱۳- تیگه‌یشتن هۆی ئاسووده‌ییه

زانیم رزقى من بۆ خۆمهو كهس ناتوانی بیبات، بهوه دلم
ئاسووده بوو! زانیشم كاری خۆم ده‌بێ خۆم بیکهم و كهسى تر بۆمى
ناكات، ئیتەر خهريك بووم به كاری خۆم!

كۆمه‌لگه‌ى ناشتى و خۆشه‌ويستى

۱۴- زانا

زانا دهلی.. هەرچهندهی زانستم زۆر تر بیست، نهوهنده نهزانی
خۆمم بۆ بهدەر دهکهویت!

۱۵- زیادههروی مهکه

نهوهی زیاد له پیویست خۆی خوشبووی، زیاد له پیویست رقی
له خهڵك دهبی!

۱۶- بی شهست

نهوهی به ژان نهزانی، گالته به برین دهکات!

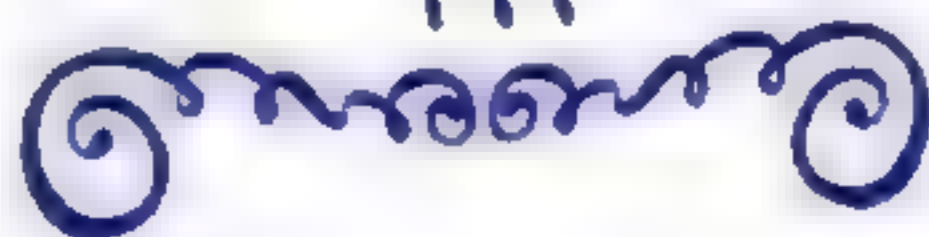
۱۷- زمان ترسناکه

زمان ئیسک نییه، بهلام ئیسک دهشکینی!

۱۸- نهوهی نیو دل گرنگه!!

نهگهر وشه له دلوه دههچوو، لهنیو دل جیگیر دهبیست، بهلام
نهگهر له زمان دههچوو، له گوێچکهکان تیناپهپی!

کۆمهڵگهی ناشتی و خوشهویستی

۱۹- ئاقل و بى ئەقل

زمانى كەسى ئاقل لە دواى دليەتى، بەلام دلى مروڧى بى ئەقل
لە دواى زمانىەتى.

۲۰- عەيى خۆت لە بەرچاوبى

نەودى لە عەيىبەكانى خۆى وردبووودە سووارى نەودى نامىنى
تسە لە عەيىبى خەلكى بكات.

۲۱- چىت بۇ خۆت دەوى، ئەو بۇ خەلكى بكە!

ودەها مامەلە لە گەل خەلكى بكە، وەكو حەزدەكەى خەلكى
مامەلەت لە گەل بكەن.

۲۲- گۈلىك باشتەرە لە دەسكە گۈل

تەنيا يەك گۈل بەدەيە مروڧىك لە ژيانى خۆى، باشتەرە لەودى
دواى مردنى دەسكە گۈلىك بخەيە سەر گۆرەكەى!

۲۳- با خۆت گرانبەھاتر بى!

قەت ھەولمەدە جل و بەرگەكانت گرانترىن شت بن لە تۆ، تا
پۆژى لە پۆژان خۆت نەبىنىيەو ھەرزانتى لە جلەكانت!

۲۴- خۆت ریسوا مەكە

كەس ناتوانى ريسوات بكات، مەگەر بە يارمەتى خۆت نەيىت.

۲۵- زانا و نەزان

زانا نەزان دەناسى، چونكە پىشتەر نەزان بوو، بەلام نەزان زانا
ناناسى، چونكە نە پىشتەر و نە ئىستاش زانا نىيە.

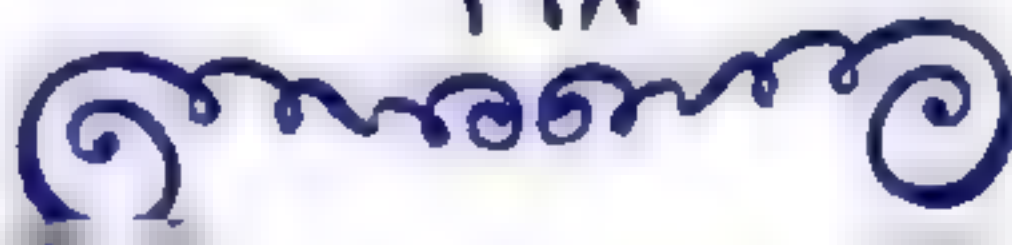
۲۶- باشتى نەلىين، لىي پەشىمان بىن

خەسەنى كۆرى بەشار گوتوويەتى: سى سال تىپەريوۋە تىياندە
شتىك نەگوتوۋە، لە سەريان پەشىمان بىمەۋە.

۲۷- ئەۋەي غەيپەتى كەردى، خىرى خۆي پى داي

پىاويك ھاتە لاي فوزەيلى كۆرى عىياز و پىنى گوت: فلانە
كەس كە دادەنىشى، غەيپەتى من دەكات و بە خراپ باس دەكات،
بىتامى كەرد و ۋاز نايىنى؟!

فوزەيل پىنى گوت: ئەۋ بەۋ كارەي، خىرىكى زۆرى خۆي بۆ تۆ
رەۋانە كەرد!! ۋاتە: سەخلەت مەبە.. بەۋەي كەۋا لە ۋەسفى تۆ دەيلى
و دەيەۋى تۆ ناشرىن بكات، ئەۋە خىرى خۆي بۆ تۆ دەنىرى و خۆي
دەستبەتال و رەنج بە خەسار دىلپتەۋە، ئىدى بۆچى نىگەرانى؟!

۲۸- چوونه ناودلی براکەت

خەلیفەى دووهم و ئەمیری ئیمانداران عومەرى کورپی خەتاب
(پەزای خوای لی بی) دەلیت: سى شتن دەبنە هۆی ئەودى لە سینگی
براكەتدا تۆ خوشەویست ببی، ئەوانیش ئەوانەن:

یەك: كە پێیگەیشتی زوو سەلامی لی بکە.

دوو: كە هاتە مەجلیسەكەتان جیتی بۆ بکەوه.

سى: كە بانگیت کرد، بزانه چ ناویكى لە هەمووان پى خوشترە،
بەو ناودوه بانگی بکە.

لاى موسلمان بە زۆر و کەمى نییه، بە بەرەكەتى خوايه

كە ئەبو جەعفەرى مەنصور بوو خەلیفەى موسلمانان، یەك لە
زانایە لە خواترسەكان هاتە لای و نامۆژگاری کرد، پیتی گوت:

ئەمیری ئیمانداران عومەرى کورپی عەبدولعەزیز (پەزای خوای
لی بی)، كە گەشتە سەرە مەرگی خوێ، یانزە کورپی هەبوو، هەموو
ئەو سەرودەى هەیبوو، بەسەرى دابەشکردن، هەریەكەو پانزە
درەمى بەر کەوت، بۆیە كە گەیشته دوا ساتەکانی گیان دەرجوونی
پیتی گوتن: کورەکانم ئیدی هیچیکم نییه، تا وەسیەتى لەسەر بکەم!!

هیشامی کوری عهبدوله لیکیش که مرد، یانزه کوری هه بوو،
 بو ههریه که یان یهک ملیۆن دیناری جیهیشت!!

سهیر نهودییه، له پاشاندا مندا له کانی عومهری کوری
 عهبدولعهزیز (پهزای خوی لی بی) هه موویان دهوله مه ند بوون،
 ته نانهت یهک له کورده کانی به ته نیا سوپایه کی موسلمانانی بو شهیری
 دژی کافران ناماده کرد، نهو سوپایه پیکهاتبوو له سه د ههزار سوار،
 به لام مندا له کانی هیشام، هه موویان هه ژار که وتن و کهسیان نه بوو،
 نه و نه دی هه بی، خیری پی نه چی!!

موسلمانان به دوو شت بیغهم ددبن

لوقمانی حکیم به کورده که ی گوت: نه گهر دوو شتت پاراستن،
 ئیدی غه می نه ووت نابی، هه رچییه کی دیکهت ون کردن.

کورده که ی پرسى: نهو دوو شته چین؟!

لوقمان گوتی: نهو دوو شته بریتینه له دره مه کهت بو ژيانی
 دونیات، دینه کهشت بو ژيانی دواماییت.

موسلمانان دوعای چاک بۆ هه مووان دهکهن

عه بدوللای کوری خییار دوعای دهکرد، دهیگوت: خودایه ئیمه
سهلامهت بکهو ئیماندارانیش له زیانهکانی ئیمه سهلامهت بکه.
ئه مهش دوعای هه موو موسلمانانه و باب و باپیرانی ئیمه
کوردیش، خوشک و برا موسلمانانه باشهکانی ئیستاش، هه میسه هه
نه و دوعایه دهکهن!! چونکه دهزانن، که ئاینه که یان ئاینی ناشتی و
خۆشهویستی، ئاینی نارامی و ئاسوودیه.

ئیسلام ئاینی ژیانه و خوشهویستی!!

شار مه دینهی پیغه مبهری خواو مزگهوت مزگهوتی پیغه مبهری
خوایه (درودو سلاوی خوای له سهه)، نه میری ئیمانداران عومهری
کوری خهتاب نویژی عه سهری بۆ موسلمانان کرد، دواي زیکر و
دوعاکانی بۆ هیدایهتی خوايی بۆ کۆمه لگای مریوی و سههرکهوتنی
سوپای فاتیح و موحاهیدی موسلمانان له بهرهکانی فارس و رۆم و
هاتنه دی هیوای هه موو گه وردهو بچووکیکی موسلمانان، نه میری
ئیمانداران و چهند سهحابهیهکی بهرێز لهو شوینه پیرۆزه دانیشتن و
له سهه پرستش و قورئان خویندن و دوعاو پارانهوه کانیان مانهوه.

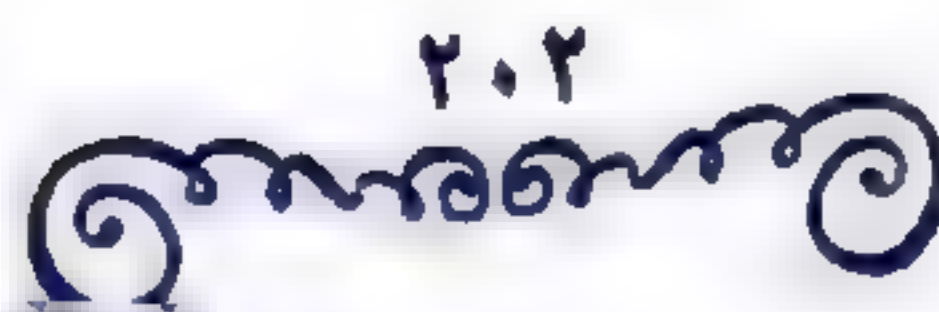
لهو کاته دا دوو گهنج پياوونکي دهست به ستر اوياڼ هينايه نهو
مه جليسه پر شکويه، سلاويان کردو پرويان کرده نه ميري نيمانداران،
پينان گوت:

.. نهی نه ميري نيمانداران.. نهو پياوهی له گدل خويمان هيناومانه
بهر دهستی به پرتان، نهوه بکوژی باوکمانه، داوات لی ده کدين
تولهی باوکمانی لی بگه يته وه به قهصاصی عاديلاندهی خوئی
بگه ينی.

نه ميري نيمانداران عومهری کورې خهتاب (پرهزای خوی لی بی)
که نهوهی بیست، زور ناراحت بوو؟! نا لهو کاته پيروزهو لهو شويته
پيروزه، چون کيشه يتيکی هاته بهر دهست؟! ته ماشای پياوه دهست
به ستر اووه کي کرد، بينی پياوونکي داماو و هه ژاره و به راستی به
پياو کوژ ناچی؟! نه دی چون نهو کارهی کردووه؟! تايا ده بی سکالای
نهو دوو گه نجاندهی هيناويانه، راست بی؟!!

بو نه هيشتنی گومان، نه ميري نيمانداران عومهری کورې خهتاب
(پرهزای خوی لی بی) پرووی پرسياړی کرده کابراي دهست به ستر او و
لیی پرسى: راسته تو بکوژی باوکی نهو گه نجاندهی؟!!

کابرا وه لامی دايه وه: به لی.. نهی نه ميري نيمانداران!!

ئەمىرى ئيمانداران غومەرى كۆرى خەتاب (پەزاي خۇاي لىسى) زياتر ناپەخت بوو؟ ئەو كەوابى ئەو سكالايەنى ئەو گەنجانە ھەيانە راستە ئەو پياو ھەست بەستراو پياو كۆزە؟ بەلام باشە لەبەر چى؟
پروى كۆرەو پياو كۆزە كە، لىتى پرسىيەو: باشە لەبەر چى باوكى ئەو گەنجانەت كۆشت؟

كەبىراي پياو كۆز ۋەلامى دايدەو: ئەنى ئەمىرى ئيمانداران.. پروا بىكە مەن پياو كۆز نىمە، مۇسلماننىكى ئاسايىمە ۋە ئىيانى ئاسايى خۇم دەبەمە سەر، كارى مەن باخچەوانىيە، لە فلانە باخچەنى فلانە شۆتىنى نىزىك ئەو شارە كار دەكەم، باوكى ئەو گەنجانە چەندە وشترىكى پى بوون، بە نىتو باخچەكەنى مەنى دايرەن، ئەو وشترانە زىيانى زۆرىيان بە باخچەكەنى مەن گەيانە، مەنىش زۆرم ئاگادار كۆرەو، كە ئەو وشترانە بە زووىي دەرىكەت ۋە با زياتر باخچەكەم تىك نەدەن، كەچى باوكى ئەمانە گۆنى پى نەدام ۋە وشترەكانى ھەر دەرەنە كۆرە، مەنىش تۈرە بووم ۋە بەردىكەم تى گرت، بەرد چو بە شۆيىنىكى ناپەختى باوكىيان كەوت ۋە بەربوويەو، ۋەكو چوومە سەرى، بىنىم مردوۋەو گىيانى تىا نەماۋە!! ئىدى مەسەلەنى ئەو پياو كۆزىيەم بەو شۆيەيە بۆ دروستبوو!!

كۆمەلگەنى ئاشتى ۋە خۇشەويستى

نەمیری ئیمانداران پیتی گوت: جا کەمیتکی تر ئارامت بگرتبووایە
باشتر نەبوو؟! باشە نەتەدەزانی سزای کوشتن کوشتنەوایە؟! ئی بۆ
وہا پەلەت کرد؟!

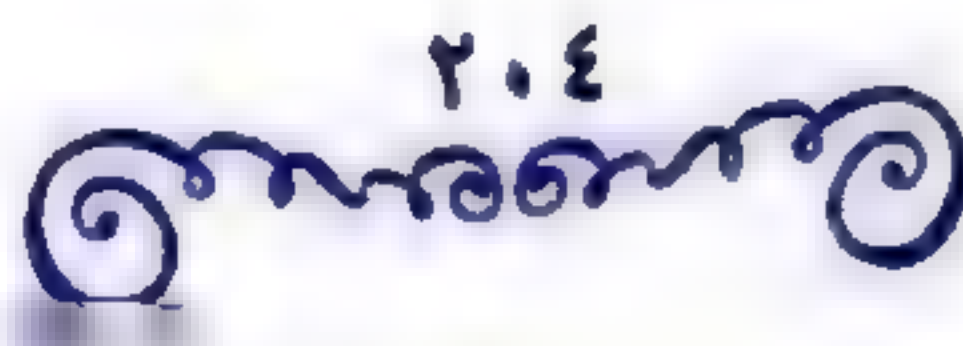
کابرای پیاوکۆز گوتی: ئەم نەمیری ئیمانداران.. من ئەوہم
دەزانی، بەلام نیشە کە هات و زۆر سوپاس بۆ خوا، من بە قەزای خوا
پازیم!!

نەمیری ئیمانداران لیتی پرسی: ژن و منداڵت ھەیە؟!

کابرای پیاوکۆز گوتی: بەلێ، ژن و منداڵم ھەیە و ئەوانیش ھێندە
غەریبن، لە ئاسماندا خودا و لەسەر زەوی منیان ھەیە، بەلام بۆ
ئەوانیش خوا گەورەییە و خودا پەکی کەس لەبەر کەس ناخات!!

نەمیری ئیمانداران عومەری کۆری خەتاب (پەزای خوای لی بی)،
وہ کو ئەو قسانەیی بیست؟! بەزەیی زۆری بەو پیاوکۆزە ھاتەوہ؟!
ناخەر کەوابی وەکو لە سەرەتاوەش بۆی چوو، ئەو دامارە پیاوکۆز
نییە!! بەلام تازە بەلایە کە بە سەری ھاتووہو چاری نییە دەبی،
بەرگەیی بگری!! بەلام خو ژن و منداڵەکانیشی غەریب و بێکەسن؟!

نەمیری ئیمانداران لە دلی خویدا گوتی: خوای گەورە لە ھەمووان
بە بەزەییترە، با چاوەڕپی بکەین، بزانی خوای گەورە چی دەکات؟!
نەمیری ئیمانداران کەمیتک بێدەنگ بوو لەو بیرانەیی دابوو، کە:

– نایا نیستا چی بکهین؟! یه کسەر قهصاص لهو پیاوکوژده ههژاره
 ودر بگرینهوه؟! یان دهکری به شیوهییکی تر شه و کیشهیه چارهسەر
 بکری و نهو پیاوه ههژاره، که پیاوکوشتنه کهی عهمدن نهبووه،
 بزگاری ببی؟! بۆ ژن و مندالهکانی خوی بمینیتتهوه؟!!

بۆ نهو مهسهلهیه بیریکی بۆ هات، له دلی خۆیدا کهمیک
 دلخۆشبوو و گوتی: نهگەر نه مه سهربگری، نهوا کیشه که بهبی
 قهصاصیش چارهسەر دهکری؟! ئیدی یه کسەر نه میری ئیمانداران
 پرووی له دوو گهغه باوککوژراوهکان کرد، پیتی گوتن: ئیوه نامادەن
 لهو پیاوه ههژاره خوش بین؟!!

گهغهکان گوتیان: نه خیر نهی نه میری ئیمانداران!! خۆ تهرمی
 باوکمان هینشتا لهوی کهوتوووه خوینی بینازی لی دهتکی؟! ئیدی
 چۆن له بکوژده کهی خوش بین؟!!

نه میری ئیمانداران نهو ریگهیهشی لی گیرا.. پرووی له پیاوکوژده که
 کرد، پیتی گوت: کهوابی دهبی نیستاکه قهصاصی عادیلانهی
 خوایت بهسهردا جیبه جی بکهین!!

پیاوکوژده ههژارد که گوتی: ئاساییه نهی نه میری ئیمانداران.. بهلام
 دهکو گۆتم: ژن و مندالهکانم غهرین و له من زیاتر کهسی دیکهیان
 نییه، بۆیه روخسهتم بده، دهچمهوه لایان خواحافیزیان لی دهکهم،
 دهلیم: شتیکی ودهام بهسهردا هات، ئیتر چاودروانی من مهبن و

پشت به خودای گه وره بیهستن، پاش نه وه دیمه وه بهر دهستی
به ریزتان و شوکر و سوباسی خوا ده کهم، له سهر نه و سزایدی بۆم
دانراوه و هیچ لارییه کیشم لیتی نییه.

نهمیری نیمانداران نه وهی بیست، زیاتریش نه و پیاوهی
خوشویست؟! ناخه ر نه و پیاوه به راستی نیمانداریکه خوداناسه، به لام
چ ده کهی؟! ده بی له بهر چ حیکمه تیک نه و نیشه پرووی دابی؟!!

نهمیری نیمانداران پیتی گوت: باشه روخسه تت ده دهین، به لام بۆ
چوون و هاتنه وه چهند پۆژت ده ویت؟!!

کابرا گوتی: سی شه و سی پۆژم ده ویت.

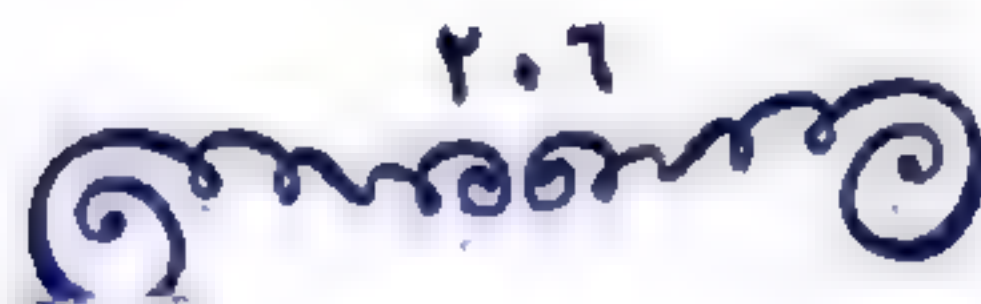
نهمیری نیمانداران پیتی گوت: باشه که فیلێکمان بۆ بیتنه و برۆ.

کابرا گوتی: وه لاهی هیچ که فیلێک شک نابهم!

نهمیری نیمانداران به سهرسورمانه وه پرسى: یانی له و شارهدا
که سیک نییه بتناسی و بیتنه که فیلێ؟!!

کابرا گوتی: نه وه لالا نهی نهمیری نیمانداران!!

نهمیری نیمانداران زۆری سهیر پی هات؟! پرووی له و سه حابه
به ریزانه کرد، که له مه جلیسه کهی دانیشتبوون، لیتی پرسین: ئیوه
کهستان نه و پیاوکوژ ده ناسن؟!!

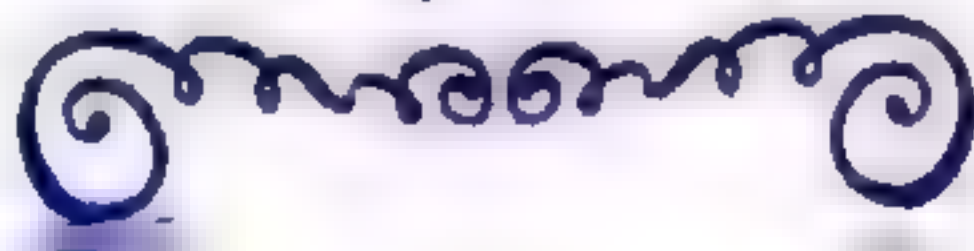
هه موویان گوتیان: نه خیر نهی نه میری ئیمانداران!!

نه میری ئیمانداران نهیزانی چی بکات؟! ئی باشه نهی چون نهو
پیاو کوژه ئیزن بدات؟! نهو مهسهلهی کوشتنه وهیهو روح شیرینه!!
کی دهلی: پاش سی شهو و سی پوژی تر وه کو ئیستا قسهی خوش
دهبی و دیته وه؟!

نه میری ئیمانداران سه ریکی هیناو سه ریکی برد، بیروکه ییکی
دیکهی بۆ هات، پرووی له سه حابه بهرپژه کان کرد، پیی گوتن:
کهستان ههیه کهفاله تی نهو پیاو کوژه بکات، تا دهچیت و دیته وه؟!
نه بوزه پی غه فاری (پهزای خوی لی بی) گوتی: بهلی نهی نه میری
ئیمانداران... من کهفاله تی ده کهم و با پروات!!

نه میری ئیمانداران بهوه دلخو شبوو، پیاو کوژه ههژاره کهی ئیزن داو
کابرا بهم شیوهیه گه پرایه وه لای ژن و مندا له کانی.

سی شهو و سی پوژ به سهر نهو دیمه نهی پیشوودا تیپه پی، نه میری
ئیمانداران پیشنو یژی عه سری بۆ موسلمانان کرد، نه زکاره کانیان
خویند و دو عای خیریان بۆ خو یان و موسلمانان کرد، پاش نهو چون
دانیشتن، سه حابه کانی نهو پوژه ناماده بوون هه موویان هاتبوون، دوو
گه نجه باو کوژ راوه کانیش هاتبوون، ئیستا که وادهی گه رانه وهی

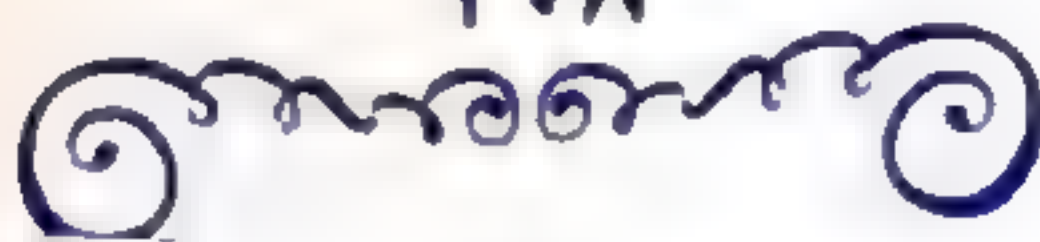

پیاوکوژدکەیه، هەموو چاودەروانی گەرانهودی بوون؟! بەلام
پیاوکوژدکە دیار نەبوو؟!

سەحابەکان وردە وردە مەترسییەکانیان زیاتر دەبوو و نارهەتییان
زیاتر دەبوو، هەموو دوایان دەکرد، خودا ئەو مەسەلەیه ئاسان
بکات و نەبوزدەری غەفاری تووشی بەلایەك نەبێت، ناخەر ئەو
نەمیری ئیمانداران عومەری کۆری خەتابە، لە باری ئاساییدا
نەبازدەری هیندە خوش دەوی، ئەبا زەر داوای چاودەکانیشی لی بکات،
دەستی بەروودە نانی و نالی پیتیان نادەم!! بەلام مەسەلەکە
مەسەلە جێبەجێکردنی حوکمیکی شەرعییە، ئیستا ئەگەر ئەو
پیاو نیتەو، نەمیری ئیمانداران نەبازدەری کەفیلی لە شوێنی ئەو
دەکوژیتەو و هیچ سەمینەودیه کیش لەو مەسەلەیه ناکات؟! ئەو
باشە دەبی چی بکەین؟! خوای گەرەردەردەحم کات، بە راستی
مەسەلەکە نادیارە؟! بەلام خودا لە هەمووان بەردەجەترە!!

هەموو غەریقی بیرکردنەو بوون و کابراش هەر دیار نییە؟! ئەو
خودایە ئەو چی بکەن؟!

لەو بیرانەدا بوون، خودا دەرووی خێری کردەو و بینیان پیاوکوژەکە
بە دیار کەوت، وردە وردە هەنگاوی بۆ لایان ددنا و هات سەلامتیکی
کرد و چوو لە پیش دەستی نەمیری ئیمانداران وەستا، گوتی: ئەو

نەمیری ئیمانداران ئەو ەتا گەرامدەو ە لات، بفرموون سزاكەم چىيە،
جىبە جىنى بکەن!!

نەمیری ئیمانداران پرسى: خوا حافىزىت لە ژن و منداڵە کانت
کرد؟!

کابرا گوتى: بەلى.

نەمیری ئیمانداران پرسى: چۆنت جیھىشتن؟!

کابرا وەلامى دایەو ە: وەللاھى وەکو ئەو بىچوو ە بالندانەم
جیھىشتن، کە دایکیان دەبینن، ئەوان ەموو دەمیان کردۆتەو ە بۆ
ئەو ە دایکیان شتیکیان بۆ تىبخات، لە برسپەتییە کەیان پرزگار
بکات؟! بەلام پىم گوتن: چىدیکە چاو ەروانى من مەکەن و پشت بە
خودای گەر ە ببەستن!! ئىدى بە چاوى بە فرمىسک و غەمى زۆر ەو ە
لێک جودابوینەو ە!!

نەمیری ئیمانداران گەلىکى بەزەبى پىدا ەاتەو ە، پىنى گوت: باشە
کا کە ئەدى تۆ نەتەزانی ئەو ە مردنەو ە دەتکوژینەو ە؟! ئەدى بۆ
ەاتیتەو ە؟!

کابرای پیاو کوژى ەزار گوتى: ئەى نەمیری ئیمانداران.. من ئەو ەم
دەزانی، لە ترسى ئىو ەش نە ەاتمەو ە، بەلام زانىم ئەو ە قەدەرى منەو

نه ترسی نهو خواجه هاتمه‌وه، که له هه‌ر شویته‌یک بی دهمبینه‌وه.
بۆیه سوپاسی خوام کردو هاتمه‌وه؟!

نه میری ئیمانداران وه‌کو نهو قسانه‌ی لهو پیاو‌کوژه هه‌زاره
ده‌بیست، هه‌میشه به‌زده‌ی و سۆزی بۆی زیاتر ده‌بوو و له دلی خۆیدا
ده‌یگوت: به خودای ئیماندارێکی وه‌ها باش، ناره‌حه‌ته بکوژێته‌وه؟!
به‌ئام نه‌دی چی بکه‌ین؟! که‌می بیری کرده‌وه، ویستی سوود له کات
و درێگری، به‌لکو خوای گه‌وره‌ ده‌روێکی خێر بکاته‌وه؟! بۆیه برووی
پرسیاری له نه‌با زه‌ر کرد.. لێی پرسى:

- نه‌با زه‌ر تو نه‌و پیاو‌وت ده‌ناسی؟!

نه‌بازه‌ر: نه‌خێر نه‌ی نه‌میری ئیمانداران!

نه‌میری ئیمانداران: ده‌ترانی ناوی چیه‌؟

نه‌بازه‌ر: نه‌خێر نه‌ی نه‌میری ئیمانداران!

نه‌میری ئیمانداران: ده‌ترانی له کامه هۆزه‌یه‌؟

نه‌بازه‌ر: نه‌خێر نه‌ی نه‌میری ئیمانداران!

نه‌میری ئیمانداران: ده‌ترانی له چ بیابانیکییه‌؟

نه‌بازه‌ر: نه‌خێر نه‌ی نه‌میری ئیمانداران!

نه میری نیمانداران پرسى: باشه چ گومانته هه بوو له وهى، كه
 نه گهر نهو پیاوه نیتته وه، من تو له شوینی نهو ده كورمه وه
 نه صاصی عادیلانته به سهردا جیبه جی ده كه م؟!

نه بازه پر گوتی: نه خیر نهی نه میری نیمانداران! ده مزانی تو له
 پیناوی خوا له كهس ناترسی و هه موو پر یاریكى خوا، جیبه جی
 ده كهی!!

نه میری نیمانداران پرسى: نه دی له بهرچی كه فاله تی نهو پیاوه ت
 كردو سى شهو و سى رۆژه هه مووانته خسته دله ترسى؟

نه بازه پر گوتی: له بهر خاتری خوا، چونكه زۆرم پیناخۆش بوو، بلین:
 له كۆمه لگای پیغه مبهری خوا (درودو سلاوی خوای له سهر) بهرواو
 متمانه نه ماوه و كهس ناتوانی كه فاله تی كهس بكات، بۆیه گوتم: من
 كه فاله تی نهو پیاوه ده كه م، نه و په ره كهی ده كورریم و ده به قوریانی
 رینگه ی خودا، به لام نهو دم زۆر به لاوه خوشتره، قسه ی ناخۆش له
 باره ی كۆمه لگای پیغه مبهری خواوه بیسم و بلین، وایان لیها توده،
 كهس كه فاله تی كهس ناكات، نهو دنده بى متمانه یی له نیویان
 بلاو بوته وه!!

نه میری نیمانداران بهو هه لویسته گه ورا نه زۆر دلخۆش بوو، رووی
 له پیاو كورده كه كرده وه، پیتی گوت: باشه كا كه خو كهس مال و

شوینى تۆ و كەس هيچى له باره‌ى تۆوه نه‌ده‌زانى، ئىّ خوداش به
 ره‌جمه‌و ده‌شيا وه‌ها زوو تۆله‌ت لىّ نه‌كاته‌وه، نه‌دى بۆچى هاتيه‌وه؟!
 كابرا گوتى: وه‌للا‌ه‌ى له‌به‌ر نه‌وه هاتمه‌وه، گوتم: مه‌بادا بلىّن له
 كۆمه‌لگاي پيغه‌مبه‌رى خودادا (درودو سلاوى خواى له‌سه‌ر) عه‌هد و
 پيمان نه‌ماوه، خه‌لك وه‌عد ده‌داو درۆيان ده‌كا، وه‌فا به‌ عه‌ده‌كه‌ى
 ناكات، بۆيه گوتم: قه‌يدى ناكات، با بكورژيتمه‌وه، به‌لام با كەس
 قسه‌يىكى وه‌ها له‌سه‌ر مو‌سلمانان نه‌كات!!

ئه‌ميرى ئيمانداران زياتر دلخۆشبوو، به‌ ئيمان و بيركردنه‌وه‌ى
 مو‌سلمانان، كه‌ له‌ چ ناستيكي ژياري به‌رزادن و بوونه‌ته‌ نمونه‌ى
 دلخۆشى له‌سه‌ر پشتى زه‌وى، به‌لام ديسانده‌وه‌ش زۆرى به‌زه‌يى به‌و
 پياوكورژه‌ هه‌زاره‌دا ده‌هاته‌وه، كه‌ تازه‌ هيچ چار نيه‌، كات ورده‌ ورده‌
 به‌ره‌و خۆرئاوا بوون ده‌چى و ده‌بى به‌ر له‌ بانگى مه‌غريب، قه‌صاصى
 لي‌وه‌ربگيريت!! سه‌رى بۆ پيشه‌خۆى شوپركرده‌وه‌و كه‌وته‌ دوعا كردن:
 .. خودايه گه‌يشتووينه‌ته كۆتايى كاته‌كه‌، به‌ خۆت چاره‌سه‌رى نه‌و
 كيّشه‌يه بكه‌ى?!

ئه‌ميرى ئيمانداران له‌و باره‌ ده‌روونييه‌دا بوو، دوو گه‌نجه‌كان
 بانگيان كرد: ئه‌ى ئه‌ميرى ئيمانداران!!

نەمیری ئیمانداران!! وشك بوو، لە دلى خۆیدا گوتى: بىتگومان
 دەلێن: بۆ کات بە فەرۆ دەدەى، فەرموو قەصاصە کەى لى ودرىگرەودو
 ئیزمان بە، با بگەرێنەوه شوێنى خۆمان!!

بە ھەر حال!! نەمیری ئیمانداران پى گوتن: بەلى.

دوو گەنجەکان گوتیان: ئەى نەمیری ئیمانداران.. ئىمەش لەو پیاو
 خوش بووین!!

نەمیری ئیمانداران و سەحابە بەرێژەکان، کە ئامادەى مەجلىسە کە
 بوون و پیاوکۆژە کەش خۆى، ھەموویان یە کجار دلخۆشبوون؟! زانیان
 خودای گەرە کە لە ھەمووان بەبەزەیتەرە، دەرگای بەزەبى خۆى
 کردەودو بە شێوەیێک کێشە کەى چارەسەر کرد، دلى ھەمووانى خوش
 کرد!!

نەمیری ئیمانداران پرسى: ئێوە لەبەرچى لەو پیاو خوش بوون؟!
 دوو گەنجەکان گوتیان: لەبەر ئەوەى ئىمەش موسلمانین.. ئىمەش
 ترسى ئەوەمان لى نىشت، بلێن: لە نێو کۆمەلگای پێغەمبەرى خوا
 (دروو سلاوى خواى لەسەر) لێکخۆشبوون و عەفوو نەماو، بۆیە
 گومان: قەیدى ناکات، با خوێنى باوکمان بە فەرۆ بپروات، بەلام ھىچ
 ناحەزێک ھەلى ئەوەى بۆ نەپەرەخسى، بلێ: کۆمەلگای موسلمانان

موسەلمەنى نەشتى و خۆشەويستى

وه‌های لی‌هاتووه، کەس کەس عەفو ناکات! الەبەر ئەوەی لی‌ی
خۆشبووین و هیچ سکالایە کیشمان لەسەر ئەو پیاوێ نەما!!

ئەمیری ئیمانداران و سەحابە بە‌پێژەکان (پەزای خوایان لی‌ بی)،
پیاوکۆژە هەزارە‌کەو دوو گەنجە‌کەو هەموو پێکرا، بە فرمێسک و
خەندە‌ی خۆشی، سوپاسی خودایان کرد، دەستی یەکتریان بە توندی
کوشی و بە دلی خۆشە‌وێ هە‌لسانە‌وێ خۆیان بۆ نوێژی مە‌غریب
نامادە‌کرد!!

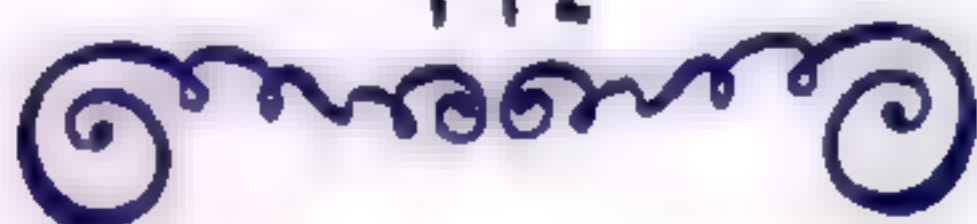
بە‌وێش ئەو موسلمانانە سە‌لمان‌دی‌ان ئیسلام ئایینی ژیانە‌و
خۆشە‌وێستی، ئایینی چارە‌سە‌رییە‌و ئایینی سە‌رفرازی دۆنی‌او دوا‌یی!!

موسلمانان وە‌لامی خراپە بە‌ چاکە دە‌دە‌نە‌وێ!

یە‌کتێک هاتە‌ لای ئیمام حە‌سە‌نی بە‌صری (پە‌حمە‌تی خوی لی‌ بی)،
پێ‌ی گوت: فلانە‌ کەس غە‌یبە‌تی تۆ دە‌کات و بە‌ خراپ با‌ست
دە‌کات؟!

ئیمام پێ‌ی گوت: باشە‌ بە‌‌یانی وەرە‌وێ لام، شتێ‌کت پێ‌ دە‌دە‌م بۆ
بە‌!

کابرا گوتی: باشە‌.. پۆشت و بە‌‌یانی هاتە‌وێ لای، ئیمام سنیە‌ک
شیرینی پێ‌ داو پێ‌ی گوت: بڕۆ ئە‌وێ بۆ ئە‌و بڕایە‌ بێ، کە غە‌یبە‌تم

دەكات، پیتی بلی: نیمام سەلامی بۆت ھەبوو، گوتی: ئەم شیرینیە
لەبەر ئەودە، تۆ خێرەکانی خۆت لە دواماییدا بە من دەدە، منیش
ناچارم پاداشتت بەدەمەوێ و لە دنیا دا ئەو شیرینیەت بۆ بنێرم!!

کابرای ناحەزی نیمام، کە شیرینی و پەيامەکی نیمامی پێ
گەشت، پەشیمان بوو و بریاری دا، جارێکی تر خراپە و دەها
نەکاتەو!!

موسلمانان دەلێن: دنیا شوینی مانەو نییە

دواي ئەو دی سەعدی کۆری ئەبی وەقاس بوو ھۆی شکستی
نیمپراتۆریەتی فارسی و گەورەترین سەرکەوتنی بەسەردا
تۆمارکردن، کرایە والی کوفە، ماوەیەکی باش لەوێ بوو، خانووەکی
نەبوو تیای بژی، چونکە ئەوێندە پارە و نەبوو توانای دروستکردنی
خانوەکی ھەبێ، بۆیە نامەییەکی بۆ خەلیفە عومەری کۆری خەتاب
نووێ و لە نامەکەیدا داواي ئەو دی لێکرد، پێگەی بدات بۆ پۆستی
والی کوفە، لەسەر ئەرکی بەیتول مال خانوویک لە کوفە دروست
بکات.

نامەکە گەشتە خەلیفە، خوێندییەو و بەو نامەییە خوارەو
وێلامی داوەو:

له نەمیری ئیمانداران: عومەری کوپری خەتاب

بۆ والی کوفە: سەعدی کوپری ئەبی وەقاس

نەسەلام و عەلەیکوم وەرەحمەتوللاهی وەبەرەکاتوھو

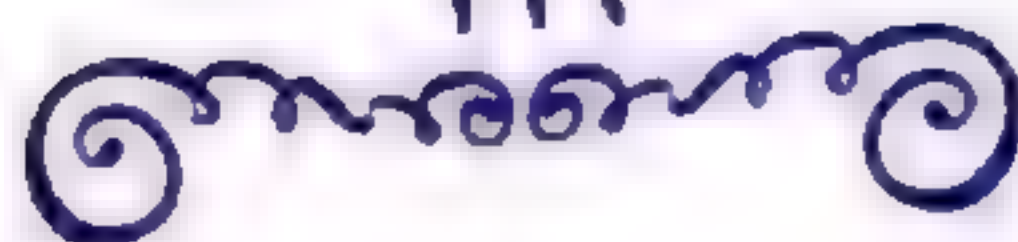
له دوایدا:

نامەکی تۆم پێگەیشیت.. پازیم لەسەر داواکەت، بۆ ئەوەی لەسەر
ئەركی بەیتول مال خانووێك بۆ پۆستی والی کوفە لە شاری کوفە
درووست بکەن، بەلام ناگادار بە، خانووێك درووست بکە، لە
سەرماي زستان و لە گەرماي ھاوین پزگارت بکات، بە پێچەوانەو،
نەکی هەلە بکە، کۆشکێك درووست بکەیت، چونکە دنیا شوێنی
ماندووە نییە.

وەسەلام و عەلەیکوم وەرەحمەتوللاهی وەبەرەکاتوھو

ئیسلاام هی ژنان و پیاوانە

یەکیەکە لە ژنە داوێن و دەروون پاکەکانی شاری مەککە، هەرکە
بانگەوازی ئاینی ئیسلامی بیست و زانی محەمەدی راستگۆ و ئەمین
بوو، تە پێغەمبەر (درود و سلاوی خواي لەسەر)، یەکسەر ئیمانی
هێنا و موسلمان بوو.

کاتیک بتپەرستانى قوردیش ههستیان بهوه کرد، خه لکیک له
 به کانیان هه لگه پراونه تهوه سهری بهرزیان بو به کان دانانه ویتن،
 جامی توریدیان به سهر نهو خه لکه موسلمانان هه ژاره ردهش و
 پروتانه دا رشت بو نهوهی هه لیان بگه ریتنه وهو بیانگیرنه وه سهر
 بتپهرستیه که ی جارن، لیژده دا سومه ییه له هه موو موسلمانانی تر
 پشکی زیاتری لهو نازار و خراپیانیهی بتپهرستانى قوردیش بهرکهوت،
 به لām له سهر بیروباوه ری خو ی مایه وه، قوربانى به هه موو شتیکی دار
 له نیمان و ناینه که ی خو ی هه لنه گه پرایه وه. تا به مه خوینی پاکى به
 ناههق رژیتر او بووه یه که م شه هیدی ئیسلام.

نهم ژنه سه حابه ییکی به ریزی پیغه مبه ری خوایه (درودو سلاوی
 خوی له سهر)، خیزانی سه حابه ییکی به ریزه به ناوی (یاسر)،
 کورده کشیان سه حابه ییکی تری به ریزه به ناوی (عه مپار)، بویه به
 (دایکی عه مپار) یش دهناسریت (پردزای خوا له هه موویان بیت).

نهم خاتونه مه ولای نه بی حوزدیفه ی کوری موغه ییدی مه خرومی
 بوو، یاسریش هاوپه یمانی نه بی حوزدیفه بوو، ئیدی نه بی حوزدیفه
 سومه ییه ی دایه یاسر و بوونه ژن و میتردی یهک، دواى نهوه خوی
 گه ورده عه مپاری پیبه خشین، نهو کاتهش بانگه وازی ئیسلام له مه که
 سه ریبه لدا، سومه ییه و عه مپار زوو بوونه موسلمان، دواى نهوان
 یاسریش موسلمان بوو، موجهید ده لیت: یه که مینی نهو که سانه ی

له مهككه موسلمانبوونی خۆیان ده‌رخست، جهوت كهس بوون،
نه‌وانیش بریتی بوون له: ره‌سولوتلا (درودو سلاوی خوای له‌سه‌ر)،
نه‌بو به‌كر، بیلال، خه‌بباب، صوه‌ه‌یب، عه‌ممار، سومه‌یه.

خه‌لكی مهككه هه‌ر یه‌كێكیان نازار ده‌دا، كه موسلمان ده‌بوو،
نه‌وه‌بوو نالی به‌نی موغه‌په‌ره كه‌وتنه نازاردانی سومه‌یه، بۆ نه‌وه‌ی
له ناینی خوا هه‌لبه‌گه‌په‌ته‌وه، به‌لام خه‌یالیان خاویوو!! ناخه‌ر سوپاس
بۆ خودای گه‌وره (سوبحانه‌هو وه‌ته‌عالا) ئیمان له دلی سومه‌یه
جێگیر ببوو، ئیدی نازار و چه‌وساندنه‌وه چ کاریگه‌رییه‌کی خراپی
له‌سه‌ر ده‌بیست، بۆ هه‌لگه‌پانه‌وه‌ی له ئیسلام؟!

په‌غه‌مبه‌ری خودا (درودو سلاوی خودای له‌سه‌ر) زۆر جار به‌ لای
نه‌و موسلمانانه‌دا تێده‌په‌ری، كه له لایه‌ن موشریكه‌كانه‌وه نازار
ده‌دران، نامۆژگاری ده‌کردن، به‌ نارام بن و صه‌بر بگرن، هه‌ر
كاتێكیش به‌ لای سومه‌یه‌و یاسری می‌ردی و عه‌مما‌ری كورپاندا
تێده‌په‌ری پێی ده‌فه‌رموون: نه‌ی نالی یاسر صه‌بر بگرن، مه‌وعیدی
ئێوه به‌هه‌شته. ((صبراً ألياسر، إن موعدكم الجنة)).. (الطبراني)

خۆ نه‌گه‌ر صه‌برگرتنی موسلمانه‌ پیاوه‌كان له‌و سته‌م و نازاره‌ی
موشریكه‌كان سه‌رسوپه‌ینه‌ر بیست، نه‌وا سه‌برگرتنی سومه‌یه به‌
راستی سه‌رسوپه‌ینه‌رتیه‌، ناخه‌ر نه‌و ژنیکی ده‌رچووی چ زانکۆ و
په‌یمانگایه‌کی خۆیندنی بالا نییه‌، نه‌دی چۆن نه‌و هه‌موو صه‌بره‌

له سەر ئيمانە كەي خۆي دە گری و له گەل ئەو هەموو ئازارەي
 ئەبوجەهل دەیدات، هەر هەلناگەریتەو و وێردی پیرۆزی ئەزەلی و
 ئەبەدی ئەحەد ئەحەد دەلێتەو، بەو شمشیری ئاگر دەخاتە دلی
 ئەبوجەهل و کەللە پەقانی قورەیش، بۆیە ئەوانیش ناچار دەبن
 شمشیری ژەنگاوی رقی خۆیان، له سەرگەردانی و زامی ئەو برینەي
 ئەحەد ئەحەدی سومەییە له دلی درووستکردوون، بۆخە زگی و
 شەهیدی بکەن.

پۆژێکیان ئەبو جەهل بەلایدا تێپەری، گوئی لی بوو، هەندی
 رستەو دەبرین له دەمی ئەو ژنەو دەردەچن، هەموو رستەو
 دەبرینی یەکتاپەرستینەو هی ئاینی ئیسلامن، جیانە لەو بەناو
 ئاینە بپەرستییە ئەبوجەهل و قەومە کەي له ماوەییکی درێژەو یە
 لەسەری ئەو.. بەلێ! ئەو تا سومەییە دەلێ: ئەحەد. ئەحەد. ئەللاھو
 ئەکبەر. ئەللاھو ئەکبەر.

ئەبوجەهل ئەمەي پی قەبول ئەبوو، بی ئەو هی هیچ مافیکی ئەو
 ژنە پیاریزی، بی ئەو هی تەنانەت رێژ له عورفی عەشایەریش بگری،
 کە له عورفی عەشایەریدا پیاو له گەل ژن شەر ناکات و دەستی بۆ
 نابات. ئەبوجەهل ئەوەشی لەبیر ئەماو بە رقیکی پیسەو لەو ژنە
 موسلمانە نزیک بوووەو، پیی گوت: ئەو تۆ چ دەلێ ژن!! واز لەم
 قسانە بیێ، جویێ بە محەمەد بەدو کوفر بکە بە ئاینە کەي.

بەلام سومەيە نەمەي ڤەتکردەو، لە دلی خویدا گوتی: نەمە
 مەحالە، مەحال!! مەمەدێک خودا لە سەر ووی حەوت تەبەقی
 ناسمانەو پیتی رازی بی بیته نیراوو پیغەمبەری خۆی بو
 بەندەکانی؟! منیکێ بچووک لەسەر زەویدا چۆن پیتی رازی نابم؟!
 مەمەدێک بووبیته فریشتەي خیر و ناشتی و چی باشی و جوانی و
 نابروومەندیە ئەو بەلاوێکاتەو، من چۆن ئەو مەمەدە دەگۆرمەو
 بە ئەبوجەهلیک، کە هیچ لەم چاکی و جوانیانە نازانی و لە وەتەي
 هەيە، خەریکی زوڵم و ستەمە!! مەمەد ژن وەکو پیاو دەزانێ و
 هەمان مافەکانی بو زامن دەکات؟! بەلام ئەبو جەهل و دینەکەي،
 ژن بە کۆیلەو خزمەتکاری پیاو دەزان، ئەگەر بیانەوێت وەکو ژن بو
 لەزەتە سێکسیەکان بە کاریان دینن.. کە لییان تیر بوون،
 سوکایەتییان پێدەکەن!! ئەگەریش پێویستیان بوو، ئەو ژنە وەکو مەر
 و وشتەر دەفرۆشن و چ رێژ و حورمەتێکی بو ناھیلنەو!!

سومەيە کە تەماشای دەکرد مەمەد و ئەبوجەهل دوو دونیای زۆر
 لەیەک جیان، لای مەمەد هەموو رێژ و خوشییەکی دونیاو دوامایی
 بو تەواوی مەوقایەتی بە ژن و پیاو و ئاغاو گەدا و ڤەش و سپی
 زامن دەبی!! بەلام ئەو لای ئەبوجەهل و هاوڕێکانی پەیدا دەبن،
 بریتینە لە تەواوی ڤیسواییەکان و دونیایەکی تاریک و قێزەون،

دو مایه کی نادیار و پر مه شه قهت، ژيانی کی پر کوله مدرکی و
جیاوازی بی مانا!!

سومه یه و دکو شیر له شوینی خویدا و دستاو بهودی کهوا برپاری
نه بوجهلی رته کرد و ده، داغی کی کهوردی به دلی نهو پیاو ده و نا، که
بی وانه بوو رژی له رژی ژان ژنیکی له پروانگی خوی و هاوړنیکانی
بیرخ و قیمت به پرویدا بوو دستیت و دهو پیتی بلی: نه خیر. له بهر نهو ده
نه بوجهل بوو کوتله یه که له رق و قین و ږمیک کی له ورکی نهو ژنه
سرلمانه خواناسه داو شهید کی کرد.

ته ناته نه بوجهل نهو دشی نه کرده شه فاعهت بو نهو خاتو نه
به ږده. که ژنیکی ته مه ن کهوردی به سال چووه، سه ری رده ش بو
خیمه تی شاره کی و نه ته و ده کی سپی کرد و ده، چه ندین په یو دندی
کومه لایه تی و هاوشاری و نه ته و دی بو د دیان ساله خویان و
به مانه کانیاں پیکد به ستیت و ده!!

نا نه بوجهل نه مانه هیچ نازانی، نه و دی به قسه ی نهو نه کات،
مافی ژیان نیو نابی بژی.. بویه بهم شتو دیه ی به سه ر نهو ژنه
همزاره به سال چووه هیناو له مال و منداله کانی داپری.

به مه سومه یه بوو یه کهم شهید له میژووی ثانی نیسلام، بهر
له خوی نه که هر چ ژنیکی تر، به لکو چ پیاو تیکش قوربانی و ده ایان
بو نیسلام و بیرو باو ده که یان نه دابوو.

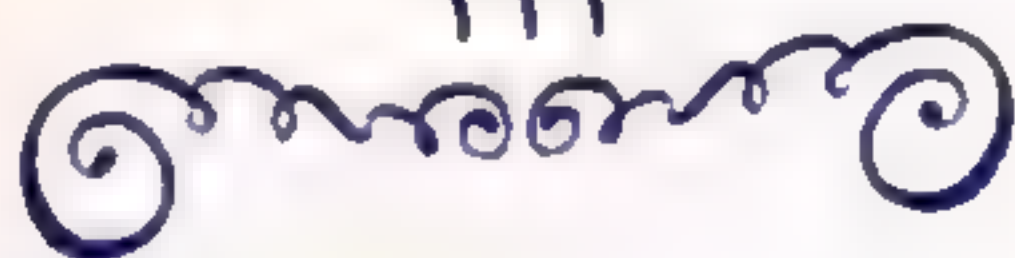

به‌لێ سومه‌یه پێرو به‌سالآچوو و لاواز بوو له پرووی هه‌یزی بازوو و
 لاشه‌وه، به‌لام بیروباده‌ری به‌هه‌یز بوو و خۆراگریکی که‌م وینه بوو!!
 بووه هه‌یمای خۆراگری و قوربانیدان! بووه ژنیك که هه‌تا موسلمانان
 مابن شانازی پێوه ده‌که‌ن و هه‌تا میژوو مابێ به‌سته‌ملیکراوو
 هه‌یمای وده‌فا بۆ ئاین و بیروباده‌رو پێغه‌مبه‌ره‌که‌ی ناوی دهنووسیتته‌وه.

ئین و سه‌عد له (ته‌به‌قات) ه‌که‌ی خۆیدا ده‌لێ: که له پۆژی
 (به‌در) دا (نه‌بو جه‌هل) کوژرا، پێغه‌مبه‌ر (درودو سلاوی خوای له
 سه‌ر) به (عه‌مار) ی (کوری سومه‌یه) ی گوت: خودا بکوژی دایکتی
 کوشته‌وه.

خه‌لیفه‌ مووچه‌ی خۆی که‌مه‌ده‌کاته‌وه

جاریکیان نه‌میری ئیمانداران و خه‌لیفه‌ی دووه‌می پێغه‌مبه‌ری خوا
 (درودو سلاوی خوای له‌سه‌ر) عومه‌ری کوری خه‌تاب (په‌زای خوای
 لیبی) ده‌چیتته‌وه مال، ده‌بینی خه‌زانه‌که‌ی بازنیکی زیتری له‌ ده‌ست
 کردوووه، نه‌ویش سه‌یری پێدی؟! ئاخه‌ر خه‌زانسی وی بازنی زیتری له
 کوی بوو؟! بۆیه پرسیا‌ری لێده‌کات: ژنه‌که‌ نه‌و بازنه‌ت له‌ کوی بوو؟!
 خه‌زانه‌که‌ی وه‌لامی ده‌داته‌وه: نه‌وه‌م به‌ پاشه‌که‌وتی نه‌و پارویه کپیوه
 که بۆ مه‌سروف پێمی ده‌ده‌ی، هه‌ر مانگه‌ی شته‌کم پاشه‌که‌وت
 کردوووه، تا بری پاره‌ کو‌بووه‌ته‌وه‌و نه‌و بازنه‌م پیکپیوه.

خەلیفە پیتی دەلیت: ئادەى با بازە کەت بېینم!

خیزانە کەشى بازە کەى لە دەست دە کاتە وەو پیتی دەدات.. خەلیفە دەلى: بازىكى جوانە.. ئىنجا پرسىارى لىدە کات: مانگانە چەندەت پاشە کەوت دە کرد؟ خیزانە کەى دەلیت: مانگانە ئە وەندەم پاشە کەوت کرد وە؟

خەلیفە دەلیت: دە پاشە ئافرەت لە مە وەلا ئە وەندەى گوتت لە مەرچە کەم دە بېرم، چونکە ئە وە پارەى مۇسلمانانە و من زیادم وەرگرتووە! ئە و بازەش دە بە مە وە بەیتو مال، چونکە خیزانى خەلیفەى بازنى ناوی!

ژە کەشى رازی دە بیّت و شتىكى دیکە نالیّت!! ئایا ئە گەر ژە مۇسلمانە کانی ئیستا بوونایە، رازی دە بوون!!

باشترین مارەى لای ژنى مۇسلمان

ئەبو تەلحەى ئەنصارى ئە و کاتەى هیشتا ئیمانى ئە هیئەبو، هاتە داخوای ژە صەحابیەى بەرپۆز ئومو سولەیمى کچی مەلحان (پەزای خویان لی بی).. ئومو سولەیم پیتی گوت: وەللاهی تۆ پیاویکی لە پەزای ئەسل و ئە سە بە وە شیاوی!! پیاوی وە کو تۆ پەتەنا کریتە وە!! بەلام تۆ پیاویکی کافری، منیش ژنىكى مۇسلمانم!! ئایا نازانى ئە و

بتهی دهپه‌رستی داریکه له زه‌ری پرواوه، دارتاشیکی حه‌به‌شی
تاشویه‌تی؟!

وه‌لامی دایه‌وه: به‌لی!! نه‌وه ده‌زانم!!

نومو سوله‌یم پیتی گوت: نه‌دی حه‌یا ناکه‌ی کاریکی وه‌ها ده‌که‌ی؟!
ده‌ی نه‌گه‌ر بیت و موسلمان بیسی، له موسلمان بوونت به‌ولاوه،
ماره‌یه‌کی دیکه داوا ناکه‌م!!

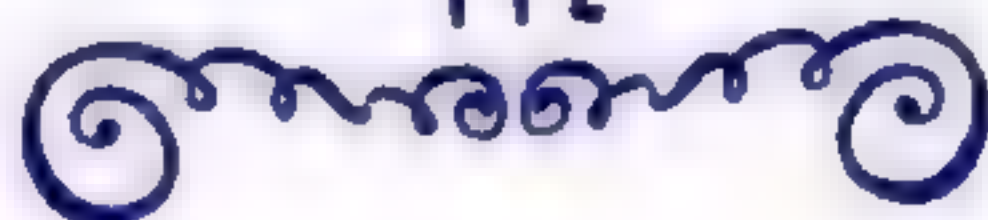
له ریوایه‌تیکه دیکه‌دا هاتووه، ده‌لێن: نه‌با ته‌لحه پیتی گوت: نه‌ی
پومه‌یسا (نه‌مه ناوی نومو سوله‌یم بووه).. نه‌دی له باره‌ی زه‌ردو
سپیه‌وه چی ده‌لێتی؟! (واته: نه‌دی چه‌ندت زی‌ر و زیو ده‌ویتی)؟!

نومو سوله‌یم وه‌لامیداوه‌ته‌وه: نه‌ زه‌رد و نه‌ سپیش!! هه‌چیانم
ناوێن، له بی‌جگه‌ی نی‌سلامبوونت هه‌چی دیکه‌م ناوی و به‌ هه‌چ
ماره‌یه‌کی دیکه‌ش، له بی‌جگه‌ی نه‌و ماره‌یه له تو‌ رازی نا‌م!!

نه‌با ته‌لحه پیتی گوت: نه‌وجا چۆن موسلمان بم؟!

نومو سوله‌یم پیتی گوت: نه‌وه پی‌غه‌مبه‌ر (درودو سلاوی خ‌وای
له‌سه‌ر) له فلا‌نه شوینه، به‌چۆ خ‌زمه‌تی و له پی‌شیدا ئی‌مان بی‌نه!!

نه‌با ته‌لحه رازی بوو و به‌ره‌و نه‌و شوینه چ‌وو، که پی‌غه‌مبه‌ری خ‌وای
لی بوو (درودو سلاوی خ‌وای له‌سه‌ر)، که پی‌غه‌مبه‌ری خ‌وای (درودو
سلاوی خ‌وای له‌سه‌ر) چ‌اوی پی‌که‌وت، نه‌وه نه‌با ته‌لحه‌یه‌و به‌ره‌و لای

نەو دەچی، تیڭگەشت، بە ھاودلە بەرپزەکانی گوت: ئەو ئەبا
تەلخە نوری ئیسلام لە نێوچەوانیا بەدی دەکری!!

بەم شێودیه ئەبا تەلخە موسلمان بوو و ئومو سولهیمی ماره بری!!
(سابت) کە یەك لە گیردردوانی فەرموودەیه، گوتووێهتی: قەت
ماردیهکی باشتەر لەو ماردیهی ئوموسولهیم باشتەرمان نەبیستوو؟!

رەوشتی موسلمانانی راستگۆ

سەھلی کۆری عەبدوللّا (رەحمەتی خوای لی بی)، نامۆژگاری
موسلمانانی دەکردو پێی دەگوتن: رەوشتی موسلمانانی راستگۆ
ودھایە:

- نەك ھەر بە درۆ، بەلكو بە راستیش سویند بە (ودللا) ناخۆن..
- نە غەیبەتی كەس دەكەن و نە پێگە دەدەن، كەشیش لە لای
ئەوان غەیبەتی كەس بكات..
- بە زگی خوێان قەت تێر ناخۆن..
- ئەگەر وەعدێکیان دا، بەجێ دەھێنن..

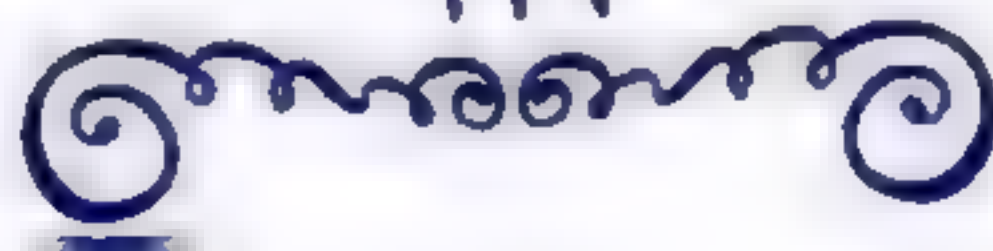

– که قسه‌یان کرد، قهت به گشتی قسه ناکدن و هه‌میشه سوواری
نه‌وه دیلنه‌وه شتیک هه‌بی، له قسه‌که‌یان جیابته‌وه و نه‌چیتته ژیر
وه‌سفه گشتیه‌که...

هه‌روه‌ها ده‌یگوت: براینه ئاگادار بن: نه‌مپۆکه پۆژگاریکه هیچ
که‌سیک ناتوانی پزگار بوونی خۆی له دۆزه‌خ به‌ده‌ست بیینی، ته‌نها به
کوشتنی نه‌فسی خۆی و به‌خویرسیکردن و ئارامگرتن و کوشتکردن
نه‌بی!! نه‌مه‌ش هه‌مووی له‌به‌ر نه‌وه‌ی خه‌لکی نه‌و پۆژگاره
که‌وتوونه‌ته فه‌سادیکه‌ی گه‌وره‌وه!!

زانای موسلمان خه‌لك بیئومیڤ ناکا

ئه‌میری ئیمانداران عه‌لی کوپی نه‌بی تالب (په‌زای خوای لی بی)
ده‌لیت: فه‌قیه و زانای زۆر گه‌وره‌ نه‌و که‌سه‌یه: که هه‌رگیز خه‌لکی له
په‌حمی خودا بیئومیڤ نه‌کات.. هه‌رگیز ماوه‌ی نه‌وه‌یان نه‌دات،
مه‌عصیه‌تی خودا بکه‌ن.. هه‌رگیز دلنیا‌یان نه‌کات له دۆزه‌خی خوا
– نه‌لی ئیوه له دۆزه‌خ پزگاره‌وه بوون – .. له‌به‌ر ئاره‌زووکردنی هیچ
شتیکه‌ی دیکه، پشت له‌ قورئانی پیروژ نه‌کات و لی
دوورنه‌که‌ویته‌وه.. چونکه‌ خیر له‌ عیباده‌تیک نییه، له‌ سایه‌ی
زانسته‌وه نه‌بی.. خیر له‌ زانسته‌یکه‌وه نییه، تیگه‌یشتنی له‌ گه‌ل
نه‌بی.. خیر له‌ خویندنه‌وه‌یه‌ک نییه به‌ بیرو ته‌ده‌بوره‌وه نه‌بی.

نامۆزگاريه كى حەسەنى بەصرى

حەسەنى بەصرى (پەجمەتى خۆى لى بى)، بە ھەندى لە قوتايىسانى
خۆى گوت: ئەى كورپانى نازىزم.. ئەو كارتەم بھوئىننەو، كە - سى
خالانى تىايە و- ھەر سىكىيان لەبەر چاۋ بگىرن، لە ھەزار كىتبان
باشترن:

۱- ئەگەر لە شوئىنىكى باش بوون، شانازى پتو ھەكەن، چوونكە
ھىچ شوئىنىكى باش لە بەھەشت باشتر نىيە، ئىنجا باوكە ئادەممان
تىايدا ئەو ھى بەسەر ھات، كە بەسەرى ھات!

۲- ئەگەر عىبادەتتان زۆر بوو، بە ھۆيەو ھى لە خۆتان بايى مەبن،
چونكە ئەو ھەتا ئىبلىس ئەو ھەموو عىبادەتەى ھەبوو، كەچى كە بە
ھۆيەو ھى لە خۆ بايى بوو، بىنيتان چى بەسەر خۆى ھىنا؟!

۳- ئەگەر بە لىقاي پىاۋچاكانەو ھە شاد بوون، لە خۆتان بايى مەبن،
چونكە ھىچ پىاۋچاكيك ناگاتە پىغەمبەر (درودو سلاۋى خۆى
لەسەر)، ئىنجاش كافر و مونافىقەكان ھىچ سوودىكيان لى
و ەرنەگرت!

مه‌سیح داوا ده‌کات محهمه‌دی بێن

له یه‌ك له مزگه‌وته‌كانی (نیۆرك) دا له ناوچه‌ی (بروكلین)،
به‌یانیه‌کیان دوا‌ی نوێژی به‌یانی گه‌نجینه‌کی نه‌مریکی هاته‌ نیو
مزگه‌وته‌که‌و به‌ موسلمانه‌کانی گوت:

- ده‌مه‌وت موسلمان بێم..

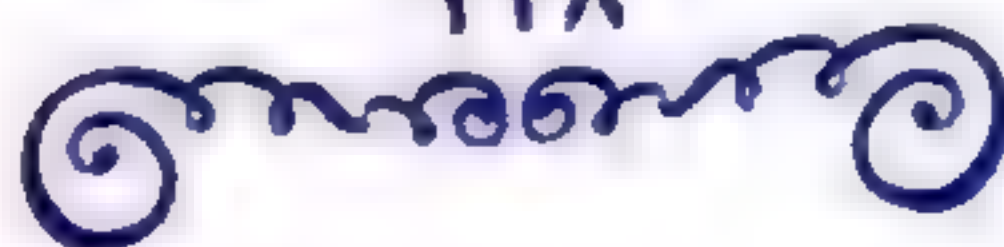
پێیان گوت: تۆ کێی؟

گوتی: فێرم بکه‌ن چۆن ده‌به‌ موسلمان و چیدیکه‌م لیته‌پرسن.

گوتیان: ده‌ به‌خیرینی سه‌رچاو، وه‌ره‌ به‌چۆ به‌م شتوده‌یه‌ خۆت بشۆو
دوا‌ی نه‌وه‌ وه‌رده‌وه‌ به‌م وشانه‌ شایه‌دومان بێته‌، ئیدی تۆ ده‌بیه‌
موسلمان و ده‌بیه‌ براهیه‌کی ئازیزی دینیمان، به‌ دل پڕۆزیاییتان
لیته‌که‌ین و به‌ دل به‌خیرهاتنتان لی ده‌که‌ین.

گه‌نجه‌که‌ چوو خۆی شۆردو هاته‌وه‌ له‌ پیش موسلمانه‌کاندا شاده‌و
نیمانی هێناو بووه‌ براهیه‌کی نوێی موسلمانه‌کان، ئینجا ده‌رسی
نوێژیان پێگوت، به‌ ماوه‌یه‌کی که‌م فێری بوو و هات نوێژیکی
یه‌که‌جار جوان و به‌ خشوعی کرد!!

ئه‌مه‌ هه‌مووانی سه‌رسام کرد؟! یه‌کیان لیتی نزیکبووه‌وه‌ لیتی
پرسی: براهیه‌ خۆم.. تخوا پێم بلێ چیرۆکی تۆ چییه‌؟!!

گەنجە کە وەلامیدایەو: بڕام بە خوا من گەنجیکم لە زوو وە
 خەریکی مەسیحیەتم، دڵم زۆر پابەندی حەزرەتی عیسای مەسیح بوو
 (سەلامی خواي لەسەر)، تەماشام دەکرد، ئەو خەڵکە بە ناو
 مەسیحییە زۆر لە ڕەوشت و ئەخلاقیاتی مەسیح دوورکەوتوونەتەو،
 نەمە لەبەرچی؟ هەستم کرد، لەبەر ئەوەی کە موکۆری کەوتۆتە نیو
 ئینجیل، کە نەمە کتیبی ئاینە کەیه، ئیدی کە نەمە وەکو خۆی
 نەماو، دیارە خەڵکیش وەکو خۆی نامینی، بۆیە کەوتە
 خۆیندەوێ ئاینەکان و کە لە خۆیندەوێ چوومە پیش، تەماشام کرد
 جیاوازی نێوان ئیسلام و مەسیحیەت، قورئان و ئینجیل ئاسمان و
 ڕێسمانە، بۆیە زیاترم خۆیندەوێ و زیاترم بیر کردەو، تا سەرەنجام لە
 ئیسلامدا زۆر نزیکبوو بووم و لەسەر ئەو دەبوو موسلمان بوونی خۆم
 ڕابگەینم، لەو هەل و مەرجەدا ئەو بەیانییە هاتە لای ئێوە،
 شەو کە خەونم بینی، لە خەونە کەمدا عیسای مەسیح هاتە لام، بە
 پەنجە شادی و تەیه کی ئاراستە کردم و فەرمووی: تۆ ببە محەمەدی!!
 ئیدی لە خەو هەلسام، بینیم بەرەبەیانە، حەزم کرد کات بە فیڕۆ
 نەدەم و یەکسەر بێمە نیو موسلمانان و موسلمان بێم، ئەو دەبوو ئەو
 مزگەوتە ئێوەم دۆزیوەو هاتە لاتان موسلمان بوونی خۆم ڕاگەیاند.
 شەو بانگی عیشای دا، موسلمانان نوێژیان دا بەست، ئەو گەنجەش
 بە خشوع و تەقواکە خۆی نوێژە کە دا بەستا و تەنیا یەک ڕکاتی

نویژ کرد، له پکاتی دووهدا نیمام هه‌لسایه‌وه، نویژکه‌ران له دواي
نیمام هه‌لسانه‌وه، به‌لام نه‌و نه‌یتوانی هه‌لسیته‌وه، به‌لکو سه‌ری هه‌ر
له سوچه‌دا مایه‌وه، موسلمان‌ه‌که‌ی ته‌نیشتی به‌ ده‌سته‌کانی
جولاندی، بو‌ نه‌وه‌ی بزانی بو‌چی هه‌لناسیته‌وه؟! که ته‌ماشای کرد،
له سوچه‌دا گیانی ده‌رچوو‌وه‌ خه‌نده‌یه‌کی خوشی له‌سه‌ر لیوانییه‌تی.

نه‌و گه‌نجه‌ خوای گه‌وره‌ پیی به‌خشی، محمه‌دی برده‌وه‌و عیسا‌شی
نه‌دۆراند (سه‌لامی خوا له محمه‌د و له مه‌سیح و له ته‌واوی
پیغه‌مبه‌رانی خوا‌دا بی).

کۆمه‌لگه‌ی ناشتی و خوشه‌ویستی

ناوەرۆك

- پیشەکی..... ۵
- موسلمانان له خزمەتی یەکتەین..... ۷
- موسلمانان پەیمان پارێزن..... ۷
- ئەوێ باشتەر، ئەو خواناستەر..... ۸
- موسلمانان پشت بە خوا دەبەستن..... ۸
- موسلمانان شت بە پرووێکە تر دەبینن..... ۹
- موسلمان نابێ بە پیش خوا بکەوێ..... ۱۰
- موسلمانان مافی هاوسی بە گەرە دەزانن..... ۱۱
- موسلمانان دەبێ راستگۆ بن..... ۱۱
- نابێ جوین بە گیانداریش بەدە..... ۱۲
- موسلمانان خاکین!..... ۱۳
- موسلمانان عاقلن..... ۱۶
- موسلمانان گوریسیان له بنی دنیا رانەکیشاو!..... ۱۶
- هیچ موسلمانێک له فرمانی خواو پیغەمبەرەکی گەرەتر نییە..... ۱۸
- خەلیفە موسلمانان خزمەتکاری هەمووانن..... ۲۱
- والی موسلمانان نابێ خراپترین والی بێ..... ۲۲
- خەلیفە خۆی بەیتومال دەپاریزی..... ۲۳
- لای موسلمان هیچ شتێک له خوا خۆشەویستەر نییە..... ۲۴
- خەلیفە موسلمانان مافی یەتیمان دەپاریزی..... ۲۵

- خەلىفەى مۇسلىمانان دەست بۆ مالى مىللەت نابەن..... ۲۸
- مۇسلىمانان بىرۋايان بە خوشى و ناخوشى ھەيە..... ۲۹
- ئادابى قىسە كۆردن لە ئىسلام..... ۳۶
- نامۇزگارىيەكى بە سوود..... ۳۷
- مۇسلىمان گۆشتى براكەى ناخوات..... ۳۸
- بەلاى مۇسلىمانانەۋە: ئەللا لە ھەموو گەورەيەك گەورەترە..... ۳۸
- مۇسلىمانان لە بەھەشتى سۆز و ۋەفادا دەژىن..... ۳۹
- شىخ شامىل و سزاكەى دايكى!!..... ۴۰
- مۇسلىمانان مافى خويان بەلاۋە گەورەترە..... ۴۳
- مۇسلىمان مافى دايكيان بەلاۋە گەورەيە..... ۴۳
- مۇسلىمان دايكيان خوشدەۋى..... ۴۴
- مۇسلىمانان دايكيان بەلاۋە گرنگە..... ۴۵
- پىزگرتن لە دايك و باوك..... ۴۸
- مۇسلىمان لە مردن بى ئاگا نابى..... ۴۸
- مۇسلىمانان غەمى رىزقيان نىيە..... ۴۸
- مۇسلىمانان ھەقپارىژن..... ۴۹
- فرمانى خوا لە سەرۋى ھەمووانە..... ۵۱
- مۇسلىمان ھەمىشە براكانى وشيار دەكاتەۋە..... ۵۲
- مۇسلىمانان ھەقى خويان ۋەردەگرن..... ۵۳
- مۇسلىمان بەلاى بۆ خوى قەبولە، نەك بۆ كەسكىكى تر..... ۵۵

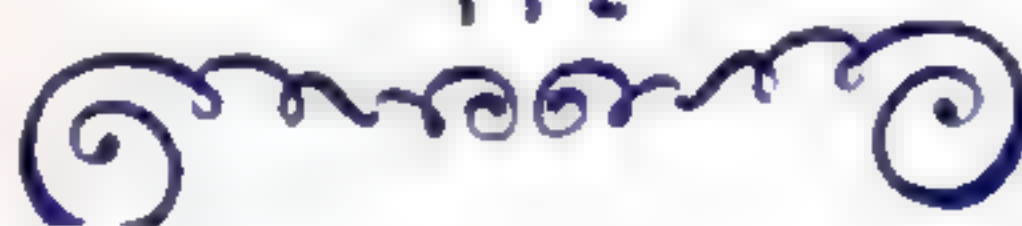

- موسلمانان بەسەبرن..... ۶۰.....
- موسلمانان چاگەي كەس لەبەر ناكەن..... ۶۱.....
- موسلمان دواماييان بەلاوہ لە دونيا نزيكتەرە!..... ۶۲.....
- موسلمانان نەتەوہيەكي گەورەن..... ۶۳.....
- قازي موسلمانان زۆر بلي نابن..... ۶۴.....
- شاھيدي زاناو فەيلەسوفاني پوژناوا بو نيسلام و موسلمانان..... ۶۵.....
- ۱- پوچيي دويا سكويي..... ۶۵.....
- ۲- لۆرد برينتۆن..... ۶۶.....
- ۳- لۆرد ئيستانلي ئۆلدەرلي..... ۶۶.....
- ۴- مارگرېت ماركووس..... ۶۷.....
- ۵- عەلامەي دكتور عەبدولكەريم جەرمانووس..... ۶۹.....
- ۶- پۆبەر ولزليي ھونەرمنەند..... ۷۰.....
- ۷- (دكتور گرينيي) ي سياسيەتمەداري فرەنسي..... ۷۱.....
- موسلمان دەبي لەسەر پتيگەي راست بي..... ۷۲.....
- وتە و ناموژگاري زاناياني موسلمانان..... ۷۳.....
- لە وتەكاني صەحابي عەبدوللای كورپ مەسعود..... ۷۸.....
- لە وتەكاني خەليفە ئەبوبەكري صديق..... ۷۸.....
- موسلمانان خويان خۆشتر ناوي..... ۷۹.....
- موسلمانان دوورە نيفاقن..... ۷۹.....
- ژناني موسلمان لە ميژدەكانيان كەمتر نين..... ۷۹.....

- ۸۱..... ژنانی موسلمانان نازان
- ۸۲..... موسلمانان چاکه کار و به عیززدتن
- ۸۳..... موسلمان هاوسیتی باشن
- ۸۳..... موسلمان به ته نیا خودای به سه
- ۸۶..... موسلمانان هه قخوازن
- ۸۸..... وتهی موسلمانان هه ققله کان
- ۸۹..... موسلمانان له پوسته کان گه وردترن
- ۹۰..... موسلمانان پروو له خوا پشت له دونیان
- ۹۱..... موسلمانان نه ته و دیه کی ژیارین
- ۹۲..... خه لیفه ی موسلمانان له خواتر سه
- ۹۲..... موسلمانان هه ر نمونه ن
- ۹۳..... موسلمانان به خواناسی د دیبه نه وود
- ۹۴..... خه لیفه ی موسلمانان هه ژارانیاں خوش ددوی
- ۹۵..... موسلمانان باش له رابرد ووشدا هه ر باشه
- ۹۶..... موسلمانان گومانیاں باشه
- ۹۷..... موسلمانان هه رچی ددیکه ن له پیناوی خودایه
- ۹۷..... موسلمانان وه کو خویان بو یه کتر ددوی
- ۹۹..... موسلمانان ئه رک و مافی خویان ددزانن
- ۱۰۱..... موسلمانان له ژنه کانیاں ددبورن!
- ۱۰۲..... موسلمانان زانستخوازن

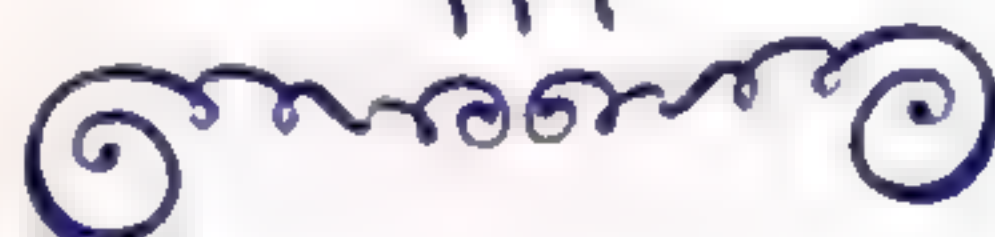
- موسلمانان زوو تورپه نابن..... ۱۰۳.....
- لاي موسلمانان پاشاو خهليفه بچووكترن له زاناكان..... ۱۰۴.....
- موسلمانان خاودني چاكه گه وره كانن..... ۱۰۵.....
- موسلمانان له لوتكه ي حديا دان..... ۱۱۳.....
- موسلمان نه خلاقيان به لاوه گه وره تره..... ۱۱۴.....
- خيزاني پيغه مبهري موسلمانان..... ۱۱۶.....
- موسلمانان بشكه ون، ههر خيري تيايه..... ۱۲۰.....
- موسلمانان به ويژدانن..... ۱۲۱.....
- موسلمان له گه ل خراپيش، ههر چاكه..... ۱۲۲.....
- موسلمان نازار بو خوي ده خوازي نهك بو براكاني تري..... ۱۲۳.....
- موسلمان مناليشي ههر به به زهديه..... ۱۲۴.....
- موسلمانان نمونه ي برايەتين..... ۱۲۶.....
- موسلمانان سوپاسي خودا ده كهن..... ۱۲۸.....
- موسلمان دنيايه له ودي: هيچ شتيك به بيئاگايي خودا نابي..... ۱۲۹.....
- موسلمانان شير سيفه تن!..... ۱۳۱.....
- موسلمان زانستيان به لاوه گرنگتره!..... ۱۳۱.....
- موسلمانان ليبووردن..... ۱۳۲.....
- موسلمانان خيرو خوشيي مروفايه تيان ده وي!..... ۱۳۴.....
- خهليفه ي موسلمانان له سكالاي ژنيكي هه ژار ده كوئته وه!..... ۱۳۵.....
- موسلمان نابي درو بكات..... ۱۳۷.....

- موسلمانان به نه قله وه دودوتین..... ۱۳۸
- موسلمانان شهرم له خودا ده کهن..... ۱۳۹
- موسلمانان گهر دنی یه ک نازاد ده کهن..... ۱۳۹
- موسلمانان خویان فیری دین ده کهن..... ۱۴۰
- موسلمانان گومانی باش به یه کتری دبه ن..... ۱۴۱
- موسلمانان نازاری کهس نادن..... ۱۴۲
- موسلمانان پروا به هه موو شتیک ناکهن..... ۱۴۲
- موسلمانان ریزی ماموستا ده زانن..... ۱۴۴
- زانایانی موسلمانان نمونه ن..... ۱۴۵
- باس و به یانی پیاوی موسلمان و چۆنیه تی دونیای بی و دفا..... ۱۴۷
- موسلمانان خوشییان بو هه مووان ده وی..... ۱۵۱
- موسلمان نابی هه ژاران له بیر بکهن..... ۱۵۲
- موسلمانان ده ستپیشخهر و به متمانن به خویان!!..... ۱۵۳
- خه لیفه ی موسلمانان خاکین..... ۱۵۴
- موسلمانان ههر بران..... ۱۵۵
- موسلمانان زیره ک و وشیارن..... ۱۵۶
- موسلمانان زانستیان بو کارپیکردن ده وی..... ۱۵۹
- موسلمانان پیغه مبه ری خویان به لاهه زور گه وردیه..... ۱۶۰
- موسلمان له گهل زاناو نه زانیش ههر ده ژی..... ۱۶۲
- موسلمانان به خودا پشت نه ستوورن..... ۱۶۲

کۆمه لگی ناشتی و خۆشه ویستی

- خودا جیتی متمانهی موسلمانانه..... ۱۶۳
- موسلمانان بۆ خوا نیش ده کهن..... ۱۶۴
- موسلمانان خاوهنی عهدهو پهیمان..... ۱۶۶
- نیسلام ناینی نازادییهو زورکردنی تیا نییه..... ۱۷۴
- هیچ فاتحیک له موسلمانان بهرهمتر نه بوود!!..... ۱۷۵
- خوزگه موسلمانان له نهوروپا بمابوونایه وده..... ۱۷۶
- نیسلام له توانایدا جیهان فیتری ژیان بکات..... ۱۷۷
- موسلمانان هوکاری نارامی و پیکه وده ژیان..... ۱۷۸
- موسلمانان له کاتی به هیژیدا لیبورودن..... ۱۷۸
- نیسلام نازادی ناینه کانی هینا..... ۱۷۹
- نیسلام ناینی هه موو گهل و نه ته وده کانه..... ۱۷۹
- نیسلام ناینی رۆح و لاشه یه..... ۱۸۰
- نهوروپا بهردو نیسلامه..... ۱۸۰
- هه موو کس عیشقی نیسلامه!!..... ۱۸۲
- له دادگای موسلماناندا خهلیفه و هاوولاتی یه کسان..... ۱۸۶
- موسلمان مردن به دۆست ددزانن!..... ۱۸۹
- موسلمانان بهرگریده کهن و سته م قهبول ناکهن..... ۱۹۰
- چهند نهزموونیک موسلمانان..... ۱۹۲
- لای موسلمان به زور و کهمی نییه، به بهر ده کهتی خوایه..... ۱۹۹
- موسلمانان به دوو شت بیغهم ددبن..... ۲۰۰

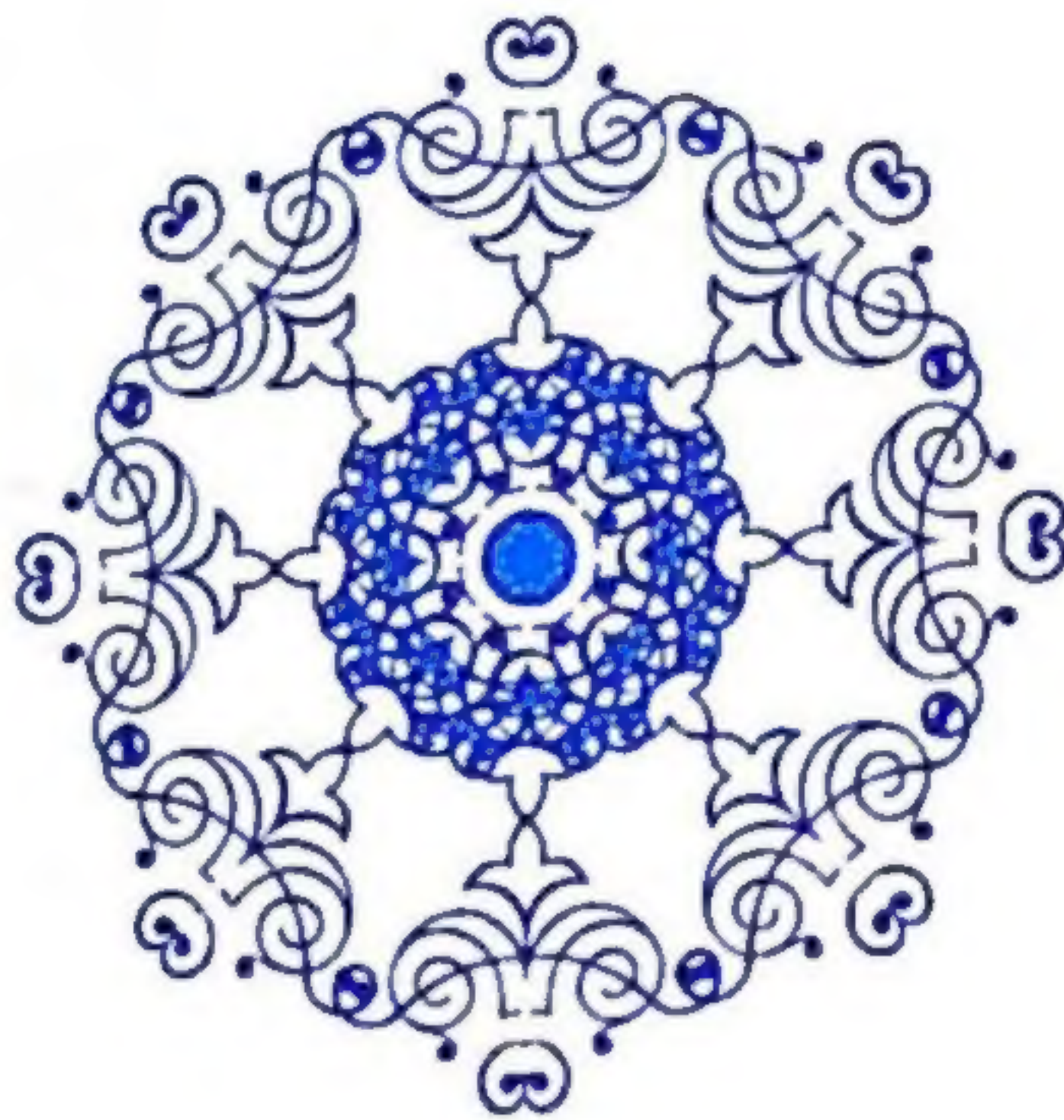

- موسلمانان دوعای چاک بۆ هه مووان ده کهن..... ۲۰۱
- ئیسلام ئاینی ژیانە و خوشەویستی!!..... ۲۰۱
- موسلمانان وه لامي خراپه به چاکه ده ده نه وه!..... ۲۱۴
- موسلمانان ده لێن: دونیا شوینی مانه وه نییه..... ۲۱۵
- ئیسلام هی ژنان و پیاوانه..... ۲۱۶
- خه لیفه مووچه ی خۆی که مده کاته وه..... ۲۲۲
- باشترین مارهی لای ژنی موسلمان..... ۲۲۳
- په وشتی موسلمانانی راستگۆ..... ۲۲۵
- زانای موسلمان خه لک بیتومید ناکا..... ۲۲۶
- ئامۆژگاریه کی هه سه نی به صری..... ۲۲۷
- مه سیح داوا ده کات محمه دی بین..... ۲۲۸

کۆمەلگەى ئاشتى و خۇشەويستى

ئەم كىتەبە كۆپاس و بەسەرھاتىكى راستەقىنەى نىو
 كۆمەلگەى ئىسلامىيە، ژىار و شارستانىيەتى
 مۇسلمانان و گەورەىى دىن و پىنغەمبەرەگەى پىشان
 دەدەن (درودو سلاوى خواى لەسەر)، دەرى دەخەن
 گە بەھا ژىارى و حەزارىيەكانى ئاينى پىرۋى
 ئىسلام چەندە ئىنسان بەرزەدەكەنەو و چۆن
 دەپنە پايەى بەرزى مرقىى، دىسانەو و ئەو وەش
 دەردەخات، گە: ئەگەر بىت و بە قورئان و
 فەرمودەو ژياننامەى يەحەبەكان (پەزاي خوايان
 لەسەر) پەرۋەردە بىن، ئەو پەرۋەردەى و
 مەفاهىمەكانى ئەو دىنە جوانەش لە سلوك و
 كەردەو كاغان رەنگىداتەو، ئەو سا چەندە جوان و
 شىرىن و گەورە دەبىن.

ئەم كىتەبە رۆژانى خۆش و پىر ئارامى دەروونى و
 شادى كۆمەلەى دەگىرەتەو، بەو هىوايەى
 ھەموومان لە ئاستى گەورەىى بەھا حەزارى و
 ژىارىيەكانى دىنەگەى خۆمان بىن و جوانترىن
 ئونەى خواناسى و ئىنساندۆستى پىشانى ھەموو
 دۇنيا بدەين.

رەزگای چاپ و پەخشى نارىن

ھەولنر، بازارى زانست بۆ كىتەب و چاپەمەنى

www.nareenpub.com

nareenpub@gmail.com

+9647504064610

نرخ: ۴۰۰۰ د.ع